K R I K Š Č I O N I Š K O J O
G Y V E N I M O P A G R I N D A I
I R J O U G D Y M A S

/ III knyga/

P a r u o š ė
Kun. dr. J. Grigaitis,MIC

/Pagal Tanquerey, "Precis de theologie ascetique et mystique" ir pedagogikos mokslą/

1973 m. pataisytoji laida

T u r i n i o   s a n t r a u k a

Antroji dalis

K R I K Š Č I O N I Š K O J O G Y V E N I M O U G D Y M A S

Ketvirtasis skyrius

D O R Y B Ė S B E I J Ų U G D Y M A S

I. N A T Ū R A L I N Ė S D O R Y B Ė S

1. Natūralinės dorybės sąvoka. Kai žmogus per ilgesnį laiką kartoja kokį nors veiksmą , tai jis įgunda jį atlikti lengviau, greičiau ir geriau. Jei žmogus kartoja gerą veiksmą, susidaro jame geras įgūdis, o jei kartoja blogą veiksmą, susidaro blogas įprotis. Geras įgūdis vadinamas d o r y b e, nes jis daro žmogų doresniu, geresniu. Blogas įprotis vadinamas y d a , ir jis daro žmogų blogesniu.

Dorybė - tai geras įgūdis, kuris įgalina žmogų veiksmą atlikti lengviau, greičiau, geriau ir su malonumu.

2. Natūralinių dorybių kilmė. Iš to, kas pasakyta, aišku, kaip atsiranda dorybės. Kad tai geriau suprastume, įsigilinkime į žmogaus veikimo procedūrą. Žmogus, pirm ką veikdamas, sudaro veikimo planą. Protas vadovauja, kad viskas būtų daroma pagal šį planą, pasirenkant jo realizavimui geriausias priemones. Realizuojant planą, naudojamės įvairiomis savo galiomis. Jų kartojami veiksmai didina galių pajėgumą, tobulina jų pasireiškimą. Ir juo veikiama intensyviau bei per ilgesnį laiką kartojama tas pats veiksmas, tuo stipresnis atsiranda įprotis, kurio dėka tąja galia l e n g v i a u veikiame, g r e i č i a u veikiame ir g e r i a u veikiame. Toks veikimas yra malonus. Vadinasi, dorybes ugdo kartojami, ir vis su didesniu intensyvumu, tie patys veiksmai.

3. Natūralinių dorybių rūšys. Dorybes paprastai skirstome pirmiausia pagal žmogaus galias, kurių veikimą jos patobulina. Tos dorybės, kurios patobulina proto veikimą, vadinamos intelektualinėmis dorybėmis, O tos, kurios patobulina mūsų valios veikimą, vadinamos moralinėmis dorybėmis, nes jos daro žmogų moralesniu, t.y. doresniu. Iš intelektualinių dorybių vienos patobulina mūsų protą pažinimo proceso srityje, kitos patobulina proto veikimą, kiek jis vadovauja praktikškajai žmogaus veiklai. Pirmosios vadinamos spekuliatyvinėmis dorybėmis, gi antrosios - praktiškosiomis dorybėmis.

Spekuliatyvinių dorybių yra trys, būtent: supratimas

išmintis ir mokslas. S u p r a t i m o dorybė patobulina protą pirminių buvimo bei veikimo principų sampratoje. I š m i n t i s daro protą pajėgesnį visa suvokti aukščiausios priežasties šviesoje. M o k s l o dorybė į-galina protą lengviau ir geriau padaryti išvadas iš pažintųjų principų.

Intelektualinių p-raktiškųjų dorybių yra dvi, būtent: menas /ars/ ir protingumas. M e n a s patobulina protą tame jo veikime, kuriuo jis vadovauja išorinei žmogaus veiklais ką nors kuriant. P r o t i n g u m a s - tai proto įgudimas vadovauti žmogaus moralinei veiklai.

Moralinės dorybės skirstomos į pagrindines, arba kardinalines, dorybes ir antrines, arba prijungtąsias prie pagrindinių.

Pagrindinės, arba k a r d i n a l i n ė s dorybės kreipia į gera visą moralinį žmogaus veikimą. Kardinalinių dorybių yra keturios, būtent: protingumas, teisingumas, tvirtumas ir susivaldymas. P r o t i n g u m as, kaip jau anksčiau sakyta, patobulina protą, padaro jį geriau sugebančiu vadovauti žmogaus moraliniam gyvenimui. T e i s i n g u m a s patobulina valią, padaro ją pajėgesne atiduoti kiekvienam tai, kas jam privalu atiduoti. T v i r t u m a s - tai valios tvirtumas,moderuojantis širstantįjį norą bei įgalinantis nugalėti sunkenybes, kai susiduriame veikime su jomis. S u s i v a l d y m a s - tai valios moderuojanti įtaka į geidžiamąjį norą, įgalinanti žmogų neleistinų malonumų į-taigoje susivaldyti ir laikytis moralinių normų.

Kilmės atžvilgiu visos dorybės skirstomos į dvi grupes, būtent: į natūralines ir į antgamtines dorybes. N a t ū r a l i n e s dorybes žmogus pats įsigyja savo veiksmų sąmoningu ir ištvermingu kartojimu. A n t g a m t i n e s dorybes gauname drauge su pašvenčiančiąja malone. Kai auga malonė, su ja auga ir gautos dorybės.

Toliau kalbėsime tik apie antgamtines dorybes.

II. A N T G A M T I N Ė S D O R Y B Ė S

Tarp tikslo ir pastangų jį pasiekti turi būti atitikimas: kokios prigimties yra tikslas, tokios prigimties turi būti ir veiksmai į jį . Kadangi žmogaus galutinis tikslas - regėti Dievą

veidas veidan - yra antgamtinis, vadinasi, jį pasiekti galima tik antgamtinio pobūdžio veiksmais. Taigi dorybės, kurios mus įgalina geriau veikti šio tikslo siekiant, turi būti taip pat antgamtinio pobūdžio.

1. Antgamtinių dorybių prigimtis. Antgamtinės dorybės, gautos iš Dievo su pašvenčiančiąja malone, tai antgamtiniai pajėgumai, kurie įgalina sielos galias veikti antgamtiškai, tuo pat - ir nuopelningai. Taigi antgamtinės dorybės skiriasi nuo natūralinių dorybių iš esmės, ir tai - trejopu atžvilgiu, būtent: kilmės, veiksmo ir tikslo.

a/ K i l m ė s   a t ž v i l g i u . Natūralinės dorybės įgyjamos paties žmogaus atitinkamų veiksmų kartojimu, o antgamtines dorybes žmogus pats įsigyti yra bejėgis. Antgamtines dorybes žmogus gauna iš Dievo drauge su pašvenčiančiąja malone.

b/ V e i k i m o   a t ž v i l g i u. Natūralinės dorybės įgalina veiksmus atlikti lengvai, greitai, gerai ir džiugiai. Antgamtinės gi dorybės suteikia tik g a l i ą veikti antgamtiškai. Lengvumas veikti ateina tik vėliau, po pakartotinių antgamtiškų veiksmų. Šiam reikalui daug pasitarnauja natūralinės dorybės, palengvindamos atskirus veiksmus: antgamtinės dorybės juos suantgamtina, ir taip įgalina lengviau reikštis. Vadinasi, labai svarbu rūpintis ir natūralinių dorybių pažanga. Kai esame malonės stovyje, rūpinantis šia pažanga, rūpinamasi ir antgamtinių dorybių pažanga, nes kaip natūralinių, taip ir antgamtinių dorybių aktai tokie pat, o malonės stovyje - tie patys.

c/ T i k s l o atžvilgiu antgamtinės dorybės taip pat skiriasi nuo natūralinių dorybių. Natūralinių dorybių tikslas - šiaip padorus gėris, antgamtinių gi dorybių tikslas yra antgamtinis. Nors gyvenime antgamtinės dorybės pasinaudoja natūralinių dorybių jėga, bet antgamtinės dorybės siekia žymiai toliau: jų aktai yra žymiai tobulesni. Pvz., natūralusis nusižeminimas išvengia tik puikybės išsišokimų, gi antgamtinis nusižeminimas daro mus šiuo atžvilgiu panašiais į Kristų. Arba, pvz., natūralinis susivaldymas siekia tik protingo saikingumo, kai tuo tarpu antgamtinis susivaldymas siekia daugiau - jis įgalina mus apsimarinimais pasekti patį Viešpatį Jėzų.

Antgamtinės dorybės, praktikuojant jų aktus, įgalina mus taip pat veikti lengvai, greitai ir su malonumu. Taip įvyksta

dėl to, kad aktų kartojimu veikiamas nuodėmingos prigimties pasipriešinimas, sielos galia labiau persiima tokiu nusiteikimu ir greičiau bei geriau pradeda veikti. P agaliau toks veikimas darosi tarsi prigimtas ir todėl malonus. Visa tai yra atremta į natūralines dorybes, ir todėl, kai per sunkią nuodėmę prarandama antgamtinės dorybės, tuo dar neprarandamas lengvumas, greitumas bei malonumas tuos pačius aktus kartoti ir toliau, nes jie jau nėra nuopelningi.

2. Antgamtinių dorybių didėjimas. Kadangi antgamtines dorybes gauname su pašvenčiančiąja malone, tai, šiai pastarajai didėjant, didėja ir antgamtinės dorybės. Vadinasi, kas didina pašvenčiančiąją malonę, tas didina ir antgamtines dorybes. Pašvenčiančiąją malonę gali didinti tik Dievas. Taip yra ir su antgamtinėmis dorybėmis. Tačiau, kaip esame sakę apie pašvenčiančiosios malonės didėjimą mumyse, galime ir mes prisidėti savo nuopelnais ir tinkamu naudojimusi sakramentais. Vadinasi, antgamtinių dorybių padidėjimą galime pelnyti savo nuopelnais ir tinkamai naudodamiesi sakramentais. Antgamtinių dorybių galime ir išsiprašyti. Prie antgamtinių dorybių įsigalėjimo mūsų sielos galiose galime prisidėti ir kartodami jų aktus.

3. Antgamtinių dorybių nusilpimas. Iš tiesų, antgamtinės dorybės negali mažėti, kaip negali žmoguje mažėti pašvenčiančioji malonė. Tačiau jų įsigalėjimą mūsų sielos galiose gali sumažinti priešingi joms aktai. Taip, pvz., laisvavališka atleidžiamoji nuodėmė prieš artimo meilę sumažina antgamtinės artimo meilės dorybės įsigalėjimą valioje ir valia tampa mažiau pajėgi veikti pagal artimo meilę. Panašiai yra ir su kitomis antgamtinėmis dorybėmis. Kaip sunkia nuodėme prarandame pašvenčiančiąją malonę, taip drauge su ja prarandame ir antgamtines dorybes, kurios betarpiškai yra susijusios su pašvenčiančiąja malone. Tokia dorybe visų pirma yra antgamtinė meilės dorybė. Sunki nuodėmė , kaip pasipriešinimas begaliniam Dievo gerumui, yra drauge pasipriešinimas ir meilės formaliniam objektui, kuriuo yra begalinis Dievo gerumas. Juk mylime Dievą kaip begalinį gerumą.

Sunkia nuodėme drauge su meile taip pat prarandame ir visas antgamtines moralines dorybes, kurios yra meilėje, kaip

spektro spalvos baltame spindulyje. Gi tikėjimas ir viltis, jei sunki nuodėmė nėra tiesiog prieš jas, iš Dievo gerumo, nors ir netobulu būdu, pasilieka sieloje kaip prisikėlimo iš nuodėmių daigas.

4. Ryšys tarp antgamtinių dorybių. Pats gyvenimas liudija, kad tarp antgamtinių dorybių yra kažkoks ryšys. Tikslas visus būdus ir siekimo priemones suriša į tam tikrą vienumą, kurios išdava - vieninga bei darni akcija į tikslą. Su antgamtiniu mūsų tikslu betarpiškai mus riša antgamtinė meilės dorybė. Jos dėka veržiamės į tikslą, veržiamės visu gyvenimo frontu. Šis veržlumas išrikiuoja į tikslą visas mūsų galias, visus mūsų sugebėjimus. Pagal galias ir veikimo sritį šį detalizuotą veržlumą vadiname skirtingomis dorybėmis. Vadinasi, meilė, kaip tas šviesos spindulys, kuris, perėjęs per prizmę, išsisklaido į atskiras spalvas, paliesdama mūsų gyvenime įvairias sritis, įgauna skirtingus atspalvius. O tai ir yra ne kas kita, kaip įvairios antgamtinės dorybės. Apie tai aiškiai kalba šv.Paulius sakydamas, kad: "Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, neieško savo naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai. Ji visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria" /1 Kor 13,4-7/. Taigi galima drąsiai sakyti, kad, kiek paauga meilė, tiek paauga ir visos kitos dorybės.

Dabar galime suprasti, dėl ko, pvz., šv.Tomas Akvinietis meilę vadina forma virtutum /dorybių forma/. Kaip žmogaus siela yra forma jo kūno ir dėl jos kūnas yra gyvas, taip panašiai ir meilė antgamtinio tikslo atžvilgiu duoda gyvybę visoms dorybėms. Meilės įtakoje dorybės gali gyvai reikštis. Nors, iš Dievo gerumo, ir sunkiai nusidėjusio žmogaus sieloje liekasi tikėjimas ir viltis /jei tik sunki nuodėmė nėra tiesiog prieš šias dorybes/, bet jos - tikėjimas ir viltis - lieka be gyvybės, be veržlumo į Dievą, mūsų galutinį tikslą.

5. Antgamtinių dorybių padala. Visos antgamtinės dorybės objekto atžvilgiu skirstomos į antgamtines moralines dorybes ir teologines dorybes. Teologinių dorybių objektas yra pats Dievas. Antgamtinių moralinių dorybių objektas antgamtinio tikslo atžvilgiu yra dalinis gėris. Objekto ir galių patobuli-

nimo atžvilgiu jos yra tokios pat, kaip ir moralinės natūralinės dorybės. Todėl antgamtines moralines dorybes vadinsime tais pačiais vardais, kaip ir natūralines moralines dorybes.

III. ANTGAMTINĖS MORALINĖS DORYBĖS

Antgamtinėmis moralinėmis dorybėmis jas vadiname dėl dviejų motyvų: a/ kad jas atskirtume nuo grynai intelektualinių dorybių, kurios patobulina proto veikimą, b/ kad jas atskirtume nuo teologinių dorybių, kurios įgalina žmogų tobulinti savo santykius su Dievu. Antgamtinės moralinės dorybės įgalina žmogų viešpatauti savo žemesniąjai prigimčiai, pagal Dievo apreikštas mums normas, tvarkyti savo santykius su artimu materialinių gėrybių srityje.

Antgamtinių moralinių dorybių yra daug, bet jos visos sujungiamos į keturias pagrindines dorybes, kurios atitinka visiems moraliniams žmogaus reikalams, atitinkamai patobulindamos visas žmogaus galias, būtent: a/ žmogui pirmiausia tenka pasirinkti būdus bei priemones siekiant tikslo - šiam reikalui pasitarnauja protingumo dorybė; b/ tenka paisyti kito teisių ir kiekvienam atiduoti tai, kas jam priklauso, - šiam reikalui pasitarnauja teisingumo dorybė; c/ tenka ginti savo asmenybę bei savo gėrybes nuo priešų. Kad tai tinkamai, be baimės ir be prievartavimo galėtume atlikti, patarnauja mums tvirtumo dorybė; d/ kai tinkamai, pagal moralės normas, pajėgtume naudotis žemiškomis gėrybėmis bei su jų naudojimu susijusiais malonumais, esame reikalingi susivaldymo dorybės.

Pagrindinės moralinės dorybės patobulina visų mūsų galių veikimą: proto - protingumas, valios - teisingumas, širstančiojo apetito - tvirtumas, geidžiančiojo apetito - susivaldymas. Žinoma, šios dvi pastarosios dorybės - tai valios viešpatavimas visose žemesniosiose sielos galiose. Juk jei kitaip būtų, tai jos neturėtų moralinės vertės, kuri išskirtinai priklauso nuo mūsų sąmoningo bei laisvo apsisprendimo. Kiekviena šių pagrindinių dorybių - tai visa grupė skirtingų moralinių dorybių, kurių vienos vadinamos papildančios pagrindines dorybes, kitos - palenktos joms kaip giminingos, trečios - dėl panašumo į pagrindinę dorybę priklauso pagrindinės dorybės šeimai.

Antgamtinių moralinių dorybių uždavinys yra įgalinti žmogų laikytis tikėjimo tiesų šviesa apšviesto proto normų, išvengiant trūkumo ir perdėjimo. Dėl to teologai sako: in medio stat virtus, t.y. dorybė užima vidurį tarp dviejų priešingumų: trūkumo ir perdėjimo.

1. PROTINGUMO DORYBĖ

1. Protingumo dorybės prigimtis. Protingumas - tai viena iš antgamtinių moralinių dorybių, kuri bet kokiose aplinkybėse įgalina protą apreikštų tiesų šviesoje pasirinkti geresnius būdus bei priemones siekiant įvairių antgamtinių tikslų, palenktų galutiniam žmogaus tikslui. Taip suprastas protingumas nėra nei kūno protingumas, nei grynai žmogiškas protingumas, bet krikščioniškasis protingumas tikrąja žodžio prasme. Tai ne kūno protingumas, kurio dėka žmogus sugeba puikiai pasirinkti būdus bei priemones pasiekti moraliai blogo tikslo /pvz., kad patenkintų savo aistras, kad pasidarytų turtingesnis, kad pasiektų žemišką garbę/. Toks protingumas, anot šv.Pauliaus, yra Dievo priešas ir maištininkas prieš Dievo moralinius nurodymus. Jis priešas ir paties žmogaus, nes veda į amžiną pražūtį.

Krikščioniškasis protingumas - tai meistriškas sugebėjimas tikėjimo tiesų šviesoje pasirinkti būdus bei priemones, kurios geriausiai patarnauja siekiant kurio nors antgamtinio tikslo. Pačius tikslus žmogus žino iš tikėjimo ir į juos rikiuoja savo mintis; jų įtakoje susikūria intencijas, tvarko savo norus, jausmus, aistras, galop, į juos rikiuoja visą savo išorinį veikimą. Ir visa tai daro pagal evangeliškąsias normas, kuriomis Viešpats Jėzus normuoja žmogaus,kaip dangiškojo Tėvo vaiko, gyvenimą. Priemonės, kuriomis krikščioniškasis protingumas stengiasi kuo geriau pasinaudoti, yra taip pat antgamtinės, k.a., malda, sakramentai.

2. Protingumo dorybės akto sudedamosios dalys. Veikimas yra protingas tik tada,kai: brandžiai tiriama padėtis, prasmingai sprendžiama, gerai vykdoma.

a/ Pirmiausia reikia b r a n d a u s t y r i m o, kad būtų surasta esamose aplinkybėse geriausi būdai bei priemonės siekti tikslo. Subrendusiai tiria padėtį tik tas, kuris pats ieško geriausio būdo veikti ir klausiasi apie tai išmintingesniųjų.

Kad žmogus pats galėtų surasti geriausius veikimo būdus tikslui siekti, jis turi:

1/ gerai prisiminti iš praeities panašius atvejus ir ištirti, kas juose buvo gera ir kas bloga. Teirautis, kaip kiti panašiais atvejais yra veikę - čia ypač gerai patarnauja šventųjų gyvenimo pažinimas;

2/ gerai pažinti dabartinę padėtį. Juk kiekvienos epochos žmogus turi specifinių bruožų. Reikia gerai pažinti ir save, ir aplinką, kurioje tenka veikti;

3/ kiek tai yra galima, pramatyti ir ateitį, gerai pažįstant žmonių gyvenimo evoliucijos tendencijas. Ypač reikia stengtis pramatyti, kokios bus tokiose ar kitokiose aplinkybėse veikimo pasėkos;

4/ kad veikimas būtų protingas, nepakanka vien pačiam visa ištirti. Reikia klaustis ir protingesniųjų, daugiau patyrusiųjų. Juk keturios, šešios ar aštuonios akys geriau mato visas detales, negu tik dvi. Taip ir du ar trys protai geriau visą įvertina, negu vienas. Štai dėl to Šv.Raštas ir sako: "Kvailio kelias jo akims tiesus; kuris gi yra protingas, klauso patarimų" /Pat 12,45/. Ypač reikia neužmiršti pasitarti maldoje su geriausiu Patarėju - Šventąja Dvasia. Juk jai Viešpats Jėzus yra patikėjęs įvesti mus į visokį žinojimą /plg. Jn 14,26/.

b/ Kai visa gerai ištirta, reikia t e i s i n g a i n u s p r ę s t i, kuris iš bendrai galimų būdų bei priemonių esamose aplinkybėse yra pats tinkamiausias. Kad tai pavyktų, reikia:

1/ atsipalaiduoti nuo pirminių įspūdžių, nuo aistrų įtakos ir ieškoti teisingo sprendimo vien apreikštųjų tiesų šviesoje;

2/ visa vertinti, iš pagrindų apsvarstant argumentus už ir prieš, spręsti su tam tikru į-žvalgumu;

3/ padaryti, pagaliau, patį pasirinkimą, kad išvengtume amžino svyravimo tarp kelių galimų pasirinkimų. P-asirenkama tas apsisprendimas, kuris atrodo geresnis Dievo ir artimo labui bei mūsų pažangai.

c/ Kai apsisprendimas įvyko, reikia nedelsiant jį v y k d y t i. Kad vykdymas pasisektų, reikia:

1/ pramatyti, t.y. apskaičiuoti jėgas, kurių reikia apsisprendimui realizuoti; pramatyti kliūtis ir priemones jas nuga-

lėti. Juk tik proporcingomis apsispęstam veikimui pastangomis galima jį sėkmingai įvykdyti;

2/ apdairumo, t.y. vykdant neišleisti iš akių nei aplinkybių, nei asmenų, kurių tarpe veikiama; pasinaudoti viskuo, kas padeda, vengti ir šalinti visa, kas trukdo;

3/ pagaliau, vykdyti atsargiai, nes vykdant gali pasitaikyti nepramatytų ar tinkamai neįvertintų aplinkybių, asmenų bei dalykų. Pačiame vykdyme tenka susiorientuoti, kad viskas baigtųsi sėkmingai.

3. Įvairios protingumo rūšys. Pagal tai, kokius dalykus protingumas rikiuoja, yra įvairios protingumo rūšys.

a/ I n d i v i d u a l u s i s protingumas vadovauja individualiam asmens veikimui.

b/ S o c i a l i n i s protingumas gerai rikiuoja visa bendrojo gėrio labui. Kadangi yra dvi pagrindinės bendruomenės, tai ir socialinis protingumas yra dvejopas;

1/ Šeimyninis protingumas, gerai rikiuojąs šeimos reikalus. Jam priklauso ir bendruomeninis protingumas, kuris gerai rikiuoja tos ar kitos bendruomenės ar įstaigos reikalus;

2/ valstybinis protingumas, gerai rikiuojąs visos valstybės reikalus bendram labui. Jam priklauso ir atskirų ministerijų reikalus rikiuoti visos valstybinės bendruomenės labui.

4. Protingumo dorybės reikalingumas. Protingumas turi vadovauti ir mums patiems, ir mūsų veiksmams.

a/ Protingumas vadovauja mums kelyje į šventumą. Jo dėka išvengiame nuodėmių ir darome pažangos dorybėse.

Kad išvengtume nuodėmių, reikia pažinti jų priežastis, progas ir surasti priemones jų išvengti. Tai galime padaryti dėka protingumo, būtent: ištyrę praeities patirtį ir dabarties sielos būklę ir pramatę, kas gali būti priežastimi ar proga nusidėti. Tada protingumas siūlo geriausius būdus bei priemones išvengti nuodėmės. Be visa to žmogus daug dažniau nusidėtų.

Protingumas reikalingas ir dorybių praktikoje. Jis yra tarsi vežėjas, kuris visoms kitoms dorybėms, įkinkytoms į mūsų gyvenimo vežimą, vadovauja, veda jas prie galutinio žmogaus tikslo... Protingumo dorybė reikalinga visoms kitoms dorybėms. Jos pareiga yra žiūrėti, kad tos ar kitos dorybės praktikoje būtų išvengta kraštutinumų. Ji reikalinga ir teologinių dorybių

praktikoje,kad aktai būtų daromi tinkamu metu ir kad priemonės geriausiai atitiktų esamoms aplinkybėms. Protingumas turi tirti tikėjimui grešiančius pavojus ir parengti tinkamas priemones juos į-veikti. Protingumas turi vadovauti tikėjimo ugdymui: kaip suderinti pasitikėjimą Dievu su Dievo baime, jo teisingumu; kaip išvengti desperacijos ar per didelio pasitikėjimo Dievu; kokiu būdu Dievo meilė turi įsilieti į visas kitas dorybių praktikas, netrukdydama žmogui atlikti visas savo pareigas. O kiek reikia protingumo praktikuojant artimo meilę! Be jo neįmanoma suderinti tas dorybes, kurios atrodo priešingos viena kitai, būtent: teisingumą su gerumu, malonumą su tvirtumu, nusižeminimą su didžiadvasiškumu, susitelkimą su išoriniu veikimu, rūpinimąsi kitos lyties artimu su skaistybe ir t.t.

b/ Nemažiau protingumas reikalingas ir apaštališkajame veikime:

1/ sakykloje tik prot-ingumo dėka galima susiorientuoti, apie ką reikia kalbėti, o apie ką tylėti, kaip kalbėti ir kokiais argumentais geriausiai galima paveikti klausytojus į gera. Panašiai yra ir mokant vaikus katekizmo;

2/ išpažintyje be protingumo neįmanoma vadovauti penitentams; be jo neįmanoma gerai atlikti savo kaip teisėjo, kaip gydytojo, kaip mokytojo ir kaip tėvo pareigas;

3/ be protingumo dorybės taip pat neįmanoma sėkmingai teikti tikintiesiems kitus sakramentus bei patarnavimus;

4/ protingumo dorybė ypač būtina parapijos valdyme ir vadovavime religinėms bendruomenėms.

5. <u>Būdai bei priemonės protingumo dorybei ugdyti.</u> Bendriausioji priemonė, padedanti siekti pažangos visose dorybėse, - tai malda į Viešpatį Jėzų. Bendraudami su Jėzumi maldoje, panašėjame į jį. Juk su kuo sutapsi, tuo pats tapsi! Melsdamiesi persiimame visomis Viešpaties Jėzaus dorybėmis, ir tai - juo karščiau meldžiamės, tuo greičiau panašėjame į jį. Reikia gerai įsisąmoninti, kad malda yra pagrindinė priemonė įsigyti bet kurią antgamtinę - kaip moralinę, taip ir teologinę - dorybę.

Pirmasis ir svarbiausias būdas pažangėti protingume - tai visus protingumo dorybės aktus išrikiuoti į galutinį žmogaus tikslą. Galutinis tikslo įtakoje protingumas yra ir akylesnis, ir apdairesnis.

P r a d e d a n t i e j i, laikydamiesi tik ką suminėtos taktikos, pirmiausia stengiasi išsilaisvinti iš viso, kas yra priešinga krikščioniškajam protingumui.

a/ Pradedantieji ryžtingai kovoja su kūniškuoju protingumu, kuris rūpestingai ieško būdų bei priemonių patenkinti trejopą geismą, būtent: kūno geismą, akių geismą ir gyvenimo puikybę. Tuo tikslų dažnai svarsto, kad šie malonumai visuomet baigiasi gyvenimo kartybėmis, kad jie yra beveik beverčiai, palyginus juos su amžinosios laimės džiaugsmais, į kuriuos žmogus privalo veržt is, nežiūrėdamas jokios kainos.

b/ Iš anksto nusistato prieš bet kokį gudravimą bei apgavystes, net siekiant šiaip padoraus laikinio tikslo, ir giliai susigyvena su įsitikinimu, kad tikslas nepateisina priemonių, kad pagal Evangeliją, reikia būti neklastingais kaip balandžiai ir protingais kaip žalčiai.

c/ Apsimarinimo praktiką nukreipia prieš įtarinėjimus, prieš aistras, pro kurias, kaip pro tirštus dūmus, protingumas negali matyti tiesaus bei tikro kelio į tikslą. Įtarinėjimai trukdo teisingai įvertinti padėtį ir suklaidina protingumo pasireiškimą. Aistros veikia žmogų mestis į žemiškos laimės glėbį; atitraukia jo dėmesį nuo amžinos vertės dalykų ir taip trukdo pasireikšti krikščioniškam protingumui. Aistros sūkuryje reikia melstis ir laukti, kol aistra aprims, ir tik atgavus ramybę ieškoti apsisprendimo.

d/ Pradedantieji vengia lengvapėdiškumo, neapsisvarstymo. Kovodami su šia silpnybe, stengiasi įprasti visuomet savęs klausti, kas bus iš tokio pasielgimo. Rimtesniais atvejais stengiasi pasiklausti labiau p tyrusiųjų tame dalyke.

e/ Pagaliau vengia neapsisprendimų, nuolatinių svyravimų taip ar kitaip daryti. Stengiasi pirmiausia pašalinti šios dvasinės ligos priežastis: nepagrįstą atsakomybės baimę, susikompromitavimo prieš kitus baimę. Kovodami su šia liga, griežtai laikosi dvasios vado ir savo vyresniųjų nurodymų.

P a ž a n g ie j i - daro pažangos protingume:

a/ stengiasi kuo geriau pažinti iš Evangelijos Viešpaties Jėzaus veikimą bei pamokymus ir maldoje stengiasi su tuo susigyventi, persiimti Jėzaus pažiūromis ir elgsenos stiliumi; kontempliuodami /su meile ir susižavėjimu/ Jėzaus gyvenimą Nazarete,

stengiasi persiimti paslėpto gyvenimo protingumu: kaip Išganytojas per 30 metų heroiškai gyveno nusižeminime, klusnume, neturte, darbštume. Nemažiau domisi ir Jėzaus viešo veikimo protingumu, jo kovos su piktąja dvasia taktika; įsižiūri, kaip jis laipsniškai pamažu apreiškė savo klausytojams, kas jis yra; kaip, prisitaikydamas prie klausytojų išsilavinimo, nuolat kalbėjo apie Dievo karalystę palyginimais; kaip jis elgėsi su savo priešais ir su savo bičiuliais; kaip jis derino švelnumą su tvirtumu ir ištikimumu savo misijai. Visi Jėzaus pamokymai apie tai, kas daro žmogų protingu, išreikšti šiais žodžiais: "Ieškokite visų pirma Dievo karalystės ir jos teisybės... Būkite protingi kaip žalčiai ir paprasti kaip karveliai... Būkite ir melskitės" /Mt 6,33; 10,16; Mk 13,33/.

b/ lavinasi gerai bei rūpestingai atlikti visus protingumo dorybės sudedamuosius veiksmus, apie kuriuos esame kalbėję anksčiau;

c/ lavindamiesi protingumo dorybėje, stengiasi įsigyti savo protingumui tuos atspalvius, apie kuriuos kalba šv. Jokūbas. Šventasis, padaręs skirtumą tarp tikro ir klaidingo išmintingumo, sako: "Išmintis iš aukštybių yra visų pirma tyra, paskui, taikinga, taktiška, pritarianti geram, pilna gailestingumo ir gerų vaisių, nešališka, be veidmainystės" /Jok 3,18/. T y r a, t.y. ji budi, kad būtų nepažeistas nei kūno, nei sielos tyrumas to, kuris yra vienybėje su Dievu ir kuris yra amžinybės vaikas. T a i k i n g a, t.y. saugoja sielos ramybę, saikingumą, apsisvarstymą, nes visa tai padeda blaiviai spręsti veikimo klausimais. T a k t i š k a, t.y. nuolaidi kitiems gerame ir lengvai leidžiasi kitų įtikinama blaiviais argumentais. P i l n a g a i l e s t i n g u m o ir gerų vaisių, t.y. pilna gailestingumo nelaimingiesiems, džiaugsmingai daro kitiems gera, nes protinga yra rinkti turtus, kurių nei kandys neėda, nei rūdys negraužia. N e š a l i š k a, be veidmainystės, t.y. lygi visiems, nes visi yra to paties dangiškojo Tėvo vaikai, nes visi yra šviesos vaikai.

T o b u l i e j i pažangėja protingumo dorybėje Šventosios Dvasios patarimo dovanos įtakoje.

2. TEISINGUMO DORYBĖ

Pradžioje trumpai susipažinsime su teisingumo dorybe. Paskui panagrinėsime dorybes, susijusias su ja: religijos ir

te klusnumo dorybes.

1/ TEISINGUMO DORYBĖ GRIEŽTA PRASME

1. Prigimtis. Žodis "teisingumas" Šv.Rašte dažnai reiškia visą kompleksą krikščioniškų dorybių. Šia prasme žodį "teisingumas" vartoja Jėzus sakydamas: "Palaiminti, kurie alksta ir trokšta teisybės" /Mt 5,6/. T e i s i n g u m a s - t ai toji moralinė antgamtinė dorybė, kuri įgalina valią pastoviai bei nuolat atiduoti kitiems visa, kas jiems tikrai priklauso. Tai dorybė, kuri tiesiogiai patobulina valią veikimo atžvilgiu ir tvarko mūsų griežtąsias pareigas artimui. Teisingumo dorybė skiriasi nuo artimo meilės dorybės tuo, kad ji savo veikime laikosi artimo teisės, o artimo meilės dorybė - fakto, kad artimas Viešpatyje Jėzuje yra mūsų brolis.

2. Kilnumas. Teisingumas įveda ir palaiko tvarką bei taiką kaip socialiniame, taip ir atskiro žmogaus gyvenime. Kadangi jis respektuoja kito teises, tai jo dėka viešpatauja padorumas reikaluose. Jis sudraudžia apgavystes, gina mažųjų teises, pažaboja stipriojo neteisingumus, naikina plėšikavimą ir taip įveda bei palaiko tvarką bendruomenėje. Be teisingumo siaustų anarchija, kova tarp priešingų interesų, mažųjų priespauda ir triumfuotų neteisybė.

Jei prigimto teisingumo tokie puikūs vaisiai, tai juo puikesni vaisiai yra krikščioniškojo teisingumo, kuris yra dalyvavimas Dievo teisingume. Jis sunaikina žmogaus sieloje pačias niekšybių bei neteisingumo šaknis ir įgalina teisingumo dvasioje normuoti savo santykius su Dievu ir artimu.

3. Teisingumo pagrindinės rūšys: bendrasis ir dalinis.

B e n d r a s i s, arba legalinis, teisingumas reikalauja iš piliečių atiduoti bendruomenei tai, ką jie privalo jai atiduoti. O tai nustato bendruomenės įstatymai. Jie taip pat nustato piliečių teises - ką piliečiai pagal įstatymus turi gauti iš bendruomenės. Šių įstatymų laikymasis ir yra legalinis teisingumas.

Be legalinio teisingumo yra dar d a l i n i s teisingumas, kuris normuoja atskirų piliečių santykius. Jis reikalauja, kad būtų respektuojamos visos piliečio teisės: į asmeninę nuosavybę, į kūno ir sielos gėrybes, į darbą ir poilsį ir t.t. Į visas teisingumo smulkmenas įsigilinti čia neįmanoma - apie tai plačiai kalbama moralinėje teologijoje. Čia kalbėsime tik apie

pagrindines taisykles, kurių reikia laiky-tis, praktikuojant teisingumą.

Aišku, kad pamaldūs žmonės, religingieji ir kunigai turi pareigą praktikuoti teisingumą tobuliau, negu šiaip pasaulio vaikai. Jie turi būti p avyzdys kitiems žmonėms. Kas iš jų elgtųsi neteisingai, papiktintų šiaip žmones ir juos nuteiktų smerkti religiją. Kas kūnui yra skeletas, tas krikščioniškame gyvenime yra teisingumas. Tad be jo negali būti normalaus krikščioniškojo gyvenimo, o apie pažangą krikščioniškame tobulume negali būti nė kalbos. Taigi:

a/ pirmiausia reikia gerbti asmeninės nuosavybės teises, kurios draudžia kito žmogaus laikinąsias gėrybes vartoti savo naudai. Tad vengtina bet kokios vagystės. Teisingumui nusikalstama ir tada, kai parduodant apgaudinėjamas pirkėjas kaip kokybės, taip ir kiekybės bei kainų atžvilgiu, kai spekuliuojama, kai slaptai pasisavinama kito gėrybės ir t.t. Be to, teisingumas reikalauja:

1/ skolas grąžinti laiku ir sutartu būdu;

2/ paskolintu daiktu naudotis rūpestingai, grąžinti jį nesugadintą ir laiku;

3/ valingai padarytą žalą atlyginti /nevalingai padarytą kitam žalą pagal griežtą teisingumą neprivalome atlyginti, bet, kas siekia tobulumo, tepasirūpina ir tokią žalą atlyginti/;

4/ depozitus, reikia rūpestingai saugoti, jais naudotis bei juos grąžinti - pagal susitarimą.

b/ Nemažiau reikia gerbti artimo teises į gerą vardą ir garbę. Šiuo atžvilgiu nusikalsta tie, kurie artimą teisia ir smerkia neįsigilinę, ar tai tiesa, ar ne. Teisingumas ir meilė reikalauja, kad susilaikytume nuo tokių smerkimų ir, kiek galima, teigiamai vertintume artimo pasielgimą. Juo labiau reikia susilaikyti nuo šmeižtų, nuo artimo paslapčių išdavimo. Kas taip daro, tas nuliūdina artimą ir daro jam skausmo, mažina jo autoritetą ir pasitikėjimą juo.

Pagaliau, reikia vengti artimo neteisingų įskundimų, įtarinėjimo piktame. Niekuomet neužmirškime, kad yra griežta pareiga šmeižtus ir neteisingus įskundimus atšaukti. O tai yra daug sunkiau, negu susilaikyti nuo šmeižimų, nuo neteisingų įskundimų.

2/ RELIGIJOS DORYBĖ

Ši dorybė yra susijusi su teisingumo dorybe, nes reikalauja atiduoti Dievui tai, kas jam priklauso, būtent: deramą kultą. Bet kadangi mes nepajėgiame reikšti Dievui tiek pagarbos, kiek jis yra jos vertas, tai šiuo atžvilgiu religijos dorybei trūksta vienos iš teisingumo sąlygų: atiduoti tiek, kiek turi teisės gauti. Taigi religijos aktas nėra tobulo teisingumo aktas, bet vis dėlto prie jo priartėja tiek, kiek šiuo atžvilgiu yra įmanoma.

1. Prigimtis. Religijos dorybė - tai antgamtinė moralinė dorybė, kuri nuteikia valią duoti Dievui kultą, kurį jis dėl savo begalinio kilnumo ir aukščiausios valdžios į mus privalo iš mūsų gauti.

Tai speciali dorybė, kuri skiriasi nuo trijų teologinių dorybių, turinčių objektu patį Dievą. Religijos dorybės objektas - tai kultas, kaip išorinis, taip ir vidinis, kurį privalome duoti Dievui. Tiesa, ji suponuoja tikėjimą, kuris pamoko mus apie Dievo teises į mus: kad jį privalome garbinti, ir kaip privalome garbinti. O kai religijos dorybė yra Dievo meilės perimta, tada jos aktai yra ne kas kita, kaip trijų teologinių dorybių išraiška bei pasireiškimas.

Religijos dorybės formalinis objektas, arba motyvas, - išpažinti begalinį kilnumą Dievo, kaip viso ko pirminės priežasties ir visa ko galutinio tikslo, kaip tobuliausios Būtybės, nuo kurios visa priklauso ir į kurią visa turi rikiuotis.

Religijos dorybės a k t a i yra išoriniai ir vidiniai. Vidiniais aktais palenkiamos Dievui visos sielos galios, o ypač protas ir valia. Iš šių aktų pats svarbiausias yra adoracija, kurioje visa mūsų būtybė iš pagarbos puola ant kelių prieš Tą, kuris yra buvimo pilnybė ir versmė viso, kas yra gera kūrinijoje. Su šiuo aktu drauge eina pagarbus stebėjimasis bei žavėjimasis begalinėmis Dievo tobulybėmis.

Dievas yra autorius visų gėrybių, kurias turime. Tai išpažįstame iškilmingu šių jo teisių pripažinimu ir dėkojimu už jas. Atsiminę, jog ne kartą esame jam nusikaltę, gailimės ir darome iš savo pusės viską, kad atitaisytume padarytą jo begalinei garbei žalą. Kadangi nuolat esame reikalingi Dievo pagalbos, tai turime pareigą jos ir prašyti.

Šie keturi vidiniai aktai pasireiškia atitinkamais išoriniais aktais, kurių vertė priklauso nuo vidinių aktų tobulumo. Juo šie pastarieji tobulesni, tuo ir išoriniai religijos dorybės aktai yra vertesni. Pagrindinis išorinių religijos dorybės aktų yra auka /sacrifitium/. Tai išorinis ir socialinio pobūdžio aktas, kuriuo kunigas aukoja Dievui visos Bažnyčios vardu paaukotas aukojamąsias gėrybes, kad tuo išpažintų aukščiausiąją jo valdžią, atitaisytų padarytus jo didybei įžeidimus ir su juo susivienytų. Naujajame Įstatyme yra tik viena auka, būtent: šv.Mišių Auka, kuri, sakramentiniu būdu atnaujindama Kalvarijos Auką ir taip ją sudabartindama, duoda Dievui begalinę garbę, begaliniai atsiteisia jo teisingumui už mūsų nuodėmes. Šv.Mišių aukos dėka gauname iš Dievo visas reikalingas malones. Kaip nuopelningai dalyvauti šioje aukoje, yra kalbėta aukščiau /žr. I d. "Būdas gerai dalyvauti šv.Mišiose"/.

Be aukos yra ir daugiau religijos dorybės išorinių aktų, būtent: viešа malda, kalbama Bažnyčios vardu /pvz.,brevijorius/, palaiminimas Švč.Sakramentu,privatinės maldos, priesaikos ir įžadai, protingai daromi Dievo garbei; antgamtiniai išoriniai aktai Dievo garbei /priklaupimai ir kt./, kurie, anot šv.Petro, yra priimtinos aukos Dievui per Jėzų Kristų /plg 1 Pt 2,5/.

Iš to, kas pasakyta, aišku, kad religijos dorybė yra pati kilniausia iš visų moralinių dorybių, nes, nuteikdama žmogų deramai duoti Dievui kultą, atveda mus prie Dievo arčiau, negu visos kitos moralinės dorybės.

2. Reikalingumas. Visi kūriniai turi duoti Dievui garbę. Kiekvienas kūrinys skelbia savo kūrėjo talentą bei garbę. Tai juo labiaukiekvienas Dievo kūrinys turi garsinti jo vardą, skelbti jo garbę, nes jis ne akcidentaliai /kaip žmonių kūriniai/, bet giliausiai visa savo būtimi yra Dievo Kūrėjo veikalas. Dievas ne tik viską sukūrė iš nieko, bet nuolat palaiko savo kūrinius ir buvime, ir veikime: "Dangūs pasakoja apie Dievo garbę" /Ps 18,2/. "Jis mus sukūrė, esam jo žmonės" /Ps 99,3/. Neprotingoji kūrinija savaime garbina Dievą savo buvimu, savo tobulumais, savo veikimu.

Žmogus - Dievo kūrinys. Jis, kaip protingoji būtybė, turi duoti Dievui garbę protingai, t.y. sąmoningai ir laisvai. Jis privalo atpažinti kūrinijoje Dievo tobulumo pėdsakus ir už visa tai garbinti jų Kūrėją. Vadinasi, jis turi būti visos kū-

rinijos kunigas, jos vardu garbinąs Dievą. Žmogus turi ne tik garbinti tą Didįjį Geradarį, bet už visa tai ir mylėti jį. Šv.Paulius rašo romiečiams: "Iš jo, p er jį ir jame yra visa. Jam šlovė per amžius!" /Rom 11,36/. "Nė vienas iš mūsų negyvena sau, nė vienas sau nemiršta. Ar gyvename, Viešpačiui gyvename, ar mirštame, Viešpačiui mirštame" /Rom 14,7-8/. Šv.Paulius, priminęs savo laiko tikintiesiems, kad jie yra Šventosios Dvasios šventovė, ragina juos: "Šlovinkite Dievą savo kūnu!" /1 Kor 6,20/.

Dievą garbinti, jį šlovinti, permaldauti ir prašyti reikiamos pagalbos religijos do-rybės aktais pirmiausia yra pareiga kunigų ir tų, kurie įžadais - kilniausiu religijos dorybės aktu! - save yra paaukoję Dievo garbei. Kiti tikintieji, beveik visą laiką užimti žemiškojo gyvenimo reikalais, maža skiria laiko religijos dorybės aktams. Tad kunigai ir religinių bendruomenių nariai turi garbinti Dievą, jį permaldauti, prašyti reikalingų malonių ne tik už save,bet ir už visus žmones. Apie kunigą šv. Paulius rašo: "Juk kiekvienas vyriausiasis imamas iš žmonių tarpo ir skiriamas atstovauti žmonėms pas Dievą, kad atnašautų dovanas ir aukas už nuodėmes. Jis sugeba atjausti nežinančius ir klystančius, nes ir pats yra apgaubtas silpnumo" /Žyd 5,1-2/. Naujojo Testamento kunigai, kurie yra Kristaus, Vryaisuiojo Kunigo, kunigystės dalininkai, turi dvi pagrindines pareigas: kalbėti už visus žmones Bažnyčios viešąją maldą -/brevijorių/ ir aukoti šv.Mišių auką. Jų maldų veiksmingumas priklauso nuo vertingumo Dievo akyse Bažnyčios, kurios vardu jie meldžiasi, ir nuo begalinio vertingumo Kristaus, kuris juose ir per juos meldžiasi, kuris juose ir per juos tęsia Kalvarijos auką šv.Mišių aukoje.

Paaukojusieji save įžadais Dievo garbei turi rūpintis, kad jų gyvenimas būtų vis mielesnė auka Dievui, jo didesnei garbei ir visos žmonijos išganymui.

3. <u>Praktika.</u> Kad šios dorybės aktus būtų galima pažangiai prakreikia puoselėti savąjį Dievui atsidavimą, pasiaukojimą /devotionem/, kuris yra ne kas kita,kaip pastovus valios nusiteikimas, įgalinantis reikštis Dievo tarnyboje greitai ir su valios atsidėjimu. Tai iš esmės yra ne kas kita, kaip Dievo meilės apraiška. Vadinasi, tarp religijos dorybės ir Dievo meilės yra labai tamprus ryšys.

P r a d e d a n t i e j i praktikuoja šiuos religijos dorybės aktus:

a/ stropiai laikosi Dievo ir Bažnyčios įsakymų, kurie normuoja maldą, dalyvavimą šv.Mišių aukoje, sekmadienių bei švenčių šventimą;

b/ vengia įprotinio išsiblaškymo, kaip išorinio, taip ir vidinio, kuris yra versmė daugelio išsiblaškymų maldoje, - tuo tikslu privengia pasaulinių pasilinksminimų, jausmingų svajonių ;

c/ prieš maldą susitelkia, meldžiasi su didesniu dėmesiu, praktikuoja Dievo akivaizdoje prisiminimą.

P a ž a n g i e j i stengiasi persiimti religijos dvasia, t.y. atlikti savo religines pareigas vienybėje suViešpačiu Jėzumi, tuo didžiuoju Tėvo Religinguoju, kuris savo gyvenimu, o ypač mirtimi, davė Dievui begalinę garbę.

Religijos dvasia apima du pagrindiniu nusiteikimu: pagarbą ir meilę. Pagarba - tai gilus gerbimo jausmas su priemaiša pagarbios baimės. Tai sentimentas, kurio įtakoje Dievą išgyvename kaip savo Kūrėją ir aukščiausią Viešpatį, ir jaučiamės laimingi, galėdami pabrėžti visišką nuo jo priklausomumą. Su meile kreipiamės į didžiausios meilės vertą Dievą, kuris teikėsi mus įsūnyti ir nuolat mumis tėviškai rūpinasi. Iš šio dvigubo nusiteikimo išplaukia pagarbus stebėjimasis bei žavėjimasis, dėkingumas ir gyrius.

Šiuos religijos jausmus puoselėjame pamaldumu į Švč.Jėzaus Širdį. Dangiškasis mūsų Tarpininkas gyveno tik tam, kad garbintų Tėvą: "Aš pašlovinau Tave žemėje" /Jn 17,4/. "miriau, kad išpildyčiau Tavo valią, kad pilnai atsilyginčiau Tavo teisingumui už žmonijos nuodėmes". P o mirties jis tęsia tai ne tik Eucharistijoje, nuolat adoruodamas Švč.Trejybę , bet ir žadina panašius jausmus mūsų širdyse per savo siųstąją Šventąją Dvasią. Pašvenčiančiosios malonės dėka Jėzus gyvena visuose tikinčiuosiuose, o ypač savo kuniguose, per kuriuos adoruoja Dievą, Švč.Trejybėje vieną. Dėl to reikia stengtis būti su Jėzumi, kad per jį ir jame galėtume vertai adoruoti Tėvą.

Oljė rašo: "Taigi Jėzus ateina į mus ir liekasi čia žemėje kaip garbinimo auka kunigų rankose, kad padarytų mus dalininkais savo aukos dvasios, kad įjungtų mus į savo Švč. Trejybės šlovinimus ir suteiktų mums savo vidinių religijos jausmų. Jis liejasi į

mus, skatina mus iš vidaus, perima sielą ir pripildo ją savo vidiniais religijos nusiteikimais. To dėka mūsų siela ir jo Siela tampa viena. Jėzus gaivina ją savo Tėvo garbei pagarbos, meilės, gyriaus dvasia, vidinės bei išorinės aukos dvasia".

Neužmirština, kad Jėzus laukia mūsų bendradarbiavimo. Stengdamiesi tapti jo, kaip aukos, dvasios bei būsenos dalininkais, turime jame ir su juo gyventi aukos dvasia, tramdydami savo prigimties blogąsias tendencijas ir griežtai paklusdami malonės įkvėpimams. Tada visi mūsų veiksmai patiks Dievui ir taps religijos aktais Dievo garbei bei gyriui. Tada visu savo gyvenimu šlovinsime Viešpatį, savo geriausiąjį dangaus Tėvą, o ypač tada, kai tokiais jausmais dalyvausime šv.Mišiose.

T o b u l i e j i praktikuoja religijos dorybę maldingumo dovanos įtakoje, apie kurią kalbėsime vėliau.

3/ KLUSNUMO DORYBĖ

Klusnumo dorybė susijusi su teisingumo dorybe dėl to, kad paklusnumas - tai paslaugumas vyresniesiems, tai privalomas priklausomumas nuo jų. Klusnumo dorybė betgi ir skiriasi nuo teisingumo dorybės, nes pabrėžia skirtumą tarp vyresniųjų kaip tokių ir jų pavaldinių. Vyresniųjų pareiga - rikiuoti savo pavaldinių veikimą bendrojo gėrio labui. Pavaldinių pareiga - šiam rikiavimui paklusti.

1. Prigimtis ir pagrindas. Klusnumas - tai moralinė antgamtinė dorybė, kuri nuteikia mūsų valią paklusti teisėtiems vyresniesiems, kiek jie yra Dievo atstovai.

Klusnumas remiasi Dievu, kaip aukščiausiuoju visa ko Valdovu, ir absoliučiu kūrinių priklausomumu nuo jo.

Turime paklusti Dievui, nes esame jo sukurti ir visiškai priklausome nuo jo valios: "Ligi šiol viskas laikos, kaip tavo nuspręsta, tavęs viskas klauso" /Ps 118,91/. Protingieji gi kūriniai turi paklusti Dievui dar labiau, nes daugiau yra gavę iš jo, o ypač dėl valios laisvės dovanos. Juk tik laisvu klusnumu galime Dievui reikšti už tai dėkingumą.

Esame dangiškojo Tėvo įsūniai, jo vaikai. Kadangi vaikai privalo paklusti savo tėvui, tai ir mes turime kūdikiškai paklusti savo dangiškajam Tėvui. To moko ir "Pirmgimis daugelio brolių tarpe" - Viešpats Jėzus, kuris buvo Tėvui klusnus iki mirčiai ant kryžiaus /plg. Fil 2,8/.

Viešpaties Jėzaus gyvybės kaina išlaisvinti iš nuodėmės vergijos, visiškai priklausome jam: "Nebepriklausote patys sau, nes esate atpirkti už didelę kainą" /plg. 1 Kor 6,19-20/. Taigi gerai turime paklusti Viešpaties Jėzaus nurodymams bei įsakymams.

Privalome paklusti teisėtiems Dievo atstovams. Tai gerai turime suprasti. Dievas davė žmogui tokią prigimtį, jog žmogus būtinai yra reikalingas kitų pagalbos, kad subręstų fiziniai, protiniai bei moraliai. Vadinasi, žmogui būtina gyventi bendruomenėje, būti bendruomenės nariu. Bendruomenė gi negali gyvuoti be autoriteto, kuris derina atskirų jos narių veiksmus bendrosios gerovės labui. Taigi Dievas, sukurdamas žmogų tokį, koks jis yra, tuo pačiu norėjo, kad žmonės susiorganizuotų į hierarchinio pobūdžio bendruomenes, kuriose jų vadovai vadovautų visiems bendruomenės nariams bendrojo gėrio labui. Tuo pačiu Dievas norėjo, kad bendruomenės nariai paklustų bendruomenės vadovų įsakymams bendrojo gėrio labui. Idant žmogui šis paklusnumas būtų lengvesnis, Dievas pats yra apreiškęs ir pamokęs mus, kad bendruomenių valdžios, veikiančios jo autoritetu, yra jo įgaliotos: "Nėra valdžios, kuri nebūtų iš Dievo, ir visokios veikiančios valdžios yra Dievo nustatytos" /Rom 13,1/. Taigi joms paklusti - tai Dievui paklusti, joms nepaklusti, - tai nusikalsti pačiam Dievui: "Kas priešinasi valdžiai, priešinasi Dievo sutvarkymui. Kurie priešinasi, užsitraukia teismą" /Rom 13,2/. Jei taip yra, tai valdžios atstovai turi vykdyti savo valdžią kaip Dievo delegatai: Dievo garbei ir bendrosios gerovės labui. O kai valdžios naudojaši savo galia ne Dievo garbei ir bendruomenės gerovei, jos yra atsakingos ir prieš Dievą, ir prieš bendruomenę. Kad pavaldiniai turi paklusti Dievo atstovams kaip pačiam Dievui, tai tvirtina ir Viešpats Jėzus: "Kas jūsų klauso, manęs klauso; kas jus niekina, mane niekina"/Lk 10,16/. Mintis aiški - be šio paklusnumo bendruomenės virstų chaosu, jokia prasme netarnaujančiu žmogaus labui.

Kyla klausimas: kas yra teisėti vyres-nieji? Tai tie, kurie yra paties Dievo skirti įvairiose bendruomenėse.

a/ P r i g i m t i e s p l o t m ė j e yra skiriamos trys bendruomenių rūšys:

1/ šeima, arba namų bendruomenė, kuriai vadovauja gimdytojai:

tėvas daugiau protu visa rikiuoja, motina - širdimi;

2/ civilinė bendruomenė, kuriai vadovauja valdžia, visos bendruomenės išrinkta;

3/ profesinė bendruomenė, kurią sudaro darbdaviai ir darbininkai, o abiejų pusių teises ir pareigas nustato darbo kontraktai /plg. Leo XIII "Rerum novarum"/.

b/ A n t g a m t i n ė j e p l o t m ė j e turime paties Viešpaties Jėzaus įkurtą bendruomenę - B a ž n y č i ą, kuriai žmogiškojo gyvenimo plotmėje vadovauja popiežius. Popiežiaus valdžia Bažnyčioje yra ir aukščiausia, ir betarpiška. Vyskupai turi valdžią savo vyskupijose, būdami vienybėje su popiežiumi ir priklausomai nuo jo. Klebonai, vikarai turi valdžios savo parapijose pagal Bažnyčios teisių kodeksą. Be to, Bažnyčioje yra bendruomenės, turinčios savus įstatus, aprobuotus popiežiaus ar vyskupo, kurio vyskupijoje jos yra. Pagal jų konstitucijas išrinkti ar paskirti vyresnieji turi teisėtą valdžią savoj bendruomenėj jos įstatų ribose. Kiekvienas, kurs tampa tos ar kitos bendruomenės nariu, turi pareigos klausyti jos teisėtų vyresniųjų bendruomenės įstatų ribose. Vadinasi, vyresniųjų valdžią riboja bendruomenės įstatų nuostatai. Taigi, jei vyresnieji įsakytų daryti tai, kas aiškiai yra priešinga Dievo ar Bažnyčios įsakymams, tada jų klausyti ne tik nėra pareigos,bet dar daugiau - net neleistina. Juk "Dievo reikia labiau klausyti, kaip žmonių" /Apd 5,29/. Tas pat pasakytina ir tada, jei būtų įsakoma daryti tai, kas fiziškai arba moraliai neįmanoma: negalimybėmis niekas nesaistomas. Kai abejojama, ar vyresnieji turi teisės tai įsakyti, tokiais atvejais, kadangi žmogus yra linkęs savo naudai spręsti, reiktų manyti, kad vyresnieji tai įsakyti turi pagrindo.

Kai vyresnysis, įsakydamas savo pavaldiniams, peržengia savo galios ribas, užbrėžtas bendruomenės įstatų, tada nėra pareigos jo klausyti. Pvz., tėvo įsakymas savo suaugusiam sūnui pasirinkti tą ar kitą profesiją sūnaus nesaisto. Tas pat pasakytina ir apie bendruomenės vyresniuosius, kai jie įsako ar draudžia tai, kas nėra įstatų ribose.

2. Klusnumo laipsniai. P r a d e d a n t i e j i stengiasi pirmiausia laikytis Dievo ir Bažnyčios įsakymų ir, bent išoriniai, pilnai paklusti teisėtiems vyresniesiems stropiai, punktualiai ir antgamtiniu motyvu.

P a ž a n g i o s sielos stropiai apmąsto Viešpaties

Jėzaus klusnumo pavyzdį: jis nuo pat gimimo iki mirties ant kryžiaus buvo paklusnus ne tik savo Tėvui, bet ir teisėtiems vyresniesiems, kaip savo šeimoje, taip ir bendruomenėje. Pažangieji nuoširdžiai maldauja Jėzų, kad jis teiktųsi savo klusnumo dvasia perimti visą jų sielą, ir stengiasi taip paklusti savo vyresniesiems, kaip Viešpats Jėzus buvo klusnus Marijai ir Juozapui: "Jis buvo jiems klusnus"/Lk 2,51/. Jie stengiasi būti klusnūs ne tik išoriai, bet visa siela net jų prigimčiai sunkiuose ir jų supratimui priešinguose dalykuose. Jie paklusta nesiskųsdami, net džiaugdamiesi, kad taip tobuliau gali pasekti Jėzaus klusnumo pavyzdžiu. Jie vengia paveikti vyresniuosius, kad šie įsakytų jiems tik tai, ko jie patys nori.

T o b u l o s sielos daro dar daugiau: jos stengiasi palenkti ir savo sprendimus /ypač apie save/ vyresniųjų sprendimams, net netyrinėdami, dėl ko vyresnieji taip sprendžia. Vadinasi, jos siekia būti klusnios ne tik valia, bet ir protu - būti pilna klusnumo auka Dievo garbei bei artimo labui.

3. Klusnumo savybės. Kad klusnumas būtų tobulas, jis turi būti:antgamtinis intencijos atžvilgiu, visuotinis apimties atžvilgiu ir pilnas išpildymo atžvilgiu.

Klusnumas a n t g a m t i n i s intencijos atžvilgiu, t.y. vyresniuosiuose turime matyti veikiantį patį Dievą, Viešpatį Jėzų, iš kurio išplaukia vyresniųjų valdžia. Tada klusnumas darosi lengvas, nes kas gi nenorėtų paklusti Dievui?! Tai rekomenduoja šv.Paulius tanaas: "Klausykite savo žemiškųjų šeimininkų su baime ir pagarba, nuoširdžiai, lyg kad Kristaus, ne dėl akių tarnaudami, lyg žmonėms patikti norėdami, bet kaip Kristaus vergai, iš širdies vykdantys Dievo valią. Noriai tarnaukite, kaip Viešpačiui, o ne žmonėms, žinodami jog kiekvienas, tiek vergas, tiek laisvasis,jei padaro ką gera, gaus atlyginimą iš Viešpaties" /Ef 6,5-8/.

Iš tiesų, jei šiandien paklusime vyresniajam dėl to, kad jis mums patinka, tai ką darysime rytoj, kai vyresnysis mums nepatiks? O jei mes, neatsižvelgdami į tai, ar vyresnysis mums patinka ar ne, vyresniajame klausome Viešpaties Jėzaus, kurį mylime ir norime dar labiau mylėti, tada mūsų klusnumas remiasi vienodu, tuo pačiu antgamtiniu pagrindu - Jėzumi ir yra antgamtinis. Taip elgdamiesi, mes nesvarstome vyresniojo netobulumų, o tik žiūrime, kad per jo įsakymus išpildytume Viešpaties Jėzaus valią. Taip elgiantis, klusnumas darosi ne tik lengvas, bet ir džiugus,

nes meilė Jėzui paverčia jį meil-ės aktu.

Klusnumas v i s u o t i n i s apimties atžvilgiu: reikia paklusti teisėtam vyresniajam visuose dalykuose, kai jis įsako savo kompetencijos ribose. Šv.Pranciškus Salezas sako, kad "klusnumas meilingai skuba daryti visa, kas yra įsakoma gera, nesvarstydamas, ar įsakymas yra gerai, ar blogai duotas, nes tas,kurs įsako, turi galios įsakyti ir jo įsakymas patarnauja mums vienytis su Dievu". Po to jis pastebi, kad, jei vyresnysis įsakytų daryti tai, kas aiškiai yra priešinga Dievo įsakymams, tada yra pareiga jo neklausyti. Toks klusnumas, kaip pastebi Šv.Tomas Akvinietis, būtų perdėtas. Išskyrus šį atvejį, tikrai klusnus niekuomet neklysta, net ir tada, kai klysta vyresnysis ir įsako daryti ką nors mažiau verta, nes klusnusis faktiškai klaus Dievo, kuris mato jo gerą valią ir laimina, kad visa išeitų į gera. Vyresnysis, duodamas įsakymus, gali suklysti, bet neklystame mes, kai jo klausome, jei tik tai nėra aiškiai priešinga Dievo įsakymams.

Klusnumas p i l n a s išpildymo atžvilgiu, taigi punktualus, be apribojimu, pastovus ir net linksmas. Punktualus, nes meilė, kuri įkvepia tobulai paklusti, nuteikia paklusti greitai. Šv.Pranciškus Salezas sako, kad klusnusis myli įsakymą ir, kai tik jį perpranta, skuba jį vykdyti, nepaisydamas ar jis patinka, ar ne. Šv.Bernardas pastebi, kad tikras klusnumas nežino, kas yra atidėlioti, ignoruoti vėlinimąsi ir skuba įgyvendinti tai, kas įsakoma.

Klusnumas be apribojimų, nes daryti tai, kas įsakyme patinka, ir nedaryti to, kas nepatinka, - tai netekti klusnumo nuopelnų, nes toks elgesys rodo, kad paklustame ne antgamtiniu motyvu. Čia verta prisiminti, ką sako Viešpats Jėzus: "Nė viena raidė ir nė vienas brūkšnelis neišnyks iš Įstatymo, viskas išsipildys" /Mt 5,18/.

Klusnumas pastovus bei l-inksmas. Pastovumas rodo šios dorybės tobulumą, nes "linksmai atlikti tai, kas įsakyta, vieną kartą ar kol patiks, žmogui mažai kainuoja, bet kai įsakoma daryti tai visada per visą gyvenimą, tai išpildyti yra sunku, o pats išpildymas yra tikra do-rybė" /Šv.Pranciškus Salezas/. Klusnumas turi būti ir linksmas, nes "linksmą davėją myli Dievas" /2 Kor 9,7/. Sunkiuose dalykuose galima būti linksmai klusniu tik dėka meilės, kuri įkvepia paklusti. Juk kai mylima, niekas nėra sunku, nes tada negalvojama apie sunkumą, o vien norima daryti malonumo tam, kurį mylima. Iš tiesų, kai įsisąmo-

ninama, kad per vyresniuosius įsakinėja Kristus, tai kaip galėtume nepaklusti Tam, kuris dėl mūsų išganymo buvo klusnus visą savo gyvenimą iki mirties ant kryžiaus?!

4. <u>Klusnumo kilnumas.</u> Šv.Tomas Akvinietis sako, kad iš visų moralinių dorybių /išskyrus religijos dorybę/ pati kilniausia yra klusnumo dorybė, nes ji intymiai mus jungia su Dievu ta prasme, kad įgalina mus atsiplėšti nuo savo valios, kuri yra pati didžiausia mūsų vienybės su Dievo kliūtis. Klusnumo dorybė dar vadinama kitų moralinių dorybių motina ir saugotoja, nes ji jų eilinius aktus padaro dorybingais.

Klusnumas jungia mus su Dievu ir palaiko nuolatinėje vienybėje su Jėzumi. Jis palenkia mūsų valią Dievo valiai, o tuo pačiu palenkia ir visas kitas mūsų galias, kiek jos yra priklausomos nuo mūsų valios. Šis klusnumas Dievo valiai tuo yra nuopelningesnis, kad jis yra laisvas. Neprotingi kūriniai yra paklusnūs Dievo valiai tik savo prigimties būtinumu. Žmogus iš Dievo gautos laisvės dėka paklusta jam laisvai. Tuo pačiu savo aukščiausiam Viešpačiui jis aukoja tai, kas jam yra brangiausia - savo valią, ir taip vienijasi su Dievu. Ji nori to pat, ko ir Dievas nori: "Tebūna ne mano, bet tavo valia!" /Lk 22,42/. Dievo valia - visokio gėrio bei šventumo versmė. Į šią šventumo versmę patenkame visiškai pasidavimu Dievo valiai. Tada Dievo šventumas gausiai liejasi į mūsų sielas, darydamas mus vis šventesniais, heroiškai šventais.

Valiai paklusta visos kitos mūsų sielos galios. Kai valia yra vienybėje su Dievu, ji vienija su Dievu ir visas kitas mūsų sielos galias. Klusnumas - tai mūsų viso asmens atsidavimas Dievui, aukojimasis jo garbei ir gyriui. Štai dėl ko Senajame Testamente per pranašus Dievas yra kalbėjęs, kad klusnumas yra geresnis dalykas už visas kitas Sen.Testamento aukas /plg. 1 Kar 15,22/.

Klusnumo vienybė su Dievu yra pastovesnė ir patvaresnė už kitas vienybes su Dievu. Pvz., šv.Komunijos valandą sakramentiniai esame vienybėje su Dievu tik tol, kol išnyksta sakramentiniai pavidalai, t.y. tik kelias minutes. Klusnumas gi - tai nuolatinės vienybės su Dievu forma, kurios dėka nuolat norime to, ko Dievas nori, ir nenorime to, ko Dievas nenori /unum velle, unum nolle - to pat norėti, to pat nenorėti/.

Klusnumas yra kitų dorybių motina. Šv.Augustinas sako:

"Protingoje būtybėje klusnumas yra lyg ir motina bei saugotoja dorybių" /"De civitate Dei" XIV,12/. Praktikoje meilė yra susiliejusi su klusnumu, nes meilė vienija mūsų valią su dieviškąja Valia. Šv.Tomas Akvinietis sako: "In hoc caritas Dei perfecta est quia amicitia facit idem velle ac nolle" /Tame yra meilė Dievui tobula, kad draugystė daro to pat norėti, to pat nenorėti/. Šv.apaštalas Jonas sako, kad tas, kuris sakosi mylįs Dievą, o nesilaiko jo įsakymų, yra melagis. "O kas laikosi jo žodžių, tas iš tiesų tobulai myli Dievą. Iš to ir pažįstame, jog jame esame" /1 Jn 2, 5/. Tai mokslas paties Viešpaties Jėzaus, kuris sako: "Jei mane mylite, -jūs laikysitės mano įsakymų" /Jn 1 4,15/. Taigi klusnumas savo pagrinde yra ne kas kita,kaip puikus meilės Dievui aktas.

Klusnumas skatina mus praktikuoti ir kitas dorybes, nes beveik visos jos yra arba įsakytos, arba patartos. "Klusnumui priklauso visų dorybių aktai, kiek jie yra įsakyti", sako šv. Tomas Akvinietis. Klusnumas įpareigoja mus praktikuoti atgailą bei apsimarinimą, teisingumo, religijos, meilės ir kitas dorybes, įpareigoja laikytis dešimties Dievo įsakymų. Klusnumas daro mus panašius į kankinius, kurie visą savo gyvenimą paaukojo Dievui, nes jis taip pat reikalauja iš mūsų visa palenkti Dievo valiai,nuolat jo garbei aukotis.

5. Klusnumo išdava - visiškas saugumas. Kai laikomės savo valios, nuolat mus kamuoja klausimas, kas yra geriau, kas yra tobuliau, ir nelengva rasti į jį atsakymą. Klusnumas gi mus išlaisvina iš šio neramumo. Jis veda mus saugiausiu keliu į tikrąjį tobulumą bei laimę. Klusnumo įtakoje visuomet darau tai, kas Dievui patinka. Tai tiesiausias kelias į aukščiausias šventumo viršūnes. Štai dėl ko tobulai klusnūs visuomet yra ramūs, jaučiasi saugūs ir yra giedriausi žmonės.

Galop klusnumas paverčia dorybės aktais ir pačius indiferentiškiausius veiksmus, k.a.: valgymą, poilsį, paprasčiausius ruošos darbus ir t.t. Visa, kas daroma klusnumo dvasioje, patinka Dievui ir yra nuopelninga.

Kartą Dievas vizijoje Šv.Kotrynai Sienietei yra kalbėjęs: "O kaip yra miela ir garbinga ši šventa dorybė, kurioje yra visos kitos dorybės! Nes ji yra pradėta ir pagimdyta meilės; joje yra švenčiausio tikėjimo pamatas, ji yra karalienė. Ir tas, kurio ji yra sužadėtinė, nejaučia jokio blogio, bet jaučia taiką ir

ramybę... O klusnume, kuris be vargo ir be pavojaus persikeli į kitą krantą ir pasieki išganymo uostą! Tu prisitaikai prie Žodžio, mano viengimio Sūnaus. Tu sėsk į šv. Kryžiaus laivelį, laikykis jojo: klusnumas Žodžiui neleis tau nukrypti nuo jo mokslo".

3. TVIRTUMO DORYBĖ

Teisingumas, papildomas religijos bei klusnumo dorybių, normuoja mūsų santykius su artimu. Tvirtumo ir susivaldymo dorybės normuoja mūsų "aš" santykius su mūsų idealu.

1/ TVIRTUMO DORYBĖ GRIEŽTA PRASME

1. Tvirtumo dorybės esmė. Ši dorybė, kuri vadinama dvasios tvirtybe, charakterio jėga, krikščioniškuoju vyriškumu, yra viena iš antgamtinių moralinių dorybių, kuri stiprina valią, siekiant sunkiai pasiekiamo gėrio, ir trukdo paveikti ją baimei - net ir mirties baimei. Tvirtumo dorybė pirmiausia tramdo baimę, kad ji nesulaikytų pastangų kovojant už sunkiai pasiekiamą gėrį, ir reguliuoja drąsą, kuri be tvirtumo gali greitai tapti beprotiška /plg. šv.Tomas Akvinietis, S.th. II-II, q.123,a.3/.

Tvirtumo dorybės aktai suvedami į du pagrindiniu: imtis sunkių reikalų ir pakelti, iškentėti ištikusius sunkius bandymus /ardua aggredi et sustinere/.

a/ Pirmasis tvirtumo dorybės aktas yra i m t i s s u n k i ų r e i k a l ų ir juos įvykdyti. Tobulinimosi kelyje sutinkame daug sunkenybių, nuolat pasitaikančių ir atsinaujinančių. Jas įveikti padeda tvirtumo dorybė, tramdydama baimę ir suteikdama jėgų nugalėti. Į šį aktą įeina:

1/ ryžtingumas - atlikti savo pareigas bet kokia kaina;

2/ drąsa - įtempti jėgas proporcingai sutinkamai kliūčiai ir ją imti žingsnis po žingsnio vis drąsiau;

3/ ištvermė - tęsti pastangas iki pilnos pergalės, nežiūrint kiek tai laiko beužtruktų.

b/ Taip pat reikia s u g e b ė t i p a k ę s t i dėl Dievo daug bandymų ir sunkumų, pvz.: kentėjimų, ligų, pajuokos, šmeižtų. Tai dažniausia žmogui yra sunkiau, negu nugalėti sutinkamus sunkumus veikime. Šv.Tomas Akvinietis sako, kad pakęsti sunkenybę yra sunkiau, negu ją pulti. Taip yra dėl to, kad puolant jaučiamasi stipresniu už sunkenybę, o pakenčiant jaučiamasi, kad sunkenybė yra stipresnė. Kai puolame, tai turime vilties blogį nugalėti, atstumti, o kai pakenčiame, blogis yra

jau ištikęs ir reikia jį pakęsti. Be to, puolant pergalė paprastai pasiekiama ne per ilgą laiką, o pakentimas blogio /pvz., ligos, kai kurių gundymų/ tęsiasi ilgai: savaitėmis, mėnesiais, net metais.

2. Tvirtumo dorybės laipsniai. Pradedantieji drąsiai kovoja su įvairiomis baimėmis, kurios kyla stengiantis gerai atlikti savo pareigas. Nuovargio bei pavojų baimė nugalima įsigilinant į tiesą, jog žmogus turi gėrybių, vertingesnių už turtą, už sveikatą, už kitų pagarbą bei vertinimą, net ir už šį žemiškąjį gyvenimą, būtent: pašvenčiančiąją malonę, kuri yra amžinos laimės daigas. Tada žmogui pasidaro aišku, kad, norint įsigyti amžinos vertės vertybių, reikia drąsiai atsižadėti laikinų gėrybių. Taip elgtis ragina Išganytojas savo palyginimais apie užslėptą lobį ir brangų perlą. Radusieji užslėptą lobį ir brangų perlą, atsižada viso, kad juos įsigytų. Taip pat įsitikiname, kad didžiausias blogis, koks žmogų gali ištikti, tai pašvenčiančiosios malonės praradimas, darant sunkią nuodėmę. Tai blogis, kuris turi būti atstumtas betkokia kaina: jei prireikia - net kūno gyvybės kaina.

Kritikos , pajuokos baimė arba linkimas bet kokia kaina įtikti žmonėms - visa tai nuteikia žmogų neatlikti savo pareigų iš baimės, kad nebūtų kritikuojamas, peikiamas, išjuokiamas, kad išvengtų grasinimų, įžeidinėjimų dėl stropumo. Kiek žmonių karo fronte nieko nebijojo, o kapituliavo prieš šiuos puolimus! Iš jaunų metų reikia jaunuomenę pratinti nebijoti kitų pajuokos drąsiai ir be baimės.

Baimė neatitikti draugams dažnai priverčia kapituliuoti net greičiau, negu priešų puolimai. Kovojant su šia baime, reikia gerai susigyventi su tiesa, kad geriau bei garbingiau yra stengtis patikti Dievui, negu žmonėms. Turime įsitikinti,kad tas, kuris trukdo mums gerai atlikti pareigas, nėra draugas, ir, stengdamiesi tokiam patikti, prarandame mūsų Viešpaties Jėzaus bičiulystę. "Norėdamas patikti žmonėms, aš nebebūčiau Kristaus tarnas" /Gal 1,10/, sako šv.Paulius.

Juo labiau reikia vengti atsisakyti ištikimumo pareigoms dėl kvailo populiarumo. Minios aplodismentai greitai nutila., tik bičiulystė su Dievu yra amžina. Gerai susigyvenkime su tiesa, kurios moko šv.Paulius šiais žodžiais: "Kas nori girtis, tesigiria Viešpačiu! Ne tas priimtinas, kuris pats save giria,

bet tas, kurį Viešpats pagiria" /2 Kor 10,17-18/.

P a ž a n g i e j i praktikuoja pozityviuosius tvirtumo dorybės aktus, stengdamiesi pasekti tą dvasios tvirtumą, kurio gražų pavyzdį yra davęs Viešpats Jėzus visu savo gyvenimu.

Tvirtumo dorybė žavia-i reiškėsi Jėzaus Kristaus užslėptame gyvenime Nazarete. Kad įvykdytų Tėvo valią, jis prisiėmė žmogaus prigimtį žmonių giminės atpirkimo labui. Tam pačiam reikalui jis gyveno didžiausiame neturte, apsimarinimo, klusnume. Jis pergyveno tremtinio dalią, eilinio darbininko vargą, kad pelnytų žmonėms malonę, pašventinančią paprasčiausius žmogaus gyvenimo veiksmus, kad paskatintų savo pasekėjus į nusižeminimą, į neturto meilę, į heroišką bei drąsų šventumo siekimą, atliekant ir paprasčiausius darbus bei užsiėmimus.

Tvirtumo dorybė buvo didinga ir viešajame Viešpaties Jėzaus gyvenime: jo pasninko metu per 40 dienų, jo kovoje su gundytoju, jo skelbime dvasinės Dievo karalystės, kuriai, dėl savo žemiškų lūkesčių, buvo taip priešingi jo klausytojai. Jis nepabugo nei tautos vadų bei jų pinklių, net viešo prieštaravimo. Drąsiai vykdė Tėvo valią, nors gerai žinojo, kuo visa tai baigsis.

Kančios metu tvirtumo dorybė Kristuje pasireiškė savo heroišku didingumu. Alyvų darže, akivaizdoje savo baisios kančios, "mirtino sielvarto apimtas, jis dar karščiau meldėsi" /Lk 22,44/. Kaip drąsiai Kristus elgėsi suimamas, teisiamas, kryžiaus agonijoj!

Vienu žodžiu, Viešpaties Jėzaus laikinajame gyvenime galime rasti tvirtumo pavyzdžio šviesos bet kokiose savo gyvenimo situacijose.

T o b u l i e j i ne tik praktikuoja tvirtumo dorybę, bet ir tvirtumo dovaną. Jie puoselėja savyje ryžtingą nusiteikimą drąsiai aukotis Dievo garbei ir žmonių išganymo labui. Šios nuotaikos įtakoje jų visas gyvenimas virsta lėta kankinyste. Savo dvasia jie pergyvena Kristaus kančią visoje jos prasmėje.

3. Dorybės, susijusios su tvirtumo dorybe. Su tvirtumo dorybe yra artimai susijusios keturios dorybės: didžiadvasiškumas /magnanimitas/, didžiadarbumas /magnificentia/ arba duosnumas /munificantia/, kantrybė ir ištvermė. Didžiadvasiš-

kumas ir didžiadarbumas padeda tinkamai elgtis didžiuose užmojuose. Kitos dvi - kantrybė ir ištvermė - padeda tinkamai pakęsti sunkenybes, kurios yra jau ištikusios žmogų. Anot Šv.Tomo Akviniečio, šios dorybės yra ne tik tampriai susijusios su tvirtumo dorybe, bet drauge yra ir papildančios ją.

2/ DIDŽIADVASIŠKUMAS /magnanimitas/, dar vadinamas dvasios didybe, charakterio kilnumu, yra tai kilnus bei šaunus nusiteikimas, kurio įtakoje imamasi didžių dalykų Dievo garbei ir artimo labui. Didžiadvasiškumas skiriasi nuo ambicijos, kuri iš esmės yra egoistiška ir veržiasi prasikiršti pro kitus valdžia bei garbe. Charakteringiausias didžiadvasiškumo bruožas - jo nesuiteresuotumas. Tai dorybė, kurios dėka žmogus veržiasi didingai pasitarnauti Dievui ir artimui.

Didžiadvasiškumas suponuoja kilnią sielą, begyvenančią kilniu idealu, šauniomis idėjomis; suponuoja drąsią sielą, kuri pagal savo kilnius įsitikinimus drąsiai veikia.

Didžiadvasiškumas reiškiasi ne vien kilniais jausmais, bet ir kilniais veiksmais visose gyvenimo srityse: kariuomenėje - didingais žygiais, civilinėje srityje - didžiomis reformomis, didžiais industrializavimo užmojais, drąsiais prekybos sandėriais; antgamtinėje plotmėje - drąsiomis pastangomis kovoje už šventumą, už kitų išganymą, nepaprastu veiklumu per spaudą, per organizacijas, nesigailint net išlaidų, nei sveikatos, net nei savo gyvenimo.

Priešinga didžiadvasiškumui yda - tai m a ž a d v a s i š k u m a s, kuris dėl perdėtos nepasisekimų baimės trypia vietoje ir nedrįsta ką nors daryti. Mažadvasiai, kad ir svajoja apie didžius dalykus, bet iš tikro gyvenime nieko nepadaro.

3/ DIDŽIADARBUMAS, arba DUOSNUMAS

Kai žmogus turi kilnią sielą ir didelę širdį, tada imasi Dievo garbei ir artimo labui didžių darbų, kuriems reikia didelių išlaidų.

Puikybė bei ambicija taip pat stumia žmogų panašiai elgtis, bet tai jokia dorybė, nes tai grynai egoistiški užmojai. Kai visa daroma vien Dievo garbei ar artimo labui, tada natūralus troškimas ką nors didžio padaryti virsta antgamtiniu. Jo įtakoje vien tam, kad tarnautų bendrajam labui, yra sukuriami, nesigailint išlaidų, meno šedevrai, statomi didingi paminklai, bažnyčios, ligoninės, mokyklos, universitetai ir t.t.

Didžiadarbumas - tai puiki dorybė, kuri verta rekomenduoti pirmiausia turtingiesiems, kad jie savo turtus sugebėtų gerai panaudoti. Didžiadarbumas šiandien labai reikalinga dorybė ir eiliniams tikintiesiems, nes jų gausių aukų laukia didieji Bažnyčios užmojai tiek misijų kraštuose, tiek ir krikščioniškose tautose.

Priešingos šiai dorybei ydos - š y k š t u m a s ir i š l a i d u m a s. Šykštumas /arba skurdiškumas/ paraližuoja sielos polėkius į didžius dalykus tuo, kad šykštymasi išlaidų daryti tiek, kiek reikalinga pradėtam darbui pilnai ir gerai baigti. Jo įtakoje žmogus imasi tik mažų darbų ir tuos pačius skurdžiai baigia, nes šykšti išleisti pinigų. Išlaidumas - jo įtakoje žmogus taip pat nepadaro nieko didžio, nes, neprotingai darydamas išlaidas, išleidžia daugiau, negu tikrumoje reiktų išleisti protingai darbą vedant. Neapdairaus išlaidumo įtakoje daug išleidžiama, bet maža padaroma: dažniausia subankrutuojama anksčiau, negu baigiamas pradėtasis darbas...

4/ KANTRYBĖ

Tai krikščioniškoji dorybė, kuri įgalina sielą dėl Dievo meilės ir vienybėje su Jėzumi ramiai pakelti fizinius bei moralinius skausmus.

Visi gana daug kenčiame. Iš tiesų, jei visa tai iškęstume antgamtiniais motyvais, taptume šventi. Bet dauguma žmonių kenčia skųsdamiesi, net Dievo Apvaizdai priekaištaudami. Kiti kenčia išdidžiai, net puikuodamiesi. Jie praranda tikrąją kentėjimų vertę. Tikrasis motyvas, kuris turi palaikyti mus kentėjimuose, - tai sutikimas su Dievo valia, tai amžinojo atlygio viltis. Bet sėkmingiausiai mus palaiko kentėjimuose kontempliavimas kenčiančio dėl mūsų laimės Viešpaties Jėzaus. Jei Viešpats Jėzus - pati nekaltybė - dėl mūsų nuodėmių tiek kentėjo, kad atsiteistų Dievo teisingumui, tai argi ir mums nedera jo pavyzdžiu savo kentėjimus iškęsti drąsiai bei didžiadvasiškai ir taip išskaidrinti savo sielą bei parengti ją Dievo regėjimui akis į akį? Na, o meilė Jėzui argi neveikia mus savo kentėjimuose stengtis būti ko panašesniais į jį?! Kilnios sielos savo kentėjimus pakelia didžiadvasiškai, kad, atsiteisdamos jai Dievo teisingumui už savo ir kitų nusidėjimus, pasitarnautų Dievo garbei, atlygintų jų nuodėmėmis padarytą Dievo garbei žalą ir drauge pelnytų jiems atsivertimo bei pasitaisymo malones.

P r a d e d a n t i e j i priima kentėjimus kaip Dievo leistus bandymus be murmėjimo, be prieštaravimo, palaikomi vilties, kad už tai bus jiems atlyginta danguje. P Priima juos, kad jų ugnyje apsivalytų nuo praeities moralinio purvo, kad išskaistintų savo širdį, kad apvaldytų bloguosius polinkius,ypač linkimą į liūdesį ir netekimą drąsos. Priima juos, nors prigimtis purtosi jų, ir jei prašo, kad ta kančios taurė būtų nuo jų atimta, tai visuomet prideda: "Ne mano, bet Tavo, Tėve, valia tebūnie!"

P a ž a n g i e j i sutinka kentėjimus drąsiai, tiesiog išskėstomis rankomis, stengiasi juos pergyventi vienybėje su Kristumi ir jo dvasioje. Jie net yra džiugiai dėkingi Dievo Apvaizdai,kad ji leidžia jiems eiti kenčiančio Jėzaus pėdomis: nuo Betliejaus iki Kalvarijos kalno - iki mirties ant kryžiaus. Jie jaučiasi drąsūs kentėjimuose ar liūdesio valandose ir tai pergyvena Kristuje su meile jam: "Esu nukryžiuotas kartu su Kristumi!" /Gal 2,19/. O kai skausmai labai suspaudžia, jie žiūri į jį ir girdi jo balsą: "Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės, nes jų dangaus karalystė" /Mt 5,10/. Viltis būti su juo garbėje, jei tik ištesės su juo kentėjimuose, palaiko juos ir didžiausiose kančiose: "Jeigu su juo kenčiame, būsime su juo ir garbėje" /plg. Rom 8,17/. Pagaliau jie pasiekia tokio tobulumo, kad, kaip šv.Paulius, net džiaugiasi savo kentėjimuose bei persekiojimuose, giliai įsitikinę, kad kentėti su Kristumu - tai jį guosti, užjausti jo kančiose dėl pasaulio išganymo ir jį mylėti čia žemėje galimai tobuliausiu būdu: "Todėl aš mielai mieliausiu norū girsiuosi silpnumais, kad Kristaus galybė apsigyventų manyje... Aš kupinas paguodos ir džiaugsmo visuose mūsų sielvartuose" /2 Kor 12,9; 7,4/.

T o b u l i e j i su meile kenčia Dievo garbei ir pasaulio atpirkimo labui ir trokšta dar ilgiau, dar daugiau kentėti. Šio tobulumo dera pasiekti ypač apaštališkoms sieloms, religingųjų institutų nariams ir kunigams. Su tokiu nusiteikimu aukojosi Viešpats Jėzus savo Tėvui nuo užgimimo iki mirties ant kryžiaus. Jis trokšte troško būti pakrikštytas kančios krikštu: "Aš turiu būti pakrikštytas krikštu ir taip nerimstu, kol tai išsipildys!" /Lk 12,50/.

Ar yra protinga prašyti ypatingų kančių,kad daugiau galėtume atitaisyti nuodėmėmis padarytą Dievo garbei žalą ir daugiau prisidėtumeprie Žmonijos atpirkimo? Buvo šventųjų,

kurie to prašė, bet, bendrai, niekam nepatartina to prašyti. Jei kartais toli pažengusius tobulybėje Dievo malonė įkvepia to prašyti, tai vis vien nieko nedarytina be protingo dvasios vado pritarimo, nes į tokį elgesį gali įsimaišyti per didelis pasitikėjimas savo jėgomis, o tai yra klaida, kuri nieko gero nežada.

5/ IŠTVERMĖ

Ištvermė pastangose - tai kovoti ir kentėti iki galui, nepasiduodant nei nuovargiui, nei drąsos netekimui, nei kūniškumui.

Patirtis rodo, kad po pakartotinų pastangų kai kurie pavargsta gera daryti ir jiems įgrįsta būti visuomet įtempus valią. Šv.Tomas Akvinietis pastebi: ilgai ką nors sunkaus daryti yra ypatingai sunku. Betgi dorybė tol nėra tobula, kol nėra pastovi laiko atžvilgiu.

nNuovargis žadina nedrąsą, kūniškumą, o atsiradęs nuobodulys slopina norą toliau stengtis, lėtina valios aktyvumą ir sukelia nedrąsą. Tada lengvai palinkstama pasiekiamų malonumų kryptimi, t.y. į kūniškumą.

Norint sėkmingai pasipriešinti tokiai būsenai, reikia:

a/ atsiminti, kad ištvermė yra ypatinga Dievo dovana, kurią galime tik išsiprašyti. Taigi ir reikia jos prašyti, ir tai - nuolat vienijantis su Jėzumi ir prašant Švč.Mergelės užtarimo;

b/ gaivinti save mintimi, kad šis gyvenimas yra labai trumpas, kad yra be galo ilga amžinybė, amžinoji laimė Dievuje, kurios bus verti tik tie, kurie ištesės iki galui;

c/ drąsiai imtis pakartotinų pastangų ištverti gerame, pasitikint visagalio Dievo malone: "Visa galiu tame, kurs mane stiprina". Net ir tais atvejais, kai apčiuopiamų rezultatų nepasiekiama, reikia atsiminti, kad Dievas reikalauja iš mūsų gerų pastangų, o ne rezultatų. Tačiau neužmirština ir tai, kad žmogus yra reikalingas poilsio, atsigaivinimo, prasiblaškymo. Žmogus negali ilgai gyventi be kokios nors paguodos, kaip sako Šv.Tomas Akvinietis. Taigi ištvermė neneigia teisėto poilsio: kad geriau dirbtume, reikia pailsėti. Visa tai reikia tvarkyti pagal Dievo valią, pasireiškiančią per mūsų pašaukimo nuostatus ar protingo dvasios vado patarimą.

Priemonės įsigyti tvirtumo dorybę ir tobulėti joje.

Pradžioje prisimintina tai, kas buvo sakyta, kalbant apie valios marinimą bei auklėjimą.

Mūsų tvirtumo paslaptis glūdi nepasitikėjime savimi ir visiškame pasitikėjime Dievu: antgamtinėj plotmėj negalime ką nors gera padaryti be Dievo pagalbos. Tik Dievo malonės pagalbos dėka mes tampame jo visagalybės dalininkais ir tampame nenugalimi, kai atsiremiame į Viešpatį Jėzų: "Kas pasilieka manyje ir aš jame - sako Viešpats, - tas duoda daug vaisių" /Jn 15,5/. "Aš visa galiu tame, kurs mane stiprina" - tvirtina šv.Paulius /Fil 4,13/. Štai dėl to nusižeminusieji nėra nugalimi. Jie galingi paties Dievo galingumu. Taigi tos sielos, kurios daug pasitiki savimi, turi pirmiausia įsigyti nepasitikėjimą savimi. Gi tos sielos, kurios yra bailios ir pesimistės, turi stengtis įsigyti absoliutų pasitikėjimą Dievu. Tarsi joms taiko šv.Paulius šiuos žodžius: "Dievas pasirinko, kas pasauliui atrodo kvaila, kad sugėdintų išminčius. Dievas pasirinko, kas pasauliui silpna, kad sugėdintų galiūnus. Ir tai, kas pasaulio akimis - žemos kilmės, kas paniekinta, ko nėra, Dievas pasirinko, kad niekais paverstų tai, kas laikoma kažin ko" /1 Kor 1,27-28/.

Reikia įprasti veikti pagal šiuos įsitikinimus:

1. Tvirtumo dorybei įsigyti labiausiai padeda įsitikinimai, kurie remiasi didžiosiomis tiesomis apie žmogaus ir krikščionio tikslą, apie reikalą visa pašvęsti,kad savo tikslą pasiektume, apie didžiausius pavojus kelyje į tikslą, t.y. apie nuodėmes; apie gyvenimišką būtinumąpalenkti savo valią Dievo valiai ir t.t. Visi šie įsitikinimai taip stipriai nuteikia mūsų valią veikti pagal juos, kad valia tampa galinga jų tvirtumu: jie gimdo valioje pastovius nusiteikimus veikti pagal juos. O tai ir yra ne kas kita, kaip natūralinės dorybės, kurios yra puiki atrama antgamtinėms dorybėms.

2. Veikimas pagal šiuos įsitikinimus gimdo valioje atitinkamus dorybei nusiteikimus, ugdo dorybes. Ir juo veikimas įsitikinimų įtakoje yra intensyvesnis, tuo greičiau auga ir darosi vis stipresnė atitinkama dorybė.

3. Norint nugalėti kliūtis, reikia jau pramatyti protingai suplanuoti jas įveikti, o susiplanavus - neatidėliojant, drąsiai imtis darbo.

Tvirtumo dorybės šaknis - m e i l ė D i e v u i. Jei meilė vaikams suteikia motinai nepaprastos jėgos, kai reikia ~~kk~~ juos

ginti pavojuose, tai juo labåau meilė Dievui stip rina tuos, kurie yra viskam p asiryžę iš meilės Dievui. Argi ne meilė Dievui paprastus žmones pavertė kankiniais, šventomis mergelė - mis, karžygiškais misijonieriais? Kiek iš meilės Dievui yra iškentėjęs šv.Paulius! "Kristaus meilė valdo mus" /2 Kor 5,14/. "Kas gi mus atskirs nuo Kristaus meilės? - šaukia jis. - Nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai,nei viešpatystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje" /Rom 8,38-39/. Tai gali pakartoti kiekvienas, kuris nuoširdžiai myli Dievą. Meilė Dievui - Dievo jėga mumyse. Juk dėka meilės mes esame Dievuje ir Dievas mumyse. Kai mylime Dievą, veikiame Dievo meilės įtakoje - veikiame Dievo jėga, p-ats Dievas veikia mumyse.

4. SUSIVALDYMO DORYBĖ

Susivaldymo dorybė įgalina mūsų valią prigimtąjį palinkimą į kūniškus malonumus taip tvarkyti, kad jis neatitrauktų mus nuo Dievo.

Susivaldymas - tai antgamtinė moralinė dorybė, kuri tramdo visus palinkimus į kūniškus malonumus, išlaikydama juos padorumo ribose. Tačiau labiausiai ji tramdo tuos palinkimus, kurie tarnauj individo egzistencijai /malonumai lydintieji valgymą,gėrimą/ ir žmonių giminės išlaikymui. Susivaldymo dorybė įgalina žmogų jais naudotis padoriam bei antgamtiniam tikslui, pagal proto ir tikėjimo nurodymus. Kadangi šie malonumai dažnai žmogų išbloškia iš padorumo ribų, tai, kad valia įsigytų galios juos valdyti bei išlaikyti padorumo ribose, reikia juos marinti ir atsisakyti net leistinų dalykų, kad įsigytume galios tramdyti neleistinus. Tai bendrieji dėsniai, kurių šviesoje spręsime atskirus susivaldymo klausimus.

Kadangi, kalbant apie apsimarinimus, pakankamai pasakyta apie tinkamą naudojimąsi malonumais, tai čia kalbėsime tik apie giminę, būtent: apie skaistybę ir apie su ~~ma~~ susivaldymu susijusias dvi dorybes - nusižeminimą ir švelnumą.

1/ SKAISTYBĖ SDORYBĖ

Skaistybės dorybe vadinasi toji dorybė, kuri moderuoja seksualinį geismą pagal proto bei tikėjimo nurodymus.

Skaistybės dorybės tikslas - sutramdyti seksualinio malonumo geidimą tiek, kad šioje srityje nebūtų nieko priešinga sveiko

proto ir tikėjimo nurodymams.

Skaistybės dorybės tikslas - sutramdyti seksualinio malonumo geidimą tiek, kad šioje srityje nebūtų nieko priešinga sveiko proto ir tikėjimo nurodymams. O pagal sveiko proto ir tikėjimo nurodymus seksualinių malonumų tikslas - paveikti žmogų, kad jis moterystės rėmuose atliktų savo pareigas įpėdinių pažadinimui kaip tėvas ar motina. Ieškoti seksualinių malonumų ar jais skonėtis šalia šių pareigų yra griežtai draudžiama. Draudžiama visų pirma naujųjų kartų labui, antra - naudotis prigimties dovanomis ne joms skirtam tikslui yra piktnaudojimas jomis, nusikaltimas prieš prigimtį, prigimties žalojimas.

Skaistybė teisėtai vadinama angeliška dorybe, nes ji įgalina žmogų nesuteršti savo prigimties ir taip išlaikyti jos pavasarišką šviežumą. Ji yra ir griežta dorybė, nes savo labui reikalauja marinti jusles ir jausmus. Ji yra ir labai švelni dorybė, nes ją pažeidžia net mažiausias valingas veiksmas, priešingas jai. Skaistybė yra taip pat sunki dorybė, nes išlaikoma, įsigijama ir ugdoma tik rimtų pastangų dėka.

Skaistybės dorybės laipsniai yra keturi:

I° - budima ir stengiamasi, kad nepritartume nei minčiai, nei vaizdui, nei jausmui, nei veiksmui, priešingam šiai dorybei;

II° - stengiamasi nedelsiant ir energingai atstumti kiekvieną mintį, vaizdą, kurie galė-tų šios dorybės skaidrumą suteršti;

III° - pap-rastai įgyjamas tik ilga Dievo meilės praktika. Kas yra šio laipsnio pasiekęs, tas yra visiškas savo minčių, vaizduotės bei jausmų valdovas. Jei tokiam asmeniui prireikia kalbėti apie skaistybę liečiančius dalykus, tai jis kalba apie juos taip ramiai ir šaltai, kaip apie bet kokį kitą reikalą;

IV° - tai ypatinga Dievo malonė. Jos dėka tie asmenys taip yra nejautrūs šioje srityje, kaip nekalti vaikeliai.

Tai negatyviniai skaistybės bruožai, apie kriuos paprastai ir kalbama moralinėj teologijoj ir asketikos veikaluose.

Pozityvioji skaistybės dorybės pusė - tai žavėjimasis nekaltumu, skaistumu, dvasios tyrumu. Kaip sugebėjimas žavėtis meno kūriniais bei jų grožiu yra estetinis išprusimas, taip žavėjimasis dvasio tyrumu ir nekaltumu yra moralinis išprusimas. Tai pastovus sielos nusiteikimas žavėtis sielų skaistumu. Ir juo jis yra gilesnis bei jautresnis, tuo ir skaistybė kaip dorybė yra stipresnė. Kas yra bent kiek įgudęs žavėtis sielų skaistumu ir

tai dažnai pergyvena, tas savaime negali pakęsti neskaistumo. Jis neskaistumo vengia ir daro visa, kad nesužalotų skaistumo. Panašiai yra, pvz., tvarkos bei švaros atžvilgiu išoriniame žmogaus gyvenime. Kas įpranta į tvarką ir švarą, tas negali pakęsti netvarkos bei nešvaros. Jis visa savo būtybe linksta į tvarką bei švarą ir budi, kad kas nors jų nepažeistų. Taigia pedagoginiu požiūriu labai svarbu ne tik ginti skaistumą, bet ir pozityviai ugdyti skaistumo dorybę. Pozityvus ir negatyvus darbas turi eiti drauge. Tik tada galime tikėtis gerų rezultatų.

Skaistybės dorybės rūšys paprastai skiriama dvi: santuokinė skaistybė ir nevedusiųjų bei netekėjusių skaistybė.

1. Santuokinė skaistybė. Vyras ir žmona niekuomet neprivalo pamiršti, kad, anot šv.Pauliaus, krikščioniškoji santuoka yra simbolis šventos vienybės tarp Kristaus ir Bažnyčios: "Vyrai, mylėkite žmonas, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save, kad ją pašventintų" /Ef 5,25/. Taigi jie privalo vienas kitą gerbti, mylėti ir pašvęsti. Pirmas šios meilės Kristuje padarinys - nesuardoma širdžių vienybė ir visiškas ištikimumas vienas antram.

"Išlaikykite tad, vyrai, jautrią, pastovią bei nuoširdžią meilę savo žmonoms. Jei norite, kad jūsų žmonos būtų jums ištikimos, mokykite jas tos ištikimybės savo pavyzd-žiu... Bet ir jūs, moterys, kurių visa garbė eina iš kuklumo ir dorumo, stropiai saugokite savo garbę ir neleiskite, kad koks nors nepadorumas ar neatsargumas suterštų jūsų reputacijos orumą. Saugokitės kiekvieno vyliaus, nors jis atrodytų neturįs didesnės reikšmės, ir neprisileiskite jokių pataikūnų, kurie geistų jūsų grožio ir dailumo. Jie visi yra labai įtartini tipai, nes, kas giria prekę, kurios negali nusipirkti, aišku, kad jis nori ją vogčiomis pasisavinti. Jeigu dar, per akis jus girdamas, kas drįstų peikti jūsų vyrus, supraskite, kaip skaudžiai jis jus įžeidžia, nes aišku, kad ne tik nori pražudyti,bet jau laiko pusiau pražuvusia" /šv.Pranciškus Salezas, Orat. 37,7/.

Niekas taip gerai neapdraudžia tarpusavės ištikimybės, kaip vienas antram aukojimasis, vienam už antrą meldimasis, ypač kai meldžiamasi drauge.

Sutuoktiniai turi saugoti santuokinę skaistybę naudodamiesi santuoka tyra intencija ir padoriai vienas antrą gerbdami. Težino, kad pirmaeilis santuokinių santykių tikslas -susilaukti

įpėdinių /žr.C.I.C, can.1013 prg.1/; antraeilis tikslas - tai vaistas nuo seksualinio geismingumo /žt. 1 Kor 7,1-9/. Tebūna šiuose dalykuose laikomasi saiko ir padorumo.

2. Nevedusiųjų bei netekėjusiųjų skaistybė. Visiškas atsisakymas naudotis seksualiniais malonumais privalomas visiems nevedusiems ir visoms netekėjusioms. Šios skaistybės turi laikytis visi iki santuokos, o taip pat ir našliai bei našlės. Kai kurie žmonės savo pašaukimu įsipareigoja laikyti skaistybę per visą gyvenimą, k.a.: religingųjų institutų nariai, kunigai ir kai kurie pasaulyje gyvenantieji. Čia tenka suminėti tuos dalykus, kurie padeda išlaikyti pilną skaistybę.

Pilna /nevedusiųjų ir netekėjusiųjų/ skaistybė yra trapi dorybė ir gali bujoti tik kitoms dorybėms ją ginant. Ji jaučiasi saugi tik ginama: nusižeminimo, kurio įtakoje žmogus nepasitiki savimi ir todėl vengia pavojų; apsimarinimo, kuris tramdo juslinių malonumų mėgimą; darbštumo, kurio dėka žmogus taip atsiduoda savo pareigoms, kad jam nebelieka nei laiko, nei energijos netvarkingais malonumais smalyžiauti; meilės Dievui, kuri taip užpildo žmogaus širdį, kad ji šlykštisi visu tuo, kas jai yra priešinga.

a/ Skaistybę saugoja n u s i ž e m i n i m a s . Jo dėka žmoguje atsiranda trejopas nusiteikimas, kuris jį saugoja nuo daugelio pavojų , būtent: nepasitikėjimas savimi, visiškas pasitikėjimas Dievu ir vengimas pavojų.

1/ Nepasitikėjimas savimi yra lydimas visiško pasitikėjimo Dievu. Daugelis žmonių nusikalsta skaistybei dėl savo puikybės, dėl perdėto pasitikėjimo savimi. Šv.Paulius, kalbėdamas apie stabmeldžių filosofus, kurie kvailai puikavosi savo išmintimi, sako, kad jie dėl to išbraidė visą begėdiškumo purvą: "Štai kodėl Dievas paliko juos gėdingų aistrų valiai" /Rom.1 ,26/.

Nepasitikėjimas savimi yra privalomas visiems. Jis reikalintaš tiems, kurie yra jau sunkiai nusidėję prieš skaistybę, nes pagundos, suprantama, pasikartos ir joms sėkmingai galima pasipriešinti tik su Dievo malonės pagalba. Nepasikėjimas savimi ne mažiau yra reikalingas ir tiems, kurie nė karto nėra nusidėję prieš skaistybę, nes, aišku, ateis diena, kad ir jie bus gundomi, o kaip nepatyrusiems šiuose dalykuose bus sunkiau sėkmingai atsispirti pagundai.

Be Dievo pagalbos atsispirti pagundai neįmanoma. Reikia ginti skaistybę per visą gyvenimą. Pvz., Saliamonas jausnystėje sėkmingai gynė skaistybę, o senatvėje visiškai pralaimėjo kovą. Vadinasi, nėra subrendusio žmogaus gyvenime tokio amžiaus, kuriame nebūtų reikalo ginti skaistybę. Net ir didžio tobulumo pasiekusieji nėra laisvi nuo pagundų prieš skaistybę.

Nepasitikėjimas savimi visuomet turi būti atbaigtas visišku pasitikėjimu Dievu. Dievas neleidžia gundyti mūsų virš mūsų jėgų, o kai esame gundomi, jis visuomet ~~i~~mus paremia savo malone. Tik nereikia šios pagalbos ignoruoti, o reikia nusitverti jos, kaip skęstantis nusitveria jam ištiestą pagalbos ranką. Vadinasi, pagundos metu reikia karštai melstis, o tai ir yra atiremti į Dievą ir būti stipriems Dievo jėga: "Dievas ištikimas. Jis neleis jūsų mėginti virš jūsų jėgų, bet padarys, kad galėtumėte atlaikyti išmėginimą" /1 Kor 10,13/.

2/ Pavojingų progų vengimas. Abipusė simpatija tarp skirtingos lyties asmenų sudaro rimtą pavojų asmenims, įsipareigojusiems gyventi skaistybėje. Tokiai padėčiai atsiradus, reikia vengti susitikimų be rimto reikalo, o esant reikalui susitikti, visa atlikti Dievo akivaizdoje. Šiuo atveju, mat, reikia ginti ne tik skaistybę, bet ir gerą savo vardą.

Mažamečiai skirtingos lyties vaikai taip pat gali sudaryti skaistybei pavojų. Todėl reikia vengti juos glamonėti, bučiuoti.

Nusižeminimas nuteikia žmogų vengti kitiems įtikti bet kokia kaina. Noras kitiems įtikti kyla iš puikybės. Jo įtakoje ir rengiamasi, ir kalbama, ir elgiamasi taip, kad patrauktų kitų dėmesį. Visa tai veda į pavojų atsirasti simpatijoms, o su tuo gali kilti tiesioginis pavojus skaistybei. Nusižeminimas, sutramdydamas norą kitiems patikti, saugoja šiuo atveju skaistybę nuo pavojų. Nusižeminimo dėka žmogus yra visiškai atviras savo nuodėmklausiui. O šis atvirumas mums labai gerai pasitarnauja kovojant už skaistybę.

b/ Skaistybę saugoja a p s i m a r i n i m a i. Bendrai apie apsimarinimą, jo reikalingumą bei pagrindines pratybas buvo kalbėta anksčiau. Čia kalbėsime apie jį tuo atžvilgiu, kiek jis padeda saugoti skaistybę.

Idant kūnas būtų klusnus aukštesniems sielos polėkiams, reikia jį laikyti drausmingai, o kartais ir padresiruoti: "Tramdau savo kūną ir darau jį klusnų, kad, kitus mokydamas,

pats nepasidaryčiau atmestinas" /1 Kor 9,27/. Čia glūdi prasmė blaivumo gėrime, saikingumo valgyme, drausmingo mandagumo elgesyje, punktualaus kėlimosi ryte ir, pagaliau, visų išorinių atgailų prasmė. Iš tiesų, visi kūno pojūčiai yra reikalingai drausminimo. Pro juos daug pagundų puola skaistybę. Pvz. Jobas sako, kad: "Sudariau su savo akimis sutartį, kad nežiūrėčiau neskaisčiai į mergaites" /plg. Job 31,1/. Tai labai praktiškas būdas apsisaugoti nuo daugelio pagundų. Jei toks žiūrėjimas sukelia vaizduotėje neskaisčius vaizdus, jų įtakoje atsiranda neskaistūs troškimai, kurie veikia valią pritarti pagundai prieš skaistybę.

Reikia būti drausmingam kalbant su kitais ir klausant kitų kalbų, taip pat - skaitant knygas, ypač romanus. Šiuo keliu į sielą patenka daug pagundų prieš skaistybę. Šv.Paulius rašo: "Blogos šnekos sugadina gerus papročius!"/1 Kor 15,33/. Toliau jis sako: "Begėdystė, kvaila šneka ar juokų krėtimas - jums tai netinka" /Ef 5,4/.

Ypač yra pavojingi kitos lyties asmens prisilietimai. Jie dažnai tiesiogiai žadina lytinį potraukį. Taigi be rimto reikalo ir atitinkamo tyrumo dvasios nusiteikimo nepaliestinas kitos lyties kūnas, ypač rūbais pridengtinose vietose.

Nemažiau yra pavojingi ir vidiniai jausmai. Ir jais dažnai pasinaudoja pagundos prieš skaistybę. Todėl reikia drausminti vaizduotę, atmintį ir saugoti dėmesį. Dėmesio pagalba reikia taip paveikti vaizduotę bei atmintį, kad jos būtų užimtos rimtais dalykais. Tada nelieka joms galimybės užsiimti neskaisčiais vaizdais bei mintimis.

Pagaliau reikia drausminti ir savo širdį. Pirmiausia reikia rūpintis, kad ji vis tobuliau gyventų Dievo ir artimo šventa meile. Be to, reikia saugotis pavojingų simpatijų, kurioms atsiradus, jokiu būdu joms nepataikauti, nesielgti vien jų įtakoje. Vadinasi, vengtina su kitos lyties asmenimis draugysčių, paremtų vien simpatija.

c/ Skaistybę saugoja d a r b š t u m a s. Darbštumas, atsidėjimas savo pašaukimo pareigoms padeda sėkmingai išvengti piktų pagundų prieš skaistybę. Tai kalba gyvenimo patirtis. Rimtai ir iš širdies atsidėję savo pareigoms, mažiau yra gundomi prieš skaistybę, kai tuo tarpu tinginiai yra smarkiai prieš skaistybę puolami ir dažniausiai nugalimi.

d/ Skaistybę saugoja karšta m e i l ė J ė z u i ir Švč.

Dievo Motinai. Kieno širdyje karštai liepsnoja ši meilė, tas pagundų prieš skaistybę yra neįveikiamas. Žmogui skirta mylėti. Kai jis šventa meile myli Jėzų, myli Dievo Motiną, tada nėra jėgos, kuri galėtų jį atplėšti nuo šios meilės. Jo širdis yra pilnai užimta šios meilės ir ji nieko daugiau netrokšta. Tyra siela šlykštisi visu tuo, kas yra priešinga skaistybei. Meilė Jėzui ir Marijai yra tikriausias skaistybės laidas. Meilė Jėzui nepakenčia žmogaus širdyje jokių stabų, jokių pašalinių natūralių simpatijų. Ištikimumas Jėzui nuteikia žmogų ryžtingiau kovoti su visu tuo, kas šį ištikimumą kėsintųsi pažeisti.

Nuoširdi meilė Marijai nuteikia žmogų kovoti su tuo, kas Nekaltai Pradėtajai Mergelei nepatinka, kas galėtų žmogų nuteikti jos akivaizdoje neskaisčiai elgtis.

2/ NUSIŽEMINIMO DO-RYBĖ

Nusižeminimas kai kuriuo atžvilgiu siejasi su teisingumu, nes nuteikia save laikyti tokiais, kokie esame. Tačiau bendrai nusižeminimas siejasi su susivaldymo dorybe, nes moderuoja tą jausmą, kuris nuteikia mus laikyti save šiuo tuo, ir tai - su malonumu.

1. <u>Nusižeminimo dorybės prigimtis ir pagrindas.</u> Stabmeldžiai nepažinojo tiko nusižeminimo. Jie laikė jį vergų savybe. Žydai, tikėjimo dėka pažindami, kad jie prieš Dievą yra niekas, nusižeminę priimdavo nelaimes, kaip Dievo bausmę už nuodėmes bei neištikumumus jam. Jausdami esą nusidėjėliai, nusižeminę maldaudavo Dievą pasigailėti jų. Taigi, kai Viešpats Jėzus pradėjo skelbti savo mokslą, jie galėjo suprasti jo pamokymus apie nusižeminimą. Jėzus, kuris visą savo žemiškąjį gyvenimą buvo taip nusižeminęs, savo ~~pažyxxžimx~~ pavyzdžiu dar labiau padeda suprasti nusižeminimo prasmę.

Taigi nusižeminimas - tai antgamtinė moralinė dorybė, kuri, sąžinei liudijant kas mes esame, nuteikia mus teisingai save vertinti ir ieškoti būti nežinomais ir paniekintais.

Šis apibrėžimas dar geriau paaiškės, kai susipažinsime su nusižeminimo pagrindu.

Nusižeminimas turi du pagrindu: tiesą ir teisingumą. Tiesa parodo mums, kas mes iš tiesų esame, o teisingumas nuteikia laikyti save tuo, kas esame.

Kad save pažintume, kaip sako Šv. Tomas Akvinietis, reikia

savyje matyti tai, kas yra Dievo, ir tai, kas priklauso mums. Visa, kas mumyse yra gero, yra iš Dievo ir jam priklauso, o visa, kas yra moraliai bloga - tai mūsų kūryba.

Šios tiesos akivaizdoje teisingumas reikalauja iš mūsų, kad būtų duodama Dievui - ir tik vienam Dievui! - visa garbė ir šlovė: "Amžių Karaliui, nemirtingajam, neregimajam, vieninteliam Dievui tebūna garbė ir šlovė per amžių amžius!"

Iš tikro, mumyse yra šis tas gero, būtent: mūsų natūrali būsena ir, visų pirma, antgamtinio gyvenimo pradai bei vertybės. Nusižeminimas nereikalauja to nematyti, tuo nesigėrėti, nesidžiaugti. Kai gėrimės menininko paveikslu, tai garbiname ne sieną, ant kurios jis kabo, bet jo kūrėją. Taigi kai stebimės, gėrimės, džiaugiamės mumyse esančiu gėriu, tai garbė už tai priklauso ne mums, bet jo autoriui - Dievui.

Moralinis blogis, kurio autoriumi esame tik mes patys, nuteikia mus jaustis mažais. Ateiname į pasaulį sutepti gimtosios nuodėmės, nuo kurios gali mus apvalyti tik Dievo gailestingumas. O kiek esame padarę asmeninių nuodėmių! Juk dėl vienos sunkios nuodėmės pagal teisingumą esame verti amžino pažeminimo. Ir tuo atveju, kai nesame sunkiai nusidėję, tai, vis dėlto, daug kartų esame Dievą įžeidę nedidelėmis nuodėmėmis, už kurias esame verti būti žeminami per visą šį laikiną gyvenimą. O kiek mumyse yra visokių nuodėmingų palinkimų! Argi jie daro mums garbę? Taigi pagal teisingumą nesame verti jokios pagarbos, o priešingai - žeminimo ir dar kartą žeminimo!

Štai tiedu nusižeminimo pagrindai: iš savęs esame niekas ir nuosekliai turime pamėgti būti nežinomi ir užmiršti; esame nusidėjėliai, ir dėl to esame verti, kad būtume nieku laikomi ir žeminami.

2. <u>Nusižeminimo laipsniai.</u> Nusižeminimas yra įvairių laipsnių pagal tai, kas imama pagrindu. Čia suminėsime tik keturis pagrindinius mėginimus nustatyti nusižeminimo laipsnius.

a/ Pagal Šv. B e n e d i k t ą yra dvylika nusižeminimo laipsnių. Tarp vidinių aktų šv.Benediktas sumini šiuos nusižeminimo laipsnius:

1/ Dievo baimė, kuri veikia laikytis jo įstatymų, p-radžioje dėl bausmių baimės, o paskui - dėl baimės įžeisti savo didžiausią Geradarį.

2/ Paklusnumas Dievui: iš pagarbos Dievui savo valią visame

palenkiame jo Valiai.

3/ Paklusnumas vyresniesiems iš meilės Dievui. Aišku, daug sunkiau paklusti vyresniesiems, negu Dievui. Čia reikia juose matyti Dievo atstovus ir suprasti, kad vyresniesiems paklusti reikalauja meilė bei pagarba Dievui.

4/ Kantrus paklusnumas, kuris reikalingas, kad paklustume sunkiuose ir nemaloniuose mums dalykuose. Tokiais atvejais paklausoma paveikti Viešpaties Jėzaus klusnumo pavyzdžio.

5/ Prisipažinimas slaptų nusikaltimų vyresniesiems šalia išpažinties. Vadinasi, viešai save parodome tuo, kuo esame.

6/ Nuoširdus sutikimas su pašalinimu iš pareigų ir pavedimu pažeminančių užsiėmimų.

7/ Iš gilumos širdies būti įsitikinusiam, kad esu menkiausias iš visų žmonių.

Aišku, kad šie vidiniai aktai pasireiškia ir išorėje. Iš išorinių aktų pagrindiniai yra šie:

8/ Vengiama savotiškumų: nedaroma nieko, kas nėra numatyta įstatų, regulų, papročių.

9/ Tyla: mokėti tylėti, kol būsi paklaustas, arba kai nėra rimtų priežasčių pareikšti savo nuomonę.

10/ Juoko sulaikymas. Šv.Benediktas neatmeta juoko, kai jis yra dvasinio džiaugsmo išraiška, bet jis atmeta tuščią juoką, juoką dėl menkniekių.

11/ Susilaikymas kalboje: kai kalbame, kalbėkime maloniai, nužemintai, be balso kėlimo ar kapojimo, kalbėti rimtai, saikingai.

12/ Elgesio kuklumas: vaik-ščioti, sėdėti, stovėti tiesiai, žiūrėti ramiai, be jaudinimosi, galvą šiek tike palenkus, galvojant apie Dievą ir jaučiant, kad nesame verti nė akių pakelti į dangų.

Šv.Benediktas, suminėjęs šiuos nusižeminimo laipsnius, priduria, kad tai laiptai į tobulą Dievo meilę.

b/ Pagal šv. I g n o t ą L o j o l ą yra trys nusižeminimo laipsniai, kurie yra ne kas kita,kaip trys savęs atsižadėjimo laipsniai.

I^{o}-vertinti save taip žemai, tiek nusižeminti, kiek yra galima ir kiek reikalinga, kad visame paklustume Dievo ir mūsų Viešpaties įstatymams, ir taip paklustume, kad, jei mums būtų siūloma visos pasaulio viešpatystės ar grasinama mirtimi, mes nė nebandytume svarstyti galimybę nusižengti Dievo ar žmonių kokiam nors

įsakymui, kuris įpareigoja mus jo klausyti sunkios nuodėmės bausme. Šis nusižeminimo laipsnis privalomas kiekvienam krikščioniui, norinčiam išsilaikyti antgamtinio gyvenimo plotmėje.

II^a nusižeminimo laipsnis yra tobulesnis už pirmąjį. Tai valia ir jausmais jaustis visiškai abejingam tiek turtingumui, tiek skurdui, tiek baimei, tiek ir paniekai; tiek ilgam, tiek ir trumpam gyvenimui, jei iš to yra tokia pat Dievui garbė ir sielai tokia pat nauda. Jei viena maža nuodėme galėčiau įgyti visą pasaulį ar išvengti gresiančios mirties, aš nė nebandyčiau galvoti apie tai. Tai aukštas tobulumo laipsnis, kurį pasiekia nedaugelis sielų.

III° yra pats tobuliausias. Jis apima abu pirmuosius nusižeminimo laipsnius ir siekia toliau. Esant galimybei lygiai pasitarnauti Dievo garbei, norėdami tobuliausiai pasekti Jėzų Kristų ir tapti į jį kuo panašesniais, mes labiau vertiname ir priimame Jėzaus neturtą negu turtingumą, paniekinimus su paniekintuoju Jėzumi negu garbę; trokštame būti nieku laikomi, niekam nenaudingi ir kvaili dėl meilės Jėzui, kuris panoro būti laikomas tokiu, o ne išmintingu irprotingu žmogumi pasaulio akyse. Tai tobulųjų laipsnis, tai kryžiaus ir pažeminimų meilė vienybėje su Kristumi ir dėl jo meilės. Kas pasiekia šį laipsnį, tas yra pasiekęs heroiško šventumo viršūnes.

c/ Pagal O l j ė yra trys nusižeminimo laipsniai. Čia Oljė kalba apie vidinį nusižeminimą, kuris tinka uolioms sieloms.

I^o- būti patenkintam dėl tikro savęs pažinimo, dėl savo menkumo ir žemumo, dėl pažinimo savo trūkumų ir nuodėmių. Pats savo skurdo pažinimas - tai dar ne nusižeminimas. Yra tokių, kurie kitiems kalba apie savo trūkumus, bet liūdėdami dėl to ir ieškodami savyje kokio nors tobulumo, kad išvengtų visiško sugėdinimo. Tai puikybės apraiška. Tik tas, kuris yra patenkintas save tikrai pažinęs, patenkintas tuo, kuo yra, tik tas yra tikrai nusižeminęs. Jei per nelaimę atsitiktų sunkiai nusidėti, žinoma, reikia nuodėmės nekęsti,bet tuo pat metu mylėti tą būseną, į kurią nuodėmė nubloškė. Kad galėtume tokia būsena būti patenkinti, reikia mąstyti, kad tokiu poelgiu garbinamas Dievas, nes mūsų menkybė p abrėžia jo didybę ir mūsų nuodėmės - jo neapsakomą šventumą. Taip elgdamasis žmogus pabrėžia, kad iš savęs jis yra niekas, ir kad visa, kas jame yra gera, yra iš Dievo.

II° - būti patenkintu, kad kiti laiko niekam vertu. Iš tiesų, jei mes pažįstame, kad iš savęs esame niekas, bet norėtume būti laikomi šiuo tuo, tai būtų veidmainystė. Deja, taip dažnai atsitinka...

III° - būti patenkintu ne tik dėl to, kad tave laiko niekam vertu, bet kad su tavim ir elgiasi kaip su niekam netinkamu. Drauge džiaugiamės, kad esame niekinami, ir trokštame, kad su mumis elgtųsi taip, kaip to esame verti kaipo nusidėjėliai.

d/ Pagal šv. V i n c e n t ą P a u l i e t į yra trys nusižeminimo laipsniai, kuriuos jis vadina nusižeminimo sąlygomis.

I sąlyga /arba I°/ - visai nuoširdžiai būti įsitikinusiems, kad esame verti būti kitų niekinami.

II sąlyga - džiaugtis, kad kiti mato mūsų netobulumus ir dėl to mus niekina.

III sąlyga - jei Viešpats ką nors daro mumyse ar per mus, stengtis tai, jei yra galima, slėp-ti mūsų nevertumo labui. O jei tai neįmanoma, visa priskirti Dievo gailestingumui bei kitų nuopelnams. Šis nusižeminimas, kaip sako šv. Vincentas Paulietis, yra viso evangeliškojo tobulumo pagrindas. Kas turi šį nusižeminimą, greitai įgyja kitas dorybes, o kas jo neturi, tai praranda ir tai, ką turi.

Lavinantis nusižeminime, galima pasirinkti vieną kurį iš šių keturių nusižeminimo laipsnių padalinimų, būtent tą, kuris labiau atitinka asmens dvasinei būsenai.

3. <u>Nusižeminimo kilnumas.</u> Kad teisingai suprastume šventųjų kalbą apie nusižeminimą, reikia skirti nusižeminimo dorybę ir tai, kiek ji yra kitų dorybių pagrindas.

Nusižeminimo dorybė savyje, anot šv. Tomo Akviniečio, yra žemesnė už visas teologines dorybes, kurių objektu yra pats Dievas. Ji yra žemesnė ir už daugelį moralinių dorybių, k.a.: protingumo, religijos, legalinio teisingumo dorybes. Tačiau nusižeminimo dorybė yra aukštesnė už kitas moralines dorybes /gal tik išskyrus klusnumą/ dėl savo pobūdžio visuotinumo ir dėl to, kad ji nuteikia nusilenkti Dievui visuose dalykuose.

Bet nusižeminimas, kaip raktas, atidarąs duris į visas Dievo malones, yra kitų dorybių pamatas ir šiuo atžvilgiu jis yra pirmesnis už kitas dorybes, nes namo pamatas padedamas pirma, negu jo sienos. Sakoma, kad jis yra raktas, kuris atidaro duris į malonių lobyną, nes "Dievas nuolankiesiems duoda malonės" /1 Pt 5,5;

plg. Mt 29,12; Jn 13,4-14; Jok 4,6/. Taip yra dėl to, kad Dievas žino, jog nusižeminusis gautąsias iš Dievo malones panaudos jo garbei, o ne savo tuštybei. Juo nusižeminusiajam daugiau duodama malonių, tuo Dievas būna daugiau pagerbiamas. Kitaip yra su puikuoliais. "Dievas jiems priešinasi" /1 Pt 5,5/dėl to, kad jie gautas iš Dievo dovanas panaudoja savo, o ne Dievo garbei. Be to, nusižeminimas išguja iš sielos savimeilę ir sieloje atsiranda daugiau vietos Dievo bei artimo meilei.

Nusižeminimas yra kitoms dorybėms pamatas dėl dviejų priežasčių: be jo nebūna tvirtos kitos dorybės, ir dėka jo - visos dorybės giliau suleidžia savo šaknis sieloje.

Puikybė yra didžiausia kliūtis tikėjimui, o nusižeminimas padaro tai, kad žmogaus siela pasidaro atvira šiai Dievo malonei. Jo dėka žmogus pasitiki Dievu ir dėl to gauna iš jo vis didesnę tikėjimo malonę. Tas pat yra ir su vilties dorybe: puikuolis pasitiki savimi, o nusižeminusiojo visa viltis Dievuje. Meilės priešas - egoizmas. Nusižeminimas sunaikina egoizmą ir sieloje lieka daugiau vietos meilei.

Religijos dorybė tuo sėkmingiau praktikuojama, juo gilesnis yra įsitikinimas, kad reikia visa aukoti Dievui. Tai padaro nusižeminimas. Protingumas nusižeminimo dėka yra apdairesnis, nes nusižeminusis rūpestingiau svarsto padėtį ir klausia kitų patarimo. Teisingumas taip pat sėkmingiau praktikuojamas dėka nusižeminimo, nes puikuolis savo teises išpučia, o kitų - mažina. Nusižeminimo dėka to neatsitinka. Tvirtumo dorybė taip pat stipriau reiškiasi nusižeminimo dėka, nes jis nuteikia žmogų ieškoti pagalbos Dievuje, atsiremti į Dievą. Susivaldymas ir skaistybė, kaip esame matę, suponuoja nusižeminimą.

Tad baigtina šv.Augustino žodžiais: "Nori būti didelis? Nuo maža pradėk. Planuoji pastatyti aukštą prakilnumo rūmą? Pradžioje galvok apie nusižeminimo pamatą" /Sermo X, De Verbis Domini/. Vadinasi, juo aukštesnio tobulumo nori pasiekti, tuo gilesnio nusižeminimo siekti.

4. Nusižeminimo praktika. P r a d e d a n t i e j i, kaip anksčiau esame sakę kalbėdami apie puikybę, kovoja su puikybe ir taip savo sieloj rengia vietą nusižeminimui.

P a ž a n g i e j i stengiasi pasekti Viešpaties Jėzaus nusižeminimą: stengiasi persiimti nusižeminusiojo Jėzaus jausmais. Į tai ragina šv. Paulius: "Būkite tokio nusistatymo, kaip

Jėzus Kristus. Jis, turėdamas Dievo prigimtį... apiplėšė pats save, priimdamas tarno išvaizdą" /Fil 2,5.7/. Šiuo tikslu reikia dažnai kontempliuoti /su meile ir susižavėjimu prisižiūrėti/ Viešpaties Jėzaus nusižeminimą Nazarete, viešajame gyvenime, kančios metu ir Eucharistijoje. Nazarete Viešpats Jėzus praktikavo slėpimosi nusižeminimą. Įsikūnydamas jis paslėpė po žmogaus prigimtimi savo dievišką tobulumą. Gimęs reiškėsi kaip vargšų šeimos kūdikis: paguldytas prakartėje, Erodo persekiotas, tremtinys, paprastas darbininkas, stalius. Viešajame gyvenime Viešpats Jėzus praktikavo savęs užmiršimo nusižeminimą: išsirenka paprastus Genezareto ežero žvejus artimiausiais savo gyvenimo liudininkais, skelbia savo mokslą kuo suprantamiausiu būdu paprastiems žmonėms, retai daro stebuklus, visa priskiria savo Tėvui... Kančios metu Viešpats Jėzus gyveno atmetimo bei paniekinimo nusižeminime. Alyvų darže stojo jam prieš akis visa, kas jo laukia: išdavimas, neteisingi teismai, kankinimai, niekinimai, paniekintojo mirtis...Eucharistijoje Kristus duoda dieviškai puikų visokeriopo nusižeminimo pavyzdį. Pasilikdamas tarp mūsų, ko tik jis nėra patyręs iš nedėkingų žmonių! Kas visa tai sugebės suregistruoti?! Viena aišku: jis patiria nuolatinių pažeminimų, išniekinimų, tačiau, nežiūrint to, iš meilės mums liekasi ir toliau tarp mūsų.

Dabar pasvarstysime, kaip, sekdami Viešpaties Jėzaus pavyzdžiu, turime praktikuoti nusižeminimą Dievo, artimo ir savęs pačių atžvilgiu.

a/ D i e v o a t ž v i l g i u nusižeminimas reiškiasi trejopai:

1 / religijos dvasia, kuri Dievuje garbina būties ir tobulumo pilnatvę. Akivaizdoje šios Dievo pilnatvės, pergyvename savo menkumą. Tą pat pergyvename kontempliuodami Dievo darbus kaip natūralinėje, taip ir antgamtinėje plotmėje;

2/ išpažinimo dvasia, kuri mato Dievuje visų gėrybių /natūralinių bei antgamtinių/ versmę, ypač tų gėrybių, kuriomis stebimės savyje ir kituose: "Didžių dalykų padarė man Visagalis, ir šventas yra jo vardas!" /Lk 1,49/;

3/ priklausomumo dvasia, kuri liudija mums, kad mes be Dievo nieko negalime. Tai nuteikia mus visu savo svoriu atsiduoti Šventosios Dvasios veikimui.

b/ A r t i m o a t ž v i l g i u . Pirmiausia reikia artime stebėtis tuo, ką Dievas jam yra davęs kaip prigimties, taip ir

antgamties atžvilgiu. Stebėtis ir žavėtis tuo be pavydo. Stengtis, neprasižengiant tiesai, kiek galima pateisinti ir netinkamus artimo poelgius. Džiaugiamasi artimo dorybėmis bei pasisekimais, nes jie garbina Dievą. Tai netrukdo lenktyniauti su artimu ir darbe, ir dvasinio gyvenimo pažangoje: "Stebėkime vieni kitus, skatindami mylėti ir daryti gerus darbus", - sako šv.Paulius /Žyd 10,24/. Pastebėjus, kad artimas suklupo, reikia nuoširdžiai už jį melstis, galvojant, kad be Dievo malonės mes būtume dar skaudžiau suklupę. Pagaliau, stengiamasi save laikyti už kitus žemesniu, menkesniu: "Nuolankiai kitus vertinkite aukščiau už save" /Fil 2,3/, ragina mus šv.Paulius. Šiam reikalui daugiau kreipiama dėmesio į tai, kas artime yra gera ir kas mumyse yra bloga. Šv.Vincentas Paulietis sako: "Teiskime save kietai, o kitus - maloningai", ir prieisime prie to nusižeminimo laipsnio, kad jausimės už kitus esą ir žemesni, ir menkesni.

c/ Savęs pačių atžvilgiu turime laikytis šio dėsnio: pažindami, kas mumyse yra gera, garbinkime Dievą ir jam dėkokime. Bet labiausiai bei dažniausiai gyvenkime ta mintimi, kad iš savęs esame niekas, nuodėmė, netobulybių rinkinys - ir siela bus pilna nuoširdaus nusižeminimo. Vaduodamiesi šiuo dėsniu, lengviau darysime pažangos nusižeminime, kuris turi perimti protą, širdį ir atsispindėti išorėje.

1/ Proto nusižeminimas apima keturis dalykus:

- teisingą nepasitikėjimą savimi, kurio įtakoje nepervertiname savo talentų, bet nusižeminame dėl to, kad jų pilnai, kiek buvo galima, nepanaudojome Dievo garbei bei artimo labui. "Dėlei man suteiktos malonės, - sako šv. Paulius, - aš raginu kiekvieną iš jūsų nemanyti apie save aukščiau, negu dera manyti, bet manyti apie save blaiviai, kiekvienam pagal Dievo duotąjį tikėjimo laipsnį " /Rom 12,3/.

- savo sugebėjimus reikia naudoti kitų labui, o ne paraduoti jais;

- priimti kitų pamokymus, ypač su pagarba priimti tai, ko moko Viešpaties Jėzaus įsteigtoji Bažnyčia;

- taip elgdamiesi, išvengsime užsispyrimo bei užsikirtimo savo nuomonėje, kuris yra siauraprotiškumo apraiška. Iš tikrųjų, turime teisę laisvai diskutuojamuose dalykuose laikytis tos sistemos, kuri mums atrodo labiau pagrįsta. Bet argi neteisinga šią teisę pripažinti ir kitiems?!

2/ Širdies nusižeminimas. Jo įtakoje žmogus neieško savo garbės ar pagyrimo ir labiau mėgsta neįvertinimą, negu pagyrimus ir liaupsinimus /net slepia tai, dėl ko kiti galėtų jį liaupsinti. "Ama nesciri et pro nihilo reputari" /Pamėk būti nežinomas ir nieku laikomas/.

3/ Išorinis nusižeminimas turi būti kultūringa išraiška vidinio nusižeminimo. Išoriniai nusižeminimo aktai turi teigiamos įtakos į vidinį nusižeminimą, jį gilina bei stiprina. Ši tarpusavė teigiama įtaka yra dėl to, kad žmogaus kūnas turi įtakos vidiniams žmogaus pergyvenimams, o vidiniai pergyvenimai turi įtakos į kūną, į sveikatą. Kai taip yra, tai reikia išoriniais nusižeminimo aktais stiprinti vidinį nusižeminimą.

Iš išorinių nusižeminimo aktų galima paminėti šiuos:

- butas paprastas, rūbai kuklūs, bet švarūs, tvarkingi;
- laikysena, eisena, veido išraiška rami, kukli, be artistiškumo;
- bendravimas su kitais ramus, mandagus, ne jausmingas;
- pasikalbėjimuose nesistengiama pirmauti, leidžiama kitiems kalbėti, kalbama tik esant paklaustam ar matant, kad galima pasitarnauti tiesos labui.

Kaip matome, nusižeminimas yra labai naudinga dorybė. Ji apima visą žmogų, padeda praktikuoti kitas dorybes, o ypač švelnumą.

3/ ŠVELNUMO DORYBĖ

Viešpats Jėzus švelnumą riša su nusižeminimu: "Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies" /Mt 11,29/. Mat, šiuodvi dorybės viena be antros negali būti.

Švelnumas - sudėtinga dorybė. Ji susideda iš trijų svarbiausių elementų, būtent:

a/ savitvardos, kuri moderuoja ir tramdo pykčio prasiveržimus;

b/ artimo silpnybių pakentimo, kuris neįmanomas be kantrybės bei tvirtumo dorybės;

c/ įžeidimų atleidimo ir maloningumo visiems, net ir priešams, o tai neįmanoma be tikros artimo meilės. Taigi švelnumas greičiau yra sambūris kelių dorybių, o ne kokia tai vientisa dorybė.

Švelnumas - tai antgamtinė moralinė dorybė, kuri užbėga už akių pykčiui ir jį moderuoja, pakenčia artimą, nežiūrint jo silpnybių, ir elgiasi su juo maloniai. Švelnumas - tai ne kaukė,

kuri diplomatiškai pridengia neprielankumą artimui. Tad vidinė dorybė, kuri yra perėmusi ne tik valią, bet ir jausmų pasaulį. Jos dėka žmogaus sieloje viešpatauja taika ir ramybė. Ji išsilieja ir į visą žmogaus išorę. Švelnumas suteikia pavasariško giedrumo visai žmogaus išorei: kalbėsenai, eisenai, judesiams, žvilgsniui, veido išraiškai ir t.t.

Švelnumas yra kilni dorybė kaip savyje, taip ir savo padariniuose. Švelnumas, kaip sako Oljė, tai "krikščionio tobulumas, nes jis yra tik toje sieloje, kurioje visa, kas egoistiška, yra sunaikinta ir yra mirę visi egoistiškieji interesai". Anot jo, tikras ir tobulas švelnumas aptinkamas tik nekaltose sielose, kuriose nuolat yra Viešpats Jėzus ir jos - Jėzuje. Atgailaujančiose sielose jis retai aptinkamas visame savo tobulume, nes daugelis jų per mažai energingai kovoja su savo netobulybėmis. Štai dėl to Bosiuė galėjo sakyti, kad išsaugotos arba atgaila pilnai atgautos nekaltybės tikras ženklas yra švelnumas.

Švelnumo dėka sieloje viešpatauja taika:

a/ taika su Dievu dėl to, kad švelnumo įtakoje visi įvykiai, net ir nemaloniausi, sutinkami ramiai, giedrai, kaip priemonės daryti pažangą dorybėse, ypač Dievo meilėje: "Mes žinome, kad viskas išeina į gera mylintiems Dievą", sako šv. Paulius /Rom 8,28/;

b/ taika su artimu, nes švelnumas, užbėgdamas pykčiui už akių ir jį tramdydamas, įgalina žmogų pakęsti artimo trūkumus ir palaikyti su juo gerus santykius;

c/ taika su pačiu savimi, nes švelnumo dėka, jei ir pasitaiko suklysti, nesinervuojama, nepykstama ant savęs, bet klaida taisoma ramiai, atsargiai, apgalvotai, mokomasi iš jos, nusiteikiama ateityje panašių klaidų išvengti ir būti budresniais. Taip išlaikoma vidinė taika net nepasisekimuose.

P r a d e d a n t i e j i lavinasi švelnume, kovodami su pykčio prasiveržimais, su keršto aistra ir bendrai su visomis aistromis.

P a ž a n g i e j i stengiasi persiimti Viešpaties Jėzaus švelnumu, kurio jis mokė ir žodžiu ir savo pavyzdžiu.

Viešpats Jėzus laiko šią dorybę labai reikšminga. Jis pasirūpino, kad pranašai paskelbtų iš anksto jo kaip Mesijo žymę - švelnumą, o evangelistai pabrėžė, kad ši pranašystė yra išsipildžiusi Jėzuje Kristuje /žr. Iz 42,144; Mt 12,17-21/. Be to, Viešpats Jėzus ir pats save nurodo kaip švelnumo pavyzdį, kad jis yra romus ir nuolankios širdies /plg. Mt 11, 29/. Kristus

savo viešajame gyvenime reiškėsi kaip nuostabus švelnumo pavyzdys. Jo elgesys su apaštalais buvo pilnas švelnumo,: jis maloningai pakentė jų trūkumus, jų nežinojimą, jų storžieviškumą. Jis mokė juos visu švelnumu, o ko jie negalėjo sup-rasti, paliko to išmokyti Šventajai Dvasiai. Jis gynė juos nuo fariziejų užsipuolimų ir subarė tuos, kurie buvo nešvelnūs su vaikučiais. Koks jis buvo švelnus atėjusiai jį suimti gaujai! Jis rekomenduoja visiems būti švelniais, pikta įveikti gerumu, melstis už persekiotojus ir pan.

Viešpats Jėzus buvo nuostabiai švelnus ir su nusidėjėliais. Jis atleisdavo jiems nuodėmes, pastebėjęs kad ir mažiausią jų gailestį dėl savo kalčių. Kaip švelniai jis kalbėjosi su samariete! Koks atlaidus buvo latrui ant kržyaisu! Nuostabiai švelnus šv. Petrui, išsigynusiam jo. Viešpats Jėzus švelniai elgėsi ir su priešais. Koks švelnus jis buvo Judui, atėjusiam jo išduoti! Ant kryžiaus meldžiasi už savo priešus: "Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą".

Tad, sekdami Viešpaties Jėzaus švelnumą:

1/ venkime aštrių ginčų, šūkavimų, įžeidžiančių bei niekinančių artimą išsireiškimų; budėkime, kad niekuomet neatsimokėtume blogiu už blogį; nekalbėkime pykčio apimti;

2 / visus sutikime su geru šypsniu veide, su pagarba. Ypač švelniai priimkime vargšus ir nuskriaustuosius, ligonius, nusidėjėlius, vaikelius. Švelniu žodžiu paguoskime, švelniu pasitarnavimu pasitarnaukime jiems. Į įžaidimus atsakykime švelnumu.

T o b u l i e j i stengiasi persiimti paties Dievo švelnumu. Dievas iš esmės yra pats švelnumas ir, kai įsikuria savo malone žmogaus sieloje, jis leidžia ir padeda jai būti jo švelnumo dalininke. Kaip geležis žaizdre persiima ugnies savybėmis, taip siela, patekusi į Dievo švelnumo įtaką, juo persiima. Tada žmogaus elgesys, jo kalba - visa išpuošta švelnumu, visa įkvėpta švelnumo.

Baigiame kalbėti apie moralines dorybes. Kaip matėme, jos drausmina, išprusina ir tobulina visas mūsų galias, palenkdamos jas proto ir valios įtakai. Ir taip iš lėto jos atstato sieloje tą pirmykštę galių harmoniją, kurią sugriovė pirmųjų tėvų nuodėmė. Moralinių dorybių dėka kūnas darosi vis paklusnesnis sielai, o sielos žemesniosios galios - paklusnesnės aukštesniosioms galioms. Dar daugiau. Moralinės dorybės ne tik įgalina mus lengviau, greičiau, net su džiaugsmu įveikti kliūtis, bet ir tam tikra prasme

pradeda mūsų sielos vienybę su Dievu. Kas įsigyja protingumo dorybę, tas tampa Dievo protingumo dalininku; kas įsigyja teisingumo dorybę, darosi Dievo teisingumo dalininku. Mūsų tvirtumas kyla iš Dievo ir jungia mus su juo; mūsų susivaldymas daro mus dieviškos lygsvaros ir harmonijos dalininkais. Kada šventai klausome vyresniųjų, klausome paties Dievo. Skaistybė talkina priartėti prie dieviškojo skaistumo; nusižeminimas pašalina iš sielos visa, kas trukdo joje tobulai reikštis Dievui, o mūsų švelnumas - tai dalyvavimas dieviškajame švelnume.

Antgamtinių moralinių dorybių pradėtoji mūsų sielos vienybė su Dievu toliau yra tobulinama teologinių dorybių, apie kurias kalbėsime sekančiame skyriuje.

IV. TEOLOGINĖS DORYBĖS

Šv. Paulius išskaičiuoja tris teologines dorybes ir laiko jas krikščioniškojo gyvenimo esminiais pradais. Jis primena tesalonikiečiams, kad būtų apsivilkę tikėjimo ir meilės šarvu ir turėtų išganymo vilties šalmą /1 Tes 5,8/; giria jų tikėjimo darbą, meilės vargą ir vilties ištvermę /1 Tes 1,3/. Charizmos Bažnyčioje yra laikinos, tuo tarpu šie trys dalykai - tikėjimas, viltis ir meilė - pasilieka /1 Kor 13,13/.

Šių trijų teologinių dorybių uždavinys yra suvienyti mus su Dievu per Jėzų Kristų ir įgalinti mus dalyvauti dieviškajame gyvenime. Tad jų veikimas tuo pačiu laiku yra ir vienijantis, ir perkeičiantis.

Tikėjimas mus vienija su Dievu kaip begaline Tiesa, leidžia mums pažinti Dievą tokį, kokį jis save mums apreiškė, ir taip rengia mus palaimintajam regėjimui.

Viltis vienija mus su Dievu kaip didžiausia laime, įgalindama jį mylėti kaip mūsų gėrį. Jos dėka tvirtai ir tikrai tikimės dangiškosios laimės ir ieškome priemonių jai pasiekti. Viltimi rengiamės prie amžinosios laimės pilnybės.

Meilė vienija mus su Dievu kaip begaliniu gerumu, maloningumu, ir padaro, kad mylime Dievą todėl, jog jis yra begaliniai geras ir meilės vertas. Tarp jo ir mūsų užsimezga šventoji bičiulystė, kurios galia jau dabar gyvename jo gyvenimu.

Meilė šiame gyvenime visada talpina savyje tikėjimą ir viltį. Ji yra tarsi šių dviejų dorybių siela ir gyvybė taip ,

kad tikėjimas ir viltis be meilės yra netobuli, apmirę. Šv.Paulius tvirtina, kad tikėjimas tik tada yra pilnas, kai apsireiškia meilėje gerais darbais; viltis tik tada yra tobula, kai, turint pašvenčiančiąją malonę ir meilę, įgalina ragauti dangiškosios laimės pragiedrulių.

1. TIKĖJIMO DORYBĖ

1. Tikėjimo dorybės esmė. Žodis "tikėjimas" Šv.Rašte visų pirma pažymi tiesos priėmimą protu, atsiremiant į pasitikėjimą tuo, kuris ją skelbia. Norint kam įtikėti, reikia juo ir pasitikėti. Senajame Testamente į tikėjimą žiūrima kaip į esminę dorybę, nuo kurios priklauso išrinktosios tautos išganymas ar pražūtis: "Tikėkite į Viešpatį Dievą, ir būsite saugūs"; "jei netikėsite, neišsilaikysite". Tikėjimas, pagal Sen.Testamentą, reiškia pasitikėjimą Dievo žodžiu, kurį lydi pasitikėjimas Dievu, atsidavimas Dievui ir meilė jam.

Naujajame Testamente tikėjimas yra taip svarbus dalykas, jog tikėti - reiškia išpažinti krikščionybę, o netikėti - tai nebūti krikščioniu. "Kas įtikės ir pasikrikštys, bus išgelbėtas, o kas netikės, bus pasmerktas" /Mk 16,16/. Tikėjimas yra Viešpaties Jėzaus ir apaštalų skelbiamos Evangelijos priėmimas. Šis tikėjimas nėra nei širdies intuicija, nei betarpiškas regėjimas. Tai yra laisvas ir apšvietimo įtakoje dieviškojo apreiškimo priėmimas. L a i s v a s - nes žmogus gali ir atsisakyti tikėti. A p š v i e t i m o d ė k a - nes tikėti, jog tai Dievas yra apreiškęs, be apšviečiančios žmogaus protą malonės neįmanoma. Tikėjimo palydovė yra viltis. Tikėjimą daro tobulą meilė: "Tikėjimas, kuris veikia meile" /Gal 5,6/.

2. Apibrėžimas. Tikėjimas yra teologinė dorybė, kuri valios ir malonės įtakoje palenkia mūsų protą priimti apreikštas tiesas, dėl apreiškiančiojo Dievo autoriteto.

Tad, visų pirma, tikėjimas yra proto aktas, nes tai yra tiesos pažinimas. Šis tiesos pažinimas vyksta valios įtakoje, nes pati apreikštoji tiesa žmogaus protui nėra aiški. Protas valios įtakoje ištiria tikėjimo jąja motyvus. Jei motyvai pasirodo įtikinami, tada protas apreikštąją tiesą priima kaip tiesą. Kadangi šis aktas yra antgamtinis, tad čia turi įsiterpti ir malonė, kad apšviestų protą ir paremtų valią. Tuo būdu tikėjimas yra laisvas,

antgamtinis ir nuopelningas aktas.

Mūsų tikėjimo m a t e r i a l i n i s o b j e k t a s yra apreikštų tiesų visuma: kaip tų, kurių protas pats vienas atskleisti ir suprasti neįstengia, taip ir tų, kurias gali pažinti, bet tikėjimo pagalba dar geriau bei tiksliau pažįsta.

Visos šios tikėjimo tiesos telkiasi apie Dievą ir Jėzų Kristų. Apie Dievą - prigimties vienybėje ir asmenų Trejybėje, kaip visa ko pradžią ir pabaigą. Apie Jėzų Kristų - kaip mūsų Atpirkėją ir Tarpininką, kuriuo yra Amžinasis Dievo Sūnus, tapęs žmogumi, kad mus išganytų. Kitaip tariant, tikime į tai, ką kada nors matysime danguje: "O amžinasis gyvenimas - tai pažinti tave, vienintelį tikrąjį Dievą ir tavo siųstąjį Jėzų - Mesiją" /Jn 17,3/.

Mūsų tikėjimo f o r m a l i n i s o b j e k t a s, arba tai, ką paprastai vadiname mūsų tikėjimo motyvu, yra dieviškasis autoritetas, pažįstamas iš Apreiškimo, kuris apreiškia mums kai kurias dieviškąsias paslaptis. Taigi tikėjimas yra antgamtinė dorybė ir objekto, ir motyvo atžvilgiu. Jis vienija mus su Dievo protu, su dieviškuoju žinojimu. Autoritetingu būdu apreikštąsias tiesas dažnai skelbia mums Jėzaus Kristaus įsteigtoji Bažnyčia. Ji yra Kristaus mokslo neklaidingoji saugotoja bei aiškintoja. Bažnyčios pateikta mums tikėti tiesa priimama taip vadinamu katalikiškuoju tikėjimu. Tos apreikštosios tiesos, kurios nėra autentiškai Bažnyčios paskelbtos kaip apreikštos, priimama vadinamu dievišku tikėjimu.

Nieko nėra tvirtesnio už tikėjimą. Pilnai pasitikėdami dievišku autoritetu /kur kas daugiau, negu savo protu/, visa siela tikime į apreikštąją tiesą. Priimame ją už tiesą su didesniu tikrumu, negu protu pažintąsias tiesas, nes čia Dievo malonė palengvina ir stiprina mūsų pritarimą, ir priimame už tiesą su visišku tikrumu visa, ką apreiškia mums neklystantysis Dievas. Tuo būdu tiesos priėmimas tikėjimu yra gyvesnis ir tvirtesnis už tiesos pažinimą vien natūraliu protu.

3. Tikėjimo dorybės pašventinanti įtaka. Tikėjimo dorybė yra labai svarbi mūsų šventėjimui. Ji, darydama mus dieviškojo žinojimo dalininkais, yra viso mūsų antgamtinio gyvenimo pagrindas ir labai tampriai vienija mus su Dievu.

Tikėjimo dorybė yra pagrindas ir visoms dorybėms, net ir nusižeminimui, kuris paprastai laikomas dorybių pamatu. Tikėjimas yra žmogaus išteisinimo, o tuo pačiu ir žmogaus šventėjimo

pradžia, pagrindas ir šaknis.

a/ Tikėjimas yra žmogaus išteisinimo pradžia, kadangi jis yra paslaptinga priemonė, kuria Dieva pasinaudoja, darydamas mus savo paties gyvenimo bei pažinimo dalininkais. Tikėjimas yra pirmasis mūsų antgamtinis nusiteikimas, be kurio neįmanoma nei viltis, nei mylėti, t.y. įsisavinti Dievą bei dieviškus dalykus. Norint įsisavinti antgamtį ir ja gyventi, reikia pirmiausia ją pažinti. Antgamtį pažįstame tikėjimu, kurs yra nauja šviesa mūsų prote, įgalinanti mus įeiti į naują, antgamtinį pasaulį. Tikėjimas - lyg teleskopas, kuriuo atrandame naujus tolimus objektus, neįžiūrimus paprasta akimi. Šis palyginimas yra labai netobulas, kadangi teleskopas yra išorinis įrankis, o tikėjimas perima mūsų proto gelmes, praplėsdamas jo veikimą gilyn ir platyn.

b/ Tikėjimas yra antgamtinio gyvenimo pagrindas. Šventumas yra lyg erdvus aukštas pastatas, kurio pamatas yra tikėjimas. Statyboje - juo gilesni ir platesni pamatai, tuo aukštesnį rūmą gali statyti. Tad, norint patvarios krikščioniškos tobulybės, reikia labai stiprinti tikėjimą.

c/ Tikėjimas yra šventumo šaknis. Medžio šaknys imasi iš žemės syvų medžio gyvybei ir augimui palaikyti. Panašiai ir tikėjimas, įleisdamas šaknis į sielos gelmes ir misdamas dieviškomis tiesomis, gausiai teikia krikščioniškajai tobulybei ugdomosios medžiagos. Juo giliau yra įsiskverbusios į žemę šaknys, tuo medis tvirtesnis. Panašiai ir siela, kurios tikėjimas yra tvirtas, drąsiai pasitinka bet kokias dvasines audras. Tad juo gilesnis yra tikėjimas, tuo aukštesnio laipsnio tobulumas yra pasiekiamas.

d/ Tikėjimas vienija mus su Dievu, nes daro mus dieviškojo žinojimo bei gyvenimo dalininkais. Tikėjimas - tai duotas žmogui iš dalies tas pažinimas, kuriuo Dievas pažįsta save. "Tikėjimas daro dieviškąją šviesą mūsų šviesa, jo išmintį - mūsų išmintimi, jo žinojimą - mūsų žinojimu, jo dvasią - mūsų dvasia, jo gyvenimą - mūsų gyvenimu" /Mgr Gay, "De la vie et des vertus" I t., p. 1 50/.

e/ Tikėjimas vienija mūsų protą tiesiogiai su dieviškaja Išmintimi. Kadangi tikėjimo aktas yra neįvykdomas be valios prisidėjimo, tad ir valiai priklauso dalis tų palaimintų vaisių, kuriuos tikėjimas duoda mūsų sieloje. Todėl galima sakyti, kad

tikėjimas yra protui - šviesos šaltinis, valiai - jėga ir paguoda, sielai - nuopelnų p-radžia.

Tikėjimas yra š v i e s a, apšviečianti mūsų protą ir skirianti krikščionį nuo filosofo taip, kaip protas skiria žmogų nuo gyvulio. Mumyse yra trejopas pažinimas: juslinis pažinimas, įgaunamas pojūčių pagalba; protinis pažinimas, įsigyjamas protu; dvasinis arba antgamtinis pažinimas, kuris įgyjamas tikėjimu. Pastarais viršija pirmuosius.

Tikėjimo šviesa praplečia ribas mūsų žinojimo apie Dievą ir dieviškuosius dalykus. Vien protu nedaug galime žinoti apie Dievo esmę ir jo vidinį gyvenimą. Tikėjimu gi sužinosime Dievo vidinio gyvenimo paslaptis: kad nuo amžių Dievas gimdo Sūnų, kad iš Tėvo ir Sūnaus tarpusavės meilės kyla trečiasis asmuo - Šventoji Dvasia; kad Sūnus tapo žmogumi mums išganyti, ir tie, kurie tiki, darosi Dievo vaikais; kad Šventoji Dvasia apsigyvena mūsų sielose, pašventina jas, suantgamtina ir įgalina atlikinėti dieviškus bei nuopelningus aktus.

Tikėjimo šviesa padeda giliau pažinti protu pažintas tiesas. Kiek daug tikslesnė ir tobulesnė Evangelijos moralė už natūraliąją! Imkime Kalno pamokslą: Kristus skelbia palaimintais vargšus, romius, persekiojamuosius; reikalauja iš uolių̨jų, kad mylėtų priešus, melstųsi už juos ir darytų jiems gera. Kristaus skelbiamas šventumas yra vidinis, atremtas į Dievo ir artimo meilę. Paskata uolumui yra pats Dievas ir jo tobulumas. Kadangi Dievas atrodo toli esąs nuo mūsų, tad Sūnus nužengia iš dangaus, tampa žmogumi, ir, gyvendamas mūsų gyvenimą, duoda apčiuopiamą ir žemėje pasiekiamą tobulo gyvenimo pavyzdį. Norėdamas suteikti mums jėgų ir ištvermės, jis eina ne vien link mūsų, bet ateina ir į mus, kad savo malone ir dorybėmis gyventų mūsų sielose. Tad negalime dejuoti, kad esame silpni, kadangi pats Viešpats Jėzus yra mūsų jėga ir šviesa.

Tikėjimas yra t v i r t u m o š a l t i n i s. Tai gražiai nusako šv.Paulius savo laiško Žydams XI skyriuje. Tikėjimas duoda mums gilių įsitikinimų, kurie ypatingu būdu stiprina valią.

Tikėjimas parodo tai, ką Dievas yra mums padaręs ir nesiliauja daręs: kaip jis gyvena ir veikia mūsų sieloje, kad ją pašventintų, kaip Kristus įskiepija mus į save ir leidžia dalyvauti jo gyvenime. Tad, įsmeigę akis į Kristų, kuris kryžių ir pažeminimus labiau vertino negu džiaugsmą ir pasisekimus, jaučiamės drąsūs karžygiškai nešti savo kryžių Kristaus pėdomis.

Tikėjimas nuolat stato mums prieš akis amžiną atlyginimą, kuris bus mūsų laikinų kentėjimų vaisiumi: "O lengvas dabartinis mūsų vargas ruošia mums neapsakomą, visa pranokstančią amžinąją garbę" /2 Kor 4,17/. Kartokime su šv.Pauliumi: "Šio laiko kentėjimai nereikšmingi, lyginant juos su būsimąja garbe" /Rom 8,18/.

Jei kartais jaučiamės silpni, tikėjimas primena, kad Dievas yra mūsų jėga ir ramstis, todėl nesibijokime, nors pasaulis ir šėtonas prieš mus sukiltų: "Štai pergalė, nugalinti pasaulį: mūsų tikėjimas" /1 Jn 5,4/. Tai matome nuostabioje permainoje, kuri Šventosios Dvasios veikimu pasireiškė apaštalų sielose. Jie, pradžioje nedrąsūs ir baimingi, vos tik tapo apginkluoti dieviškąja galybe, i karžygiškai laikėsi visokios rūšies bandymuose ir jautėsi laimingi, galėdami kentėti dėl Jėzaus vardo: "Ėjo iš tarnybos džiaugdamiesi, kad dėl Jėzaus vardo užsitarnavo paniekę" /Apd 5,41/.

Tikėjimas yra p a g u o d o s   š a l t i n i s ne vien prislėgimuose ir pažeminimuose, bet ir tada, kai liūdime mirusių giminių ar prietelių. Nesame iš tų, kurie liūdi be vilties, nes žinome, kad mirtis - tai miegas, po kurio seka prisikėlimas, tai laikinos būsenos pakeitimas pastovia būsena.

Ypatinga paguoda mums yra šventųjų bendravimas. Laukdami susivienijimo su tais, kurie yra mus palikę, gyvename intymiuose ryšiuose su jais Jėzuje Kristuje. Meldžiame, kad jiems būtų sutrumpinta skaistykla ir pagreitintas įėjimas į dangų. Gi mirusiųjų sielos, tikros dėl savo išganymo, karštai maldauja Viešpatį, kad su jomis kada nors susivienytume.

Tikėjimas - gausių n u o p e l n ų   š a l t i n i s. Pats tikėjimo aktas yra labai nuopelningas, nes atiduodame Dievui tai, ką turime geriausio: protą ir valią. Tikėjimas šiais laikais juo nuopelningesnis, kadangi tikintieji yra daugiau persekiojami.

Tikėjimas suteikia ir kitiems mūsų aktams nuopelningos vertės. Tikėjimas, kreipdamas mūsų sielą prie Dievo ir prie Jėzaus, įgalina mus vadovautis savo darbuose antgamtinėmis intencijomis. Jis, iš vienos pusės atskleisdamas mūsų negalią, iš antros pusės - dievišką visagalybę, skatina mus karštai maldauti Dievo malonės, įgalinančios nugalėti visas kliūtis kelyje į amžinąją laimę Dievuje.

4. <u>Tikėjimo dorybės praktika.</u> Maldos ir mūsų asmeniškų pastangų dėka tikėjimas darosi vis įžvalgesnis, tvirtesnis ir veik-

lesnis.

Dv-asinio gyvenimo laipsnių atžvilgiu -
p r a d e d a n č i ų j ų pareiga yra stiprinti savo tikėjimą:

a/ dėkoti Dievui už tikėjimo dovaną ir visa siela kartoti su šv.Pauliumi: "Ačiū Dievui už jo neapsakomą dovaną!" /2 Kor 9,15/. Dėkoti juo labiau, kadangi mūsų aplinkoje yra tiek netikinčiųjų. Melstis, kad Viešpats Dievas suteiktų malonę neprarasti tikėjimo tarp pavojų, melstis, kad atsiverstų netikintieji, klaidatikiai, atpuolėliai;

b/ nuolankiai ir su tvirtu įsitikinimu žadinti tikėjimo aktus, kartojant su apaštalais: "Sustiprink mūsų tikėjimą!" /Lk 17,5/. Reikia ne vien melstis, bet ir skaityti tikėjimą stiprinančias knygas, stengtis kuo geriau pažinti tikėjimo tiesas;

c/ vengti pavojų, kurie susilpnintų tikėjimą: neskaityti tikėjimui priešingų knygų, saugotis proto puikybės, kuri stengiasi priimti tik tai, ką supranta. Atsiminti, kad virš mūsų yra begaliniai išmintinga Dvasia, kuri mato tai, ko mūsų protas nesupranta. Todėl dėkingai turime priimti jos apreiškimus. Jei nusilenkiame prieš žmogų genijų, kuris dalinasi su mumis savo pažiūromis, tai juo su didesniu pasitikėjimu turime nusilenkti prieš begalinę Išmintį;

d/ pagundos prieš tikėjimą yra skirtinos į bendrąsias ir ypatingąsias. Bendrąsias pagundas /pvz.: "Kas žino, ar čia viskas tiesa?" / reikia varyti šalin, kaip įkyrias muses. Jei pagunda liečia vieną kurią tiesą, reikia pirma proga išsiaiškinti, pasiskaitant ar pasitariant. Malda ir klusnumas greitai išsklaido abejones. Sunkenybės tik įrodo mūsų proto silpnumą.

P a ž a n g i e j i ne vien tiki, bet ir vaduojasi savo gyvenime tikėjimu: "Teisusis gyvens tikėjimu" /Rom 1,17/.

Pažangieji su meile ir pagarba skaito Evangeliją. Jie jaučiasi laimingi, galėdami pažingsniui sekti Kristų, gilintis į jo mokslą, žavėtis jo pavyzdžiu. Viešpats Jėzus palaipsniui darosi jų minčių centras. Pažangios sielos ieško Jėzaus skaityme, darbe, trokšta jį geriau pažinti, labiau pamilti.

Pažangieji įpranta į viską žiūrėti ir viską vertinti tikėjimo tiesų šviesoje: daiktus, asmenis, įvykius. Jie stebisi Kūrėju kiekviename žingsnyje, visur įžiūri jo ranką: artime mato Dievo paveikslą, įvykius išsiaiškina remdamiesi tuo , kad viskas yra skiriama mūsų išganymui ir patobulinimui.

Pažangieji savo elgesį normuoja tikėjimo tiesomis. Spren-

dimuose ir pažiūrose jie remiasi Evangelijos tiesomis. Jų žodžiai yra įkvėpti krikščioniškosios dvasios. Jie neša į aplinką ir į žmonių gyvenimo reikalus Kristaus pažiūras. Savo darbais, pagal galimybę, artėja prie Kristaus darbų. Žiūri į Kristų, kaip į pavyzdį.

Pažangieji stengiasi savo aplinkoje platinti tikėjimą, kuriuo patys gyvena. Jie meldžia Dievą, kad siųstų apaštališkų darbininkų. Savo geru pavyzdžiu, sąžiningu pareigų atlikimu jie stengiasi kitus patraukti prie Dievo. Savo žodžiais išpažįsta, kad tikėjime randa sau jėgų į gera ir paguodos rūpesčiuose. Gerais darbais, pasiaukojimu ir malda prisideda prie moralinio ir religinio artimo auklėjimo.

T o b u l i e j i tobulina savo tikėjimą, ugdydami mokslo ir supratimo dovanas.

2. VILTIES DORYBĖ

1. Vilties dorybės esmė. Žodis "viltis" turi kelias reikšmes.

G a m t i n ė v i l t i s reiškia du dalyku: aistrą ir jausmą. Viltis yra viena iš vienuolikos aistrų. Kaip tokia ji yra geidimo galios nukreipimas į išorinį gėrį, kurį galima pasiekti tačiau su tam tikromis sunkenybėmis. Viltis yra taip pat vienas kilniausių žmogaus širdies jausmų, visokiose sunkenybėse siekiančių padoraus gėrio. Šis jausmas žmogaus gyvenime vaidina didelį vaidmenį - jis remia žmogų sunkiuose užmuojuose.

A n t g a m t i n ė v i l t i s - tai toji, kuri remia krikščionį sunkenybėse, sutinkamose išganymo ir tobulumo kelyje. Jos objektu yra visos apreikštosios tiesos, liečiančios amžinąjį gyvenimą, ir priemonės, vedančios į amžinąjį gyvenimą. Kadangi antgamtinė viltis remiasi Dievo galybe ir gerumu, todėl ji yra nepajudinama.

Esminių antgamtinės vilties pradų yra trejetas:

a/ meilė ir troškimas antgamtinio gėrio, t.y. Dievo, kuris yra mūsų didžiausia laimė. Šio vilties jausmo genezė yra ši: kiekvienas trokšta laimės. Tikėjimas moko, kad vien tiktai Dievas gali mus padaryti laimingus. Tad mylime jį, kaip mūsų laimės šaltinį. Čia yra suinteresuota meilė, tačiau antgamtinė, kadangi nukreipta į pažintą tikėjimu Dievą. Kadangi šį gėrį pasiekti nėra lengva, tad instinktyviai jaučiame baimę, jog galime jo ir nepasiekti. Todėl, norėdami įveikti baimę, remiamės antruoju vilties pradu -

b/ pagrista viltimi, jog gėrį gausime. Ši viltis nėra atremta į mūsų pačių jėgas, kadangi jų nepakanka antgamtiniam gėriui laimėti. Čia remiamasi pačiu Dievu ir jo visagalinčia pagalba. Iš Dievo tikimės visų malonių, reikalingų siekiant tobulumo šiame gyvenime ir laimės - būsimajame gyvenime.

c/ Tačiau malonė reikalauja mūsų bendradarbiavimo - tai trečiasis vilties pradas: tam tikras polėkis, rimtos pastangos eit i prie Dievo ir naudotis visomis mums duotomis priemonėmis Dievą laimėti. Pastangos privalo būti tuo energingesnės ir ištvermingesnės, juo mūsų vilties dalykas yra kilnesnis.

2. Apibrėžimas. Viltis yra teologinė dorybė, kuri padaro, jog trokštame Dievo kaip didžiausio mūsų gėrio ir, remdamiesi jo dieviškuoju gerumu bei visagalingumu, tvirtai tikimės ir amžinos laimės jame ir iš jo priemonių, reikalingų tą laimę pasiekti.

Pirmasis ir esminis mūsų vilties objektas yra pats Dievas, kaip mūsų laimė, Dievas, kurį, regėdami akis į akį, turėsime ir mylėsime per amžius. Viešpats Jėzus yra pasakęs: "O amžinasis gyvenimas - tai pažinti tave, vienintelį tikrąjį Dievą, ir tavo siųstąjį Jėzų - Mesiją " /Jn 17,3/. Kadangi šito gėrio negalima pasiekti be malonės pagalbos, tad mūsų viltis apima taip pat ir vksas malonės pagalbas, būtinas, norint išvengti nuodėmių, įveikti pagundas ir įsigyti krikščioniškų dorybių. Ji apima net laikinas gėrybes, kiek jos yra naudingos ir būtinos mūsų tobulėjimui ir išganymui.

Vilties dorybės a k s t i n a i priklauso nuo mūsų požiūrio į vilties dorybę. Jei vilties svarbiausiuoju aktu laikytume Dievo troškimą arba meilę jam, kaip mūsų laimės versmei, tai tada vilties motyvas būtų Dievo gerumas mums /D.Skotas/. Jei su šv. Tomu Akviniečiu manytume, kad vilties dorybės svarbiausias aktas yra laukimas to sunkiai pasiekiamo gėrio, kuriuo yra Dievas, tada vilties motyvas, mus remiantis mūsų pastangose, yra Dievo visagalybė, kuri pakelia mūsų sielas į antgamtinę sferą, atitraukia jas nuo žemiškų gėrybių ir nukreipia į dangų. Dieviškieji pažadai užtikrina mums reikiamą Dievo pagalbą pastangose į amžinąją laimę Dievuje. Tad pilnas vilties dorybės motyvas yra kartu ir Dievo gerumas, ir jo visagalingumas.

3. Vilties dorybės pašventinanti įtaka. Prie mūsų šventėjimo viltis prisideda trejopai: a/ vienija mus su Dievu, b/ mūsų maldas daro sėkmingesnes ir c/ viltis yra našaus mūsų veikimo priežastis.

a/ Viltis vienija mus su Dievu, atitraukdama nuo laikinų gėrybių. Paprastai mus vilioja išoriniai malonumai, puikybės patenkinimas, turtai, proto ir širdies džiaugsmai. Viltis gi, remdamasi gyvu tikėjimu, parodo mums, kad tiems laikiniems džiaugsmams trūksta dviejų esminių laimės pradų: tobulumo ir patvarumo. Nė viena iš tų gėrybių nėra pakankamai tobula, kad galėtų mus pilnai patenkinti. Laikinos gėrybės suteikia mums kelioms valandėlėms malonumo, bet tuoj pat sukelia persisotinimą ir nuobodulį. Mūsų širdis yra perdaug didelė, mūsų siekimai perdaug platūs, perdaug kilnūs, kad galėtų pasitenkinti medžiaginėmis gėrybėmis, kurios yra tik priemonės kilnesnio tikslo siekimui. Proto ir širdies prigimtų gėrybių taip pat mums nepakanka. Mūsų protas tik tada bus patenkintas, kai tobulai pažins pirmąją visa ko priežastį. Mūsų širdis, ieškanti tobulo bičiulio, ras jį tik Dievuje, nes tik jis vienas yra būties, grožio, gerumo ir visagalybės pilnybė. Tik Dievas gali padaryti mus pilnai laimingus, tad svarbu jo siekti. Viltis rodo mums Dievą, kaip jis prie mūsų nusilenkia, mums save atiduoda. Jei visa tai gerai suprasime, mūsų širdys tuoj pat atsipalaiduos nuo laikinų gėrybių ir nukryps į Dievą, kaip geležis į magnetą. Jei net šio pasaulio gėrybių mums pakaktų, tai juk jų, paprastai, greitai netenkame. Žinome tai, ir šita mintis drumsčia mūsų džiaugsmą net ir tada, kai jo turime. Dievas, priešingai, yra per amžius. Net mirtis, kuri nuo visa ko atskiria mus, su Dievu vienija, ir tai - tobulesniu būdu. Jei ir baiminamės besiartinančios mirties, tada vilties dėka žiūrime į ją su pasitikėjimu, nes per mirtį susivienysime su Tuo, kuris vienintelis gali mus padaryti amžiams laimingus.

b/ Viltis, vienybėje su nusižeminimu, daro mūsų maldas sėkmingas - jomis išsiprašome reikalingų malonių. Šv.Rašto paskatinimai pasitikėti Dievu tikrai mus jaudina. Sen.Testamento mokslą Ekleziastikas nusako šiais žodžiais: "Žinokite, jog nė vienas nebuvo sugėdintas, kurs turėjo viltį Viešpatyje. O kas, laikydamasis jo įsakymų, buvo apleistas?! Arba kuris, šaukdamasis Viešpaties, buvo su panieka atstumtas?! Kadangi Dievas yra geras ir gailestingas, jis atleis nuodėmes nuliūdimo dienoje" /Sir 2,11-12/.

Ypatingai pasitikėjimo reikšmė išryškinama Naujajame Testamente. Kristus daro stebuklus tiems, kurie juo pasitiki. Prisiminkime šimtininką /Mt 8,10-13/, paralyžiuotąjį, kuris buvo pro stogą nuleistas /Mt 9,2/. Jericho akluosius /Mt 9,29/, moterį kananietę, kuri, triskart atstumta, nesiliauja prašyti /Mt 15,28/,

viešą nusidėjėlę /Lk 7,50/, raupsuotąjį, kuris sugrįžo padėkoti už sveikatos atgavimą /Lk 17,19/. Ir kaip neturėti vilties, jei pats Viešpats Jėzus taip rimtai užtikrina: "Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: ko tik prašysite Tėvą, duos tai jums dėl manęs" /Jn 16,23/?! Čia glūdi visa mūsų pajėgumo paslaptis. Jei meldžiamės Viešpaties Jėzaus vardu, t.y. remdamiesi jo nuopelnais ir atsiteisimais, tai jo Kraujas taip iškalbingai užtaria mus, kad mūsų maldos negali būti neišklausytos. Niekas nesuteikia Dievui didesnės garbės, kaip pasitikėjimas. Pasitikėjimu skelbiame Dievo galybę ir gerumą.Gi Dievas, nesileisdamas pralenkti dosnumu, į mūsų pasitikėjimą atsako malonių gausybe. Tad kiekvieno mūsų pareiga - tvirtai ir nepajudinamai pasitikėti Dievu.

c/ Viltis yra mūsų gašaus veikimo priežastis. Viltis sukelia mumyse šventus troškimus, ypač dangaus ir Dievo ilgesį.Troškimai gi sužadina sieloje užsidegimą, veržlumą, uolumą siekti tikslą. Viltis rodo mums atlyginimą, viršijantį mūsų pastangas, ir tuo būdu didėja mūsų energija. Jei pasauliečiai taip uoliai dirbs, siekdami nykstamų gėrybių, tai juo labiau mes turime uoliai dirbti ir kentėti, siekdami nenykstamo atlyginimo. "Kiekvienas varžybų dalyvis nuo visko susilaiko; jie taip daro, norėdami gauti vystantį vainiką, o mes - nevystantį" /1 Kor 9,25/.

Viltis suteikia mums drąsos bei ištvermės, nes esame tikri laimėsią. Juk Dievo visagalybė su mumis, tai kas prieš mus?! /plg. Rom 8,31/. Kova be kibirkštėlės vilties laimėti gniuždo žmogų. Gi triumfo tikrumas drąsina ir daro žmogų jėgingą. Tokio stiprumo suteikia mums viltis. Nors esame patys iš savęs silpni, tačiau turime galingus padėjėjus: Dievą, Jėzų Kristų, Mariją ir šventuosius. Jei Kristus nugalėjo pasaulį ir šėtoną, jei jis gyvena mumyse ir teikia mums savo dieviškos galios, argi galime abejoti laimėsią?! Jei Nekaltoji Mergelė, pamynusi pragaro žaltį, savo galingu užtarimu remia mus, argi negausime reikalingos pagalbos?! Jei Dievo bičiuliai už mus meldžiasi, argi tokie skaitlingi prašymai liks mums be pasekmių?! O jei esame tikri dėl p ergalės, argi galime pabūgti pastangų, būtinų amžinajai laimei.

3. Vilties dorybės praktika. Norint pažangėti viltyje, reikia padaryti ją tvirtesnę pagrinduose ir vaisingesnę išdavose. Norint viltį padaryti labiau pagrįstą, tenka dažnai pasvarstyti tuos motyvus, kurie sudaro vilčiai pagrindą, būtent: Dievo visagalybę, vienybėje su jo gerumu, jo kilnius pažadus. Jei dar

ko truktų mūsų pasitikėjimui sustiprinti, užtektų tada prisiminti šv. Pauliaus žodžius: "Jeigu jis nepagailėjo nė savo Sūnaus, bet atidavė jį už mus visus, - kaipgi jis ir visko nedovanotų kartu su juo ? Kas bekaltins Dievo išrinktuosius? Juk Dievas išteisins! Tai kas pasmerks? Ar Kristus Jėzus, kuris numirė, bet buvo prikeltas, kuris sėdi Dievo dešinėje ir net užtaria mus?" /Rom 8,32-34/.

Norint viltį padaryti vaisingą, reikia bendradarbiauti su Dievu mūsų šventėjimo darbe: "Mes juk esame Dievo bendradarbiai" /1 Kor 3,9/. Dievas, suteikdamas mums malonių, nenori tuo užvaduoti mūsų tinginį. Ne! Jis savo malone tik remia mūsų nepakankamumą, mūsų silpnumą. Iš tiesų jis yra pirmoji ir pagrindinė mūsų veikimo priežastis, tačiau neslopinanti mūsų veikimo, bet priešingai: jis mūsų veikimą sužadina, palaiko, daro vaisingą. Taip visa suprato šv.Paulius: "Dievo malone aš esu, kas esu, ir jo man suteiktoji malonė neliko bergždžia. Aš daugiau už juos visus esu įdėjęs triuso, žinoma, ne aš, o su manimi esanti Dievo malonė" /1 Kor 15,10/. Ką pats darė, į tai kvietė ir kitus: "Kaip Dievo bendradarbiai, mes norime jus įspėti: neimkite Dievo malonės veltui" /2 Kor 6,1/. Numylėtam Timotiejui šv.Paulius siunčia nuoširdų paskatinimą: "Kentėk kartu su manimi sunkumus, kaip geras Kristaus Jėzaus karys" /2 Tim 2,3/, kadangi jis turėjo darbuotis ne vien savo šventėjimui,bet ir kitų pašventinimui. Panašiai išsireiškia ir šv.Petras, primindamas savo mokiniams, kad, nors jie yra pašaukti į išganymą, vienok privalo savo pašaukimą apdrausti gerais darbais: "Todėl, broliai, dar uoliau stenkitės sutvirtinti savąjį pašaukimą ir išrinkimą" /2 Pt 1,10/.

Tai reikia būti įsitikinusiu, kad mūsų šventėjimas visiškai priklauso nuo Dievo, bet drauge reikia dirbti taip, lyg viskas priklausytų nuo mūsų pačių. Dievas visada teikia mums savo malonių, bet drauge ir reikalauja, kad mes bendradarbiautume su jomis savo šventėjimo labui.

Kaip puoselėti viltį įvairiuose dvasinio gyvenimo laipsniuose?

P r a d e d a n t i e j i privalo vengti dviejų kraštutinumų, priešingų vilties dorybei,: perdaug didelio pasitikėjimo ir nusivylimo.

a/ P er didelis pasitikėjimas reiškiasi tuo, kad tikimės iš Dievo dangiškos garbės ir dangui pasiekti reikalingų malonių, tačiau nenoriai ir neuoliai naudojamės Dievo įsakytomis priemonėmis. Kai kada per daug pasitikime Dievo gerumu, sakydami sau:

"Dievas yra per geras, kad mane pasmerktų" - ir nesilaikome jo įsakymų. Čia užmirštama, kad, nors Dievas yra geras, tačiau lygiai taip pat yra teisingas, šventas ir nepakenčia neteisybės.

Kai kada puikybė nuteikia per daug pasitikėti savo jėgomis, ir einame į patį pavojų ir nuodėmingų progų sūkurį, neprisimindami tos tiesos, kad, kas myli pavojų, tas jame žūna. Viešpats Jėzus pažada mums pergalę, bet su sąlyga, kad budėsime ir melsimės: "Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagunda" /Mk 14,38/. Šv.Paulius, nors labai pasitikėdavo Viešpaties malone, tačiau įspėja: "Siekite savo išganymo su baime ir drebėdami" /Fil 2,12/.

b/ Nedrąsa, nusivylimas - yra antras kraštutinumas vilties atžvilgiu. Siela, dažnai patirdama pagundų ir pralaimėdama kovas su jomis, skrupulų kankinama, netenka drąsos ir pradeda galvoti, k ad jau nebepasitaisys - tiesiog suabejoja savo išganymu. Tai pavojingas nusiteikimas, su kuriuo reikia kovoti. Tenka tada prisiminti šv.Paulių, kuris, patirdamas pagundų, gerai žinojo, jog pats vienas nepajėgs joms atsispirti, tad su pasitikėjimu pasivesdavo Dievo malonei. To apaštalo pavyzdžiu melskimės ir mes, o su Dievo pagalba tikrai nugalėsime visas pagundas.

Įveikus kliūtis, reikia stengtis atitrūkti nuo laikinų dalykų, dažnai savo mintimis ir troškimais nukrypstant į dangų. To prašo ir šv.Paulius: "Jeigu esate su Kristumi prikelti, siekite to, kas aukštybėse, kur Kristus sėdi Dievo dešinėje. Rūpinkitės tuo, kas aukštybėse, o ne tuo, kas žemėje" /Kol 3,1-2/. Prisikėlę drauge su Kristumi, neprivalome per daug vaikytis žemiškų dalykų ir jais mėgautis. Turime rūpintis dangumi, kur mūsų laukia Jėzus Kristus. Dangus yra mūsų tėvynė. Žemė gi yra ištrėmimo vieta. Dangus yra mūsų tikslas, tikroji laimė. Žemė gi gali mums suteikti tik praeinamų džiaugsmų.

P a ž a n g i e j i lavinasi ne vien viltyje, bet ir kūdikiškame pasitikėjime Dievu, remdamiesi Jėzumi Kristumi, kuris yra jų gyvenimo centras. Sujungti mistiniame Kūne - Bažnyčioje su jo Galva - Kristumi, su neįveikiamu pasitikėjimu tikisi dangaus, kur Kristus yra parengęs jiems buveines /"Einu jums vietos paruošti" - Jn 14,2/ ir, pasitikėdami Kristumi, jau viltimi buvoja ten /"Mes esame išgelbėti viltimi" - Rom 8,24/. Jie tikisi dangaus net priešingumuose ir gyvenimo išbandymuose, kartodami psalmės žodžius: "Nė keliaudamas slėniu tamsiausiu,

aš nebijosiu, nes tu drauge būsi" /Ps 22,4/. Iš tiesų Kristus, gyvendamas juose, juos stiprina sakydamas, kaip kadaise apaštalams: "Ramybė jums!... Juk tai aš pats!... Nesibijokite!" /plg.. Lk 24,36/.

Kai intrigos ir persekiojimai sukelia neramumą, jie prisimena tada tai, ką šv.Vincentas Paulietis sakė saviesiems: "jei ir visas pasaulis sukiltų, norėdamas mus pražudyti, tačiau įvyks vien tai, kas patinka Dievui, į kurį esame sudėję savo viltį". Jei ištinka laikini nuostoliai, jie kartoja su tuo pačiu šventuoju: "Ką Dievas daro, daro geriausiai, tad turėkime vilties kad šis nuostolis bus mums naudingas, nes jis eina iš Dievo". Kai ištinka fizinės ar moralinės kančios, žiūrėkime į tai, kaip į Dievo palaimą, skirtą tam, kad praeinamų skausmų kaina pelnytume dangų.

Pasitikėjimas Dievu išmoko mus vengti malonumų, pasisekimo triumfų, kurie yra pavojingesni už kentėjimus. Kai gyvenimas šypsosi mums žemiškomis viltimis, sunku tada atstumti šiuos vylingus, už širdies tveriančius viliojimus, sunku išsilaisvinti iš prabangos glėbio ir pasakyti žemiškos laimės miražams: "Jūsų man nepakanka!" /Mgr O'Hulst/. Krikščionis gerai žino, kad pasaulio džiaugsmai yra vylingi ir slopina mūsų polėkius į Dievą. Norint iš jų ištrūkti, reikia pozityviai lavintis apsimarinime, ieškoti bičiulystėj su Jėzumi Kristumi tyrų ir pašventinančių džiaugsmų: "Būti su Jėzumi - saldus rojus" /"Kristaus sekimas" II,8/.

Jei skurdas ir netobulumai nerimą įvaro, tada prisimintini šv.Vincento Pauliečio žodžiai: "Jūs man kalbate apie savo skurdą. Deja, kas nėra jo pilnas? Svarbu yra tą skurdą pažinti ir pamėgti iš jo išplaukiantį pažeminimą, ir stipriai pasitikėti Dievu. Tada visa statyba vyks ant uolos, taip, kad ir audrai ištikus, ji stovės tvirtai". Mūsų skurdas atkreipia į mus Dievo gailestingumą. Svarbu tik nuolankiai Dievo šauktis, o skurdas daro mus vertus gauti Dievo malonių. Šv.Vincentas Paulietis tvirtindavo: "Kai Dievas pradeda gera daryti kokiam savo kūriniui, tai nesiliauja iki galo daręs, nebent kūrinys tampa per daug nevertas Dievo gerumo". Tad iš Dievo patirtas gailestingumas yra laidas būsimojo.

Viltis padaro, kad savo dvasia nuolat gyvename danguje ir dėl dangaus. Turime dirbti ir kentėti dėl dangaus, į ten tekrypsta ir mūsų širdžių troškimai. Kadangi šv. komunijos džiaugsmai yra

dangiškos laimės ragavimas, tad joje ir turime ieškoti čia žemėje tikrų, mūsų širdžiai reikalingų džiaugsmų.

Šios mintys nuteikia dažnai ir su pasitikėjimu prašyti ištvermės dovanos, brangiausios iš visų dovanų. Ištvermės nusipelnyti negalime, bet galime ją išsiprašyti, t.y. gauti ją iš dieviškojo gailestingumo rankų. Tam tikslui pakanka dvasioje vienytis su tomis maldomis, kuriomis Šv.Bažnyčia skatina melsti laimingos, geros mirties malonės, pvz.: "Sveika, Marija" maldoje, kurią dažnai kalbame ir kurioje dažnai prašome Mariją ypatingai globoti mus mirties valandą: "Melsk už mus dabar ir mūsų mirties valandą".

T o b u l i e j i praktikuoja viltį šventu atsidavimu Dievui /apie tai plačiau kalbama skyriuose "Aktyvus vienijimasis su Dievu" ir "Pasyvaus su Dievu vienijimosi laikotarpis"/.

3. MEILĖS DORYBĖ

1/ MEILĖS DORYBĖ BENDRAI

Meilės dorybė pakelia mus į antgamtinę veikseną ir pašventina meilės jausmus Dievui ir artimui. Meilė, bendrai, yra sielos veržimasis į gėrį. Jei gėris, prie kurio linkstame, yra juslinis /sensibile/ ir jei vaizduotė stato mums jį prieš akis kaip malonų, tada mūsų meilė yra j a u s m i n ė. Jei gėris yra kilnus ir protu pažintas kaip vertas meilės, tai meilė bus p r o t i n ė. Jei gėris yra antgamtinis ir tikėjimu pažintas, tada meilė yra a n t g a m t i n ė . Kaip matome, meilė suponuoja pažinimą, bet ne visada meilė yra proporcinga pažinimui ir atvirkščiai.

Kiekvienoje meilėje galime išskirti keturis pagrindinius elementus:

a/ tam tikrą mylimai būtybei simpatiją, kuri atsiranda stebint tam tikrą panašumą bei atitikimą tarp jos ir mūsų. Šis atitikimas bei panašumas tarp draugų nėra šimtaprocentinis, bet jis yra toks, kad jie vienas antrą papildo;

b/ sielos polėkius į mylimą būtybę, pastangas prie jos priartėti ir džiaugtis jos artumu;

c/ tam tikrą protų ir širdžių vienybę tikslu abipusiai dalintis turimomis gėrybėmis;

d/ džiaugsmo, malonumo, laimės jausmus, kylančius iš įsitikinimo, kad mylima būtybė priklauso mylinčiajai.

Antgamtinė meilė yra antgamtinė savo versme, savo motyvais,

savo objektu.

Gautoji meilės dorybė drauge su pašvenčiančiaja malone įsilieja į valią ir suantgamtina jos kilniausią aktą - meilę. Veikdinančioji malonė skatina tą meilę į veiklumą ir tuo būdu kelia ją į aukštesnius antgamtinės meilės laipsnius.

Tikėjimas patiekia antgamtinių motyvų, kad pašventintų mūsų jausmus. Tikėjimas kreipia mus pirmiausia į Dievą, kuriame įgalina įžiūrėti didžiausią, begalinį mūsų troškimą atitinkantį gėrį. Po to nukreipia mūsų žvilgsnius į kūrinius, kaip į dieviškųjų tobulumų atspindžius taip, kad, pamilę juos, mylime patį Dievą juose.

Antgamtinės meilės objektas taipgi yra antgamtinis, kadangi Dievas, kurį mylime, nėra abstraktus proto Dievas, bet gyvas tikėjimo Dievas: Tėvas, kurs nuo amžių gimdo Sūnų ir mus įsūnija savo vaikais; lygus Tėvui Sūnus, kuris įsikūnydamas tampa mūsų Broliu; Šventoji Dvasia, Tėvo ir Sūnaus personalinė meilė, kurį pripildo mūsų sielą dieviškosios meilės. Net kūriniai yra tokie, kokius juos rodo mums Apreiškimas. Tad žmonės yra mums Dievo vaikai. Visi esame to paties Tėvo vaikai, o Jėzuje Kristuje - broliai, seserys, Šventosios Dvasios gyvos buveinės. Tad viskas antgamtinėje meilėje yra antgamtiška. Anot Šv.Tomo Akviniečio, antgamtinėje meilėje yra ypatingas tobulumas - tai didelė pagarba mylimam objektui. Todėl kiekviena antgamtinė meilė /caritas/ yra meilė, bet ne kiekviena meilė /amor/ yra antgamtinė.

Antgamtinė meilė - c a r i t a s - taip apibrėžiama: tai teologinė dorybė, kuri padaro, kad mylime Dievą, kaip jis pats myli save - už viską labiausiai ir dėl jo paties, o artimą - iš meilės Dievui. Ši dorybė turi dvejopą objektą: "Dievą ir artimą. Jie susilieja į vieną, kadangi kūrinius mylime tik tiek, kiek jie yra dieviškųjų tobulumų išraiška ar atspindys. Tad juose mylime patį Dievą. Šv.Tomas Akvinietis sako, jog artimą mylime todėl, kad jame y r a Dievas, ar kad b ū t ų Dievas jame. Todėl Dievo ir artimo meilė tėra ta pati antgamtinės meilės dorybė. Ji dar vadinama krikščioniškąja meile, nes jos idealas yra Kristus. Kaip Kristus myli savo Tėvą ir mus, taip ir mes turime mylėti Dievą ir artimą.

2/ DIEVO MEILĖ

1. Dievo meilės esmė. Pirmasis krikščioniškosios meilės objektas yra Dievas. Jis, būdamas būties, grožio ir gerumo pilnybė, yra vertas begalinės meilės. Tai Dievas, kontempliuojamas pilnoje savo tobulybėje, o ne tik to ar kito dieviškojo tobulumo atžvilgiu. Įsigilinimas į vieną kurį Dievo tobulumą /pvz., į gailestingumą/ lengvai nuveda prie kitų dieviškųjų tobulumų kontempliacijos. Nėra būtina žinoti juos visus atskirai. Paprastos sielos myli Dievą tokį, kokį joms rodo tikėjimas. Jos neanalizuoja jo tobulumų atskirai.

Kad Dievo meilės sąvoka taptų dar aiškesnė, tenka pažvelgti į įsakymą mylėti, į akstiną ar paskatą Dievą mylėti ir į įvairius meilės laipsnius, kuriais prieiname prie tyros meilės.

a/ M e i l ė s į s a k y m a s buvo paskelbtas jau Senajame Testamente. Naujajame Įstatyme Kristus jį panaujino ir paskelbė, kad jis apima visą įstatymą ir pranašus. "Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela, visomis jėgomis ir visu protu" /Lk 10,27/. Reiškia, turime mylėti Dievą už viską labiausiai ir visomis savo būtybės galiomis.

Labai gražiai tai paaiškina šv. Pranciškus Salezas: "Tai meilė, kuri privalo viršyti visas kitas mūsų meiles ir valdyti visas mūsų aistras. Pats Dievas iš mūsų reikalauja, kad iš visų mūsų meilių meilė Dievui būtų nuoširdžiausia, kad ji užvaldytų visą mūsų širdį; karščiausia, apėmusi visą mūsų sielą; visuotiniausia, apimanti visas mūsų galias; kilniausia, pripildanti mūsų protą; labiausiai pastovi, tvirta, besinaudojanti visa mūsų galia ir jėga". Šį paaiškinimą jis baigia kilniu meilės polėkiu: "Viešpatie, esu Tavo ir vien Tavo būti privalau. Mano siela yra Tavo, ir vien Tau gyventi ji privalo. Mano valia yra Tavo, ir vien dėl Tavęs privalo mylėti. Mano meilė yra Tavo, ir vien į Tave ji privalo krypti. Tave privalau mylėti kaip pirmąją savo pradžią, kadangi iš Tavęs išėjau. Tave privalau mylėti kaip savo tikslą ir atilsį, kadangi gyvuoju dėl Tavęs. Tave privalau mylėti labiau kaip save, kadangi egzistuoju vien per Tave ir kadangi visas esu Tavo ir Tavyje" /"Teotimas" X,6.10/.

Krikščioniškosios meilės įsakymas yra begalinės apimties, neturįs pats savyje ribų, kadangi Dievą mylėti saikas yra jį mylėti be saiko. Šis įsakymas ir verčia mus tobulėti, ir šitoji mūsų meilė privalo vis augti ir augti iki mūsų mirties. Pagal

šv. Tomo Akviniečio mokslą - krikščioniškosios meilės tobulumas yra įsakymo mylėti tikslas. Tad reikia jo siekti. Kajetonas gi teisingai sako, jog "vien dėl to, kad šis krikščioniškos meilės tobulumas yra įsakymo mylėti tikslas, tai, norint nenusikalsti įsakymui, užtenka siekti tobulumo, nors jį pasiekti pavyktų tik amžinybėje,. Kas bent mažiausiame laipsnyje turi krikščioniškos meilės ir siekia dangaus, tas jau yra tobulos meilės kelyje, nes keliauja į tėvynę, kurioje ši meilė bus tobula". Ir taip išvengiama nusikaltimo meilės įsakymui, kurio užlaikymas yra būtinas išganymui. Tačiau tobulumo siekiančios sielos nepasitenkina tuo pirmuoju meilės laipsniu. Jos kyla kaskart aukščiau, besistengdamos mylėti Dievą ne vien visa siela, bet ir visomis savo jėgomis. Į tai stumia krikščioniškosios meilės motyvas.

b/ Krikščioniškosios m e i l ė s m o t y v a s nėra koks gėris, gautas iš Dievo, ar gėris, kurio tikimės. Krikščioniškosios meilės motyvas yra b e g a l i n i s D i e v o t o b u l u m a s /bent jau jis turi visada vyrauti/. Prie šio motyvo gali prisijungti ir kiti motyvai /sakysime, išganingos baimės, vilties,dėkingumo/, svarbu tik, kad meilės motyvas būtų vyraujantis. Iš čia seka, kad savęs meilė, palenkta Dievo meilei, derinasi su krikščioniškąja meile. Jei šventieji kada aštriai smerkia meilę, tai jie turi mintyje netvarkingą savimeilę.

Negalima pritarti nuomonei, kad vieninteliai galima ir įpareigojanti krikščioniškoji meilė yra toji, kurios motyvas yra Dievo gerumas mums, nes esą galima mylėti /kaip sako šios nuomonės šalininkai/ visa tai, kas atitinka mūsų reikalams ir siekiams. Šios nuomonės autorius neskiria meilės motyvo nuo sąlygos, parengiančios jai vietą širdyje. Tiesa, meilė pati iš savęs reikalauja, kad mylimas objektas atitiktų mūsų prigimčiai ir mūsų siekiams. Tačiau motyvas, dėl kurio Dievą mylime, yra ne šis atitikimas, bet begalinis Dievo tobulumas, dėl kurio ir mylime Dievą. Aiškiai šia tema kalba šv. Franciškus Salezas: "Jei prileistume /kas yra negalima/, kad egzistuoja kažkoks begalinis gerumas, su kuriuo neturėtume jokių santykių ir su kuriuo neturėtume nieko bendra, iš tikrųjų vertintume jį labiau, negu save... bet, tikra žodžio prasme, nemylėtume jo, kadangi meilė siekia vienybės. Ir juo mažiau galėtume jausti tokiam gerumui meilės, kadangi meilė yra tam tikros rūšies bičiulystė, o bičiulystė gali būti tik abipusė, nes jos pagrindą sudaro abipusis atsidavimas, o jos tikslas - susivienijimas" /Teotimas"

X,10/.

Ar dėkingumo motyvo pakanka tobulai meilei? Jei dėkingumas neiškyla virš gautųjų gėrybių, t.y. nesiekia paties geradario, tada jo, kaip motyvo, nepakanka meilei, nes, jei pakaktų, meilė turėtų būti suinteresuota. Tačiau, jei iš meilės už geradarybę pereisime prie meilės geradariui ir mylėsime jį dėl jo begalinio gerumo, tada dėkingumo motyvas susilies į vieną su meilės motyvu ir šis pastarasis motyvas yra pakankamas tobulai Dievo meilei.

Iš tiesų dėkingumas labai lengvai priveda prie tyros meilės, nes dėkingumas yra labai kilnus jausmas. Todėl ir Šv.Raštas, ir šventieji dažnai akivaizdžiai rodo mums dieviškąsias geradarybes, kad paskatintų mus pamilti Dievą - patį Geradarį. Pvzt, šv. apaštalas Jonas, įrodęs, kad meilėje nėra baimės, kviečia į dieviškąją meilę: "nes Dievas pirmas mus pamilo" /1 Jn 4,19/. Iš tikrųjų, kiek sielų pamilo Dievą tyriausiąja meile, svarstydamas tą meilę, kurią Dievas mums nuo amžių parodė, svarstydamos ą tą meilę, kurią parodė mums Viešpats Jėzus savo kančioje ir Šv.Eucharistijoje!

Kuo skiriasi tyra meilė nuo suinteresuotos? Pirmąja meile mylime Dievą todėl, kad jis yra geras, ir jo išorinei garbei trokštame gero; suinteresuota meile mylime Dievą todėl, kad jis yra <u>mums</u> geras, ir linkime bei trokštame <u>sau</u> jo gėrybių.

c/ M e i l ė s l a i p s n i a i. Šv.Bernardas skiria keturis meilės laipsnius:

1/ žmogus myli save dėl savęs paties, nes yra kūniškas ir neįstengia rasti pasimėgimo niekur kitur, kaip tik savyje;

2/ vėliau, jausdamas savęs nepakankamumą sau, pradeda tikėjimu ieškoti Dievo ir mylėti jį, kaip būtiną sau pagalbą. Čia žmogus dar nemyli Dievo dėl paties Dievo, bet dėl savęs, dėl savo naudos;

3/ priklausomai nuo to, kaip nuoširdžiai ir dažnai kreipiasi į Dievą kaip į būtiną sau pagalbą, žmogus pradeda iš lėto pastebėti, kaip malonus yra Dievas, ir pradeda jį mylėti dėl jo paties.

4/ Šį ketvirtąjį laipsnį šiame pasaulyje nedaug kas pasiekia: tai savęs meilė vien dėl Dievo, kitaip sakant, meilė Dievui vien dėl jo paties.

Atmetus pirmąjį laipsnį kaip grynai savęs meilę, lieka trys meilės laipsniai, atitinkantieji tris tobulumo laipsnius.

2. <u>Mus pašventinanti Dievo meilės įtaka.</u> Krikščioniškoji

meilė pati savyje yra kilniausia ir tuo pačiu iš visų dorybių labiausiai mus pašventinanti. Ji sudaro tobulumo esmę ir talpina savyje visas kitas dorybes, suteikdama kiekvienai jų ypatingą tobulumą, kreipdama jos aktus į už viską labiausiai mylimą Dievą. Apie šią tiesą nuostabiai gražiai kalba šv.Paulius: "Jei kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš tebūčiau žvangantis varis ir skambantys cimbolai. Ir jei turėčiau pranašystės dovaną ir pažinčiau visas paslaptis ir visą mokslą, jei turėčiau visą tikėjimą, kad galėčiau net kalnus kilnoti, tačiau neturėčiau meilės, aš būčiau niekas. Ir jei išdalyčiau vargšams visa, ką turiu, jeigu atiduočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės, - nieko nelaimėčiau.

Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, neieško savo naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai. Ji visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir viską ištveria.

Meilė niekada nesibaigia. Išnyks pranašystės, paliaus kalbos, baigsis pažinimas. Mūsų pažinimas dalinis ir mūsų pranašystės dalinės. Kai ateis metas tobulumui, pasibaigs, kas netobula. Kai buvau vaikas, kalbėjau kaip vaikas, mąsčiau kaip vaikas, protavau kaip vaikas; tapęs vyru, mečiau tai, kas vaikiška. Dabar mes regime lyg veidrodyje, mįslingu pavidalu, o tuomet regėsime akis į akį. Dabar pažįstu iš dalies, o tuomet pažinsiu pilnai, kaip ir aš esu pilnai pažintas. Taigi dabar pasilieka tikėjimas, viltis ir meilė - šis trejetas, bet didžiausia jame yra meilė" /1 Kor 13,1-13/.

Iš tikrųjų, meilė labiau negu kitos dorybės yra vienijanti, transformuojanti - perkeičianti, pašvenčianti, suteikianti džiaugsmą bei ramybę.

Meilė v i e n i j a su Dievu visą sielą su visomis jos galiomis: protą - pagarba, kuri duodama Dievui, ir dažnu minčių nukrypimu į Dievą; valią - visišku pasidavimu, nusilenkimu Dievo valiai; širdį - visų savo jausmų atidavimu dieviškajai meilei ir visų mūsų jėgų panaudojimu Dievo tarnybai ir dėl Dievo žmonių sieloms.

Meilė, vienydama visą sielą su Dievu, p e r k e i č i a ją. Meilė padaro, jog paliekame save, išeiname iš savęs ir susitelkiame Mylimajame. Meilė pakelia mus prie Dievo ir nuteikia daryti tai, kas jam patinka, atkurti savyje jo dieviškuosius tobulumus.

Kiekvienas trokšta panašėti į mylimąjį, nes brangina jį kaip pavyzdį ir trokšta vis didesniu panašumu į jį nuoširdžiai su juo bendrauti.

Meilė savo padariniais labai prisideda prie mūsų p a š v e n t i n i m o. Meilė tarp sielos ir Dievo sukuria tam tikros rūšies simpatiją, beveik natūralų atitikimą, kuris padaro, kad Dievą ir dieviškuosius dalykus geriau suprantame ir labiau juos pamėgstame. Tos abipusės simpatijos dėka bičiuliai supranta vienas kitą, atspėja vienas kito mintis ir kaskart intymiau vienijasi. Daugelis sielų, neišlavintų, bet užsidegusių Dievo meile, randa gilesnį pasimėgimą didžiosiose tikėjimo tiesose, geriau jas įgyvendina, negu mokytieji. Tai krikščioniškosios meilės padarinys.

Meilė šimteriopai padidina mūsų jėgas gera daryti, suteikia mums gálios, pajėgumo įveikti kliūtis ir skatina praktikuoti kilniausius dorybių aktus, nes "tvirta kaip mirtis yra meilė" /Gg 8,6/.

Labai gražiai Dievo meilės padariniai yra aprašyti "Kristaus sekime" /III,5/. Meilė palengvina skausmus ir sunkenybes: "Nes kiekvieną naštą ji neša be sunkumo ir kiekvieną kartumą padaro saldžiu ir skaniu".

Meilė pakelia mus prie Dievo: "Nes meilė gimsta iš Dievo ir visišką pasitenkinimą gali rasti tik Dievuje".

Meilė suteikia mums sparnus, kad džiaugsmingai kiltume prie tobuliausių aktų į visišką atsidavimą Dievui: "Kas myli, tas lėkte lekia; jis pilnas džiaugsmo, laisvas, niekas negali jo sulaikyti. Jis viską atiduoda, kad viską turėtų".

Meilė skatina į didžius dalykus - siekti, kas tobuliau: "Jėzaus meilė yra vaisinga: ji ragina dideliems darbams ir skatina prie tobulumo". Ji nuolat budu, nepasiduoda nuovargiui ir nesileidžia, kad baimė ją drumstų, bet kaip gyva liepsna visuomet veržiasi į aukštį ir, nugalėdama visas kliūtis, veržiasi virš galimybių: "Meilė yra budri...Jokia sunkenybė jos nevargina, bet, kaip visur besiskverbianti galinga liepsna, ji kyla į dangų ir skina sau kelią per kliūtis".

Meilė pripildo sielą didelio d ž i a u g s m o, praplečia ją. Tai Aukščiausiosios Gėrybės turėjimo pradžia. Šis turėjimas, kad ir pradinis, pripildo mūsų sielą džiaugsmo. Todėl danguje ir žemėje "nėra nieko mielesnio, nieko puikesnio, nieko pilnesnio ir nieko geresnio, kaip meilė". Pagrindinė šio džiaugsmo priežastis yra gyvas jutimas savyje Jėzaus ir Dievo buvimo.

"Būti su Jėzumi yra mieliausias rojus" /"Kr.sek." II,8/. "Tau esant, viskas yra malonu, o kai Tavęs nėra, viskas kelia pasišlykštėjimą" /t.p. III,34/.

Šie džiaugsmo palydovas yra gili ramybė. Įsitikinę, kad Dievas yra mumyse ir veikia mumyse, kad jis rūpinasi mumis kaip Tėvas, pasivedame jam su miela viltimi. Jo globoje jausdamiesi saugūs, atiduodame jo rūpesčiui savo ir jo reikalus ir tuo būdu patenkame į visiškos ramybės ir dvasios giedros buveines: "Tu teiki širdžiai poilsio, ramybės ir neapsakomo džiaugsmo" /t.p. III,34/. Gi dvasinei pažangai nėra palankesnio nusiteikimo,kaip vidinė ramybė: "Tyloje ir ramybėje pamaldi siela kyla tobulybėje" /t.p. I,20/. Tad krikščioniškoji meilė, ar pati savyje ar savo vaisiais, yra ir liks labiausiai mus vienijanti su Dievu ir mus pašventinanti. Ji yra tikrasis tobulumo ryšys.

3. <u>Laipsniška pažanga Dievo meilės praktikoje.</u> Meilė yra abipusis atsidavimas. Tad mūsų meilė Dievui tuo bus tobulesnė, juo pilniau save jam atiduosime - be ribų, be sąlygų, be atsiėminėjimų: "Mylėsi visa siela, visa širdimi, visomis jėgomis" /plg. Lk 10,27/. Kadangi čia žemėje neįmanoma savęs atiduoti, nedarant iš savęs aukos, tad mūsų meilė bus tuo tobulesnė, juo kilniau iš meilės Dievui gyvensime aukos dvasioje.

P r a d e d a n t i e j i praktikuoja meilę Dievui, vengdami nuodėmės /ypač mirtinosios/ ir jos priežasčių. Pradedančiųjų meilė yra a t g a i l o j a n t i   m e i l ė, kadangi jie karčiai gailisi Dievą įžeidę ir apiplėšę jo išorinę garbę. Tokios meilės dvejopas vaisius:

a/ ji kaskart labiau atitraukia mus nuo nuodėmės ir kūrinių, prie kurių buvome prisirišę, ieškodami sau malonumų;

b/ ji vienija mus su Dievu ne vien šalindama nuodėmę - svarbiausią kliūtį vienybei su Dievu, bet taip pat žadindama širdyje gailesčio ir nusižeminimo jausmus, kurie yra meilės pradai ir kurie malonės įtakoje dažnai persikeičia - virsta tobula meile. Šv.Pranciškus Salezas sako: "Netobula meilė trokšta Dievo ir jo šaukiasi, atgaila ieško ir randa jį; gi tobula meilė jo laikosi ir jam atsiduoda". Kiekvienu atveju tuo pilnesį gauname nuodėmių atleidimą, juo stipresnė yra mūsų meilė /plg.Lk.7,46/.

Pradedantieji taip pat lavinasi pirmajame laipsnyje tos meilės, kuri derinasi prie Dievo valios. Toje meilėje lavinamasi vykdant Dievo ir Bažnyčios įsakymus, karžygiškai pakeliant išbandymus, kuriuos siunčia Apvaizda, norėdama pagelbėti sielai

apsivalyti.

Pradedančiųjų meilė netrukus įgauna dėkingumo atspalvį. Kai pradedantieji įsitikina, kad Dievas, nežiūrint jų nuodėmių, nesiliauja teikęs malonių, gėrybių ir, vos tik jie ima gailėtis, taip mielai jiems nuodėmes atleidžia, jie pradeda reikšti Dievui nuoširdų ir gyvą dėkingumą, skelbia jo gerumą ir stengiasi sėkmingai naudotis jo malonėmis. Tai kilnus jausmas, kuris labai gerai paruošia prie tyros meilės. Nuo dėkingumo už gautąsias gėrybes labai yra lengva pakilti prie meilės geradariui ir trokšti, kad jo gerumas būtų žinomas ir šlovinamas visame pasaulyje. Čia jau yra krikščioniškoji meilė /amor caritatis/.

P a ž a n g i e j i praktikuoja p a s i m ė g i m o /complacentiae/, p a l a n k u m o /benevolentiae/ ir prisiderinimo prie Dievo valios meilę.

Pasimėgimo meilė gimsta iš tikėjimo ir apsisvarstymo. Tikėjimas mus moko, o mąstymas įtikina, kad Dievas yra būties, išminties ir gerumo pilnybė. Tad, turint nors truputį gero nusiteikimo, neįmanoma nerasti pasimėgimo begaliniame jo tobulume. Džiaugiamės matydami, kaip mūsų Dievas yra turtingas visokiomis gėrybėmis, ir Dievo laimė mus net labiau džiugina negu mūsų pačių laimė. Ir tą savo džiaugsmą reiškiame stebėjimosi, pripažinimo ir sveikinimo aktais.

Dievas darosi mūsų Dievas: mintame jo tobulumais, jo gerumu, maloningumu - jo dieviškuoju gyvenimu, nes širdis maitinasi tuo, ką ji myli. Daromės turtingi dieviškaisiais tobulumais. Meilė, juos pamėgdama, įsisavina ir daro juos savo nuosavybe.

Persiimdami dieviškaisiais tobulumais, persiimame ir pačiu Dievu ir visiškai jam atsiduodame. "Per tą šventą pasimėgimo meilę džiaugiamės gėrybėmis, kurios yra Dievuje, lyg jos būtų mūsų". Kadangi dieviškieji tobulumai yra kur kas stipresni negu mūsų dvasia, tad jie, įeidami į sielą, ją užvaldo. Todėl ne vien sakome, kad Dievas yra mūsų, bet taip pat sakome, kad esame jo nuosavybė. Tad siela šventu tylėjimu nuolat šaukia: "Man pakanka, kad Dievas yra Dievas, kad jo gerumas yra begalinis, kad jo tobulumas neišmatuojamas. Ar mirštu, ar gyvenu - nedaug tas man reiškia, kai mano Mylimasis, pilnas garbės,gyvena per amžius... Mylinčiai sielai pakanka, kad tas, kurį ji myli labiau kaip save, būtų apipiltas amžinomis gėrybėmis, kadangi ji labiau gyvena Dievuje, kurį myli, negu kūne, kurį gaivina" /"Teotimas" V,1-5/.

Ši meilė persikeičia į atjaučiančią ir kenčiančią meilę, kai mąstome apie kenčiantį Jėzų. Maldinga siela, matydama dieviškąjį Mylimąjį paskendusį sunkiame liūdesyje, šventos meilės jausmais gilinasi į jo skausmą. Tuo paaiškinamas ir stigmų atsiradimas pas šv. Pranciškų Asyžietį, Kotryną Sienietę ir kitus. Pamėgimo meilė sužadina kančios atjautimą, o kančios stiprus atjautimas sukelia žaizdas, panašias į mylimo asmens žaizdas.

Iš pasimėgimo meilės gimsta p a l a n k u m o meilė, arba karštas troškimas girti bei garbinti savo Mylimąjį ir kitus prie to skatinti. Palankumo meilę Dievui galime parodyti dvejopai:

a/ vidinis Dievo tobulumas pats savyje yra begalinis, absoliutus. Todėl šiuo atžvilgiu mūsų palankumo meilė gali būti tik hipotetinė /sąlyginė/,. Sakoma tad: "Jei galėčiau praturtinti Dievą kokia gėrybe /kas tikrai yra negalima/, nesiliaučiau tos gėrybės ieškojęs, kad ir gyvybės kaina. Jei, būdamas koks esi, galėtumei dar padidinti savyje kokią gėrybę, visa širdimi jos trokščiau Tau";

b/ kas liečia išorinę Dievo garbę - besąlyginiai norime ją padidinti savyje ir kituose. Todėl trokštame patys geriau pažinti ir karščiau pamilti Dievą ir kad kiti geriau jį pažintų bei karščiau pamiltų. Kad šitoji meilė nebūtų grynai spekuliatyvi, stengiamės konkrečiai pažinti dieviškąjį grožį ir jo tobulumus, kad patys juos girtume ir kitus paskatintume girti.

Pilni pagarbos Dievui trokštame, kad jo Šventas vardas būtų aukštinamas, giriamas ir šlovinamas čia žemėje. Nepajėgdami tobulai to atlikti, kviečiame visus kūrinius, kad garbintų ir šlovintų savo Kūrėją. Širdimi pakylame net iki dangaus, kad vienybėje su angelų ir šventųjų chorais giedotume: "Šventas, Šventas, Šventas Viešpats galybių Dievas..."

Vienijamės su Švč. Mergele Marija, duodančią Dievui didesnę garbę, negu visi angelai ir visi kūriniai, ir drauge su ja kartojame: "Mano siela garbina Viešpatį..." Ypatingesniu gi būdu vienijamės su didžiuoju Tėvo garbintoju, su Įsikūnijusiu Žodžiu, kurs, būdamas Dievas ir Žmogus, begaliniai garbina Tėvą. Jungiamės ir su pačiu Dievu, t.y. su trimis dieviškaisiais asmenimis, kurie vienas kitą garbina ir šlovina. Tada sušunkame: "Garbė Tėvui ir Sūnui ir Šventajai Dvasiai". Žinodami gi, jog Dievui linkime ne sukurtos garbės, bet esminės ir amžinos garbės, kurią jis turi savyje, per save ir iš savęs, pridūriame: "kaip

buvo pradžioje, ir dabar, ir visados..."

Platinti Dievo garbę ypatingai yra įpareigoti religingųjų bendruomenių nariai ir kunigai. Jų gyvenimas turi būti nuolatinis himnas Dievo garbei. Jų gyvenimo uždavinys - plėsti garbinimą Tojo, kurį pamilo kaip savo vienintelį turtą.

Palankumo meilė reiškiasi prisiderinimu prie Dievo valios. Dievo valios vykdymas yra sėkmingiausia priemonė plėsti gilyn Dievo karalystę: "Teesie Tavo valia, kaip danguje, taip ir žemėje". Juk meilė, visų pirma, yra dviejų valių susiliejimas į vieną: unum velle, unum nolle /to pat norėti, to pat nenorėti/. Kadangi vien Dievo valia yra gera ir išmintinga, tad aišku, jog turime savo valią derinti prie jo valios: "Tebūna ne mano, bet Tavo valia!" /Lk 22,4/.

Žmogaus valios prisiderinimas prie Dievo valios apima klusnumą įsakymams, patarimams, malonės įkvėpimams, taip pat nuolankų ir nuoširdų pasidavimą suprantamiems ir nesuprantamiems įvykiams, nepasisekimams, pažeminimams, visokios rūšies išbandymams, kuriuos Apvaizda leidžia mums sutikti vien mūsų pašventinimo ir Dievo garbės labui. Šitas sutikimas su Dievo valia sukuria šventą abejingumą visam, kas neįeina į tarnavimą Dievui. Įsitikinę, kad Dievas yra viskas, o kūrinys - niekas, trokštame tik paties Dievo, jo meilės ir garbės, o visam kitam mūsų valia lieka abejinga. Tai ne stoikų nejautrumas, nes nesiliaujame jutę patraukimą prie mums patinkančių daiktų, tik ir jų vertei, ir jų patrauklumui esame valingi abejingi. Tai nėra ir kvietistų nerūpestingumas, nes nesame abejingi dėl savo išganymo, o labai jo trokštame, bet ne kitaip, kaip tik vienybėje su Dievo valia.

Šis šventas pasivedimas Dievui sukuria didelę ramybę. Žinome, kad niekas mūsų neištiks, kas nebūtų naudinga mūsų šventėjimui: "Mylintiems Dievą visa išeina į gera" /Rom 8,28/. Tad džiaugsmingai prisiimame išbandymus ir kryžius iš meilės Nukryžiuotąjam Jėzui, kad taptume labiau panašūs į jį.

T o b u l ų j ų vienybė su Dievo valia veda į bičiulystę /amicitia/ su Dievu, į visišką atsidavimą jam. Šv. Pranciškus Salezas sako: "Čia yra tikroji bičiulystė, nes ji yra abipusė. Dievas nuo amžių mus pamilo, o mes jį mylime laike. Ši meilė yra abipusiai pripažinta, kadangi Dievas negali nežinoti apie tą meilę, kuria jį mylime, nes tai jo dovana mums, ir mes negalime nežinoti tos meilės, kuria Dievas mus myli, jei taip gausiai

yra ją mums parodęs. Tarp mūsų ir jo reiškiasi nuolatinis dalinimasis, nes jis nesiliauja kalbėjęs mūsų širdžiai įkvėpimais, šventais troškimais ir paskatinimais. Ši bičiulystė nėra paprasta bičiulystė, bet išskirtinė, kuria pasirenkame Dievą, kad jį mylėtume ypatinga meile" /"Teotimas" II, 22/.

Bičiulystės meilė remiasi dovana, kuria Dievas pats save mums duoda, ir dovana, kuria mes duodame Dievui save. Taigi žinotina, kokia yra Dievo meilė mums, kad suprastume, kokia turėtų būti mūsų meilė jam.

Dievo meilė yra:

a/ a m ž i n a: "Amžina meile numylėjau tave" /Jer 31,3/;

b/ n e s u i n t e r e s u o t a: Dievui paties savęs pakanka, o mus jis myli vien todėl, kad gera mums darytų;

c/ k i l n i, nes Dievas visiškai save mums atiduoda kaip bičiulis, pasirinkdamas buveinę mūsų sieloje;

d/ p r a l e n k i a n t i - ne vien pirmas jis mus pamilo, bet pirmas ir ieško mūsų meilės, prašo, lyg būtų jos reikalingas: "Mano meilė yra būti su žmonių vaikais... Sūnau /duktė/, ~~hm~~ duok man savo širdį" /Pat 8,31; 23,26/. Koks jausmų švelnumas!

Į tokią meilę turime atsiliepti ko tobuliausiai. Tad mūsų meilė Dievui privalo nuolat augti. Kadangi negalėjome Dievo mylėti nuo amžių ir kadangi negalime mylėti jo, kaip jis to yra vertas, tad privalome jį mylėti bent kasdien vis karščiau, nestatydami savo širdžiai ribų, nesusilaikydami nuo aukų, kurių jis prašo, ir stengdamiesi visados jam patikti: "Visuomet darau, kas jam patinka" /Jn 8,29/.

Mūsų meilė privalo būti kilni ir reikštis maldingais jausmais, dažnai kartojamais ugningais aktais ir labai paprastučiais meilės aktais /pvz.: "Myliu Tave visa širdimi!"/ taip pat visiško atsidavimo Dievui aktais.

Yra būtina, kad Dievas taptų visos mūsų būtybės centru: mūsų proto - dažnu nukrypimu į Dievą; mūsų valios - nuolankiu vykdymu ir mažiausių jo troškimų; mūsų širdies - neleidžiant jai patekti į prisirišimus, esančius kliūtimi Dievą mylėti; visų mūsų darbų - stengiantis juos atlikti didesnei Dievo garbei ir su intencija jam patikti.

Mūsų meilė privalo būti nesuinteresuota. Mylėkime Dievą labiau, negu jo dovanas. Tada mylėsime jį ir sausroje lygiai tiek pat, kaip ir paguodoje, vis kartodami, jog norime jį mylėti, ir mylėti dėl jo paties. Tuo būdu stengiamasi atsiliepti

į Viešpaties Dievo bičiulystę, į jo atsiduodančią mums meilę.

3/ ARTIMO MEILĖ

1. <u>Artimo meilės esmė.</u> Artimo meilė yra taipgi teologinė dorybė, nes artime mylime patį Dievą arba, kitaip sakant, artimą mylime dėl Dievo. Kas mylėtų artimą tik dėl paties artimo ar dėl to, kad artimas gali jam pasitarnauti, tas neturėtų jam krikščioniškos meilės. Tad artime turime matyti Dievą. Dievas artime save apreiškia artimo gamtinėmis dovanomis, kurios yra tam tikras dalyvavimas Dievo būsenoje ir jo tobulumuose, ir antgamtinėmis dovanomis, kurios yra dalyvavimas Dievo prigimtyje ir jo gyvenime. Kadangi meilės dorybė yra antgamtinė, tad mūsų artimo meilės akstinu turi būti antgamtinės artimo savybės. Jei taip pat atsižvelgiame ir į gamtines savybes, tai privalome į jas žiūrėti tikėjimo akimis, kiek jas malonė yra suantgamtinusi.

Norėdami geriau suprasti tikrąjį artimo meilės motyvą, turime jį svarstyti pagal žmogaus santykį su Dievu. Tada matysime žmones kaip Dievo vaikus-įsūnius, Jėzaus Kristaus mistinio Kūno - Bažnyčios narius, tos pačios dangaus karalystės paveldėtojus. Jei tie žmonės ir nebūtų malonės stovyje ir neturėtų tikėjimo, vis tiek jie yra pašaukti turėti tų pačių antgamtinių dovanų, ir mūsų pareiga yra bent malda ir pavyzdžiu prisidėti prie jų atsivertimo. Koks galingas čia yra akstinas juos mylėti kaip brolius ir seseris ir koks yra mažas mus skiriančių pažiūrų skirtumas akivaizdoje viso to, kas mus vienus su kitais vienija!

2. <u>Artimo meilės pašventinančioji įtaka.</u> Kadangi antgamtinė artimo meilė yra ne kas kita, kaip vienas būdų mylėti Dievą, tad jai priskirtina visa tai, kas buvo pasakyta, kalbant apie Dievo meilės padarinius.

Prisiminkime vieną kitą šv.apaštalo Jono tekstą: "Kas myli savo brolį, tas pasilieka šviesoje, ir jame nieko piktnaučio nėra. Kas savo brolio nekenčia, tasyra tamsoje, vaikščioja tamsoje ir nežino, kur einąs, nes tamsa apakina jam akis" /1 Jn 2,10-11/. Pagal šv.apaštalo Jono stilių, gyventi šviesoje - reiškia gyventi Dievuje, visokios šviesos šaltinyje. Būti tamsybėse reiškia būti nuodėmės stovyje. "Mes žinome, jog iš mirties esame persikėlę į gyvenimą, nes mylime brolius...Kuris nekenčia savo brolio, tas yra žmogžudys" /1 Jn 3, 14-15/. Ir tęsia toliau: "Mylimieji, mylėkite vieni kitus, nes meilė yra iš Dievo. Kiekvienas, kuris myli, yra gimęs iš Dievo ir pažįsta Dievą. Kas nemyli,

tas nepažino Dievo, nes Dievas yra meilė... Jei mylime vieni kitus, Dievas mumyse pasilieka, ir jo meilė mumyse yra tobula... Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dievuje ir Dievas pasilieka jame... Jei kas sakytų: 'Aš myliu Dievą', o savo brolio nekęstų, - tas yra melagis. Kas nemyli savo brolio, kurį mato, negali mylėti Dievo, kurio nemato... Taigi mes turime jo įsakymą, kad, kas myli Dievą, mylėtų ir savo brolį" /1 Jn 4,7-8.12.16.20.21/. Čia labai aiškūs teiginiai, kad mylėti artimą reiškia mylėti Dievą ir tuo pačiu naudotis visomis privilegijomis, surištomis su Dievo meile.

Pagaliau ir pats Kristus yra pasakęs, jog jam pasitarnaujame visu tuo, ką padarome jo broliams: "Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte" /Mt 25,40/.

Tikra yra, kad Viešpats Jėzus nesiduos pralenkiamas dosnumu ir visokiomis malonėmis šimteriopai atlygins už kiekvieną pasitarnavimą jam artimo asmenyje. Kokia guodžianti mintis artimo ~~dvasinėmis~~ meilę praktikuojantiems: šelpiantiems artimą medžiaginėmis ir dvasinėmis gėrybėmis /gailestingumo darbais artimo sielos ir kūno reikaluose/, o ypač tiems, kurie visą savo gyvenimą paaukoja krikščioniškosios meilės darbams bei apaštalavimui. Kas valandėlę jie artimo asmenyje pasitarnauja Viešpačiui Jėzui, lygiai taip pat kas valandėlę Viešpats Jėzus rūpinasi jų siela, ją puošdamas ir pašventindamas.

3. Artimo meilė praktikoje. Artimo meilės praktikos pagrindas - matyti artime Dievą ar Jėzų Kristų: "Visuose Kristus" /Kol 3,11/. Šv.Jonas Budas rašo: "Stebėkite artimą Dievuje ir Dievą artime, t.y. stebėkite jį kaip Dievo meilės kūrinį,kaip dalyvaujantį Dievo prigimtyje ir gyvenime,kaip sukurtą grįžti pas Dievą, kad amžiams apsigyventų Dievo prieglobstyje, kad jį per amžius garbintų, ir kuriame Dievas bus per amžius šlovinamas dėl savo gailestingumo ar teisingumo". Tada mūsų meilė būna antgamtiškesnė ir intencijomis, ir veikimo priemonėmis, taip pat ji būna platesnės apimties, kilnesnė ir veiklesnė.

P r a d e d a n t i e j i stengiasi išvengti priešingų meilei poelgių ir vykdyti tai, ko reikalauja meilės įsakymas. Jie rūpestingai vengia viso, kas galėtų nuliūdinti Viešpatį Jėzų ir artimą, k.a.:

a/ lengvapėdiškų smerkimų, apkalbų, šmeižtų - viso, kas priešinasi teisingumui ir meilei;

b/ natūralių antipatijų, nes, laisvavališkai palaikomos, jos būna priežastimi nusikalsti meilės dorybei;

c/ karščių , pasityčiojančių, paniekinančių žodžių, kurie sukelia neprietelystes ar jas aštrina /vengtina net sąmojų, užgaunančių ar įžeidžiančių artimą/;

d/ aštrių nesutarimų, ginčų iš puikybės, kuriais norima laimėti pirmenybę savo nuomonei ir pažeminti artimą;

e/ pavyduliavimų, vaidų, klastingųpranešimų - viso, kas sukelia nesutarimus tarp žmonių.

Norint išvengti prasižengimų artimo meilei, patartina įsigilinti į šv.Pauliaus žodžius pirmiesiems krikščionims: "Taigi aš, kalinys Viešpatyje, maldauju jus elgtis, kaip verta to pašaukimo, į kurį jus esate pašaukti. Su visu nuolankumu bei meilumu, su didžia kantrybe palaikykite tarpusavio meilę, uoliai sergėkite Dvasios vienybę taikos ryšiais. Vienas kūnas ir viena Dvasia,kaip ir esate pašaukti į vieną savo pašaukimo viltį. Vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas Krikštas. Vienas Dievas ir visų Tėvas, kuris virš visų, per visus ir visuose... Mes jau negalime būti maži vaikai, siūbuojami ir nešiojami bet kokio mokymo vėjelio, žmonių apgaulės, jų gudrumo, vedančio į klystkelius. Ne! Elgdamiesi pagal tiesą, mes aukime meile visais atžvilgiais tame, kuris yra galva, - Kristuje" /Ef 4,1-15/. Ir priduria: "Taigi, jei esama Kristuje paskatinimo, meilės paguodos, jei esama bendrystės Dvasioje, nuoširdumo ir užuojautos, taipadarysite mano džiaugsmą tobulą tuo, kad laikysitės vienos minties, turėsite vienokią meilę, santaiką ir sutarimą. Tegul nelieka vietos vaidams ar tuščiai puikybei, bet nuolankiai kitus vertinkite aukščiau už save ir žiūrėkite kiekvienas ne savo naudos, bet kitų. Būkite tokio nusistatymo, kaip Jėzus Kristus" /Fil 2,1-5/.

Kurio nesujaudintų šie Apaštalo žodžiai?! Užsimiršęs save kaip kalinį, galvoja vien apie tai, kaip sulaikyti nesantaikas, besiskverbiančias į krikščionių šeimą. Jis primena jiems: jei tiek ryšių juos vienija, reikia šalin mesti visa tai, kas juos skiria. Šis paskatinimas, šis prašymas yra aktualus ir šiems laikams. Yra viena blogybė, kurios turime saugotis bet kuria kaina, būtent: p a p i k t i n i m a s, arba visa tai, kas galėtų kitus pastūmėti į nuodėmę ar į tai, kas mažiau yra gera. Tenka rūpestingai susilaikyti ir nuo indiferentiškų ar leistinų dalykų, jei jie kai kuriose aplinkybėse galėtų sudaryti kitiems

progą nusidėti. Labiau apsišvietusieji turi skaitytis su artimo jautrumu bei skrupulais. Jei jie, žinodami, kad kas nors nėra bloga, daro ir tuo paskatina panašiai daryti tuos, kurie tai laiko blogiu, jie juos padrąsina elgtis prieš savo sąžinę. "Tokiu būdu silpnasis žus dėl tavo pažinimo. O juk jis - brolis, už kurį numirė Kristus. Šitaip nusikalsdami broliams ir sužeisdami jų silpnas sąžines, jūs nusikalstate Kristui. Jei tad valgis piktina mano brolį, aš nevalgysiu mėsos per amžius, kad tik nepapiktinčiau brolio" /1 Kor 8,11-13/.

Mažiau vertinga skaityba, vaidyba ir pan. gali tau kartais būti ir nežalinga, tačiau kitus gali kartais papiktinti ir paskatinti į tai, kas būtų jiems ar net visai bendruomenei žalinga.

Pradedantieji ne vien vengia prasižengimų, bet taip pat vykdo tai, kas įsakyta, o labiausiai - praktikuoja kantrų artimo ydų pakentimą ir įžeidimų atleidimą.

a/ Pradedantieji pakenčia artimą, nežiūrint jo ydų. Juk ir mes kiekvienas turime savo ydų, kurias artimas turi pakęsti. Visi mes esame linkę artimo klaidas padidinti, jei jos mums nemalonios arba jei artimui jaučiame antipatiją. Tačiau būkime kilnios dvasios ir paklauskime save, ar iš tikro verta kreipti dėmesį į krislą artimo akyje, jei mūsų akyje gal būt yra rąstas? Užuot smerkę kitų ydas, paklauskime save, gal ir mes turime panašių, o gal net blogesnių ydų? Pagalvokime verčiau apie savęs gydymą: "Gydytojau, pats pasigydyk" /Lk 4,23/.

b/ Yra pareiga atleisti įžeidimus, taikytis su priešais, su tais, kurie mums ar kuriems mes esame padarę nemalonumų. Toji pareiga tiek griežta, jog Viešpats Jėzus pabrėžia: "Jei neši dovaną prie altoriaus ir ten prisimeni, jog tavo brolis turi šį tą prieš tave, palik savo atnašą tenai prie altoriaus, eik pirmiau susitaikinti su broliu, ir tik tada, sugrįžęs, aukok savo dovaną" /Mt 5,23-24/. "Pirmoji mūsų dovana Dievui privalo būti širdis, apvalyta nuo bet kokio atšalimo ar neprietelystės artimui" /Bossuet/ Nedera laukti, reikia tuojau veikti: "Tegul saulė nenusileidžia ant jūsų rūstybės!" /Ef 4,26/. Neklauskime, ar priešas labiau kaltas kaip mes, ar jis neprivalėtų pirmas padaryti žingsnį link susitaikymo, bet patys pirmąja proga pašalinkime nesusipratimus nuoširdžiu reikalo išsiaiškinimu. Jei priešas pirmas paprašo atleidimo, atleiskime tuoj pat: "Jeigu jūs atleisite žmonėms jų nusižengimus, tai ir jūsų dangiškasis Tėvas atleis jums" /Mt 6,14/. Iš tikro juk prašome "Tėve mūsų" maldoje Dievą, kad atleistų mums

mūsų nuodėmes ir kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

P a ž a n g i e j i stengiasi įsisavinti meilingus Jėzaus Širdies nusiteikimus. Jie žino, kad meilės įsakymas yra jo įsakymas ir šio įsakymo vykdymas yra ypatinga krikščionio žymė: "Aš jums duodu naują įsakymą, kad jūs vienas kitą mylėtumėte: kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs taip mylėtumėte vienas kitą!" /Jn 13,34/. Turime artimą mylėti taip, kaip Kristus mus myli. Jis pirmas atėjo pas mus, nežiūrėdamas mūsų neištikimybių ir nedėkingumo. Jis myli mus, kad padarytų mus šventais ir laimingais, be jokios naudos sau, nes nei mes, nei mūsų pasitarnavimai nėra jam reikalingi /Bossuet/.

Pažangieji stengiasi taip pat pasekti Išganytojo pavyzdį. Jėzaus meilė yra užbėganti už akių, nes jis pirmas mus pamilo, "kai mes tebebuvome nusidėjėliai" /Rom 5,8/, taigi - jo priešai. Kristus atėjo pas mus, nusidėjėlius, žinodamas, kad ~~ikg~~ ligoniams reikia gydytojo. Jo malonė ieškojo samarietės, svetimautojos, gerojo latro, kad juos atverstų. Gydydamas mūsų trūkumus, jis kreipiasi į mus, nuoširdžiai skatindamas: "Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu!" /Mt 11,28/.

Tuos dieviško meilingumo pavyzdžius turime pasekti eidami pas artimą, kad pažintume jo skurdą ir sušelptume jį. Turime pareigos remti vargšus, atversti nusidėjėlius į dorybingą kelią, nors pradžioje ir patirtume didelį jų pasipriešinimą.

a/ Jėzaus meilė buvo u ž j a u č i a n t i. Matydamas alkaną minią, jis padaugina duonos ir žuvies, kad ją pavalgydintų. Ypač jis gailisi sielų, netekusių dvasinio maisto; jis nori, kad melstume Dievą apaštališkų darbininkų: "Melskite piūties šeimininką, kad atsiųstų darbininkų į savo piūtį" /Mt 9,38/. Palikdamas valandėlei 99 ištikimas aveles, jis ieško paklydusios ir ant savo rankų nuneša ją į avidę. Vos tik nusidėjėlis pradeda nuoširdžiai gailėtis, tuoj atleidžia jam kaltes. Jis užjaučia ligonius ir silpnuosius, daugelį pagydo, drauge grąžindamas ir sielos sveikatą - atleisdamas nuodėmes. Tad Jėzaus pavyzdžiu ir mes privalome atjausti nelaiminguosius ir, kiek galėdami, šelpti bei gelbėti juos. Jei trūksta medžiaginiųpašalpų, aukokime savo laiką, duokime gerą žodį, gerą pavyzdį kitiems, išganingą patarimą, kuris anksčiau ar vėliau atneš vaisių.

b/ Jėzaus meilė buvo k i l n i: iš meilės mums jis prisiėmė visus vargšo žmogaus vargus, kentėjimus, net mirtį: "pamilo mus

už mus save kaip atnašą ir kvapią auką Dievui" /Ef 5,2/.Turime būti pasiruošę pasitarnauti artimui, nors tektų ir daug aukotis /pvz., slaugyti ligonį, nors liga būtų įkyri, nemaloni/. Meilė turi būti nuoširdi ir atjaučianti, nes daugiau vertas yra aukos davimo būdas, negu pati auka. Meilė turi būti protinga, apaštališka - apaštalauti malda, pavyzdžiu ir gailestingumo darbais artimui jo kūno bei dvasios skurde. "Jeigu kas iš jūsų nuklystų nuo tiesos kelio ir kas nors jį atverstų, - težino, kad, sugrąžindamas nusidėjėlį nuo klystkelio, išgelbės jo sielą nuo mirties ir uždengs daugybę nuodėmių" /Jok 5,19-20/.

T o b u l i e j i myli artimą iki visiško savęs paaukojimo jo labui. Jei Kristus paaukojo savo gyvybę už mus, tad ir mes turime aukotis už artimą. Jei ir netenka pralieti kraujo už artimą, tai atiduokime savo gyvybę lašas po lašo, dirbdami sielų gerovei, aukodamiesi maldoje, net ir poilsio valandėlę. Aukos, darbas silpnina jėgas, sveikatą. Taip įvyksta šv.Pauliaus žodžiai: "Jūsų sielų labui aš su džiaugsmu viską atiduosiu ir save patį pridėsiu. Argi, be krašto jus mylėdamas, turėčiau būti jūsų mažiau mylimas?" /2 Kor 12,15/.

Aukinga meilė paskatindavo šventuosius daryti įvairius įžadus: jie įsipareigodavo būti sielų vergais, įsipareigodavo matyti artime savo vyresnįjį, kuris turi teisės reikalauti patarnavimų, įsipareigodavo būti klusnūs - vykdyti teisėtus jų pageidavimus.

Meilė būna ir šventai greita vykdyti artimo pageidavimus ir galimais būdais patarnauti jam. Nuoširdžiai priimti artimo aukas ir patarnavimus yra taipgi artimo meilė, kai taip elgiantis sąmoningai duodama progos būti laimingu tam, kuris teikia patarnavimą.

Tobulųjų artimo meilė ypatingai reiškiasi meile priešams: meldžiamasi nuoširdžiau, uoliau ir kiekviena proga daroma gera pagal Kristaus patarimą: "Mylėkite savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus" /Mt 5,44/. Tuo būdu artėjame prie To, kuris padaro, kad saulė lygiai šviečia ir blogiesiems, ir geresiems.

4/ ŠVČ.JĖZAUS ŠIRDIS - MEILĖS VERSMĖ IR PAVYZDYS

1. Įvedamosios pastabos. Tobulos meilės versmė ir pavyzdys yra Švč.Jėzaus Širdis. Bažnyčios patvirtintoje litanijoje kreipiamės į tą dieviškąją Širdį, vadindami ją liepsnojančiu meilės židi-

niu, gerumo ir meilės pilnąja.

Pamaldume į Švč.Jėzaus Širdį yra du esminiai elementai: jausminis elementas - kūniškoji širdis - su Dievo Žodžiu esmingai sujungtoji, sudaranti su juo vieną asmenį, ir dvasinis elementas, kurio simbolis yra medžiaginė širdis ir kuri yra ne kas kita, kaip Įsikūnijusio Žodžio meilė Dievui ir žmonėms. Tiedu elementai tačiau yra viena, kaip viena yra ženklas /simbolis/ ir juo paženklintas daiktas. Švč.Jėzaus Širdimi simbolizuojama meilė yra, be abejo, žmogiška meilė, tačiau kartu ji yra ir dieviška meilė, nes Jėzaus asmenyje dieviški ir žmogiški veiksmai yra susijungę ir neišskiriami viename dieviškajame jo asmenyje. Tai Jėzaus meilė žmonėms: "Štai Širdis, kuri taip mylėjo žmones". Tačiau kartu tai yra ir Jėzaus meilė Dievui, nes meilė žmonėms išplaukia iš meilės Dievui ir iš ten ima savo tikrąją pradžią. Taigi Švč.Jėzaus Širdis gali būti tobuliausiu Dievo ir artimo meilės pavyzdžiu, ir net visų dorybių pavyzdžiu, nes visos dorybės yra meilėje ir meilė jas tobulina. Kadangi savo žemiškojo gyvenimo metu Jėzus pelnė mums malonę sekti jo dorybėmis, tai Švč.Jėzaus Širdis yra taip pat pelnančioji priežastis, malonių šaltinis, kuris mus įgalina mylėti Dievą bei artimą ir praktikuoti kitas dorybes.

2. <u>Jėzaus Širdis - meilės Dievui versmė ir pavyzdys.</u>

Meilė yra savęs atidavimas, paaukojimas, o kadangi taip yra, tai kokia yra tobula Jėzaus meilė Tėvui! Nuo pat pirmosios Įsikūnijimo valandos jis aukojasi, kad savo auka atitaisytų mūsų nuodėmėmis įžeistą Dievo garbę. Tą auką jis atnaujino gimdamas ir aukojamas Šventykloje. Savo paslėpto gyvenimo metu jis reiškia savo meilę Dievui, paklusdamas Marijai ir Juozapui, kurių asmenyje jis mato dieviškojo autoriteto atstovus. Kas mums išreikš tos tyros meilės aktus, kurie nuolat kilo iš mažo Nazareto namelio garbingiausiąjai Švč.Trejybei?! Savo viešojo gyvenimo metu Viešpats Jėzus ieško tik Tėvo garbės: Paskutinės vakarienės metu jis galėjo teisingai pasakyti, kad garbino Tėvą per visą savo gyvenimą, o rytojaus dieną jis jau save visą paaukojo Kalvarijos kalne. O kas galės suskaityti tuos vidinius meilės aktus, kurie nuolat tryško iš jo Širdies?/ Viešpaties Jėzaus visas gyvenimas buvo nepertraukiamas tobulos meilės aktas. Kas galėtų išreikšti šitos meilės tobulumą?!

Šv.Jonas Budas sako, kad tai meilė, verta Tėvo ir Sūnaus.

Tai meilė, kuri tobulai prilygsta meilės objekto tobulybėms: tai begaliniai mylįs Sūnus, kuris myli be galo mylėtiną Tėvą - tai Dievas, kuris myli Dievą... Žodžiu, dieviškoji Jėzaus Širdis ir savo žmogiškaja ir savo dieviškąja prasme kiekvieną valandėlę dega savo Tėvui nepalyginamai didesne meile, negu ją galėtų pareikšti per visą amžinybę visų angelų ir šventųjų širdys kartu paimtos. Tačiau tą meilę galime padaryti savo meile, susivienydami su Švč.Jėzaus Širdimi ir ją paaukodami Tėvui: "Mano Išganytojau, atiduodu save Tau, kad galėčiau susijungti su amžina,didžia ir begaline meile, kurią Tu duodi savo Tėvui. Garbingiausias Tėve, aukoju Tau Tavo Sūnaus Jėzaus amžiną, didžią ir begalinę meilę, kaip savo meilę... Tave myliu Tavo Sūnaus meile" /Šv.Jonas Eudas/.

3. <u>Švč.Jėzaus Širdis - artimo meilės versmė.</u> Jėzus mylėjo žmones būdamas žemėje, jis juos myli ir būdamas danguje.

Iš meilės žmonėms jis mus pašventina sakramentais. Sakramentai yra neišsenkami malonių ir šventumo šaltiniai, kurie turi savo pradžią Išganytojo Švč.Širdyje. Ir visos iš jų tekančios malonės yra šito dieviškojo židinio liepsna.

Tačiau labiausiai Jėzaus meilė mums reiškianti per Švč. Eucharistiją. Jau beveik 20 šimtmečių, kai Jėzus Šv.Eucharistijoje yra su mumis dieną ir naktį: kaip tėvas, nenorįs apleisti savo vaikų; kaip bičiulis, kuriam malonu būti su bičiuliu; kaip gydytojas, kuris nuolat budi prie ligonio lovos.

Viešpats Jėzus Eucharistijoje visada aktyvus, adoruojąs, šlovinąs ir garbinąs savo Tėvą už mus; jam dėkojąs be paliovos už visas tas gėrybes, kurių jis nepaliauja mums teikęs, jį mylįs, už mus aukojąs savo nuopelnus, kad atlygintų už mūsų nuodėmes, ir nuolatos prašąs mums naujų malonių.

Viešpats Jėzus be paliovos atnaujina ant altorių Kalvarijos auką. Tai daro milijonus kartų per dieną, kur tik yra šv. Mišių auką galintis aukoti kunigas, ir visa tai iš meilės mums, kad galėtų pritaikyti savo aukos vaisius kiekvienam iš mūsų. Jis dar nesitenkina tąja auka: jis visą save atiduoda kiekvienam, priimančiam šv.Komuniją, teikdamas tai sielai savo malones, nusiteikimus ir dorybes.

Dieviškoji Jėzaus Širdis labai nori perteikti mums ir savo meilės jausmus. "Mano dieviškoji Širdis, - sako jis šv. Margaritai Marijai, - taip pilna meilės žmonėms, o tau ypatingai, kad, nebegalėdama sulaikyti savy savo meilės liepsnų, ji turi

jas išlieti per tave, kad toji meilė būtų žinoma žmonėms ir juos praturtintų brangiais turtais". P o to Viešpats Jėzus paprašė Mariją Margaritą sujungti savo širdį su jo Širdimi ir joje įžiebti jo meilės kibirkštį. Ką Viešpats Jėzus padarė šventąjai stebuklingu būdu, tą jis daro kiekvienam mūsų paprastu būdu šv. Komunijoje ir kiekvieną kartą, kai glaudžiame savo širdį prie jo Širdies, nes jis atėjo į žemę tam, kad atneštų šventos meilės ugnį, ir nieko jis taip karštai netrokšta, kaip ją įžiebti mūsų širdyse. Jis paliko mums naująjį savo įsakymą: "Aš jums duodu naują įsakymą, kad jūs vienas kitą mylėtumėte: kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs taip mylėtumėte vienas kitą!" /Jn 13,34/.

4. Jėzaus Širdis - visų dorybių versmė ir pavyzdys.

Dažnai Šv.Rašte žodžiu "širdis" pažymimi visi vidiniai žmogaus nusiteikimai, jausmai, norint juos atskirti nuo išorinių žmogaus veiksmų: "Žmogus mato tik tai, kas pasireiškia išorėje, o Dievas žiūri į širdį". Nuosekliai galvojant, galima pasakyti, kad Jėzaus Širdis simbolizuoja ne vien meilę, bet ir visus vidinius jo sielos jausmus. Taip iš tikrųjų suprato pamaldumą į Švč.Jėzaus Širdį didieji viduramžių mistikai, o juos pasekė ir šv.Jonas Eudas. Ne kitaip tą dalyką suprato ir šv.Margarita Marija. Be abejo, ji labiausiai kreipė dėmesip į meilę, kurios pilna Jėzaus Širdis. Tačiau įvairiuose savo raštuose ji mums vaizduoja Jėzaus Širdį kaip visų dorybių pavyzdį. Jos nuodėmklausis ir jos minčių aiškintojas tėvas Kolombjeras /della Colombiere/ savo mintis tuo reikalu sutraukė į šį pasiaukojimo aktą: "Šis pasiaukojimas daromas pagarbinti dieviškąją Širdį, visų dorybių buveinę, visokios palaimos šaltinį ir visų šventų sielų prieglaudą. Svarbiausios dorybės, kurias ryžtamės joje garbinti, yra šios: visų pirma - Dievui, savo Tėvui, labai karšta meilė, sujungta su giliausia pagarba ir labai dideliu, niekad nematytu, nusižeminimu: antra - begalinė kantrybė kentėjimuose, didelė kančia dėl nuodėmių, kurias pasiėmė ant savęs, kūdikiškas pasitikėjimas, susijęs su didžiausio nusidėjėlio savijautą; trečia - didelė užuojauta mums dėl mūsų silpnybių ir, nežiūrint visų tų įvairiausių netobulumų bei ydų, nesikeičianti ramybė, kurios priežastis yra taip tobulas atitikimas Dievo valiai, kad jos negali sudrumsti jokie įvykiai".

Kadangi visos dorybės išplaukia iš meilės ir joje randa savo galutinį atbaigimą /tobulumą/ ir kadangi Švč.Jėzaus Širdis yra dieviškosios meilės versmė ir pavyzdys, tai ji yra taip pat

ir visų dorybių versmė ir pavyzdys.

Pamaldumas į Švč.Jėzaus Širdį artimai jungiasi su sulpicijonų praktikuojamu pamaldumu į vidinį Jėzaus gyvenimą. To pamaldumo pagrindėjas aiškina, kad tą vidinį Jėzaus gyvenimą reikia suprasti kaip jo vidinius nusiteikimus ir jausmus visų dalykų atžvilgiu, pvz.: jo santykius su Tėvu, jo meilę artimui, savęs sunaikinimą, nuodėmės nekentimą, nuodėmingojo pasaulio bei jo mokslo pasmerkimą. Visi tie nusistatymai randasi Švč.Jėzaus Širdyje, iš ten ir reikia jų semtis. Todėl vienai uoliai sielai, kuri mėgo užsidaryti Jėzaus Širdyje, sulpicijonų pamaldumo praktikos į vidinį Jėzaus gyvenimą pagrindėjas kun.Oljė rašo: "Tūkstantį kartų per dieną pasinerk jo mylinčioje Širdyje, kuri taip galingai tave traukia... Dievo Sūnaus Širdis yra juk rinktinis dalykas - juk tai Jėzaus brangakmenis, tai paties Dievo iždas, kuriame yra visos jo dovanos ir iš kurio jis dalina visas savo malones... Toje šventoje ir garbintinoje širdyje pirmiausia išsipildė visos paslaptys. Iš to matai, kam tave kviečia mūsų Išganytojas, atidarydamas savo Širdį, ir kaip tu turi naudotis ta malone, kuri yra didžiausia iš visų, kurias esi patyrusi savo gyvenime. Kad joks kūrinys neatitrauktų tavęs nuo tos palaimintos vietos ir kad būtumei joje pasinėrusi dabar ir amžinybėje su visomis Jėzaus sužieduotinėmis!" Toliau Oljė priduria: "Kur rasi kitą tokią širdį,kaip Jėzaus Širdis?! Kiek meilės yra joje ir kaip ji gaivina visą žemę! Gausus ir neišsenkąs visokios meilės šaltinis! Gili ir nepasiekiama kiekvieno tikėjimo bedugnė! Dieviškasis visų širdžių centras!... Jėzau, leisk, kad Tave pagarbinčiau, kad garbinčiau Tavo palaimintą Sielą, kad garbinčiau Tavo Širdį, kurią dar šįryt mačiau. Norėčiau ją aprašyti, bet negaliu, nes ji buvo tokia puiki! Ją mačiau kaip dangų, pilną šviesos, meilės, dėkingumo ir gyriaus. Ji adoravo Dievą, skelbė jo didybę, jo gerumą". Oljė manymu ir įsitikinimu, Jėzaus vidus ir Jėzaus Širdis sudaro viena: tai visų Išganytojo nusiteikimų ir dorybių centras. Tai meilės ir religijos šventovė, kur garbinamas Dievas ir kur mėgsta slėptis uolios sielos.

I š v a do s. Kad pamaldumas į Švč.Jėzaus Širdį duotų vaisių, jis turi reikštis dviem esminiais aktais: meile ir atsiteisimu.

Anot šv.Margaritos Marijos ir šv.Jo Eudo, meilė yra pirmoji ir svarbiausia tų dviejų pareigų. Pranešdama tėvui Kruaze /Croiset/ apie antrąjį didį apreiškimą, šv.Margarita rašė:

"Jėzus man davė suprasti, kad didelis troškimas būti mylimam žmonių ir juos nukreipti nuo pražūties kelio paragino jį apreikšti žmonėms savo Širdį su visais meilės, gailestingumo, malonės, šventumo ir išganymo turtais, kad tuos, kurie norėtų jam pareikšti pagarbą, meilę ir garbę pagal savo galimybes, jis galėtų gausiai praturtinti dieviškais turtais, plaukiančiais iš Dievo Širdies šaltinio". Gi laiške vienai seseriai ji taip rašo: "Mylėkime šitą vienintelę mūsų sielų meilę, kadangi ji mus pamilo pirmoji ir tebemyli dabar tokiu karščiu, jog nepaliaujamai dega Švč.Sakramente. Norint tapti šventa, nereikia daugiau nieko, tik mylėti ją - tą šventų Švenčiausiąją. Kas mus galėtų sutrukdyti būti šventomis: juk turime širdis mylėti ir kūnus kentėti?! Jėzaus Širdies tyra meilė liepia mums daryti tai, kas jai patinka. Šita tobula meilė mus verčia veikti tokiu būdu, koks jai patinka. Ir šita tobula meilė gali mus priversti daryti kiekvieną dalyką, kuris jai patinka".

Antrasis aktas yra atsiteisimas. Jėzaus meilė yra ž įžeista žmonių nedėkingumo. Tai yra pabrėžęs pats Išganytojas trečiame didžiajame apreiškime šv.Margaritai Marijai: "Štai Širdis, kuri taip myli žmones, kuri nieko nesigailėjo - net visiško susinaikinimo - kad jiems pareikštų savo meilę; ir už tai iš daugumos jų sulaukiu tik nedėkingumą, nepagarbą, šventvagystes,paniekinimą ir atšalimą, kuriuos jie man rodo šiame meilės Sakramente". Jėzus prašo atlyginti jam už tuos nedėkingumus savo meilės karščiu: "Mano dukra, ateinu į tą širdį, kurią tau daviau, kad savo širdies meile tu atlygintumei įžeidimus, kuriuos patiriu iš atšalusių ir niekingų širdžių, kurios mane įžeidžia Švč.Altoriaus Sakramente".

Šiedu aktai mus labai tobulina: meilė, intymiai mus sujungdama su Švč.Jėzaus Širdimi,įgalina mus peersiimti jos dorybėmis ir duoda drąsos jas praktikuoti, nežiūrint kliūčių; atsiteisimas, ragindamas mus užjausti Jėzų kentėjimuose bei įžeidimuose, kursto mūsų uolumą ir skatina mus dėl meilės drąsiai pakelti visus bandymus, kuriais Dievui patinka mus aplankyti.

Taip praktikuojamas pamaldumas į Švč. Jėzaus Širdį nebus kažkas sentimentalu: tai bus pati krikščioniškoji dvasia, pasiekusi meilė ir aukos sintezė, lydima moralinių ir teologinių dorybių progresuojančio praktikavimo, ir tuo pačiu - puiki įžanga į vienybės su Dievu gyvenimą.

P-enktasis skyrius

A K T Y V U S V I E N I J I M A S I S S U D I E V U

Kai pažangiosios sielos yra gerokai pažengusios dorybių praktikoje, joms atsiveria nauji hereizontai: nuolatinės vienybės su Dievu gyvenimas. Tada jos ima rūpestingai puoselėti Šventosios Dvasios dovanas. Jų malda darosi vis mažiau sudėtinga ir galop tampa nesudėtinga. Tokia malda dar vadinama susitelkimo malda, arba a k t y v i ą j a k o n t e m p l i a c i j a.

Kaip rodo gyvenimo patirtis, ir pasaulyje, ir religingųjų bendruomenėse yra sielų, kurios tikrai uolios, kurios nuolat sąmoningai gyvena vienybėje su Dievu, kurios heroiškai praktikuoja krikščioniškąsias dorybes ir, vis dėlto, nėra gavusios pasyvios kontempliacijos malonės. Jos yra jautrios bei klusnios Šventosios Dvasios įkvėpimams bei paskatoms, bet vis dėlto nėra pasyvios kontempliacijos būsenoje. Tokios sielos yra pirmajame vienybės su Dievu laikotarpyje, kuris paprastai parengia sielą pasyvios kontempliacijos vienybei su Dievu.

Šiame pirmajame vienybės su Dievu laikotarpyje, šio aktyvaus vienijimosi su Dievu metu, sielos rūpestingai puoselėja Šventosios Dvasios dovanas ir pažangėja aktyviojoje kontempliacijoje. Tad pradžioje kalbėsime apie Šventosios Dvasios dovanas bei jų puoselėjimą, o paskui - apie aktyviąją kontempliaciją.

I. Š V E N T O S I O S D V A S I O S D O V A N O S

Kalbėsime iš eilės: 1/ apie Šventosios Dvasios dovanas bendrai, 2/ apie kiekvieną iš jų atskirai, 3/ apie Šventosios Dvasios dovanų vaidmenį kontempliacijoje ir, pagaliau 4/ apie Šventosios Dvasios veikimo vaisius ir palaiminimus.

1. ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANOS BENDRAI

1/ ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANŲ PRIGIMTIS

Šventoji Dvasia, buvodama sieloje, produkuoja joje ne tik pašvenčiančiąją malonę, kuri suantgamtina žmogaus būseną, bet ir antgamtinius nusiteikimus, kurie suantgamtina sielos galias ir įgalina žmogų veikti antgamtiškai, veikdinančiąjai malonei jį skatinant ir talkinant jam. Šie antgamtiniai nusiteikimai dvejopi: d o r y b ė s ir d o v a n o s. Susipažinkime, kuo

skiriasi dovanos nuo dorybių, tada geriau suvoksime, kas yra pačios dovanos.

1. Skirtumas tarp dovanų ir dorybių. Ir dorybių, ir Šventosios Dvasios dovanų materialinis objektas ir veikimo sritis yra tie patys - antgamtinės dorybės skiriasi nuo Šventosios Dvasios dovanų tik veikimo būdu.

Dievas, kaip sako šv.Tomas Akvinietis, gali veikti mumyse dvejopu būdu: a/ prisitaikydamas prie mūsų sielos galių veikimo būdo ir b/ tiesiogiai per Šventosios Dvasios dovanas.

Dievas, prisitaikydamas prie mūsų veikimo būdo, veikia suteiktomis mums d o r y b ė m i s. Jomis Dievas padeda svarstyti ir rasti geriausias priemones pasiekti tikslą. Veikdinančiomis malonėmis jis skatina mus veikti savo būdu, bet palieka veikti pagal mūsų protingumo ar proto, apšvietimo tikėjimo šviesa, normas. Šiuo atveju mes veikiame malonės įgalinami bei skatinami.

P er Šventosios Dvasios dovanas Dievas veikia mumyse aukštesniu stiliumi, negu žmogiškasis veikimo būdas. Dievas pradeda pirmas: pirm, negu mes apsisprendžiame, atsižvelgdami į protingumo normas, jis duoda mums dieviškuosius įkvėpimus, apšvietimus, įtaigas, kurie veikia mumyse be mūsų apsisprendimo, bet ne be mūsų pritarimo. Malonė, kuri paveikia mus laisvai paklusti šiam Dievo veikimui mumyse, galima vadinti v e i k i a n č i ą j a /operante/ malone, t.y. malone, kuri padaro, kad mes veikiame pagal Dievo įkvėpimus, apšvietimus bei įtaigus. Šios veikiančiosios malonės įtakoje mes laikomės daugiau pasyviai, negu aktyviai, ir visas mūsų aktyvumas - laisvai pritarti tokiam Dievo veikimui mumyse ir leisti Šventąjai Dvasiai mus vesti bei sekti jos įtaigas su visišku atsídavimu jai. Šios tiesos šviesoje geriau suprantame, kuo skiriasi dovanos nuo dorybių.

Dorybės įgalina mus veikti pagal mūsų galių veikimo būdą. Taigi, malonės talkinami, mes patys galvojame, apsisprendžiame tą ar kitą veikti ir veikiame. Visa tai vyksta taip, kaip ir natūralinėje plotmėje. Taigi antgamtinės dorybės yra visų pirma ir tiesiogiai aktyvios jėgos, kurios natūralinių galių pajėgumą suantgamtina ir stiprina. Dovanos gi daro sielos galias paklusniomis dieviškajai įtaigai, daro jas imlesnėmis Dievo įkvėpimams bei apšvietimams. Jų dėka veikiančioji malonė lengviau mus paveikia veikti ir veikiame laisvai, nes veikiame laisvai pritardami jos įtaigai. Šiuo atveju esame daugiau pasyvūs negu aktyvūs.

Šv.Tomas Akvinietis sako, esame ne kaip veikiantys, bet daugiau kaip veikiami /plg.S.th. II-II, q.52, n.2/.

Kai veikiame dorybių dėka, veikiame pagal antgamtinio protingumo principus ir normas, todėl turime galvoti, apsispręsti, pasirinkti, tartis su kitais ir t.t. Veikdami gi dovanų įtakoje, esame vedami dieviškojo įkvėpimo, kuris be mūsų apsisprendimo veikdina tą ar kita veikti.

Kadangi malonės dalis, veikiant dovanų įtakoje, yra kur kas didesnė, negu veikiant pagal dorybes, tai veiksmai, padaryti dovanų įtakoje, esant tokioms pat sąlygoms, yra tobulesni už dorybių veiksmus, nes iš mūsų pusės čia yra daugiau laisvo paklusnumo Dievui. Tik dovanų dėka įmanoma praktikuoti trečiojo laipsnio, t.y. heroiškus dorybių aktus.

Kad visa tai geriau suprastume, pasinaudokime keliais palyginimais.

a/ Kas praktikuoja dorybes, plaukia irkluodamas, o kas vadovaujasi dovanomis, tas plaukia burėmis, t.y. plaukia greičiau ir su mažesnėmis asmeninėmis pastangomis, bet turi būti geriau įsisavinęs plaukiojimo meną.

b/ Kūdikis, motinos palaikomas, žengia pirmus žingsnius - tai simbolis krikščionio, kuris, malonės padedamas, praktikuoja dorybes. Kūdikis, motinos nešamas ant rankų - tai simbolis krikščionio, kuris vadovaujasi dovanomis: Dievo malonė jį neša, o jam belieka tik sutikti su tuo, nes be jo sutikimo malonė neveikdintų jo - juk Dievas gerbia žmogui duotą laisvę.

c/ Arfistas, kuris, liesdamas pirštais arfos stygas, išgauna melodijas, yra simbolis krikščionio, praktikuojančio dorybes. Per dovanas pati Šventoji Dvasia virpina sielos stygas. Šiuo palyginimu Bažnyčios Tėvai aiškina Viešpaties Jėzaus veikimą Marijos sieloje: "Suavissima cithara qua Christus utitur ad delicias Patris" /Maloniausiai skambanti gitara, kuria Kristus naudojasi Tėvo džiaugsmui/.

2. Apibrėžimas. Iš to, kas pasakyta apie Šventosios Dvasios dovanas, galime jas taip apibrėžti: tai antgamtiniai nusiteikimai, kurie nuteikia mūsų sielos galias greitai paklusti malonės įkvėpimams. Bet, kaip vėliau matysime, šis paklusnumas pradžioje yra tik paprastas imlumas, kurį reikia puoselėti, kad jis pasiektų pilno savo išsivystymo. O tai vyksta tik tada, kai Dievas duoda veikiančiųjų malonių. Vadinasi, nors siela, veikdinama Dievo malonių, laikosi pasyviai, bet tuo pat yra labai aktyvi Dievo valios

vykdymui. Anot Mgr Gėjaus /Gay/, Šventosios Dvasios dovanos yra tuo pat laiku nuostabus sielos lankstumas ir energija, paklusnumas ir jėga, kurie daro sielą vis pasyvesnę Dievo rankose ir drauge aktyvesnę jo tarnyboje bei jo darbų atlikime /plg. "De la vie et des vertus chret", I t./.

2/ ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANŲ KILNUMAS

Dovanų kilnumą galima svarstyti savyje ir jų santykyje su dorybėmis.

1. Kad dovanos, kaip tokios, savyje yra kilnios, tai aišku. Juk juo didesnėje vienybėje esame su Šventąja Dvasia, visokio šventumo versme, tuo esame tobulesni. Dovanos gi išstato mus tiesioginiam veikimui Šventosios Dvasios, kuri, buvodama sieloje, apšviečia protą savo spinduliais, nurodydama, ką turime daryti. Ji uždega širdį ir stiprina valią, kad tai, kas nurodyta, padarytume gerai. Iš čia tarp sielos ir Šventosios Dvasios kyla tokia vienybė, kokia tik yra galima čia ant žemės. Didžiai vertingi yra ir Šventosios Dvasios dovanų padariniai. Tik jų dėka įmanoma tobulai praktikuoti dorybes - kaip moralines, taip ir teologines - pasiekti paskutinį jų tobulumo laipsnį, reikštis heroiškais jų aktais. Jomis Dievas, kada pats nori, iškelia sielą į pasyvinės kontempliacijos būseną, padarydamas ją visiškai pasidavusią Dievo malonės veikimui.

2. Jei dovanas lyginsime su dorybėmis, tai anot šv. Tomo Akviniečio, jos yra tobulesnės už moralines ir intelektualines dorybes. Mat, šių pastarųjų dorybių betarpišku objektu nėra Dievas. Vienok dovanos įgalina sielą praktikuoti jas heroiškai. O šiame tobulumo laipsnyje jos susilieja su meile, kuri vienija sielą su Dievu. Taip protingumas, patobulintas patarimo dovanos, ima dalyvauti paties Dievo šviesoje /pažinime/. Virtumo dovanos dėka atsirandame betarpiškai Dievo tvirtybės įtakoje. Bet Šventosios Dvasios dovanos nėra kilnesnės už teologines dorybes, ypač už meilės dorybę. Meilė yra pati didžiausia ir tobuliausia iš visų antgamtinių dovanų, kurias gauname iš Dievo. Ji yra ir Šventosios Dvasios dovanų versmė. Vis dėlto, tenka konstatuoti, kad dovanos tobulina teologinių dorybių praktikavimą. TAip supratimo dovana daro tikėjimą gyvesnį, geriaus suprantantį dogmas bei jų tarpusavio harmoniją. Išminties dovana tobulina meilės praktiką, įgalindama skonėtis Dievu bei jo veikalais. Taigi

dovanos teologinių dorybių atžvilgiu yra tik priemonės,kurios padeda tobuliau praktikuoti teologinių dorybių aktus.

3/ ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANŲ PUOSELĖJIMAS

1. Pažangėjantis vystymasis. Su pašvenčiančiąja malone jau Krikšto momente gauname ir Šventosios Dvasios dovanas, bet tada jos yra tik paprastos antgamtinės dispozicijos. Atėjus į protą ir kreipiantis į Dievą iš širdies, veikdinančiosios malonės įtakoje pradeda veikti visas antgamtinis organizmas, taip pat ir Šventosios Dvasios dovanos. Negalima prileisti, kad, reiškiantis visam antgamtiniam organizmui, tik Šventosios Dvasios dovanos darytų išimtį ir nesireikštų, o liktų tik kaip medis savo sėkloje. Bet kad jos pasiektų normalų ir pilną išsivystymą, kaip pats gyvenimas liudija, reikia kurį laiką praktikuoti moralines dorybes, ir tai - uoliai. Jų praktika palengva daro sielą vis paklusnesnę Dievo malonei ir taip rengia ją dovanų dėka būti pilnai paklusnia. Su pašvenčiančiosios malonės didėjimu sieloje didėja ir Šventosios Dvasios dovanos. Kai siela dorybių praktikos dėka tampa klusni Dievo valiai ir dovanos, didėdamos drauge su pašvenčiančiąja malone, pasiekia subrendimo laipsnio. Tada jų vaidmuo žmogaus gyvenime tampa jau aiškiai pastebimas. Pažangiose sielose ne kartą Dievas veikdinančiąja malone pažadina nepaprastą karštį maldoje, nepaprastą uolumą veikime. Pradžioje tai pasireiškia retai ir greitai praeina. Su laiku šie išgyvenimai darosi vis dažnesni ir ilgesni. O tai ir yra Šventosios Dvasios dovanų padarinys.

2. Priemonės puoselėti Šventosios Dvasios dovanas.

a/ M o r a l i n i ų d o r y b i ų p r a k t i k a v i m a s - tai pirmoji būtina sąlyga, kuri sudaro galimybę reikštis žmogaus gyvenime Šventosios Dvasios dovanoms. Taip moko Šv.Tomas Akvinietis: "Pirma eina moralinės ir intelektualinės dorybės, nes tuo, kad žmogus gerai laikosi savo proto atžvilgiu, yra parengiamas tam, kad gerai laikytųsi Dievo atžvilgiu". Kad iš tiesų žmogus galėtųbūti klusnus dieviškiems įkvėpimams Šventosios Dvasios dovanų dėka, reikia, kad pirma būtų nugalėjęs yda-s ir apvaldęs aistras protingumo, nusižeminimo, klusnumo, švelnumo bei skaistybės dorybėmis. Juk ar galėtų siela švelniai priimti malonės įkvėpimus ir jiems paklusti, kai ji yra blaškoma kūno gudrumo, puikybės, nepaklusnumo Dievo valiai, pykčio ir įvairių geismų?! Argi galima klausytis švelnios muzikos gatvės ar turgaus

triukšme? Siela, pirm vedama veikdinančios malonės per dovanas, turi įprasti laikytis krikščioniškojo protingumo normų; pirm, negu paklus Šventosios Dvasios įkvėpimams, turi įprasti paklusti Dievo įsakymams ir nepaisyti savo puikybės sugestijų.

Šventosios Dvasios dovanos kultivuojamos kovojant su pasaulio dvasia, kuri yra taip priešinga Dievo dvasiai. To reikalauja iš mūsų šv.Paulius: "O mes gavome ne pasaulio dvasią, bet iš Dievo einančią Dvasią, kad pažintume mums suteiktas Dievo dovanas. Deja, juslinis žmogus nepriima to, kas ateina iš Dievo Dvasios. Jis tai laiko kvailyste ir nepajėgia suprasti, kad tuos dalykus reikia vertinti dvasia" /1 Kor 2,12; 2,14/. Kad sėkmingai kovotume su pasaulio dvasia, reikia nuolat skaityti evangelijas, mąstyti Kristaus mokslo tiesas ir savo gyvenimą kuo tobuliausiai derinti prie Kristaus nurodymų. Taip elgdamiesi, tapsime pajėgūs būti vedami Dievo Dvasios.

Iš pozityvinių priemonių, kurios mus tiesiog išstato Šventosios Dvasios veikimui, yra šios:

a/ V i d i n i s   s u s i t e l k i m a s, arba įprotis nuolat galvoti apie Dievą, kurio akivaizdoje ne tik visa vyksta,bet kuris gyvena mumyse pačiuose. Šios praktikos dėka pasiekiama to, kad ir gyvenimo triukšme, ir tarp sunkiausių užsiėmimų jaučiamės Dievo artumoje ir siela nuolat vis dirstelia į Dievą kokiu nors maldos aktu, nuolat atsigręžusi į Dievą, į jo įkvėpimus. "Palaiminta siela, kuri girdi Dievą savyje kalbantį ir iš jo lūpų gauna paguodos žodį!" /"Kr.sek." III,1/. Tada Šventoji Dvasia kalba sielos viduje ir jos žodžiai teikia sielai šviesos, jėgos ir paguodos.

c/ Reikia p r a t i n t i s   ir mažiausiems Šventosios Dvasios įkvėpimams   p a k l u s t i   greitai ir visiškai, kai Šventoji Dvasia kalba aiškiai ir tikrai: "Visuomet darau, kas jam patinka" /Jn 8,29/, - sako pats Viešpats Jėzus. Kitaip elgiantis, silpnėja mūsų sielos jautrumas Šventosios Dvasios įkvėpimams ir patys įkvėpimai tampa retesni. Net ir tuo atveju, kai įkvėpimas reikalauja iš mūsų ko nors sunkaus, reikia paklusti, o kad įvykdytume, melstis su šv.Augustinu: "Duok, Viešpatie, ką liepi, ir liepk, ko nori", - kad Dievas suteiktų reikiamos pagalbos visa atlikti jo garbei. Reikia budėti, kad niekuomet nepasipriešintume įkvėpimams, nes juo esame jiems klusnesni, tuo Šventoji Dvasia noriau mus veda į Tėvo namus.

c/ Reikia su pasitikėjimu   p a s i t i k t i   į k v ė p i m us,

prašant jų vienybėje su Viešpačiu Jėzumi, su Švč.Mergele Marija, kuri yra Viešpaties Jėzaus Motina ir Šventosios Dvasios sužieduotinė. Juk apaštalai laukė Šventosios Dvasios vieningi maldoje "su Marija, Jėzaus Motina" /Apd 1,14/. Bažnyčia mus ragina prieš kiekvieną rimtesnį darbą kreiptis į Šventąją Dvasią puikia malda "Veni, Sancte Spiritus", o rimtais gyvenimo momentais - didingais himnais "Veni, Creator Spiritus", "Veni, Sancte Spiritus". Šios maldos atidaro mūsų sielą Šventosios Dvasios įkvėpimams, o kai jas kalbame vienybėje su Viešpačiu Jėzumi ir Marija, jos ir išprašo iš Šventosios Dvasios įkvėpimų didesnei Dievo garbei.

4/ ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANŲ PADALA

Pranašas Izaijas, pranašaudamas apie Mesijo atėjimą, sakė, kad ant jo ilsėsis Dievo Dvasia: "Išminties ir supratimo dvasia, patarimo ir tvirtumo dvasia, mokslo ir baimės dvasia" /Iz 11,14/. Krikštu įjungti į Kristų, tą dieviškąjį Vynmedį, tampame dalininkais tų pačių dovanų, kurių pagal tradicinį mokymą yra septynios. Jas galima dalinti įvairiai.

Pagal tobulumą, mažiausiai tobula yra Dievo baimės dovana, o visų tobuliausia - išmintiės dovana.

Kai turime prieš akis sielos galias, kurios yra jų poveikyje, daliname į intelektualines ir afektyvines dovanas. Pirmosios daro protą akylesnį: tai mokslo, supratimo, išmintiės ir patarimo dovanos. Antrosios stiprina valią: tai pamaldumo /pietatis - pareigos jausmo/, tvirtumo ir Dievo baimės dovana.

Iš intelektualinių dovanų trys pasitarnauja pasyvinei kontempliacijai, tai: mokslo, supratimo ir išmintiės dovanos. Kitos dovanos dar vadinamos aktyvinėmis, nes tobulina žmogaus aktyvumą.

Jei studijuojama dovanos sąryšyje su dorybėmis, kurias jos patobulina, tai:

patarimo dovana patobulina protingumo dorybę;
pamaldumo dovana patobulina religijos dorybę;
tvirtumo dovana patobulina tvirtumo dorybę;
Dievo baimės dovana patobulina susivaldymo dorybę;
mokslo ir supratimo dovanos patobulina tikėjimo dorybę;
Dievo baimės dovana veikia teigiamai vilties dorybę;
išmintiės dovana veikia teigiamai meilės dorybę.

Laikykimės šio pastarojo dovanų padalinimo, nes sąryšyje su dorybėmis lengviau suvokti kiekvienos dovanos pobūdį.

2. ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANOS ATSKIRAI

1/ PATARIMO DOVANA

1. Prigimtis. Patarimo dovana patobulina protingumo dorybę, įgalindama antgamtinės įtaigos dėka greitai ir tikrai spręsti, ypač sunkesniais atvejais, kas tinka daryti. Protingumo dorybės dėka galvojame ir stropiai ieškome geriausių priemonių pasiekti tikslą, naudodamiesi praeities patyrimu ir faktinos padėties žinojimu, kad padarytume protingą pasirinkimą. Patarimo dovanos įtakoje dalykai klostosi kitaip: Šventoji Dvasia įkvepia ir įgalina momentaliai suvokti tai, ką turime daryti. Ir taip įvyksta Viešpaties Jėzaus pažadas: "Kai jie jus įskųs, nesirūpinkite, kaip arba ką kalbėsite, nes tą valandą jums bus duota, ką jūs turite sakyti" /Mt 10,19/. Kai šv. Petrui Sinedriumas draudė skelbti Kristų, jis tuoj jiems tarė: "Dievo reikia klausyti labiau, negu žmonių" /Apd 5,29/.

Kai kurie šventieji ypač pasižymėjo šia dovana. Pvz.: šv. Kotryna Sienietė net rašyti nemokėjo, o protingiausiai patardavo kunigaikščiams, kardinolams, popiežiams; šv. Joana Arkietė nesimokė karo mokslo, o sudarydavo puolimo planus protingiausiai, tuo stebindama net prityrusius karo vadus.

Patarimo dovanos objektas - tai geras vadovavimas atskiriems veiksmams. Mokslo ir supratimo dovanų dėka gerai pažįstame principus bendrai. Patarimo gi dovanos dėka tuos principus gerai taikome, kai reikia sėkmingai siekti tų ar kitų tikslų. Šventosios Dvasios šviesoje matome, ką ir kaip turime daryti čia, šiuo laiku, šiose aplinkybėse, o jei esame įpareigoti vadovauti kitiems, tai - ką tokiame ar kitame konkrečiame atvejyje turime jiems pavesti, jiems patarti.

2. Reikalingumas. Ši dovana yra reikalinga visiems svarbesniais bei sunkesniais atvejais, k.a., kai eina kalba apie amžinąjį išganymą, apie savęs pašventimą, pašaukimą renkantis, kai susiduriame su progomis nusidėti, einant savo pareigas. Mūsų protui esant silpnam ir greitam apsirikti, be to, tik iš lėto sugebančiam surasti išeitį, esame reikalingi dieviškojo Patarėjo Šviesos savo gyvenimo svarbesniuose momentuose - Šviesos, kuri visa kartu mato amžinybėje ir reikiamu laiku gali padėti tikrai matyti, ką turime daryti tose ar kitose sunkesnėse gyvenimo aplinkybėse."Patarimo dovanos dėka krikščioniškoji siela su tikrumu pasirenka sėkmingas priemones: mato savo kelią, eina juo drąsiai per sausrą ir karštį,

nepaisydama jokių kliūčių, gi esant reikalui, moka palaukti tinkamos valandos veikti".

Ypač ši dovana reikalinga vyresniesiems ir kunigams, kaip savo, taip ir kitų sielos labui. Juk taip sunku suderinti vidinį gyvenimą su apaštalavimu, prielankumą kitos lyties asmėnims su tobula skaistybe, balandžio paprastumą su žalčio gudrumu. Tik patarimo dovanos poveikyje galime gerai pasirinkti, ką turime daryti šiuo konkrečiu atveju. Panašiai yra ir vyresniesiems, kurie turi mokėti suderinti reikalavimą būti ištikimais įstatams su pavaldinių pasitikėjimu ir prielankumu jiems. Vyresnieji turi sugebėti derinti griežtumą su gerumu, daugiau meile negu baime visus skatinti į ištikimumą savo pašaukimui. Pagaliau, patarimo dovana reikalinga sielų vadams, kad jie sugebėtų patarti, kas geriausia konkrečiame atvejyje.

3. Priemonės kultivuoti patarimo dovaną. Šios dovanos kultivavimui reikia visų pirma turėti gilų įsitikinimą savo nepajėgumu ir dažnai kreiptis į Šventąją Dvasią, kad ji padėtų pažinti Dievo kelius: "Parodyk man, Viešpatie, savąjį kelią, išmokyk mane takais tavo eiti" /Ps 24,4/. Ir Šventoji Dvasia, anksčiau ar vėliau, tikrai nusilenks prie nusižeminusių ir apšvies juos. Šiam reikalui reikia šauktis jos apšvietimų bei įkvėpimų iš pat ryto ir prieš kiekvieną svarbesnį užsiėmimą. Taip pat reikia įprasti klausytis Šventosios Dvasios balso, visa spręsti jos šviesoje, o ne žmogiškų įgeidžių įtakoje, ir sekti net mažiausius jos įkvėpimus. Kai tik siela yra akyla ir ausyla jos šviesai ir balsui, Šventoji Dvasia dažnai lanko ją savo apšvietimais bei įkvėpimais.

2/ MALDINGUMO /pareigos jausmo/ DOVANA

1. Prigimtis. Ši dovana patobulina religijos dorybę, produkuodama širdyje sūniškus jausmus Dievui ir jautrų atsidavimą dieviškiems asmenims bei Dievo reikalams, įgalina atlikti religines pareigas su šventu dėmesingumu bei rūpestingumu.

Religijos dorybė įgyjama vis rūpestingiau atlikinėjant jos aktus. Tuo tarpu maldingumo dovaną suteikia mums Šventoji Dvasia.

Maldingumo dovanos dėka Dievas laikoma ne vien visa ko Viešpačiu, bet geriausiu ir didžiausios meilės vertu Tėvu: "Jus... gavote įsūnystės Dvasią, kurioje šaukiame: 'Aba, Tėve!'" /Rom 8 ,15/. Šios dovanos įtakoje sielą užlieja pasitikėjimas,

meilė; vaiko pagarba bei atsidavimas savo dangiškąjam Tėvui. Ji puoselėja mumyse:

a/ vaiko savo dangiškajam Tėvui pagarbą, kurios įtakoje mes adoruojame jį pagarbiai, kaip didžiausios meilės vertą Tėvą;

b/ jautrią, beribiai atsidavusią meilę Dievui, kurios įtakoje visuomet darome tai, kas jam patinka. Labiausia ji liejasi heroišku ištikimumu savo dangiškojo Tėvo valiai;

c/ nuoširdų paklusnumą, kurio įtakoje matome Dievo įsakymuose ir patarimuose jo tėvišką rūpestį mumis, o Apvaizdos keliuose visiškai pasitikime juo, nes visa, ką tik jis leidžia mums sutikti kelyje į amžinybę, leidžia mūsų labui: "Viskas išeina į gera mylintiems Dievą" /Rom 8,28/.

Ta pačia nuotaika reikia gerbti ir mylėti asmenis ir daiktus, kurie turi dalį kaip Dievo būsenoje, taip ir jo tobulybėje;

a/ gerbiame ir mylime Mariją, nes ji yra Dievo motiną ir mūsų Mo-tiną;

b/ gerbiame angelus ir šventuosius kaip Dievo garbės dalininkus;

c/ gerbiame Šventąjį Raštą, kaip mūsų tarpe pasilikusią dieviškąją išmintį žmonių žodžiuose;

d/ gerbiame Bažnyčią, kaip Kristaus skaisčiąją Sužieduotinę, kaip mistinį Kristų, kurio Galva - istorinis Kristus, o Kūnas - Bažnyčia;

e/ gerbiame popiežių, kaip Kristaus vietininką žemėje;

f/ gerbiame vyresniuosiuose patį Kristų - mūsų Vadą į laimę;

h/ gerbiame kiekviename žmoguje Dievo paveikslą, Kristaus brolį, patį Kristų /plg. Mt 25,40-45/.

2. <u>Reikalingumas.</u> Visi krikščionys reikalingi maldingumo /pareigos jausmo/ dovanos, kad pajėgtų atlikti savo pareigas Dievui su džiaugsmu ir pagarbiai, kad būtų pagarbiai klusnūs savo vyresniesiems ir pagarbūs už save žemesniems. Be jos jie bendrautų su Dievu kaip su savo Valdovu: maldos būtų sunki pareiga be paguodos; gyvenimo nelaimės būtų pergyvenamos kaip bausmės, dažnai neteisingos. Šios dovanos įtakoje Dievas laikomas didžiausios meilės bei pagarbos vertu Tėvu; pareigos jam - vaiko širdies pareigos savo Tėvui; visokie bandymai - mus valanti nuo mūsų šilpnybių Tėvo ranka, puošianti mus Kristaus veido bruožais.

Ši dovana ypač reikalinga kunigams, religingiesiems ir visiems, kurie, ir pasaulyje gyvendami, aukojasi Dievui. Be jos

visos dvasinės pratybos būtų nepakeliama našta, nes laiko neskaičiuodama apie Dievą mąsto tik kūdikiškai jį mylinti siela. Maldingumo dovana drauge su meile mūsų santykius su Dievu paverčia vaiko santykiais su mylimiausiu Tėvu. Tada visos dvasinės pratybos virsta vaiko meilės pokalbiais su savo mylimiausiu dangaus Tėvu. Nes pasitaikančios sausros pakeliamos lengvai, beveik džiugiai, kaip ateinančios iš Dievo, kurios tik dėl to pasislepia, kad vaikas jo karščiau ieškotų ir dar uoliau stengtųsi jam patikti net kentėjimuose.

Nemažiau ši dovana reikalinga ir tam, kad turėtume jėgų su gerumu ir švelnumu bendrauti su nesimpatiškais žmonėmis ir tėviškai elgtis su mūsų globoje esančiais, kad juose formuotųsi Kristaus dvasia. "Mano vaikeliai, - sako šv. Paulius galatams, - kuriuos aš ir vėl su skausmu gimdau, kol jumyse išryškės Kristaus atvaizdas!" /Gal. 4,19/.

3. Priemonės maldingumo dovanai kultivuoti. Pirmoji priemonė - dažnai mąstyti tuos gražius Šv.Rašto tekstus, kuriuose aprašomas Dievo gerumas bei gailestingumas žmonėms, ypač jam ištikimiems. Naujojo Testamento laikotarpyje Dievas nori, kad jis būtų laikomas Tėvu, kad jis būtų mylimas ir gerbiamas kaip Tėvas. Tad visuose savo reikaluose turime kreiptis į jį, kaip vaikai į savo Tėvą - su derama pagarba ir meile. Tokioje nuotaikoje atlikinėsime maldingumo praktikas iš meilės ir pagarbos savo dangiškajam Tėvui ir pirmiausia stengsimės jam patikti, o ne paguodos elgetauti.

Antroji priemonė - eilinius savo veiksmus paversti religijos dorybės aktais, atliekant juos mintimi, kad patiktume dangiškajam Tėvui. Taip elgiantis, visas mūsų gyvenimas taps ištisa malda, vaiko pagarbos bei meilės aktu savo Tėvui, o mūsų santykiai su artimu bus tikrai broliški. Tad įgyvendinkime šiuos šv. Pauliaus žodžius: "Lavinkis maldingume... maldingumas viskam naudingas, nes jam skirta esamojo ir būsimojo gyvenimo pažadas" /1 Tim 4,7.8/.

3/ TVIRTUMO DOVANA

1. Prigimtis. Tai dovana, kuri patobulina tvirtumo dorybę, duodama valiai įtaigos ir energijos, kurios įgalina valią veikti ir pakelti didelius dalykus džiugiai bei drąsiai, nugalint visas kliūtis.

Tvirtumo dovana tuo skiriasi nuo tvirtumo dorybės, kad ji atsiranda ne dėl mūsų pastangų, bet yra mumyse Šventosios Dvasios

veikimo dėka, kuri suteikia sielai ypatingos valdžios savo žemesnėms galioms ir išorinėms sunkenybėms. Tvirtumo dorybė sunkumų akivaizdoje nepašalina iš sielos tam tikro svyravimo, tam tikros baimės dėl galimo nepasisekimo. Tvirtumo dovana visa tai šalina, suteikdama visišką tikrumą, džiaugsmą, viltį, kad viskas baigsis gerai, ir dėl to jos įtakoje žmogus tiesiog stebuklus daro. Štai dėl ko sakoma apie šv.Steponą diakoną, kad jis buvo pilnas jėgos /tvirtybės/, nes buvo pilnas Šventosios Dvasios /plg.Apd 6,8; 7,55/.

Veikti ir kentėti skaudžiausiose sunkenybėse, ir tai heroiškai - tai du aktai, į kuriuos žmogų įgalina tvirtumoxdxmxmax dovana. V e i k t i - tai be dvejojimo ir baimės imtis sunkiausių reikalų, pvz.: praktikuoti tobulą susitelkimą, esant užimtiems įvairiausiais reikalais /taip elgėsi šv.Vincentas Paulietis, šv.Teresė Avilietė/; išsaugoti skaistybę pavojingiausiose aplinkybėse /kaip šv.Tomas Akvinietis/; būti nusižeminusiais, kai visi garbina /kaip šv. Liudvikas karalius/; nieku laikyti pavojus, sunkenybes, nuovargį, net pačią mirtį /kaip šv.Pranciškus Ksaveras/; nepaisyti žmonių nuomonių ir niekinti jų rodomą pagarbą /kaip šv. Jonas Chrizostomas, kuris tik vieno bijojo - nuodėmės/.

K e n t ė t i ilgai ir skaudžiai reikia nemažiau tvirtumo. Tai parodė savo pavyzdžiu šv.Liudvina. Pakelti pasyvaus apvalymo bandymą ar per visą gyvenimą iki smulkmenų laikytis regulos reikia heroiško tvirtumo, kurio siela gali parodyti tik tvirtumo dovanos dėka. Kankinystė yra puikiausias tvirtumo dovanos aktas, o kadangi kenčiama dėl Dievo, tai ji yra brangesnis dalykas už pačią gyvybę. Ne mažesnis tvirtybės dovanos aktas Dievxxgarb yra diena dienon, per visą savo gyvenimą kasdien visa atiduoti Dievo garbei ir sielų išganymui.

2. <u>Reikalingumas.</u> Apie tvirtumo dovanos reikalingumą kalba pats gyvenimas. Juk, norint išsilaikyti pašvenčiančiojoje malonėje, dažnai tenka veikti g heroiškai. O taip veikti įmanoma tik dėka tvirtumo dovanos. Kai kurių profesijų žmonėms ji ypač reikalinga /pvz.: kareiviui karo metu, gydytojui epidemijos metu, o kunigui - beveik nuolat/.

3. <u>Priemonės šią dovaną kultivuoti.</u> Kadangi tvirtumo dovana nėra mūsų pastangų vaisius /kaip tvirtumo dorybė/, bet ji - Dievo dovana mums, tad suprantama, kad jos reikia ieškoti Dievuje, pirmiausia, giliu nusižeminimu. Kaip liudija istorija, Dievo

Apvaizda dažnai kaip įrankiais yra pasinaudojusi silpnaisiais, nes jie buvo giliai nusižeminę. Giliai išgyvendami savo nepajėgumą, jie visa savo būtybe ieškojo stiprybės Dievuje. Tokia prasmė yra ir šių šv.Pauliaus žodžių: "Dievas pasirinko, kas pasauliui atrodo kvaila, kad sugėdintų išminčius. Dievas pasirinko, kas pasauliui silpna, kad sugėdintų galiūnus. Ir tai, kas pasaulio akimis - žemos kilmės, kas paniekinta, ko nėra, Dievas pasirinko, kad niekais paverstų tai, kas laikoma kažin kuo, - kad joks žmogus negalėtų didžiuotis prieš Dievą" /1 Kor 1,27-29/.

Reikia pasinaudoti ir menkiausiomis aplinkybėmis, kuriose, ištveriant pastangose, galima praktikuoti tvirtumą ir kantrybe. Taip elgiasi tie, kurie nuo ryto iki vakaro kasdien laikosi regulos ligi smulkmenų, kurie stengiasi būti susitelkę maldingumo pratybose, kurie stropiai laikosi tylos, kai yra tiek progų plepėti, dairytis ir t.t ; kurie išlaiko mandagumą su nesimpatingais grubiais žmonėmis; kurie su džiaugsmu priima kitų pastabas, net barimus bei neteisingus smerkimus ir t.t. Kas taip elgiasi kasdieniniuose reikaluose, tas pajėgs panašiai elgtis ir atsitikus nekasdieniniam reikalui. Iš tiesų, kas yr heroiškas mažuose, tas yra heroiškas ir didžiuose dalykuose.

4/ DIEVO BAIMĖS DOVANA

1. Prigimtis. Čia turima mintyje ne tas siaubas, kuris apima nusidėjėlį, kai jis mąsto apie savo atsakomybę prieš Dievą, nuo kurio niekur negali pasprukti. Čia neturima mintyje nė pragaro baimės, kurios užtenka atsiplėšti nuo nuodėmių, bet kurios nepakanka tapti šventu nė žemiausiame laipsnyje. Čia kalbama apie baimę iš pagarbos, iš pergyvenamo sūniškumo Dievui, apie baimę, kuri nuteikia bijoti, kad neįžeistume Dievo, didžiausios meilės verčiausio dangiškojo Tėvo.

Dievo baimės dovana kartu patobulina ir vilties bei susivaldymo dorybes: vilties dorybę - nuteikdama sielą bijoti nepatikti Dievui ir bijoti, kad nebūtų nuo jo atskirta; susivaldymo dorybę - nuteikdama vengti netikrų malonumų, kurie gali paveikti žmogų prarasti Dievą per savo sunkias nuodėmes.

2. Apibrėžimas. Dievo baimės dovana nuteikia valią sūniškai gerbti Dievą ir tuo pačiu tolina ją nuo nuodėmės, kuri Dievui nepatinka, ir įgalina viltis jo galingos pagalbos.

Dievo baimės dovana apima tris pagrindinius aktus:

a/ gyvą Dievo didybės nuovoką ir didžiausią baimę įžeisti jį net mažiausia nuodėme. "Ar nežinai, mano dukrele, - kalbėjo

Viešpats šv.Kotrynai Sienietei, - kad visos bausmės, kurias pakelia ar gali pakelti siela šiame gyvenime, nėra pakankamos nubausti už mažiausią nuodėmę? Nes įžeidimas, kurį padaro tokia nuodėmė man, begaliniam Gėriui, reikalauja begalinio atsiteisimo". Tai yra gerai supratę šventieji, ir dėl to jie per visą gyvenimą atgailavo už mažiausius savo neištikimumus Dievui;

b/ gyvą gailestį už mažiausius nusikaltimus, kurie yra begalinės dieviškosios Didybės įžeidimai. Iš čia kyla karštas troškimas visa tai atitaisyti aukos ir meilės aktais;

c/ budrų rūpestį vengti progų nusidėti ir didelį stropumą pažinti Dievo valią bei jo pageidavimus ir prie jų prisitaikyti.

3. Reikalingumas. Dievo baimės dovana visų pirma reikalinga tam, kad mūsų santykiai su Dievu nevirstų perdaug familiariais /blogąja prasme/. Yra žmonių, kurie išleidžia iš akių Dievo didybę ir tą begalinį nuotolį tobulumo atžvilgiu, kuris yra tarp Dievo ir mūsų. Jie kalbasi su Dievu kaip su sau lygiu. Tiesa, kai kurias sielas pats Dievas kviečia į intymų bendravimą su juo, į nuostabų familiarumą su juo. Tačiau tai pradėti priklauso jam, o ne mums, nes jis gali iki mūsų menkumo nusilenkti, bet mes negalime iki jo Didybės iškilti. Vienok Dievo baimės dovana netrukdo maldingumo dovanai. Ji padaro, kad mūsų pagarba savo dangiškajam Tėvui tampa ir didesnė, ir gilesnė.

Dievo baimės dovana nuteikia vyresniuosius elgtis su savo pavaldiniais pagarbiai, nes juk tas pats Tėvas yra ir vyresniųjų, ir pavaldinių. O kas gerbia savo Tėvą, tas gerbia ir jo paveikslą. Juk kiekvienas žmogus yra gyvas Dievo paveikslas. Taigi ta pati pagarba, kuria gerbiame Dievą, turi apimti dėl Dievo ir artimą. Be to, vyresniškumas juk taip pat iš Dievo. Taigi nėra ko juo didžiuotis prieš kitus, o reikia žiūrėti, kad juo būtų pasinaudota Dievo garbei, artimo labui ir savo dvasinei pažangai.

4. Priemonės Dievo baimės dovanai kultivuoti. Reikia dažnai apmąstyti Dievo didybę, jo tobulumus, jo visagalybę, jo valdžią į mus. Taip pat - tikėjimo šviesoje svarstyti, kas yra nuodėmė. Nežiūrint, kokia ji bebūtų maža, vis tiek tai yra bėgalinės Dievo didybės įžeidimas. Iš šių mąstymų bei svarstymų visuomet kyla pagarbi baimė įžeisti savo Valdovą. Šios baimės įtakoje esame labai budrūs, kad neįžeistume Dievo net ir mažiausia nuodėme.

Norint puoselėti savyje šią pagarbios baimės nuotaiką,reikia

rūpestingai daryti sąžinės tyrimą, ypač daugiau kreipiant dėmesio į nuoširdų gailestį, negu į praeities veiksmų buhalterinę apyskaitą: "Manoji, Dieve, auka - tai širdis sugrudus. Graudžios, nuolankios širdies tu neatstumsi"/Ps 50,19/.

Kad įsigytume vis didesnį sielos tyrumą, reikia kasdien vienytis su Jėzumi, dėl mūsų tiek atgailojusiu. Juo mūsų neapykanta nuodėmei bus didesnė ir mūsų nusižeminimas dėl jos gilesnis, tuo bus pilnesnis atleidimas, tuo sielos nekaltybė bus didesnė.

5/ MOKSLO DOVANA

Visos trys intelektualinės /mokslo, supratimo ir išminties/ dovanos tiesiogiai pasitarnauja kontempliacijai. Mokslo /scientiae/ dovana įgalina teisingai spręsti apie kūrinius jų santykiuose su Dievu.Supratimo dovana padeda suvokti intymią harmoniją tarp visų apreikštų tiesų. Išminties dovana įgalina spręsti, vertinti bei skonėtis apreikštosiomis tiesomis. Visų pirma toms dovanoms bendra tai, kad jos dieviškuosius dalykus įgalina pažinti eksperimentaliai, arba tarsi eksperimentaliai, patiriamai, t.y. ne svarstymo keliu, bet aukštesnės šviesos dėka, kuri įgalina sielą patiriamai juos pažinti. Ši aukštesnioji šviesa, suteikiama Šventosios Dvasios, iš tiesų yra tikėjimo šviesa, bet daug aktyvesnė, daug stipriau šviečianti negu paprastai. Jos dėka apreikštąsias tiesas pažįstame antgamtine intuicija, o ne protavimu, vadinasi, panašiai kaip pirmuošius pažinimo principus.

1. <u>Prigimtis.</u> Mokslo dovana - tai ne filosofinis pažinimas, kurį įgyjame protavimo keliu. Tai nėra nė teologinis pažinimas, kurį įgyjame protavimu apie apreikštąsias tiesas, bet tai yra šventųjų mokslas, kuris įgalina sveikai galvoti apie kūrinius bei jų santykius su Dievu.

2. <u>Apibrėžimas.</u> Mokslo dovana - tai toji iš Šventosios Dvasios dovanų, kuri Šventosios Dvasios apšviečiančiojo veikimo įtakoje patobulina tikėjimo dorybę, įgalindama sielą pažinti kūrinius iš jų santykių su Dievu. Dėl to Oljė ir rašo: "Dievas yra Būtis - visa pripildanti ir visa apimanti. Jis apsireiškia visų daiktų išore. Dangus ir žemė byloja, kas jis yra... Taigi kiekviename kūrinyje, kuris yra tarsi Dievo tobulybių Sakramentas, turime garbinti tąjį, kurį tas kūrinys apreiškia... Tai mums lengvai sektųsi, jei nebūtume Adome praradę malonės... Bet nuodėmė ją išplėšė , ir Jėzuje Kristuje ji yra grąžinama tik labai tyroms

sieloms, kurioms tikėjimas atidengia Dievo Didybę, kur ji besislėptų... Ši tikėjimo šviesa vadinama šventųjų mokslu. Ji be juslių pagalbos, be proto išvedžiojimų rodo kiekvieno kūrinio priklausomumą nuo Dievo... Tai mokslas, kuris įgyjamas be vargo ir vienu akimirksniu. Vienu žvilgsniu įžvelgiama visų daiktų priežastis ir kiekviename jų randama pakankamai apie ką mąstyti ir kontempliuoti amžinai" /Esprit de M.Olier, t.I,p.346/.

Mokslo dovanos objektas - kūriniai, kiek jie veda mus į Dievą savo nuolatiniu priklausomumu nuo jo.

Jei svarstome kūrinių kilmę, jie liudija, kad yra kilę iš Dievo, kuris juos sukūrė ir palaiko buvime: "Jis padarė mus, o ne mes patys". Jei tyrinėjame kūrinių prigimtį, aptinkame juose Dievo tobulybių atspindžius. Jų tikslas - vesti mus į Dievą: jie tarsi laiptai, kuriais kopiame prie Dievo.

Mokslo dovana įgalina mus greitai ir tikrai matyti tai, kas liečia mūsų ir kitų šventėjimą. Mokslo dovanos šviesoje matome savo sielos būklę: jos slapčiausias tendencijas, jų priežastis bei motyvus ir galimus padarinius. Taip pat matome, kaip turime elgtis su artimu jo išganymo labui/ pvz.: pamokslininkai mato, apie ką ir kaip turi kalbėti savo klausytojams, kad juos paskatintų į šventumą; nuodėmklausiai - į ką reikia kreipti penitento dėmesį, kokias priemones patarti jo labui ir t.t./.

3. Naudingumas. Aišku, kad mokslo dovana yra labai naudinga eiliniams tikintiesiems, o ypač - religingiesiems ir kunigams.

Mokslo dovana padeda nusigręžti nuo kūrinių, nes padeda pažinti, kokie jie yra menki savyje.Jie negali žmogaus padaryti laimingo, o yra net ir pavojingi ta prasme, kad gali žmogų pavergti ir taip atitraukti nuo ištikimumo Dievui. Išsilaisvinę iš netikusios kūrinių įtakos, tampame laisvi kilti prie To, kuris vienas tegali pasotinti mūsų sielas, trokštančias laimės, ir tai - vispusiškos ir amžinos.

Mokslo dovana padeda gerai naudotis kūriniais, naudotis jais kaip laiptais į Dievą. Natūraliai žmogaus instinktai veikia žmogų kūriniais naudotis ne tik savo kasdieniniams reikalams patenkinti, bet kartais žmogų taip pavergia jų reliatyvus naudingumas, kad žmogus gali juos palaikyti savo gyvenimo tikslu. Šios dovanos dėka aiškiai matome, kad kūriniai yra tik laiptai prie To, kuris yra mūsų laimės versmė. Vadinasi, juose matome jų autoriaus pėdsakus, jų autoriaus tobulybių atspindžius, kurie nukreipia mūsų dėmesį garbinti Dievą.

4. Priemonės kultivuoti mokslo dovaną. Didi priemonė - nuolat laikyti tikėjimo akis atmerktas, tikėjimo šviesoje matyti kūriniją. Nesivaduoti juslinio pažinimo trumparegiškumu, o nuolat matyti kūriniuose jų Kūrėjo talentą, jų Kūrėjo tobulybių atspindžius ir garbinti visa ko pirminę Priežastį bei savo gyvenime visa į ją rikiuoti. Šv.Paulius rašo: "Dėl jo aš ryžausi visko netekti ir viską laikau sąšlavomis, kad tik laimėčiau Kristų" /Fil 3,8/.

Šios dovanos gaivinami, mokėsime atsižadėti visko, kas nėra naudinga mūsų pašaukimo kelyje, o kartais ir to, kas naudinga, bet nebūtina, kad mūsų žingsniai į Kristų būtų lengvesni.

6/ SUPRATIMO DOVANA

1. Prigimtis. Supratimo/intellectus/ dovana skiriasi nuo mokslo dovanos, nes jos objektas yra daug platesnis: jis nesiriboja vien sukurtais dalykais, bet apima ir visas apreikštąsias tiesas. Ir dėl to jos įtakoje mūsų žvilgsnis yra gilesnis, įgalinąs mus suvokti apreikštųjų tiesų intymią reikšmę. Aišku, ji neįgalina įžvelgti vidinės tikėjimo paslapčių prasmės, kas yra rezervuota palaimintajam regėjimui, bet įgalina suprasti /nežiūrint jų neperprantamumo/, kad jos yra tikėtinos, kad puikiai derinasi viena su kita, ir taip įžvelgiama į jų tikėtinumo motyvus.

2. Apibrėžimas. Supratimo dovana - tai toji Šventosios Dvasios dovana, kuri Šventosios Dvasios apšviečiančiojo veikimo įtakoje įgalina mus intuityviai pažinti apreikštąsias tiesas, liekantis jų paslaptingumui neperprantamam.

3. Padariniai. Supratimo dovanos pagrindiniai padariniai mumyse yra trys:

a/ Supratimo dovana įgalina įsibrauti į apreikštųjų tiesų vidų, kaip moko šv.Tomas Akvinietis, šešiais būdais:

1/ suvokiama substancija, slypinti po savo akcidensais, pvz., Viešpats Jėzus po savo eucharistiniais pavidalais /vienas kaimietis, Arso klebono paklaustas, ko jis taip žiūri į tabernakulį, atsakė: "Aš žiūriu į jį, o jis į mane"/;

2/ padeda suvokti posakių prasmę, slypinčią po raidėmis.Pvz., Viešpats Jėzus, keliaudamas kaip nepažįstamasis drauge su savo dviem mokiniais į Emausą, atidengė jiems prasmę pranašysčių apie jį. O kiek kartų Šventoji Dvasia yra padėjusi suvokti sieloms Šv.Rašto posakių pačią giliausią prasmę /pvz., šv.Kūdikėlio Jėzaus Teresei - evangeliškosios kūdikystės prasmę/;

3/ įgalina įžvelgti pojustinių ženklų prasmę. Taip šv. Paulius mato krikšto metu pasinardinimo vandenyje prasmę, kad tai reiškia mūsų mirtį nuodėmei, o išnirime iš krikšto vandens - prisikėlimą su Kristumi naujam gyvenimui;

4/ įgalina matyti dvasinę realybę pro išorę, pvz., pro Nazareto stalių, kuris darbavosi Juozapo dirbtuvėje, matyti pasaulio Kūrėją;

5/ supratimo dovanos dėka matome padarinius, esančius savojoje priežastyje, pvz., Viešpaties Jėzaus išlietame ant kryžiaus kraujyje matome mūsų sielų apiplovimą nuo nuodėmių moralinio purvo ir mūsų sutaikymą su Dievu; pro tekantį iš atverto Jėzaus šono kraują matomas Bažnyčios gimimas, sakramentų įsteigimas;

6/ supratimo dovanos dėka matome taip pat priežastis jų padariniuose, pvz., išoriniuose įvykiuose matome Dievo Apvaizdos veikimą.

b/ Supratimo dovanos dėka matome apreikštąsias tiesas tokioje šviesoje, jog jomis tikime daug tvirčiau, nors jų paslaptingumas netampa akivaizdžiai įžvelgiamas. Šv.Tomas Akvienietis apie tai taip sako: "Pažįstame, kad tai, kas išoriai matoma, tiesai nėra priešinga... kad nėra reikalo atsitrukti nuo to, kas tikima". Tobuliau kontempliuojamas Dievas, žinoma, ne tiesioginiu jo matymu akis į akį, kaip bus palaimintajame regėjime, bet tuo atžvilgiu, kuo Dievas nėra. Apie tai plačiau bus kalbama vėliau.

c/ Supratimo dovanos dėka pažįstama ir daugiau tiesų, nes jį įgalina iš apreikštų principų padaryti teologines išvadas. Pvz., iš apreiškimo: "Ir Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų", yra išvesta beveik visa teologinė doktrina apie Įsikūnijusį Dievo Žodį, o iš apreiškimo: "Iš kurios gimė Jėzus, kuris vadinamas Kristumi", yra išvesta visa teologija apie Mariją.

4. <u>Priemonės kultivuoti supratimo dovaną.</u> Pagrindinis būtinas nusiteikimas, kad šią supratimo dovaną gautume, - tai gyvas bei vientisas tikėjimas, kuris nužemintai laukia iš Dievo daugiau šviesos geriau pažinti apreikštom tiesoms. Tai tikėjimas, ieškąs apreikštųjų tiesų gilesnio supratimo.

Po tokio tikėjimo akto turi sekti pastangos geriau suvokti tą ar kitą Šv.Rašto posakį, kuris apreiškia mums norimą geriau pažinti tiesą; pastangos ją pažinti visoj platumoj, naudojantis atatinkamomis analogijomis /panašybėmis/; pastangos suvokti tarp artimų apreikštų tiesų ryšį, harmoniją, svarstyti vieną tiesą sąryšyje su jai artima kita tiesa /taip, pvz. Žodžio vaidmens

pažinimas Švč.Trejybėje padeda suvokti patį žmonijos atpirkimo darbą, o atpirkimo suvokimas duoda naujos šviesos trinitarinių asmenų santykių suvokimui/. Idant šios pastangos būtų sėkmingos, reikia stengtis pažinti apreikštąsias tiesas su pagarba ir meile joms, o pirmiausia - nusižeminimo dvasioje. Taip ragina elgtis pats Viešpats Jėzus: "Aš garbinu Tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad paslėpei tai nuo šimintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams" /Mt 11,25/.

7/ IŠMINTIES DOVANA

1. Prigimtis ir apibrėžimas. Tai dovana, kuri patobulina meilės dorybę ir drauge yra protė bei valioje, nes iš jos eina į sielą ir šviesa, ir meilė. Dėl to ji yra laikoma tobuliausia iš visų dovanų ir ji apima visas kitas dovanas, panašiai kaip meilė apima visas kitas dorybes.

Šv.Bernardas išminties dovaną vadina skoningu dieviškųjų dalykų pažinimu. Taigi, išminties dovanoje skiriami du dalykai:

a/ š v i e s a, kuri suteikia protui šviesos ir taip įgalina teisingai spręsti apie Dievą ir apie kūrinius, kiek jie mus veda į savo Kūrėją bei visa ko galutinį tikslą. Vadinasi, įgalina spręsti apie dalykus iš jų giliausios priežasties bei galutinio tikslo ir visa suvesti į dievišką sintezę;

b/ a n t g a m t i n i s s k o n i s, kuris nuteikia valią skonėtis dieviškais dalykais tarsi savais, atitinkančiais valios troškimus. Kaip saulės spindulys - drauge šviečia, daro daiktus matomais ir tuo džiugina akį, šildo, savo jaukia šiluma teikia gyvybingo malonumo, - taip panašiai ir išminties dovana: pripildo protą šviesos, kurios dėka protas geriau ir giliau visa suvokia iš giliausių buvimo bei veikimo priežasčių, šildo valią, perima ją meilės šiluma ir sielą pripildo džiaugsmo.

Taigi išminties /sapientiae/ dovaną galima taip apibrėžti: tai dovana, kuri, patobulindama meilės dorybę, įgalina spręsti apie Dievą ir dieviškus dalykus iš giliausių jų priežasčių ir tuo įgalina dvasiniai jais skonėtis.

Taigi ji skiriasi nuo supratimo dovanos, kuri įgalina pažinti apreikštąsias tiesas savyje ir santykius tarp jų, bet ne jų giliausiose priežastyse, ir neįgalina jas mylėti bei jomis skonėtis. Išminties dovanos dėka šv.Paulius vienu žvilgsniu mato visą atpirkimo planą, mato Dievą, visa ko galutinį tikslą, Kristų - kaip pavyzdinę priežastį visų pašauktųjų į išganymą. Šv.apašta-

las Jonas šios dovanos dėka mato visa ko centrine priežastimi tai, kad Dievas yra meilė. Šv.Tomas Akvinietis suvokia visą teologiją tiesoje, kad Dievas yra visokio buvimo pirmoji priežastis ir visa ko galutinis tikslas, į kurį visa grįžta.

2. Išminties dovanos padariniai. Išminties dovana, patobulindama meilę, tuo pačiu patobulina ir visas kitas dorybes, kurios yra meilėje panašiai, kaip saulės baltame spindulyje yra visos spektro spalvos.

Išminties dovana tikėjimą daro nepalaužiamu, įgalindama beveik patiriamai pažinti tą tikrovę, apie kurią kalba apreikštosios tiesos, giliausiose jos priežastyse ir ja skonėtis.

Išminties dovana stiprina viltį, nes, įgalindama mus beveik apčiuopiamai pažinti mūsų ryšius su Jėzumi, sustiprina įsitikinimą, kad ten, kur yra "pirmgimis daugelio brolių tarpe", kur yra mistinio Kristaus Kūno Galva, ten bus ir tie, kurie yra šio Kūno gyvi nariai.

Išminties dovana įgalina tobulai praktikuoti moralines dorybes, nes tiems, kurie šios dovanos dėka yra skonėjęsi dangiškais dalykais, žemiškieji malonumai neturi nei jokio skonio, nei patrauklumo. Jie trokšta kentėti su Kristumi, nuo visa ko atsiplėšti, kad būtų Jėzui mielesni.

Kaip matome, tarp išminties dovanos ir supratimo dovanos yra tas skirtumas, kad supratimo dovanos dėka proto įžvalgumas yra didesnis, o išminties dovanos dėka siela patiriamai gyvena ta realybe, apie kurią mums kalba apreikštosios tiesos. Taigi šiuodvi dovanos viena kitą papildo ir praktikoje yra lyg vienas dalykas.

3. Priemonės išminties dovanai kultivuoti. Kadangi išminties dovana yra viena iš didžiausių ir mums reikalingiausių dovanų, tai pirmiausia reikia jos karštai trokšti ir prašyti jos visu sielos karščiu.

Kadangi išminties dovana įgalina mus visa išrikiuoti į Dievą, tai turime stengtis pažinti, kokiu būdu visos tiesos, kurias rūpinamės vis geriau pažinti, kyla iš Dievo, kaip iš visa ko pirminės priežasties, ir į jį traukia, kaip į visa ko galutinį tikslą. Taigi reikia pratintis nepasimesti smulkmenose, bet visa matyti giliausių priežasčių šviesoje ir visa į jas rikiuoti, t.y. siekti tobulos gyvenimo sintezės, visa išrikiuojant į Dievą.

Ši dovana, įgalindama skonėtis dieviškais dalykais, įpareigoja mus iš savo pusės pratintis juos mylėti ir jais skonėtis, giliai įsitikinant, kad bet koks pažinimas, kuris neveda į meilę,

yra tuščias. Iš tiesų, kaip galima nemylėti Dievo, kuris yra pati tiesa, pats gėris bei grožis?! "Patyrinėkit ir pamatysit, koksai Viešpats geras" /Ps 33,9/. O kadangi dieviškieji dalykai - tai Dievo gražumo bei gerumo panašybės, todėl negalima mylėti ir skonėtis Dievu, tuo pačiu nemylint ir nesiskonėjant jo grožio bei gerumo atspindžiais jo veikaluose.

3. ŠVENTOSIOS DVASIOS DOVANŲ VAIDMUO MALDOJE IR KONTEMPLIACIJOJE

Iš to, ką jau esame sakę apie dovanų vaidmenį dvasiniame gyvenime, matyti, kad jų vaidmuo maldoje ir kontempliacijoje yra labai didelis.

1. Pirm, negu dovana pasiekia pilno savo išsivystymo, kai tik pradedama jas kultivuoti, jos savo šviesa bei įtaka į dorybes daro maldą gilesnę bei karštesnę. Pirm, negu jos iškelia sielą į pasyvinę būseną, daro ją jautresnę bei imlesnę Šventosios Dvasios poveikiui. Toks yra bendras teologijos mokslas šijo klausimu. Jo santrauką duoda Meinardas /Meynard/ šiais žodžiais: "Jų veikimas pasireiškia ne tik heroiškais dorybių aktais, bet lygiai apima ir tam tikrą kiekį aplinkybių, kuriose Dievo valia reikalauja iš mūsų tam tikro greitumo ir didesnio paklusnumo eilinių dorybių praktikavime krikščioniškajame gyvenime, pvz., kada reikia išsilaisvinti iš ydų, kada reikia tvardyti aistras, atsispirti kūno, pasaulio ir velnio gundymams, o ypač kada asmens silpnumas ir trapumas reikalauja pilnesnės ir veiksmingesnės pagalbos, t.y. aukštesnio veikimo principo. Ši nuomonė, kuri, manome, yra teisinga, remiasi įsitikinimu, kad dovanos veikia ne šalia dorybių, bet ateina į pagalbą, dėl kurios visų dorybių praktikavimas tampa greitesnis ir lengvesnis". Taigi, jei Šventosios Dvasios dovanos teigiamai veikia eilinių dorybių praktikavimą, tai taip pat teigiamai remia maldą, kuri yra religijos dorybės aktas ir viena iš sėkmingiausių priemonių praktikuoti dorybes.

Šiuo laikotarpiu dovanos veikia taip susiliedamos su dorybių pasireiškimu, kad jų veikimą nuo šių pastarųjų veikimo beveik neįmanoma atskirti. Tik atskirais momentais pasireiškia kiek ryškiau, būtent, praeinančia intuicija, kuri daro gyvos įtakos į apsisprendimą ir sukelia meilės polėkius, didesnius už šiaip įprastinius.

2. Dar stipriau Šventosios Dvasios dovanos pasireiškia aktyvioje kontempliacijoje, kuri yra tam tikra jausminė tiesos intuicija. Juk supratimo ir išminties dovanų nuosavus pasireiškimas, pirm, negu jos pasiekia pilno išsivystymo, yra ne kas kita, kaip paremti vientisą tikėjimo žvilgsnį ir taip padaryti protą įžvalgesnį, o valią - karštesne meile liepsnojančią. Šis Šventosios Dvasios dovanų pasireiškimas nors dar ir neiškelia sielos į pasyvinę būseną Dievo veikimui, bet jis jau yra aktyviojoje kontempliacijoje dažnesnis bei veiksmingesnis, negu šiaip maldoje. Tai paaiškina, dėl ko siela aktyviojoje kontempliacijoje gali ilgiau ir su didesniu jautrumu laikyti žvilgsnį nukreiptą į vieną ir tą pačią tiesą.

3. Bet ypač Šventosios Dvasios dovanos reiškiasi pasyviojoje kontempliacijoje: pasiekusios pilno savo išsivystymo, Šventosios Dvasios dovanos suteikia sielai ypatingo lankstumo bei imlumo, o tai daro ją tinkamą mistiniam gyvenimui.

a/ Ypač didelį vaidmenį kontempliacijoje vaidina mokslo, supratimo ir išminties dovanos.

Kontempliacijos tiesioginė versmė - mūsų sielos aukštesniosios galios: protas ir valia, patobulintos ir perkeistos teologinių dorybių bei dovanų ir veikiamos veikiančiosios malonės /gratia operantis/. Iš tiesų, dovanos tiesiog įsilieja į sielos galias taip, kad tas pat aktas yra ir galios, ir dovanos. Taip perkeistos galios yra kontempliacijos tiesioginė versmė, iš kurios ji teka, veikiant jas veikdinančiajai malonei, panašiai kaip protas, patobulintas tikėjimo dorybės, yra versmė tikėjimo aktų.

Visi teologai yra tos nuomonės, kad kontempliacijos betarpiška versmė yra supratimo ir išminties dovanos. Kai kurie teologai mano, kad mokslo dovana kontempliacijai neturinti betarpiškos reikšmės. Bet dauguma teologų mano, kad ir mokslo dovana turinti vaidmenį kontempliacijoje, o taip yra dėl to, kad dažnai kontempliacija prasideda nuo kūrinių kontempliacijos, ir mokslo dovanos dėka kontempliuojama Dievo bei jo tobulybių atspindys kūriniuose, o šiame atspindyje - pats Dievas ir jo tobulybės. Dievas,kaip sako Šventasis Kryžiaus Jonas, yra palikęs savo pėdsakus kiekviename savo kūrinyje ne vien dėl to, kad juos yra sukūręs, bet ir dėl to, kad juos yra apdovanojęs įvairiomis malonėmis ir savybėmis, kurios yra Dievo tobulybių atspindžiai. Mokslo dovanos dėka siela gali kūriniais kaip laiptais artėti prie Dievo ir džiaugtis Dievo tobulybių atspindžiais kūriniuose.

b/ Visos šios trys dovanos /supratimo, išminties ir mokslo/ viena kitos veikimą remia, ir jų veikimas eina arba vienas po kito, arba drauge toje pačioje kontempliacijoje.

Taip m o k s l o dovanos dėka pasikeliame nuo kūrinių iki Dievo, kad su juo susivienytume. Antgamtinės šviesos dėka matome, kad visa, ko pasaulis ieško ir siekia, yra tuščias dalykas, kad kančia ir pažeminimai - tai priemonės artėti prie Dievo ir jį garbinti, kad kūrinių tobulybės - tai Dievo tobulybių atspindžiai ir t.t. Šią šviesą lydi malonė, kuri veikia valią, padėdama jai atsiplėšti nuo kūrinių ir jais naudotis tik kaip laiptais į Dievą.

S u p r a t i m o dovana įgalina eiti toliau: ji įgalina sielą matyti nuostabią harmoniją tarp mūsų sielos ir Dievo, tarp apreikštų tiesų ir mūsų giliausių troškimų, taigi tarpusavio harmoniją tarp pačių apreikštųjų tiesų, ir taip nukreipia mūsų protą ir širdį į intymų Dievo gyvenimą, į imanentinius jo veikimus: į Švč.Trejybės asmenų kilimą, į Įsikūnijimą ir malonės gyvenimą, ir padeda visą tai geriau pažinti.

I š m i n t i e s dovana, įgalindama visa vertinti Dievo atžvilgiu ir skonėtis dieviškais dalykais, dar labiau prikausto mūsų dėmesį prie kontempliuojamo dalyko. Šis skonėjimasis yra taip stiprus, jog sielai atrodo, kad dangus ir žemė ir visa, kas juose yra, turi susilieti ir išnykti neapsakomame skonyje. Jis perima visą sielą, ir atrodo, kad siela jame tirpsta. Visa tai yra tarsi dangiškosios laimės aušra.

c/ Kitos keturios Šventosios Dvasios dovanos /Dievo baimė, maldingumo, patarimo ir tvirtumo/, nors ir tiesiogiai neturi vaidmens kontempliacijoje, bet ir jos prisideda prie kontempliacijos dviem būdais, būtent: 1/ jos sielą daro lankstesnę ir imlesnę Šventosios Dvasios veikimui, 2/ bendradarbiauja, žadindamos širdyje maldingus jausmus, kurie maitina kontempliaciją. Taigi D i e v o b a i m ė s dovana palaiko ir tobulina gailesti ir nusigręžimą nuo kūrinijos; m a l d i n g u m o dovana palaiko kūdikišką meilę dangiškajam Tėvui; t v i r t u m o dovana stiprina atsidavimo ir ištvermės jausmus; p a t a r i m o dovana įgalina gautus kontempliacijoje apšvietimus panaudoti savo ir kitų labui. Taigi kiekviena Šventosios Dvasios dovana turi savo dalį kontempliacijoje.

<u>Pastaba.</u> Daug teologų ir mistikų kalba <u>apie penkias dvasines jusles</u>, kurios yra panašios į penkis kūno pojūčius arba kūno jusles. Šv.Augustinas rašo: "Ką pagaliau myliu, o mano Dieve, kada myliu Tave?... myliu tikrą šviesą, tikrą balsą, tikrą kvapą,

tikrą maistą, tikrą apkabinimą, taigi myliu, mano Dieve, šviesą, balsą, kvapą, maistą, apkabinimą mano vidinėmis juslėmis; ten atsispindi mano sielai tai, ko erdvėje nėra; ten skamba tai, ką laikas nežymi; ten kvepia tai, kas vėjo neišpustoma;ten skonimasi tuo, kas valgant neišsibaigia; ten susijungiama su tuo, kuriuo pasisotinimas natstumia. Tai ir yra tai, ką aš myliu, kada myliu savo Dievą" /plg. Confess., X.6/. Taigi, kas suprantama šiomis dvasinėmis juslėmis? Iš tikro tai ne kas kita, kaip Šventosios Dvasios dovanų reiškimasis, ypač supratimo ir išminties dovanos. Regėjimo ir girdėjimo dvasinė juslė - tai supratimo dovana, kuri įgalina matyti Dievą ir dieviškuosius dalykus ir girdėti jį, kalbantį mūsų širdyje. Kitos trys juslės - tai išminties dovana, kuri įgalina Dievu skonėtis, kvėpuoti ir kvėpinti jo tobulybes bei sueiti į kontaktą su juo: tai yra ne kas kita, kaip eksperimentaliai patiriama Dievo meilė.

4. ŠVENTOSIOS DVASIOS VEIKIMO VAISIAI IR P-ALAIMINIMAI

Su Šventosios Dvasios dovanomis siejasi ir Šventosios Dvasios veikimo vaisiai bei palaiminimai, kurie atitinka dovanas bei jas papildo. Tai veltui /neužtarnautai/ duotos malonės /gratiae gratis datae/.

1. Šventosios Dvasios veikimo vaisiai. Kai siela yra ištikima veikdinančiosioms malonėms, tada jos išveda sieloje į veikimą dorybes ir dovanas, t.y. produkuoja dorybių aktus, - pradžioje sunkiai ir netobulus, vėliau tobulesnius ir su skoniu, ir jie sielą pripildo šventu džiaugsmu. Tai ir yra Šventosios Dvasios veikimo vaisiai, kuriuos galima taip aptarti: tai dorybių aktai, kurie yra pasiekę tam tikro tobulumo ir kurie pripildo sielą šventu džiaugsmu. Šv.Paulius priskaito jų net devynetą: meilė, džiaugsmas, taika, kantrybė, malonumas, gerumas, ištikimybė, švelnumas, susivaldymas /žr. Gal 5,22-23/. Tačiau nereikia manyti, kad tai pilnas jų sąrašas. Anot šv.Tomo Akviniečio, tai simbolinis skaičius, kuris reiškia visus dorybių aktus: Šventosios Dvasios veikimo vaisiai - tai visi dorybių veiksmai, kurie teikia žmogui dvasinio džiaugsmo. Vaisiai taip skiriasi nuo dorybių ir dovanų, kaip aktai nuo savo galių. Ne visi dorybių aktai vadinami Šventosios Dvasios vaisiais, o tik tie, kurie sukelia žmoguje dvasinio džiaugsmo. Pradžioje dorybių aktai reikalauja jėgų įtempimo ir yra aitrūs, kaip nenunokę vaisiai. Po ilgesnio laiko, uoliai kartojant dorybių aktus, jie tampa lengvesni, malonūs

ir teikia džiaugsmo. Tik šie dorybių aktai vadinami Šventosios Dvasios vaisaisi.

Taigi Šventosios Dvasios vaisių susilaukiama tik rūpestingai kultivuojant dorybes ir dovanas, o su šiais vaisiais ateina palaiminimai - amžinosios laimės preliudija.

2. Palaiminimai - tai visa Dievo veikimo mumyse paskutinis vainikas. Kaip Šventosios Dvasios vaisiai, taip ir palaiminimai yra aktai, bet tokio tobulumo, kad jie daugiáu laikomi dovanų negu dorybių aktais /plg. S.th.I-a II-ae, q.70; a.2/. Tai vaisiai, bet tokio tobulo subrendimo, kad jų dėka jau čia žemėje ragaujama amžinoji laimė, palaimintųjų laimė. Dėl to jie ir vadinami palaiminimais.

Mūsų Viešpats Kalno pamoksle pamini aštuonis palaiminimus: dvasios neturtas, švelnumas, ašaros, alkis bei troškulys, teisingumas, gailestingumas, širdies tyrumas, kantrybė persekiojimuose. Šis skaičius taip pat simbolinis ir neišskiria kitų heroiško šventumo aktų.

Šie palaiminimai dar nėra tobula laimė. Tai greičiau priemonės pasiekti amžiną laimę, ir tai - labai veiksmingos priemonės. Kai su džiaugsmu gyvename neturtu, švelnumu, tyrumu, nusižeminimu, kai meldžiamės už priešus ir jiems darome gera, kai mylime kryžius, tai tobulai gyvename Kristaus dvasia ir tada greitai bėgame tobulumo keliu.

Kultivuojamos Šventosios Dvasios dovanos įveda sielą į tobulųjų kelią.

a/ Jų dėka visos dorybės /teologinės ir moralinės/ praktikuojamos labai tobulai; jų aktais jungiamasi su Dievu ir persiimama jo tobulybėmis.

b/ Jos padaro sielą taip jautrią ir klusnią Šventosios Dvasios veikimui, kad siela tampa tarsi smuiku rankose Šventosios Dvasios, kuri išgauna nuostabių dieviškų melodijų.

Kol dovanos dar nėra pasiekusios pilno išsivystymo ir veikia lyg slaptai, užsislėpusios dorybių aktuose, jų įtakoje malda virsta nesudėtinga malda arba aktyviąja kontempliacija. Api-e ją toliau ir a kalbėsime.

II. AKTYVIOJI KONTEMPLIACIJA

Aktyvioji kontempliacija vadinama įvairiai. Šv.Teresė Avilietė ją vadina susikaupimo malda. Čia susikaupimas suprantamas aktyvus, t.y. paties žmogaus pastangų rezultatas. Siela sutelkia visas savo jėgas į Dievą: jo klausyti, jį mylėti. Daug kas aktyviąją kontempliaciją dar vadina nesudėtingu įtemptu žiūrėjimu, nesudėtingu Dievo artumo išgyvenimu, nesudėtingu atsidavimu Dievui arba nesudėtingu tikėjimo žvilgsniu, nes siela sutelkia jautrų žvilgsnį į Dievą, buvoja jo artumoje, atsiduoda į jo rankas: žiūri ir myli. Bosuė ją vadina nesudėtinga malda /oratio simplex /, nes jos įtakoje visa darosi mažiau sudėtinga: ir galvojimas, ir jautimas, ir net pats gyvenimas. Karmelitų teologai ir daugelis kitų nuo XVII a. ją vadina įsigytąja kontempliacija, kad atskirtų nuo Dievo duotos kontempliacijos, arba kontempliacijos tikrąja prasme /contemplatio infusa/. Mes ją vadinsime aktyviąja kontempliacija dėl to, kad joje siela yra aktyvi. Tuo tarpu Dievo duotoje kontempliacijoje siela laikosi daugiau pasyviai: ji tik ima į save Dievo veikimą. Todėl šią pastarąją kontempliaciją ir vadinsime pasyviąja kontempliacija.

1. AKTYVIOSIOS KONTEMPLIACIJOS PRGIMTIS

Labai gražiai ją aprašo Bosuė: "Reikia įprasti maitinti sielą nesudėtingu bei meilingu žvelgimu į Dievą ir į mūsų Viešpatį Jėzų Kristų. Šį afektą reikia skirti nuo protavimo, nuo kalbėjimo ir nuo daugelio jausmų, kad išlaikytume jį nesudėtingą, pagarboje ir dėmesyje, ir taip nuolat vis labiau artėtume prie Dievo - savo pirminės priežasties ir galutinio tikslo... Mąstymas savo laiku yra labai geras dalykas ir labai naudingas dvasinio gyvenimo pradžioje. Bet nereikia įsikibus jo laikytis, nes siela savo ištikimumu apsimarinimų praktikoje ir susitelkime pribręsta tyresnei ir intymesnei maldai, kurią galima pavadinti nesudėtinga ir kuri yra ne kas kita, kaip nesudėtingas žiūrėjimas, stebėjimas armeilingas dėmesys į kokį nors dievišką objektą, kuriuo gali būti Dievas savyje ar kai kuriose savo paslaptyse ar kitos krikščioniškos tiesos. Taigi siela, palikdama protavimą, mielai atsiduoda kontemplicijai, kuri laiko ją ramią, susitelkusią ir pajėgią priimti dievišką veikimą ir įtaigą, kurią jai komunikuoja Šventoji Dvasia. Siela mažai veikia ir daug gauna. Šis Šventosios Dvasios veikimas yra malonus ir labai vaisingas, o kadangi siela randasi arčiau visokios šviesos, malonės ir dorybės versmės, ji visa tai gauna

gausiau".

Aktyvioji kontempliacija iš dviejų aktų susideda: ž i ū r ė t i ir m y l ė t i. Žiūrėti į Dievą ar kitą kurį dievišką objektą ir jį mylėti; mylėti, kad būtų galima geriau įsižiūrėti. Palyginus šią kontempliaciją su protavimo pobūdžio mąstymu ar širdies malda /oratio affectiva/, patraukia dėmesį jos trejopas nesudėtingumas, arba sudėtingumo mažėjimas.

1. Pirmasis sudėtingumo mažėjimas pasireiškia protavimo mažėjimu, o vėliau - ir visišku pranykimu protavimo, kuris tokios didelės reikšmės turi pradedančiųjų mąstymuose. Pradedantieji, būdami reikalingi gilesnio įsitikinimo, o širdimi melstis dar neįpratę, yra reikalo verčiami ilgai protu svarstyti pagrindines tikėjimo tiesas ir jų santykius su dvasiniu gyvenimu, pagrindinių krikščioniškųjų dorybių reikalingumą bei priemones ir būdus jas praktikuoti. Taip meldžiasi tol, kol pati siela prabyla pagarbos bei meilės jausmais, kol ima išsilieti gailesčiu, nusižeminimu, tvirtu nusistatymu nekartoti praeities klaidų, prabyla karštomis nuolatinėmis maldomis.

a/ Pagaliau ateina laikas, kai jau įsitikinimai taip giliai yra suleidę šaknis sieloje, kad jie tampa lyg mūsų sielos dalimi. Tada jiems atgaivinti, iššaukti juos į dėmesio centrą pakanka kelių minučių. Jiems atgijus, jų įtakoje spontaniškai bei lengvai kyla pamaldūs jausmai. Tai ir yra širdies malda /oratio affectiva/.

b/ Vėliau įvyksta kitas sudėtingumo mažėjimas: kelios protavimo minutės pakeičiamos intuityviniu proto žiūrėjimu. Kaip pirmieji pažinimo principai be jokių ilgų įrodymų, o tik vienu proto žvilgsniu suvokiami, jų aiškumu gėrimasi, panašiai vyksta ir su pagrindinėmis dvasinio gyvenimo tiesomis po to, kai jas esame ilgą laiką atidžiai svarstę. Tada pakanka trumpo protu žvilgterėjimo į jas - ir jos visame aiškume atsistoja prieš mūsų dvasios akis. Pvz., idėja tėvo, taikoma Dievui, pradžioje, kad ji ką nors mums sakytų, reikėjo ilgai ir detaliai ją analizuoti ir taikyti Dievui. Po šitokio ilgesnio svarstymo pakanka tik mesti į ją proto žvilgsnį, ir jos turinys visas iš karto stovi prieš mus ir byloja apie Dievą, kaip neapsakomai tėviškai jis yra geras, o siela skęsta kūdikiškoje pagarboje ir meilėje jam.

c/ Kartais siela pasitenkina ir neaiškiu Dievo bei dieviškųjų dalykų matymu, ir jau to užtenka, kad ji skendėtų maloniame Dievo artume ir degtų jam pagarba ir meile.

2. Panašiai sudėtingumo mažėjimas vyksta ir jausmuose. Pradžioje jų yra daug ir jie reiškiasi arba kartu, arba vienas po kito: meilė, dėkingumas, džiaugsmas, užuojauta, skausmas dėl nuodėmių, kurios įžeidžia Dievą, troškimas tapti geresniu, prašymas pagalbos ir t.t. Bet tuojau vienas kuris jausmas ima užtrukti ilgiau: penkias, dešimt minučių. Pvz., Dievo Tėvo idėja sukelia širdyje vieną labai intensyvų meilės jausmą, kuris per kelias minutes apima visą sielą ir produkuoja joje atitinkamai kilnius nusiteikimus. Iš tiesų, vieno jausmo, bent pradžioje, dar nepakanka visam maldai skirtam laikui užimti, šiam jausmui kiek atlyžtant, reikia eiti prie kitų jausmų. Kas taip nesielgia, patenka į išsiblaškymus, į tingų snaudulį.

Tarp jausmų vienas iš jų pradeda pirmauti. Jis nuolat grįžta į protą ir širdį. Jo objektas tampa centrine idėja, į kurią orientuojasi visos kitos mintys. Tokia idėja vieniems būna Viešpaties Jėzaus kančia, lydima meilės ir aukojimosi jausmų: "Kuris pamilo mane ir paaukojo save už mane" /Gal 2,20/; kitiems -Viešpats Jėzus, gyvenąs Eucharistijoje, kuris tampa centru visų minčių ir jausmų, ir nuolat kartojama: "Maldingai garbinu Tave, užsislėpusioji Dievybe!" Kitus užvaldo idėja, kad Dievas yra sieloje: čia jį garbina per visą dieną visu savo gyvenimu - mintimis, maldos aktais, darbais. "Jei kas mane myli, laikysis mano žodžio, ir mano Tėvas jį mylės; mes pas jį ateisime ir apsigyvensime... Dievo šventovė šventa, ir toji šventovė - tai jūs!... Tad šlovinkite Dievą savo kūnu!" /Jn 14,23; 1 Kor 317; 6,20/. Iš tiesų, kai siela svarsto - ne tik svarsto, o tiesiog mato! - kad ji ne tik turi garbės būti Dievo akivaizdoje, bet kad turi laimės turėti jį savyje, tai ši mintis daro labai gilaus įspūdžio visai sielai ir įveda ją į gilų susikaupimą. Ji žiūri į meilės ir didybės Dievą ir į visą didžiai garbingą Švč.Trejybę, kuri teikiasi būti ir gyventi joje kaip savo šventovėje. Ji žiūri į tai su didžiausiu pasitenkinimu, džiugi ir laiminga, kad turi jį ir jos visi troškimai yrapatenkinti: ji žiūri ir myli ir nieko daugiau čia žemėje netrokšta.

3. Šis sudėtingumo mažėjimas greitai apima visą gyvenimą. Anot Bosuė: "Ši aktyvioji kontempliacija turi prasidėti su išbudimu iš miego. Atsibudus tuojau reikia atgaivinti tikėjimą, kad Dievas yra visur ir kad Jėzaus Kristaus žvilgsnis nuolat yra atkreiptas įmus, kur mes bebūtume ir ką beveiktume. Taip gyvename visą dieną. Dienos užsiėmimuose nuolat jaučiame, kad tai atliekame Dievo akivaizdoje ir nuolat mūs stebint Jėzui. Liturginėse bei privatinėse maldose daugiau kreipiama dėmesio į Dievo buvimą mumyse, negu į atskirų sakinių prasmę, ir visų pirma siekiama tuo parodyti, kad jis mylimas už visa labiausiai. Sąžinės tyrimas darosi taip pat mažiau sudėtingas: vienu pažvelgimu siela mato išsyk visas tik ką padarytas klaidas, jų bodisi, dėl jų gailisi. Studijos, išoriniai užsiėmimai atliekami maldos dvasioje, Dievo akivaizdoje, karštu troškimu duoti Dievui garbę. Net ir paprasčiausi veiksmaiyra perimti tikėjimo dvasios ir meilės ir jie yra nuolat aukojamos Dievui atnašos: "... ir atnašautumėte dvasines aukas, priimtinas Dievui per Jėzų Kristų" /1 Pt 2,5/.

2. AKTYVIOSIOS KONTEMPLIACIJOS NAUDINGUMAS

Aktyviosios kontempliacijos nauda yra didelė, nes jos dėka visas gyvenimas tampa mažiau sudėtingas, labiau vieningas didesnei Dievo garbei ir dvasiniam sielos labui. Ir taip jis tampa panašus į dieviškąjį gyvenimą, kuris yra tobuliausiai vienas.

1. Dievui duodama garbė per visą dieną. Šis nuolatinis pilnas meilės žiūrėjimas į Dievą padeda sielai pažinti Dievą geriau, negu aukščiausi protavimai. Šiame žiūrėjime užmirštame save, kūrinius matome tik jų santykiuose su Dievu. Ir taip gyvenimas tampa nuolatiniu religijos dorybės aktu, išpažinimo ir meilės aktu. Tada siela gali kartoti su Marija: "Mano siela garbina Viešpatį".

2. Aktyvioji kontempliacija taip pat daro sielą vis šventesne. Siela, beveik nuolat būdama sutelkusi meilingą dėmesį į kurią nors tikėjimo tiesą, vis geriau pažįsta Dievą. Šio didėjančio pažinimo įtakoje vis karščiau jis mylimas ir taip sueinama į vis intymesnę vienybę su juo. O šios didėjančios vienybės dėka siela vis labiau persiima Dievo tobulybėmis ir Viešpaties Jėzaus dorybėmis ir tampa šventesnė paties Dievo šventumu.

Nusigręžimas bei visa būtybe atsitraukimas nuo kūrinių vis didėja, didėjant vienybei su Dievu. Į kūrinius žiūrima kaip į laiptus, vedančius arčiau prie Dievo, ir jais naudojamasi tik

kaip šio pobūdžio laiptais. Kūriniai tokiai sielai tiek verti, kiek jie yra Dievo tobulybių atspindžiai: ji,matydama kūriniuose Dievo atspindžius, garbina jų Kūrėją.

Nusižeminimas tampa daug lengvesnis: Dievo akivaizdoje bei jo šviesoje daug lengviau matomas savo menkumas, savo net mažiausios nuodėmės, ir džiaugiamasi, kad prisipažinimu prie savo nuodėmių ir gailesčiu už jas galima garbinti Dievo gailestingumą. Užuot save laikiusi vertesne už artimą, siela gerai ir giliai jaučia, kad ji iš savęs Dievo akyse yra menkesnė už kitas, ir, jei joje yra kas gero, tai "visa garbė ir šlovė tik Dievui".

Dabar, turbūt, aišku, kad aktyvioji kontempliacija ypatingai padeda garbinti Dievą ir pašvęsti savo sielą.

3. BŪDAS AKTYVIAI KONTEMPLIUOTI

1/ KAS YRA PRIBRENDĘS AKTYVIAJAI KONTEMPLIACIJAI

Apie tai buvo kalbama skyriuje apie tobuluosius. Čia paminėtini du ženklai, iš kurių galima spręsti, kad siela jau yra pribrendusi aktyviajai kontempliacijai.

1. Tai tam tikras nemėgimas nei protautiniai mąstyti, nei kartu daugeliu jausmų kilti prie Dievo. Nežiūrint didžiausių pastangų melstis gerai "po senovei", siela neranda sotumo ir alksta kažko kito. Žinoma, čia kalbama apie uolias sielas, o ne apie atšalusias, kurios nemėgsta jokios maldos.

2. Spontaniškas linkimas į vis mažiau sudėtingas maldas kaip formos, taip ir turinio atžvilgiu. Spontaniškas įsižiūrėjimas į Dievą, visa kita net ilgesniam laikui pamirštant: vienu kuriuo jausmu, ypač meile, ilgesnį laiką, kitką pamirštant, vienijamasi su Dievu.

Praktikoje, kai dvasios vadas mato, kad uoliai sielai, nežiūrint visų pastangų, nesiseka nei protautiniai mąstyti, nei drauge visais jausmais vienytis su Dievu, turi ją pamokyti aktyviosios kontempliacijos.

2/ AKTYVIOJI KONTEMPLIACIJA KAIP TOKIA

Reikia konstatuoti faktą, kad specialaus metodo melstis aktyviąja kontempliacija nėra. Metodas reikalingas tik ten, kur daugelį dalykų reikia suvesti į darnią visumą. O aktyvioji kontempliacija yra tokia nesudėtinga! Tai - žiūrėti ir mylėti. Tiesa, yra patarimų, kurie gali tai ar kitai sielai padėti ilgesnį

laiką buvoti Dievo artumoje, bet juos reikia taikyti sieloms individualiai, atsižvelgiant į kiekvienos polinkį bei stilių.

1. Toms sieloms, kurioms padeda juslių nukreipimas į pojuslinį objektą, galima patarti kontempliacijos metu žiūrėti į kryžių ar į tabernakulį, ar į kokį paveikslą, padedantį sutelkti mintis ir jausmus į Dievą.

2. Kas turi gyvą, kūrybingą vaizduotę, gali susikurti kokią nors sceną iš Viešpaties Jėzaus gyvenimo, žinoma, ne iki detalių, smulkmeniškai, kaip paprastame kontempbiacijos pobūdžio pagal šv.Ignotą mąstyme, bet bendrais bruožais, pvz.: Kristus Alyvų sode ar ant Kalvarijos kalno. Paskui - su meile kontempliuoti Tą, kuris tiek kenčia dėl mūsų: "Kuris pamilo mane ir paaukojo save už mane" /Gal 2,20/.

3. Kitoms sieloms padeda turėjimasprieš dvasios akis kokio Evangelijos posakio ar kokios nors trumpos maldos. Apie tai kalba šv.Ignotas, kalbėdamas apie antrąjį būdą melstis. Kaip patirtis rodo, daugelį šis šv.Ignoto metodas įveda į aktyviąją kontempliaciją. Taigi patariama pasidaryti sąrašas ištraukų, kurios, skaitant Evangeliją, buvo pavergusios ir protą, ir valią, ir jausmus.

4. Jausmingoms sieloms patariama daryti motyvuotus meilės Dievui aktus /pvz.: "Mano Dieve, myliu Tave visa širdimi, nes esi pats gerumas, pats grožis..."/ ir tol juos iš lėto kartoti, kol siela juose randa dvasinio medaus, panašiai kaip bitutė tol yra prie žiedo, kol jame randa nektaro. Galima panašiai kreiptis į Jėzų /pvz.: "Myliu Tave, Jėzau, nes esi vertas didžiausios meilės; esi mano Viešpats, ir noriu meilingai klausyti Tavęs visame; esi gerasis Ganytojas, ir noriu Tave sekti; esi mano Mokytojas, ir tikiu visa, ko esi mokęs" ir t.t /. Galima pasinaudoti O ir O ljė patarimais: prieš <u>akis Jėzus</u> - su pagarba stovėkime kurį laiką prieš jį, kol širdis įsiliepsnos meile jam; <u>Jėzus širdyje</u> - maldaujame, kad Šventoji Dvasia padėtų tapti kuo panašesniais į Jėzų, visų dorybių versmę; <u>Jėzus rankose</u> - kad jo valią įvykdytume, kad būtume jo mistinio Kūno nariai, visuomet atsidavę Galvai.

5. Yra sielų, kuriose pirmauja valia. Joms nei protu, nei jausmais ilgesnį laiką vienytis su Dievu nevyksta, o kai bando tai daryti, kamuoja išsiblaškymai, patenka į sausras. Jų aktyvioji kontempliacija - tai noras visą maldos laiką mylėti Dievą labiau

už viską, nora smelstis meilės dvasioje, noras liktis visuomet atsidavusiomis Dievo valiai... Čia verta pabrėžti, kad meilė prašoka kitas dorybes ir kitas vienybės su Dievu rūšis tuo, kad jei norima mylėti, tai ir mylima. Jei tikrai imsime meilingai vienytis su valia To, kurį mylime ar kurį norime mylėti, tai tuo valios aktu greitai pasieksime tos vienybės. Juk meilė - tai ne kas kita, kaip jausminio pobūd-žio mūsų valios aktas.

6. Aktyviojoje kontempliacijoje, kaip ir širdies maldoje, nesame laisvi nei nuo išsiblaškymų, nei nuo sausrų. Išsiblaškymų ir sausrų atvejais tenka nusižeminti ir aukoti Dievui tas skaudžias valandas ir, nežiūrint tų bandymų, stengtis buvoti Dievo artumoje su visišku atsidavimu Dievo valiai. Išsiblaškymai gali trukdyti nuolat būti Dievo akivaizdoje protui, bet ne valiai, kurios aktas tęsiasi ir tada, kada vaizduotė nuklysta nuo kontempliacijos objekto.

3/ PASIRENGIMAS AKTYVIAJAI KONTEMPLIACIJAI IR JOS UŽBAIGIMAS

1. Ar reikia parengti aktyviajai kontempliacijai objektą? Bendrai - taip. Šv.Pranciškus Salezas tai yra pataręs šv.Joanai de Šantal. Jis rašė jai 1610.III.11 d.: "Aš nesakau, jog padarius pasirengimą ir maldoje įėjus į aktyviąją kontempliaciją, nereikėtų jos būdu melstis. Tačiau nenoriu sutikti su tuo, kad būtų galima pastoviai visai nesiruošti, kaip nesutinku su tuo, kad būtų galima pasitraukti iš Dievo akivaizdos be padėkojimo, be pasiaukojimo akto ir be aiškios maldos. Pavieniais atvejais visa tai gali pasirodyti naudinga, tačiau iš to pasidaryti sau taisyklę - tam, prisipažįstu, būčiau priešingas". Tai labai protingas patarimas: parengtas objektas negali sutrukdyti Šventąjai Dvasiai sugestionuoti kitus objektus, o jei kito nesugestionuotų, tada pasirinktas objektas tebūna aktyviosios kontempliacijos objektas.

2. Pasirengimas aktyviajai kontempliacijai apima ir pasiryžimą, kurį reikia padaryti pabaigoje. Gera jį pramatyti jau iš vakaro. Gali atsitikti, kad Šventoji Dvasia nesugestionuos kito pasiryžimo, o tik paveiks sielą atsiduoti Dievui per visą dieną, tačiau pats pasiryžimo pramatymas iš anksto visuomet bus naudingas. Čia reikia pabrėžti: kadangi sudėtingumas eina mažyn visu frontu, tai geriausias pasiryžimas visuomet bus, pvz.: buvoti nuolat Dievo artumoje arba nieko jam neatsakyti, arba visa daryti iš meilės jam. Kas nesimeldžia aktyviąja kontemplia-

cija, tam tokie pasiryžimai gali atrodyti per bendri, bet kas meldžiasi aktyviąja kontempliacija, tam tokie pasiryžimai yra labai konkretūs.

4. SANTYKIS TARP AKTYVIOSIOS IR PASYVIOSIOS KONTEMP-LIACIJOS

Kad tiksliau nusakytume santykį tarp aktyviosios ir pasyviosios kontempliacijos, pirma įrodysime, kad: a/ aktyvioji kontempliacija ir savo esmėje ir savo ištakose yra įgytoji kontempliacija ir b/ aktyvioji kontempliacija - tai geriausias sielos pasirengimas pasyviajai kontempliacijai.

1/ AKTYVIOJI KONTEMPLIACIJA YRA TIKRA KONTEMPLIACIJA

Taip mano Bosuė. Jis, aprašęs aktyviąją kontempliaciją, sako: "Taigi siela, palikdama protavimą, naudojasi miela kontempliacija, kuri ją laiko ramią, atidžią ir tinkamą priimti Šventosios Dvasios veikimą bei įtaigą, kuriuos jai teikia Šventoji Dvasia". Jau kiek anksčiau minėjome, kad kontempliacija - tai nesudėtinga tiesos intuicija. Aktyvioji kontempliacija, kaip matėme, kaip tik ir yra tokia tiesos intuicija.

Aktyvioji kontempliacija yra žmogaus pastangomis įsigytas būdas melstis. Tiesos intuicija, bent pradžioje, čia trunka neilgai: ji tuojau užleidžia vietą kitoms mintims bei jausmams.Žingsnis po žingsnio siela įpranta žiūrėti ir mylėti Dievą vis ilgiau ir tai sintetiškai, panašiai kaip menininkas kontempliuoja kokį meno šedevrą, kurio atskirus fragmentus jau prieš tai yra detaliai išstudijavęs. Čia, kaip atrodo, viskas vyksta pagal ordinarinį psichologinį procesą, kuris, aišku, suponuoja gyvą tikėjimą ir slaptą Šventosios Dvasios dovanų veikimą per dorybes, ypač per tikėjimą ir meilę. Bet aktyviojoje kontempliacijoje nestebima ypatingo Dievo veikimo veikdinančiąja malone.

2/ AKTYVIOJI KONTEMPLIACIJA PARENGIA SIELA PASYVIAJAI KONTEMPLIACIJAI

Aktyvioji kontempliacija įveda sielą į tokią būseną, kurioje ji yra labai atidi ir paklusni malonės impulsams /facile mobilis a Spiritu Sancto - lengvai paveikiama Šventosios Dvasios/. Kada Dievo gerumui patiks ypatingai veikti sielą, tada ji geriau matys kontempliuojamą objektą vienu intuicijos aktu, mylės karštesnę meile ir taip įžengs į pasyviąją kontempliaciją, kurioje siela yra gaunančiosios būklėje, o Dievas yra jai duodančioje

vaidmenyje.

Taigi tarp pasyviosios ir aktyviosios kontempliacijos yra toks santykis, kaip tarp tobulo ir dar tobulesnio veikimo. Aktyvioji kontempliacija įgyjama tikėjimo dvasios dėka, o pasyviąja kontempliacija siela meldžiasi Šventosios Dvasios dovanų dėka. Tarp jų iš tiesų yra esminis skirtumas: pirmoji įsigyjama, antroji - ypatinga Dievo dovana ir gaunama tada, kada Dievui patinka ją duoti.

\- - - - - - - - -

Aktyviosios kontempliacijos laikotarpis yra jau gana tobulos formos vienybė su Dievu:

a/ siela yra jautriai ir pastoviai su Dievu, stengiasi praktikuoti dorybes vis tobuliau, padedant Šventosios Dvasios dovanoms, kurios dar veikia lyg slaptai - per dorybes ir drauge su jomis. Iš dovanų, kurios tokioj sieloj pirmauja /pagal temperamentą, užsiėmimus ir dieviškas paskatas/ yra tos, kurios traukia sielą į akciją už Dievą, už Bažnyčią, už sielų išganymą, už savęs pašventimą. Bet siela veikime liekasi vienybėje su Dievu, nes veikia dėl jo, su juo ir jo malonių veikimo įtakoje;

b/ atėjus laikui melstis, tokios sielos malda yra labai nesudėtinga: siela žiūri tikėjimo akimis į Dievą, kuris yra jos Tėvas, kuris gyvena joje, kuris dabuojasi su ja, ir kontempliuodama myli. Jos meilė kartais nuo karto išsiveržia kaip vulkanas, kartais grynais valios aktais, nes sielai tenka pergyventi ir sausros valandų, ir skaudžių bandymų, kurių metu ji nieko kito negali, kaip kartoti: "Mano Dieve, aš Tave myliu ar bent noriu mylėti; iš meilės Tau noriu pilnai įvykdyti Tavo valią, nežiūrint kokia kaina";

c/ pasitaiko momentų, kuriuose mokslo, supratimo,išminties dovanos, kurios paprastai veikia tik slaptai, pasireiškia kaip žaibas ir momentui siela atsiranda palaimintųjų ramybėje bei laimėje. Tai jau prošvaistės pasyviosios kontempliacijos.

Šeštasis skyrius

P A S Y V A U S S U D I E V U V I E N I J I M O S I L A I K O T A R P I S

1. PASYVIOJI KONTEMPLIACIJA BENDRAI

1/ PASYVIOSIOS KONTEMPLIACIJOS PRIGIMTIS

1. Apibrėžimas. Anot Šv.Tomo Akviniečio, pasyvioji kontempliacija - tai nesudėtingas intuityvinis stebėjimas Dievo ir dieviškų dalykų, kuris kyla iš meilės ir veda į meilę. Anot Šv.Pranciškaus Salezo - tai meilingas, nesudėtingas ir pastovus proto dėmesys, sutelkt-as į dieviškus dalykus.

Vėlesnieji autoriai, aiškiau skirdami aktyviąją kontempliaciją nuo pasyviosios, išsamiau apibrėžia šią pastarąją. Benediktas XV taip ją aprašo: "Tai dieviškųjų dalykų nesudėtingas stebėjimas protu /lydimas saldios meilės dieviškiems dalykams/, kylantis iš Dievo, kuris specialiu būdu paveikia protą pažinti bei valią mylėti dieviškus dalykus ir padeda šiuose aktuose per Šventosios Dvasios supratimo ir išminties dovanas, apšviesdamas protą gyva šviesa ir valią uždegdamas meile". Tai išsamus pasyviosios kontempliacijos apibrėžimas, kuris gerai nurodo Dievo ir sielos dalį joje. Čia, žinoma, yra duotas tik maloniosios, o ne sausros kontempliacijos aprašymas. Norint duoti pasyviosios kontempliacijos apibrėžimą, apimanti jos atmainas, tenka taip ją apibrėžti: tai nesudėtingas, jautrus ir gana ilgas Dievo ir dieviškų dalykų stebėjimas, kuris vyksta Šventosios Dvasios dovanų ir specialiosios veikiančiosios malonės veikimo dėka, kuris užvaldo sielą ir ji veikia daugiau pasyviai /imdama/, negu aktyviai /k ą nors kurdama/.

2. Dievo dalis pasyviojoje kontempliacijoje yra pagrindinė.

a/ Dievas, o ne kas kitas, pašaukia sielą į šią kontempliaciją. Štai dėl to visi mistikai pasyviąją kontempliaciją vadina veltui /dykai/ duota malone /gratia gratis data/. Taip moko šv.Terėsė Avilietė, kuri ją dažnai vadina antgamtine: "Vadinu antgamtiniu tai, ko negalima įsigyti nei savo darbu, nei jėga, nežiūrint,kiek dėl to būtų vargstama. Save gi parengti šiai dovanai - taip, galima". Šv.Kryžiaus Jonas rašo: "Šioje kontempliacijoje siela neveikia nei iš savęs, nei savo iniciatyva, bet Dievas veikia joje, o ji laikosi pasyviai". Tad jei čia visa iniciatyva yra tik Dievo,

jis veikia sielą, tai jis yra šioje kontempliacijoje pagrindinis veikėjas, o siela tik pasiduoda ir priima šį veikimą.

b/ Dievas taip pat parenka momentą ir kontempliacijos būdą, net jos trukmę. Jis, o ne kas kitas, pastato sielą į pasyvią būklę, užvaldydamas jos galias, kad jis veiktų jose ir per jas, žmogaus valiai tam laisvai pritariant.

c/ Pasyviojoje kontempliacijoje Dievas pirmiausia veikia, kaip sako mistikai, sielos viršūnėje, valios viršūnėje arba gilumoje, sielos centre. Tais išsireiškimais norima pasakyti, kas yra esmingiausia prote, valioje, bendrai - sieloje. Čia protas turima minty ne kaip protaująs, bet kaip stebįs tiesą supratimo ir išminties dovanų poveikyje. Taip pat ir valia - kaip vienu nesudėtingu aktu mylinti dieviškus dalykus ir jais besiskonėjanti.

Anot Liudviko Blozijaus, sielos centras, kur vyksta kontempliacija, yra daug intymesnė ir aukštesnė vieta, negu trys pagrindinės jos galios, nes jis yra jų versmė. Šiame centre visos aukštesniosios sielos galios yra tarsi kažkas viena; čia viešpatauja aukščiausia ramybė ir tobula tyla, nes į čia nepatenka joks vaizdas. Šiame tad centre slypi dieviškasis paveikslas, ir mes apvelkami dieviškąja forma.

d/ Šiame sielos centre Dievas produkuoja tuo pat metu ir pažinimą, ir meilę.

P a ž i n i m a s vyksta teigimo arba neigimo forma. Pažinimas teigimo forma /pirm,negu aiškiai pastebimas/ apima sielą gyvai, nes jis yra patiriamojo p obūdžio. Dievas gali mumyse jį produkuoti ketveriopai: 1/ patraukdamas mūsų dėmesį dovanų šviesa į idėją, kurią jau turime, bet dar nebuvome pilnai perpratę /pvz., žinome, kad Dievas yra meilė, bet ši dieviška šviesa įgalina taip gerai suprasti ir skonėtis šia mintimi, jog visa mumyse yra jąja užimta ir perimta/; 3/ įgalindamas iš dviejų turimų idėjų padaryti išvadą, kurią ši šviesa daro taip pat labai gyvą sieloje /pvz.: tiesa, kad Dievas yra viskas, o aš niekas, Šventoji Dvasia leidžia suprasti, kad nusižeminimas yra būtina mūsų pareiga/; 3/ produkuodamas idėją, kurios neturime, o šios iš Dievo kylančios idėjos vaizduoja dieviškus dalykus daug tobuliau ir gyviau, negu mūsų įsigyjamos idėjos /tai vyksta vizijų ir apreiškimų metu/; 4/ suteikdamas sielai praeinamo palaimingojo regėjimo /visionem beatificam/. Tai buvo suteikta, kaip mano šv.Tomas Akvinietis, Mozei, šv.Pauliui, o kai kurie

Bažnyčios Tėvai mano, kad ir Švč. Mergelei Marijai.

Pažinimas, kuris vyksta neigimo forma, parodo Dievo transcenden/talumą. Apie tai bus kalbama vėliau.

Dievas taip pat produkuoja sieloje neapsakomą m e i l ę. Tai daro per intuiciją, kad Dievas - ir tik Dievas! - yra aukščiausias gėris. Taip pažintas aukščiausias gėris traukia į save stipriai, neatspiriamai, panašiai kaip stiprus magnetas traukia į save geležines vinutes. Ir tai vyksta neprievartaujant laisvės, nes siela laisvai šiam traukimui pasiduoda. Vadinasi, siela skuba prie Dievo su tokiu pat įkarčiu, su kokiu ji ž veržiasi į laimę.

3. <u>Sielos dalis pasyviojoje kontempliacijoje.</u> Siela, paveikta malonės, laisvai duodasi Dievo veikiama.

a/ Vadinasi, duodasi laisvai Dievo paimama ir veikiama, kaip kūdikis, kuris leidžiasi motinos nešamas ant rankų, laisvai bei linksmai tam pritardamas. Taigi šis pasidavimas Dievo veikimui yra drauge ir pasyvus, ir aktyvus. P a s y v u s ta prasme, kad siela yra bejėgė iš savęs veikti, kaip darė anksčiau. Kontempliacijos metu siela negali protauti: ji priklauso nuo aukštesnio principo, kuris ją valdo, kuris sutelkia jos žvilgsnį, jos protą ir širdį į kontempliuojamą objektą, daro ją pajėgią mylėti Dievą ir juo skonėtis, sugestionuoja, ką turi daryti, ir stipriai veikia tai daryti. Pradžioje būna nepilnas bejėgiškumas. Sielos galių surišimas įvyksta laipsniškai ir, paprastai, nėra visiškas. Tik labai aukštuose kontempliacijos laipsniuose, ypač ekstazėse, jis būna visiškas. Pvz., taip vadinamoje "ramybėje" /apie ją kalbėsime vėliau/ žodinė malda ir meditacija sunkiai duodasi, bet, paprastai, nėra negalima. Pilnoje vienybėje Dievas veikia protą taip, kad jis visai negali protauti, o tik gali žiūrėti ir stebėtis dieviškais dalykais.

Tačiau siela, negalėdama protauti, nesilieka tingumo būklėje. Dievo veikimo įtakoje ji veikia, žiūrėdama į Dievą ir jį mylėdama, nors šiedu aktai nėra skirtingi, o tarsi kažkas viena. Čia veikiama kaip niekuomet, nes veikiama padedant dvasinei jėgai, kuri dvigubina, trigubina ir t.t. sielos jėgas. Siela jaučiasi lyg būtų perimta ir perkeista į aukštesnę būtybę, į sielą savo sielos,kuri ją remia ir ją pakelia į Dievą: tai specialios veikdinančiosios malonės veikimo išdava, kuriai su malonumu pritariama.

b/ Šioje būklėje Dievas kontempliuojamas kaip gyva realybė. Šią kontempliaciją lydi eksperimentinis patyrimas, kurio

žmonių kalbos žodžiais neįmanoma apsakyti. Dabar Dievas pažįstamas ne indukcijos ar dedukcijos keliu, bet nesudėtinga intuicija, kuri, tiesa, nėra aiškus Dievo regėjimas, bet Dievas patiriamas kontakto būdu kaip esąs ir skonimasi jo malonėmis. Tai tarpinis pažinimas tarp tikėjimo ir palaimintojo regėjimo, bet arčiau susipažinę matome, kad tai yra ypatingas tikėjimo aktas.

c/ Dažnai siela daugiau myli, negu pažįsta. Tai taip vadinamoji s e r a f i š k a kontempliacija. Gi toji kontempliacija, kurioje pirmauja pažinimas, vadinama c h e r u b i n i š k a. Valia laikosi savo objekto kitu būdu, negu protas. Protas pažįsta objektą tik idėjoje, kuri jį atstovauja prote. Valia veržiasi į tikrovę, kokia ji yra savyje. Štai dėl to galime mylėti Dievą, kaip jis yra savyje. Pažinimo neaiškumas dar labiau žadina valią trokšti visiškai atsiduoti savo mylimajam. Ji myli jį tokį, koks jis yra savyje.

d/ Pasyviojoje kontempliacijoje yra ir džiaugsmo, ir liūdesio: džiaugsmas dėl dieviškojo Svečio artumo, liūdesys - kad jo dar negalima turėti pilnai. Kartais pirmauja džiaugsmas, o kartais - liūdesys. Tai priklauso nuo Dievo, o ne nuo pačios sielos. Dėl to kartais būna labai skaudžių valandų, vadinamų n a k t i m i s, o kartais labai laimingų bei mielų valandų. Apie tai labai išsamiai rašo šv.Kryžiaus Jonas ir šv.Joana de Šantal.

e/ Kaip vienbalsiai liudija mistikai, ši kontempliacija pilnai apsakyti žmonių kalbos žodžiais neįmanoma. Taip yra dėl to, kad: iš vienos pusės - protas skendi dieviškose tamsybėse ir suvokia Dievą neaiškiai, bet labai gyvai; iš kitos pusės - išgyvenama labai intensyvi meilė Dievui, kuri neįmanoma aprašyti.

"Dieviškos tamsybės" - tai terminas, kurį pirmą kartą yra pavartojęs Pseudo-Dionizas. Jis rašo: "Atplėšta nuo pajustinio pasaulio ir nuo protu pažįstamos tikrovės, siela įžengia į paslaptingą švento nežinojimo tamsą... ir dingsta Tame, kuris negali būti nei matomas, nei paliečiamas, ir atsiduoda jam pilnutinai..." Šv.Tomas Akvinietis tai nusako aiškiau: "Siela, eidama iš neigimo į neigimą, pakyla aukščiau už kilniausius kūrinius ir susijungia su Dievu taip tampriai, kaip beįmanoma. Šiame gyvenime protas niekuomet negali matyti Dievo esmės: jis pažįsta Dievą iš to, kuo jis nėra. Taigi proto vienybė su Dievu, kokia ji yra galima, įvyksta tada, kada Dievą kilniau pažįstame, negu kilniausi kūriniai gali jį pažinti savo jėgomis".Pati buvimo sąvoka, kokią galima

savo protu turėti, yra taip netobula, kad ją teigiamai negalima taikyti Dievui. Tik pašalinę iš jos visa, ką teigiamai žinome, galime ją taikyti Dievui. Taip ir atsirandame dieviškose tamsybėse, kuriose gyvena Dievas.

Tačiau kaip ši negatyvinė intuicija gali ką nors žinoti apie Dievą? Į šį klausimą galima atsakyti, kad, pažindami ne tai, kas yra Dievas, bet tai, kuo jis nėra, turime aukščiausią Dievo idėją, kuri aukštesniojoje sielos dalyje produkuoja gilų įspūdį dieviško transcendentalumo ir tuo pat - labai intensyvią meilę Dievui, kurio didybės ir gražumo niekas negali apsakyti. Šios neryškios ir jautrios kontempliacijos pakanka sukelti sieloje tikėjimo, pasitikėjimo, meilės bei religijos aktus, kurie užima visą sielą ir pripildo ją neapsakomo džiaugsmo.

Antrasis elementas, kuris sunkiai duodasi aprašomas, - tai karšta meilė, kuria gyvenama ir kurios neįmanoma aprašyti.

f/ Kada kontempliacija yra sausringa ir silpna, kaip, anot šv.Kryžiaus Jono, "pirmojoje naktyje", tada net nesuvokiame jos. Tik vėliau, studijuojant jos padarinius, paliktus sieloje, galima suvokti, kad jos būta. Kai kontempliacija yra taip vadinama "skoninga":,tai ir tada ne visuomet iš pat pradžių suvokiama, nes, jei ji yra silpna, tai sunku ją atskirti nuo aktyviosios kontempliacijos; tačiau kai ji yra intensyvi, tuomet tuojau suvokiama, kokioje būklėje esame.

I š v a d a. Iš to, kas pasakyta, seka, kad esminis elementas pasyviojoje kontempliacijoje yra sielos pasyvumas, kuris pasireiškia tuo, kad siela yra vedama, veikiama, jaudinama ir rikiuojama Šventosios Dvasios, užuot pati sau vadovavusi, pati puolusi į veikimą ir save rikiavusi. Ir visa tai vyksta sielai neprarandant nei laisvės, nei aktyvumo. Taigi neatitinka tikrovės teigimas, kad pasyviojoje kontempliacijoje esminis dalykas yra Dievo artumo supratimas ar Dievo artumo dvasinis jutimas, nes šių dalykų kai kada kontempliacijoje nėra /pvz.: sausringoje kontempliacijoje/. Bet vis dėlto Dievo artumo dvasinis jutimas yra vienas iš pagrindinių elementų, kaip mano šv.Teresė Avilietė.

2/ PASYVIOSIOS KONTEMPLIACIJOS NAUDINGUMAS

Pasyviosios kontempliacijos nauda yra daug didesnė negu aktyviosios kontempliacijos dėl to, kad joje siela yra didesnėje vienybėje su Dievu ir yra veiklesnės Dievo malonės įtakoje.

1. Pasyviojoje kontempliacijoje Dievui duodama didesnė garbė. Siela, patiriamai jausdama Dievo transcendentiškumą, visa savo būtybe suklumpa prieš Dievo didybę, jį garbina, jį šlovina, ir tai ne tik kontempliacijos metu, bet ir per visą dieną. Ji kviečia visą kūriniją drauge su ja garbinti Dievą, šlovinti jo šventąjį vardą.

Visa tai siela daro Šventosios Dvasios įkvėpta. Ji Šventojoje Dvasioje ir per ją garbina Dievo didybę labai karštai, didžiausiame nusižeminime. O tai duoda didžiulę garbę Dievui.

2. Pasyviosios kontempliacijos dėka siela greičiau šventėja. Pasyviojoje kontempliacijoje siela gauna tiek šviesos, tiek meilės, tiek jėgų, kad visai pagrįžtai toji kontempliacija vadinama sutrumpintu keliu į šventumą.

Šioje kontempliacijoje Dievas pažįstamas daug gyvenimiškiau. O toks pažinimas daro sielą tuo pačiu šventesne, dieviškesne /pažinimo požiūriu panašesne į Dievą./

Ji sukelia sieloje karščiausią meilę, kuria siela myli Dievą ne savo, bet Dievo jėga /meile/: "Aš pagarsinau tavo vardą, ir dar garsinsiu, kad meilė, kuria mane pamilai, būtų Dievuje, nes šioje meilės vienybėje siela skendi meilėje Dievui, ir Dievas atsiduoda jai savąja meile. Be to, šios meilės būklėje Dievas mylimas ne dėl to, kad jis sielai yra geras ar pan., bet dėl to, kuo jis yra pats savyje.

Šią meilę lydi dar tobulesnė dorybių praktika, ypač nusižeminimo, pasidavimo Dievo valiai, atsidavimo į jo rankas. Be to, nuolat ją lydi ramybė ir džiaugsmas skaudžiausiose bandymo valandose.

3/ PASKUTINIS KVIETIMAS Į PASYVIĄJĄ KONTEMPLIACIJĄ.

1. Kam Dievas suteikia pasyviosios kontempliacijos malonę.

a/ Kadangi pasyviosios kontempliacijos malonė yra veltui /neužtarnautai/ duodama malonė /gratia gratis data/, tai Dievas ją duoda tam, kam jis nori ir kada nori. Bet paprastai Dievas šią malonę duoda tik toms sieloms, kurios yra pasirengusios ją priimti. Išimties keliu, kaip rodo istorija, kartais Dievas yra davęs šią malonę ir sieloms, neturinčioms dorybių, kad jas išplėštų iš velnio nagų.

b/ Yra buvę ir privilegijuotų sielų, kurias Dievas yra pakvietęs į šią kontempliaciją nuo kūdikystės/pvz.: šv.Rožė Limietė, šv. Kūd.Jėzaus Teresė/.

c/ Tačiau dažniausiai Dievas pakviečia į pasyviąją kontempliaciją tik tas sielas, kurios yra tam pasirengusios: atsiplėšusios nuo kūrinių, uoliai praktikavusios dorybes, o labiausiai - širdies maldą. Tokia yra šv.Tomo Akviniečio pažiūra. Jis sako, kad neįmanoma pasiekti kontempliacijos, jei dorybių praktika nėra apvaldžiusi aistrų.

d/ Pagrindinės dorybės, kurias reikia praktikuoti, rengiantis gauti pasyviosios kontempliacijos malonę, yra šios:

1/ š i r d i e s t y r u m a s, t.y. nusigręžimas nuo visko, kas gali įtraukti į nuodėmę ir drumsti sielą;

2/ d v a s i o s t y r u m a s, t.y. apvaldymas smalsumo, kuris taip blaško sielą. Taigi, kad netaptų smalsumo auka, tie, kurie turi pareigos studijuoti, privalo dirbti gryna intencija ir iš meilės Dievui. Taip pat reikia mokėti savo laiku mąstymuose mažiau protauti, o daugiau melstis širdimi ir taip pat mažinti bet kokį sudėtingumą, t.y. stengtis reikštis vienu kuriuo jausmu akivaizdoje kontempliuojamojo to ar kito dieviško dalyko, kad pasiektume to, jog užtektų sielai žiūrėti ir mylėti. Vadinasi, reikia sistemingai artėti prie aktyviosios kontempliacijos ir, atėjus laikui, jąją melstis;

3/ didelis v a l i o s t y r u m a s, pasiektas savo valios atsižadėjimo praktika Dievo valios labui ir visišku atsidavimu į Dievo rankas;

4/ g y v a s t i k ė j i m a s, kuris įgalina visa išgyventi Evangelijos tiesų šviesoje ir dvasioje;

5/ r e l i g i n ė t y l a, kad visi mūsų veiksmai galėtų virsti ištisine malda /žr. "Kaip visus veiksmus paversti malda"/;

6/ galop - k a r š t a ir d o s n i m e i l ė, kuri verčia sielą aukotis ir džiaugsmingai priimti visus išmėginimus.

2. <u>Artimiausio kvietimo į pasyviąją kontempliaciją ženklai</u>. Kai siela yra jau pasirengusi gauti pasyviosios kontempliacijos malonę, ateina momentas, ir pats Dievas duoda sielai suprasti, kad ji jau turi liautis protautiniu būdu melstis. Anot šv.Kryžiaus Jono, yra trys ženklai, iš kurių galima spręsti, kad tas laikas yra jau atėjęs.

a/ Protautinis mąstymas tampa neįmanomas, nes <u>vaizduotė liekasi neveikli</u> ir šios pratybos skonis yra dingęs. Bet kol skonis yra ir yra įmanoma mąstant pereiti mintimi nuo vieno dalyko prie kito, nereikia apleisti protautinio mąstymo. Protautiniai melstis pasidaro neįmanoma todėl, kad, kaip sako šv.

Kryžiaus Jonas, siela dieviškų dalykų yra jau tiesiog pavergta, ir su tuo jau turi visa, ką gali gauti per protautinį mąstymą.

b/ Nėra jokio noro sutelkti vaizduotę ar jausmus į kokį nors dalinį dalyką, vidinį ar išorinį.

c/ Trečiasis ženklas - pats tikriausias - kai sielai patinka liktis vienai su Dievu, meilingu dėmesiu susitelkus į jį be jokių svarstymų, o sielos viduje - ramybė, taika, poilsis. Tuo metu siela nesinaudoja savo galiomis eiti nuo vieno dalyko prie kito, o yra visa susitelkusi į vieną - žiūrėti ir mylėti.

Anot šv.Kryžiaus Jono, tik visi trys ženklai drauge kalba, kad momentas apleisti protautinį mąstymą jau atėjęs.

I š v a d a. Kadangi pasyvioji kontempliacija yra tikrai puiki priemonė siekti šventumo, tai yra leistina jos prašyti, bet tik gilaus nusižeminimo dvasioje ir su sąlyga: "Fiat voluntas Tua!"

2. ĮVAIRIOS PASYVIOSIOS KONTEMPLIACIJOS FAZĖS

Pasyvioji kontempliacija nėra visuomet tokia pat. Dievas, duodamas šią malonę, prisitaiko prie žmogaus temperamento, užsiėmimų, gyvenimo sąlygų ir t.t., galima sakyti, kad kiekviena Dievo suteikta kontempliacija yra originalas. Taigi kiekviena jų - vis kitokia. Tačiau pažinimo labui bandoma jas surūšiuoti. Čia bus laikomasi didžiųjų mistikų - šv.Teresės Avilietės ir šv.Kryžiaus Jono - pažiūrų.

Pasyvioji kontempliacija bandoma dalinti į įvairius laipsnius pagal tai, kiek Dievas kontempliacijos metu užvaldo sielą.

1/ Kai Dievas užvaldo tik sielos viršūnę arba sielos centrą, palikdamas žemesniąsias sielos galia ir jusles nepaliestas,kurios gali reikštis savo veikimu, turime r a m y b ė s kontempliaciją.

2/ Kada Dievas užvaldo visas vidines sielos galias ir lieka nepaliestos tik juslės, turime p i l n o s v i e n y b ė s kontempliaciją.

3/ Kai Dievas užvaldo tuo pat metu ir visas vidines sielos galias ir jusles, turime e k s t a t i n ę v i e n y b ę /dvasines sužadėtuves/.

4/ Kada Dievas užvaldo visas vidines bei išorines sielos galias pastoviai ir nuolatiniai, turime d v a s i n ę s a n t u o k ą.

Šiuos minėtus keturis kontempliacijos laipsnius mini šv. Teresė Avilietė. Šv.Kryžiaus Jonas prie šių fazių prideda dvi "naktis", arba pasyviuosius sielos bandymus. Pirmoji

n a k t i s - tai tas pat, ką ramybės sausringoji bei skausmingoji kontempliacija. Antroji naktis apima visų bandymų kompleksą, kuris būna prieš dvasinę santuoką ir būna pilnoje bei ekstatinėje vienybėje.

Apie šias įvairias kontempliacijos fazes toliau ir kalbėsime.

1/ RAMYBĖS KONTEMPLIACIJA

1. Sausringoji ramybė, arba jausmų naktis. Kontempliacijai yra reikalingas didelis širdies tyrumas. Net ir pažangios sielos yra pilnos netobulumų ir jaučiasi puolamos septynių didžiųjų ydų. Šiuo atveju pats Dievas imasi iniciatyvos. Kad apvalytų sielą, Dievas siunčia įvairių bandymų, o sielai liekasi tik kantriai juos pakelti. Šį bandymų laikotarpį šv. Kryžiaus Jonas vadina t a m s i ą j a n a k t i m i. Vadina naktimi, nes, Dievo veikimui surišus sielos jausmines galias, kad jas palenktų protui ir sutrukdytų jam protauti, siela pasijunta atsidūrusi lyg naktyje. Mat, protui neprotaujant, o kontempliacijos šviesai pradžioje esant silpnai, viskas paskęsta tamsoje. Šv. Kryžiaus Jonas skiria dvi naktis: pirmoji naktis yra skirta apvalyti sielą nuo jausminių netobulumų ir vadinasi j a u s m ų n a k t i s, o antroji - apvalyti nuo prisirišimo prie dvasinių paguodų ir nuo savimeilės. Čia kalbėsime apie pirmąją naktį. Psichologiniu požiūriu tai labai sudėtinga būsena: maišosi šviesa su tamsa, sausra su intensyvia meile Dievui.

a/ Šio bandymo s u d e d a m i e j i e l e m e n t a i. Pirmasis ir esminis elementas - pradžia pasyviosios kontempliacijos. Dievas pradeda duoti sielai šią malonę slaptai, prieblandoje, apie kurią siela nenuvokia. Šią sielos padėtį šv. Kryžiaus Jonas palygina su šlapiomis malkomis, kurios, patekusios į židinį, pradžioje apjuosta, garuoja, šnypščia, kol išdžiūsta. Išdžiuvusios užsidega, liepsnoja, žėruoja. Taip ir siela: kol apsivalo nuo netobulumų ir kol užsidega kontempliacijos ugnimi, tenka pavargti bandymuose, pasijusti blogesne, negu jautėsi prieš tai. Tačiau sielai tik taip atrodo, o iš tiesų ji nėra blogesnė nei savyje, nei Dievo akyse.

Ši slapta kontempliacijos malonė sukelia sieloje didelę s a u s r ą, ir tai nę tik jos jausminėse galiose, kurios nelepinamos paguodų, bet ir žemesnėse galiose, kurios nepajėgia melstis protaudamos. Skaudi padėtis: siela, pripratusi prie šviesos, pasijunta jos netekusi, atsidūrusi tamsoje. Siela anksčiau puikiai atlikdavo protautinius mąstymus, džiaugdavosi tikėjimo

tiesų šviesa ir to įtakoje pergyvendavo šventus jausmus. Dabar visa tai - praeities dalykas. Mąstymas duodasi labai sunkiai, šventų jausmų nepasitaiko, dorybių praktika vos įmanoma.

Kad šią sausrą atskirtume nuo sausros, dėl kurios kaltas mūsų pačių nerūpestingumas, ir nuo atšalimo, reikia turėti prieš akis štai ką. Šios sausros metu siela: 1/ jaučia didesnį skonį Dievuje, negu kūriniuose /pakaltinamo gi atšalimo metu yra priešingai/; 2/ nuolat mąsto apie Dievą /o atšalusi - apie kūrinius/; 3/ nepajėgia protautiniai mąstyti, nors uoliai stengiasi /o atšalusi siela nesistengia ir nemąsto, kaip reikia mąstyti/.

Prie šios sausros prisideda skausmingas ilgesys didesnės vienybės su Dievu.

b/ B a n d y m a i, kurie ištinka sielą šią pirmąją naktį. Čia primintina, kad juo didesnių bandymų Dievas siunčia sielai, tuo labiau jis padeda juos įveikti.

Minėtoje dvasinėje tamsoje sielą puola baisūs gundymai: prieš tikėjimą /sielai atrodo, kad ji niekuo netiki/, prieš viltį /siela, netekusi paguodų, jaučiasi Dievo atstumta/, prieš skaistybę, prieš kantrymą /siela nori skųstis, dejuoti/, prieš dvasios ramybę /atsiranda tūkstančia skrupulų/.

Siela kenčia bandymus ir iš žmonių pusės: netikinčiųjų persekiojimai, vyresniųjų ir draugų nesupratimai, neatjautimai, kartais bandymai ir iš dvasios vado, kuris šią būklę painioja su atšalimu.

Išoriniai bandymai, kurie didina vidinius bandymus: ištinka ligos, apie kurias gydytojai neturi supratimo /jas laiko apsimetimu ar nervų negalavimu/, jaučiamasi, jog nieko nepajėgiamsa ir bet kokios pastangos skausmingai vargina, pasitaiko ir žemiškų nuostolių. Atrodo - ir dangus, ir žemė, tarsi susitarę, vėto kvietį, kad jis būtų švaresnis...

c/ Šių bandymų pati didžiausia nauda - kad jie sielą įveda į kontempliaciją. Be to, jų dėka:

1/ siela įgyja eksperimentalų savęs pažinimą, savo trūkumų bei netobulumų pažinimą;

2/ Dievo pažinimas tampa tyresnis ir meilė jam tikresnė;

3/ siela išsilaisvina iš pagrindinių ydų jų subtilesnėse formose ir geriau praktikuoja nusižeminimą, dvasinį blaivumą /nustoja pomėgio svaigintis dvasinėmis paguodomis/, o pagrindinių ydų sugestijų įtakoje įsigyja joms priešingų dorybių dideliame

laipsnyje.

Kartais Dievas, kad atgaivintų bandymų nuvargintą sielą, suteikia jai dvasinių paguodų: kai siela mažiausiai tikisi, Dievas duoda jai gyvos šviesos ir labai tyros meilės malonių.

d/ Kaip elgtis šių bandymų metu? Dvasios vadas turėtų sielą suprasti, užjausti, rodyti daug gerumo, paaiškinti padėtį ir paguosti, atvirai pasakydamas, kad tokiu būdu pats Dievas sielą apvalo nuo jos netobulumų. Pati gi siela turi praktikuoti visišką atsidavimą į Dievo rankas, turi, nežiūrint sausros, būti ištverminga maldoje, vienybėje su Viešpačiu Jėzumi: "Mirtino sielvarto apimtas, jis dar karščiau meldėsi" /Lk 22,44/.Bet neprivalo ji grįžti prie protautinio mąstymo. Turi uoliai lavintis dorybėse, stengtis būti ištikima savo pašaukimui ir iš jo išplaukiantiems uždaviniams. Iš dorybių visų labiausiai reikia lavintis nusižeminime, atsižadėjime, kantrybėje, Dievo ir artimo meilėje, stengiantis savo valia tobulai atitikti Dievo valiai. Pagaliau turi lavintis atsidavime į Dievo rankas be jokių sąlygų.

Šis bandymas tęsiasi tiek, kiek Dievas leidžia. Kartais užtrunka labai ilgai /pvz., net 15 metų/. Žinoma, kai ilgiau šis bandymas užtrunka, Dievas kartas nuo karto leidžia sielai pailsėti, net paguodžia. Taigi šio bandymo metu sielos šūkis: Kantrybės! pasitikėjimo! besąlygiško atsidavimo į Dievo rankas!

2. Malonios ramybės metas. Šio pobūdžio kontempliacijoje skiriama tyrs fazės: a/ pasyvusis susikaupimas, kuris sielą nuteikia kontempliacijai: b/ ramybės fazė tikra to žodžio prasme; c/ galių miegas, kuris sielą parengia pilnai vienybei su Dievu.

a/ P a s y v u s i s s u s i k a u p i m a s atsiranda vien Dievo malonei specialiai paveikus sielos galias. Aktyvusis gi susikaupimas sukūriamas savų jėgų pastangomis. Pasyvusis susikaupimas aptariamas taip: mielas ir jausmingas proto ir valios skendėjimas Dievuje, atsiradęs specialia Šventosios Dvasios veikimo malone. Šis stovis paprastai yra įvadas į ramybės kontempliaciją, tačiau jis gali būti ir vienas, kaip praeinantis.

Kaip elgtis šio pasyvaus susikaupimo metu?

Kai Dievas duoda šį susikaupimą, nereikia tuo metu protauti ir nereikia stengtis šį susikaupimą užlaikyti ilgiau, negu pati malonė duoda.

Tačiau kai Dievas nekalba širdžiai, nebūkime kaip stabai. Jei siela stengiasi sukausyti mintis savo pastangomis, ji patenka į dar didesnę sausrą. Be to, turime galvoti tik apie

Dievo garbę, o ne apie paguodas ir savo skonius. Kai Dievas nori, kad protas neveiktų, jis protą užima kitaip - daug tobuliau, negu pats protas tai galėtų padaryti savo pastangomis. Tačiau šalia tokio atvejo turime žinoti, kad mums sielos galios yra duotos tam, kad jomis veiktume.

b/ R a m y b ė s /tikra to žodžio prasme/ f a z ė - joje aukštesniąsias sielos galia - intelektualinę intuiciją ir valią - užima Dievas ir leidžia ragauti malonios ramybės ir gyviausio džiaugsmo dėl jo artumo - čia pat buvimo. Tačiau galia galvoti, atmintis ir vaizd-uotė lieka neužeimti ir yra išsiblaškymų versmė. Džiaugsmas dėl Dievo čia pat buvimo produkuoja sieloje dorybingus nusiteikimus, o ypač - baimę įžeisti Dievą, atgailos ir kryžiaus meilę, nusižeminimą ir pasaulio malonumų paniekinimą.

Šios fazės kontempliacija - tai antgamtinė malda, ne vien pasyvi, kuri vyksta aukštesniojoje sielos dalyje ir įgalina jaustis bei skonėtis Dievo buvimu joje.

Paprastai ši malonė suteikiama tik po jausmų nakties. Bet nekaltiems jaunuoliams kartais suteikiama ir nepraėjus jausmų nakties bandymų. Pradžioje ji suteikiama trumpam laikui ir silpnoj formoj /pvz., užtrunka maždaug tiek laiko, kiek reikia sukalbėti "Sveika, Marija"/. Vėliau ši malonė tampa dažnesnė ir tęsiasi iki pusės valandos. O kai ji yra ypač veikli ir lydima dvasios apsvaigimo, gali tęstis dieną, dvi dienas... Bet visa tai netrukdo atlikti dienos užsiėmimų.

Ramybės formos paprastai skiriama trys: tyli, besimeldžianti ir veikianti. T y l i o j e r a m y b ė j e siela kontempliuoja Dievą tyloje, kupinoje meilės, nes nuostaba trukdo kalbėti. Valia skendi Dievuje, perimta meilės, tarsi maloniai ilsėtųsi kvapioje vienybėje su Dievu.

Kai meilės susitelkia tiek, kad jos sulaikyti neįmanoma, tada ji išsiveržia k a r š t a m a l d a, mielais pokalbiais, šaukia visą kūriniją garbinti Dievą.

Yra atvejų, kad šios rūšies kontempliacija išsilieja nuostabiu v e i k l u m u: kontempliuojama ir veikiama - Marijos ir Mortos dalis susilieja į vieną.

c/ G a l i ų m i e g a s . Ši fazė ramybės kontempliacijoje yra pati tobuliausia ir rengia sielą pilnos vienybės kontempliacijai. Šioje fazėje protas ir valia pilnai yra užimti Dievo, bet vaizduotė ir atmintis, būdamos neužimtos, blaškosi.

Kaip elgtis ramybės kontempliacijos laikotarpyje? - Nuotaika,

kurią ypač reikia puoselėti, - nuolankus atsidavimas į Dievo rankas visose šios kontempliacijos fazėse.

2/ PILNOS VIENYBĖS KONTEMPLIACIJA

1. Prigimtis. Pilnos vienybės kontempliacijos esminiai bruožai yra du, būtent: a/ Dievas yra užvaldęs visas sielos galias ir b/ absoliutus tikrumas, kad Dievas yra esąs sieloje. Iš šių dviejų bruožų kyla kiti trys: a/ nebuvimas išsiblaškymų, b/ neatsiradimas nuovargio ir c/ gausumas ekstraordinarinio džiaugsmo.

2. Apibrėžimas. Pilnos vienybės kontempliacija - tai labai intymi sielos vienybė su Dievu, lydima visų vidinių galių užvaldymo ir visiško tikrumo, kad Dievas yra sieloje.

3. Padariniai. Pirmas padarinys - nuostabus sielos būklės pasikeitimas, kurį šv.Teresė Avilietė palygina su šilkverpio vikšro pasikeitimu į lėlutę, o iš lėlutės - į šilkverpį. Tos naujos būklės yra šie bruožai:

a/ karštas uolumas garbinti Dievą, padėti kitiems jį pažinti, visa mylėti dėl Dievo;

b/ visiškas atsiplėšimas nuo kūrinių, kurį lydi didis troškimas visai palikti juos ir amžiams susijungti su Dievu;

c/ tobulas atsidavimas Dievo valiai;

d/ didi artimo meilė.

Antrasis padarinys - ši vienybė yra dar tobulesnės vienybės preliudas, būtent tos, kuri vadinama dvasinėmis sužadėtuvėmis, po kurios seka mistinės jungtuvės.

3/ EKSTATINĖS VIENYBĖS KONTEMPLIACIJA

Ši kontempliacija pasireiškia dviem formom: malonia ekstatine vienybe ir skausmingąja ekstatine vienybe.

1. Malonioji ekstatinė vienybė. Šios sielos vienybės charakteringas bruožas - jos metu Dievas užvaldo ne tik vidines sielos galias, bet ir jusles.

a/ P r i g i m t i s. Ekstatinės vienybės yra du charakteringi elementai: sielos tarsi paskendimas Dievuje ir juslių užvaldymas. Juslės yra tarsi prikaltos prie kontempliacijos objekto ir nieko kito tuo metu negali justi.

Sielos paskendimas Dievuje įvyksta dėl priežasčių: dėl stipraus stebėjimosi tuo, kas yra kontempliuojama, ir dėl labai stiprios meilės, kuri į savo akto orbitą įtraukia visas sielos galias - vidines ir išorines. Tarp jų yra tarpusavio sąveika:

juo stiprėja stebėjimasis, tuo pačiu stiprėja ir meilė; juo meilė stipresnė, tuo ir stebėjimasis yra stipresnis.

Jusles pavergia kontempliacijos objektus per stiprų dvasios stebėjimąsi juo. Šis pavergimas gali būti pilnesnis arba mažiau pilnas.

O kaip yra šiuo metu su laisve? Bendrai, teologai bei mistikai /šv.Tomas Akvinietis, Suarezas, šv.Teresė Avilietė ir kt./ teigia, kad laisvė pasilieka nepaliesta. Taigi siela gali pelnyti nuopelnų ir ekstazėje būdama. Iš tikrųjų, siela laisvai priima šias ypatingas Dievo malones ir laisvai su jomis bendradarbiauja.

Ekstazės trukmė labai įvairi. Pilna ekstazė kartais trunka tik labai trumpai, o kartais iki pusės valandos. Tarp pilnos ekstazės būna tarpai nepilnos ekstazės. Su šiomis pertraukomis ji gali tęstis daugelį dienų.

Iš ekstatinės būsenos išeinama arba savaime, arba kam nors išprovokuojant. Pirmuoju atveju netekus ekstazės pasijuntama kaip grįžus iš rojaus, ir siela tik iš lėto ima naudotis savo galiomis. Antruoju atveju, kai išbudimas yra išprovokuotas /pvz., dienotvarkės reikalavimo ar vyresniesiems pavedant ką nors daryti/, jei tas išprovokavimas įvyksta žodžiu - tuojau paklausoma, o jei mintimis - ne visuomet.

b/ 3 e k s t a z ė s f a z ė s:

- paprastoji ekstazė įvyksta švelniai, padarydama sieloje skaudžią, bet tuo pat metu ir mielą žaizdą. Sielos sužieduotinis tik momentui duoda pajusti meilingą savo artumą, o sielą norėtų visam laikui liktis su juo. Kai jis savo artumo pajutimą atitraukia, siela pasijunta, tarsi kažkas iš jos būtų skausmingai išplėšta;

- pagrobimas yra tada, kai Dievo speciali malonė p agrobia sielą smarkiai, tiesiog su prievarta, ir šiam veikimui neįmanoma pasipriešinti: lieka tik laisvai su tuo sutikti;

- po pagrobimo seka sielos skrydis. Jis yra taip stiprus, jog atrodo, kad siela bus tuojau atskirta nuo kūno.

c/ Pagrindiniai e k s t a z ė s p a d a r i n i a i.
Pirmasis padarinys, kuris apima visa kita, tai gyvenimo šventumas, kuris pasiekia sunkiai apsakomą heroiškumo laipsnį. Jei šio truktų, tai tikros ekstazės nebūtų, o būtų tik savo išore kažkas panašaus į ekstazę - būtų tik liguistas reiškinys.

Antrasis padarinys - ekstazė produkuoja sieloje dorybes:

- pilną nusigręžimą nuo kūrinių;
- begalinį skausmą dėl nuodėmių;
- dažną ir jautrų Viešpaties Jėzaus žmogystės regėjimą

/taip pat ir Marijos/;

- nuostabią kantrybę, kurios dėka siela yra pajėgi šventai pakelti naujus bandymus, kurie apvalo meilę nuo netobulumų.

2. Skausmingoji ekstatinė vienybė - dvasios naktis.

a/ P r a s m ė . Ši naktis, paprastai, ištinka sielą ekstazės metu, ir jos uždavinys - parengti sielą dar tobulesnei vienybei su Dievu. Siela rengiama Dievo intervencija, šalinant iš jos paskutinius netobulumus. Anot Šv.Kryžiaus Jono, tie netobulumai yra dviejų rūšių: įprotiniai ir aktualieji.

Įprotiniai netobulumai: prisirišimų šaknys, kurių nepasiekė sunaikinti jausmų naktis /pvz., kai kurios draugystės, kurių šaknys nėra Dievo meilėje/, dvasios nerangumas, dėl kurio siela greitai nukreipiama nuo dieviškų dalykų prie kūrinių.

Aktualieji netobulumai yra dviejų rūšių: tam tikra puikybė arba tuščias pasitenkinimas savimi, atsirandąs sieloje dvasinių paguodų įtakoje, dėl kurio siela tampa žliba ir nesugeba atskirti tikros vizijos nuo netikros, tikrų pranašysčių nuo netikrų; per didelė drąsa su Dievu, dėl kurio netenkama pagarbios baimės jam. Nuo viso to siela turi būti apvalyta pirma, negu ji bus įvesta į tobuliausios vienybės su Dievu fazę.

b/ Dvasinės nakties b a n d y m a i. Norėdamas apvalyti sielą nuo paskutinių netobulumų, Dievas palieka kuriam laikui protą tamsybėse, valią - sausroje, atmintį - be prisiminimų, jausmus - skausme ir suspaudime.

Protas tamsybėse - kaip stipri šviesa apakina akis, taip pilnos vienybės kontempliacijos šviesa apakina protą: jis pasijunta tamsoje, bejėgis ką nors matyti iš savęs. Jis tarsi atsiranda karste. Jis turi pergyventi mirties tamsumus prieš prisikeldamas amžiams negestančiai šviesai.

Valia sausroje - siela pasijunta netekusi bet kokio džiaugsmo ir jaučiasi, kad taip bus visuomet. Negali jos įtikinti nei dvasios vadas, kad tai tik laikina. Kartas nuo karto, nors ir labai trumpam, Dievas duoda pajusti ramybės, džiaugsmo. Bet po tų momentų sausra yra dar skaudesnė ir sielai atrodo, kad Dievas nuo jos yra nusigręžęs. Siela turi pergyventi tai, ką Kristus pergyveno ant kryžiaus, kai sakė: "Mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai!" /Mt 27,46/.

Šioje sielos dispozicijoje neįmanoma melstis: meldžiantis jaučiama tokia sausra, kad atrodo, jog Dievas visai nekreipia dėmesio į tokią maldą. Kartais net negali atlikti dienos pareigų,

nes atmintis visai netarnauja. Tikrai - tai skaistykla žemėje, esant žmogui dar nemirusiam...

c/ Dvasios nakties šventi padariniai. Po dvasios nakties ateina jos derlius, būtent:

- liepsninga meilė Dievui;
- labai stipri šviesa, kurioje matomi dieviškieji dalykai, malonės turtai, kuriais Dievas išpuošė sielą;
- tikrumo dėl savo išganymo jausmas;
- nuostabi jėga tiesiog bėgte bėgti meilės laiptais vis arčiau prie Dievo.

4/ SIELĄ PERKEIČIANČIOS VIENYBĖS KONTEMPLIACIJA

Po šio paskutinio apvalymo siela galop pasiekia vienybės su Dievu viršūnę, kuri yra paskutinis žingsnis prieš įžengiant į palaimintąjį regėjimą.

1. Šios kontempliacijos prigimtis. Pagrindiniai šios vienybės kontempliacijos bruožai: intymumas, giedrumas ir nesuardomumas.

a/ Intymumas. Ji yra daug intymesnė už ankstesnes vienybes ir todėl mistikų yra vadinama dvasine santuoka. Tarp sutuoktinių nėra jokių paslapčių: tai dviejų gyvenimų susiliejimas į vieną. Šv.Teresė Avilietė tai aiškina tokiu palyginimu: kaip debesų vanduo krinta į upės vandenį ir su juo taip susimaišo, jog niekas jų negali atskirti, taip kažkas panašaus vyksta ir šioje sielos vienybėje su Dievu.

b/ Giedrumas. Šioje vienybės kontempliacijoje nėra nei ekstazių, nei pagrobimų, arba bent labai retai jie pasitaiko. Siela yra toje meilumo ir ramybės būsenoje, kurioje gyvena sutuoktiniai tarpusavės meilės dėka.

c/ Nesuardomumas. Kitos vienybės buvo praeinančios. Ši gi vienybė savo prigimtimi yra pastovi, nesuardoma, kaip krikščioniškoji santuoka, kaip vienybė tarp Bažnyčios ir Kristaus.

Anot šv.Teresės Avilietės šioje vienybėje yra dažni Viešpaties Jėzaus pasirodymai. Jie būna vaizdiniai ir intelektualiniai. Kartą po šv. Komunijos ji vaizdžiai pamatė Viešpatį Jėzų neapsakomoj šviesoj, labai gražų ir didingą, tokį, koks galėjo atrodyti po prisikėlimo. Apie intelektualinį Viešpaties Jėzaus pasirodymą ji sako, kad jis įvykęs staiga - kaip žaibas, : jis pasirodęs dvasiai kaip versmė visos palaimintųjų laimės ir sielą pripildęs dangaus laime. Šv.Teresė Avilietė taip pat mini, kad jai pasirodžiusi ir Švč. Trejybė neapsakomoj liepsnoj,

ji regėjusi taip pat trijų trinitarinių asmenų amžiną kilimą, žinoma, simboliuose, kurių neįmanoma žmonių kalba apsakyti.

2. Sielą perkeičiančios vienybės padariniai. Šios nuostabios vienybės yra nuostabūs ir padariniai. Bendrai, siela taip yra perimta dievybės, kad visai užmiršta save ir galvoja vien tik apie Dievą ir jo garbę.

a/ Šventas atsidavimas į Viešpaties rankas: "Tėve, į tavo rankas atiduodu savo dvasią" /Lk 23,46/. Šio-je būsenoje siela indiferenti gyventi ar mirti, kad tik Dievui būtų didesnė garbė. Visas sielos dėmesys yra sutelktas į viena - vis labiau jam patikti. Siela išnaudoja kiekvieną progą įrodyti jam savo meilę.

b/ Didelis troškimas kentėti, kad atsiteistų Dievui už įžeidimus, kurių jis tiek patiria iš visų.

c/ Siela nieko daugiau netrokšta, tik būti užsiėmusi Mylimojo reikalais.

d/ Nėra nė pagrobimų, vadinasi - tobula giedra ir ramybė.

e/ Karštas uolumas, kad visi vis labiau mylėtų sielos Mylimąjį.

S i n t e z ė. Apžvelgus keturias didžiąsias pasyviosios kontempliacijos fazes, aišku, kad ši kontempliacija - tai Dievo darbas. Jis vis labiau ima sielą savo įtakon, o siela vis laisviau ir su didesniu noru atsiduoda šiam Viešpaties veikimui.

1. Dievas užvaldo sielą palaipsniui: pradžioje užvaldo valią ramybės fazėje; paskui - visas vidines sielos galias pilnos vienybės fazėje; po to, ekstatinėje fazėje, užvaldo vidines ir išorines sielos galias; galop užvaldo visą sielą pastoviai perkeičiančios vienybės fazėje. Dievas užvaldo sielą, kad jai komunikuotų savo šviesą ir meilę, o su tuo - ir savo šventumą. Ši nuostabioji šviesa pradžioje yra silpna ir skausminga, iki siela nėra pilnai apsivaliusi. Po apsivalymo ji darosi vis didesnė, vis mielesnė, nors dėl prigimto mūsų proto netobulumo nuolat ją lydi prieblanda. Kadangi jaučiama, kad ši šviesa eina iš Dievo, ji daro sielai gyvą įspūdį, ir siela eksperimentaliai pažįsta jo didybę, gerumą, gražumą, savo gi mažumą bei visos kūrinijos skurdą Dievo akivaizdoje. Dievo suteiktoji meilė yra karšta, dosni, alkstanti aukos: siela, užmiršusi save, nori save ir visa aukoti savo Mylimojo garbei.

2. Siela, kaip jau minėta, laisvai pritaria šiam Dievo veikimui ir jam atsiduoda džiugiai, su giliu nusižeminimu, iš meilės, su šventu atsidavimu į savo Mylimojo rankas. Viso to išdava: vis labiau apsivaliusi nuo savo netobulumų, siela darosi

vis tyresnė, vis labiau susijungusi su Dievu, ir ši meilės bei atsidavimo vienybė nuostabiai ją keičia į savo Mylimąjį.

Septintasis skyrius

EKSTRAORDINARINIAI MISTINIAI REIŠKINIAI

Pasyviąją kontempliaciją, ypač pradedant ekstatine, lydi vizijos, apreiškimai ir kiti panašūs reiškiniai. Jie vadinami m i s t i n i a i s /paslaptingais/ ir dėl to, kad lydi paslaptingą sielos vienybę su Dievu, ir dėl to, kad jie patys yra paslaptingi. Kadangi velnias, pamėgždžiodamas Dievo veikalus, mistinėse sielose gali sukelti panašius reiškinius, tai ir kalbėsime pradžioje apie dieviškus mistinius reiškinius, o paskui apie demoniškas išdaigas.

I. DIEVIŠKIEJI EKSTRAORDINARINIAI MISTINIAI REIŠKINIAI

Jie yra dviejų rūšių: intelektualinės plotmės reiškiniai ir prischofiziologinės plotmės reiškiniai.

1/ INTELEKTUA-LINĖS PLOTMĖS REIŠKINIAI

Svarbiausi intelektualinės plotmės reiškiniai yra du: privatūs apreiškimai ir veltui /neužtarnautai/ duotos malonės.

1/ PRIVATŪS APREIŠKIMAI

1. Skirtumai tarp privatinių ir viešųjų apreiškimų. Bendrai, dievišku apreiškimu vadinasi Dievo padarytas antgamtinis atskleidimas kokios nors slaptos tiesos. Kai toks apreiškimas yra padarytas visos Bažnyčios labui, jis vadinasi v i e š u apreiškimu. Kai kas nors Dievo apreiškiama kurio nors asmens labui arba kai apreiškimas padarytas po paskutiniojo apaštalo mirties, tai toks apreiškimas vadinasi p r i v a t i n i u.

Privatinių apreiškimų buvo visuomet. Jie neįeina į tikėjimo objektą, kurį sudaro apreikštosios tiesos, esančios šiandien Šv.Rašte ir Tradicijoje ir kurios yra pavestos Kristaus įsteigtąjai Bažnyčiai saugoti ir jų mokyti visas tautas. Privatiniai apreiškimai net ir tada, kada juos aprobuoja Bažnyčia, neįpareigoja tikinčiųjų tikėti į juos, bet tik leidžia jais tikėti.

2. Kaip įvyksta apreiškimai. Apreiškimai įvyksta trejopai: vizijomis, antgamtine kalba, dieviškais palietimais.

a/ V i z i j o s - tai antgamtinio pobūdžio regėjimai dalykų, kurie natūraliai nėra žmogaus matomi. Jos yra apreiškimai tik tada, kada jų dėka pažįstama tiesos, kurių natūraliai neįmanoma žmogui pažinti. Vizijų yra trys rūšys:

1/ juslinės vizijos, arba kūniškos arba akivaizdžios, kurios dar vadinamos pasirodymais, yra tada, kada žmogaus juslės pagauna /mato, girdi ir t.t./ realius dalykus, šiaip natūraliai nejuntamus. Vizijoje nebūtinai juntamas dalykas turi būti kūniškas: užtenka, kad jis turi pajustinę išvaizdą. Bendrai teologai su šv.Tomu Akviniečiu mano, kad Viešpats Jėzus po įžengimo į dangų pasirodydavo asmeniškai tik labai retai. Paprastai jo pasirodymai įvyksta tik per pajustinę išvaizdą, kuri nėra jo tikras fizinis kūnas. Kai, pvz., pasirodo Eucharistijoje, tai, anot šv.Tomo Akviniečio, įvyksta dvejopai: arba per stebuklingą įspaudą į regimąjį nervą, arba per stebuklingai sukurtą pajustinę išvaizdą - realią, tikrą, bet skirtingą nuo Viešpaties Jėzaus kūno. Kas pasakyta apie Viešpaties Jėzaus kaip žmogaus pasirodymą, tinka kalbant ir apie Švč.Mergelės Marijos pasirodymus /pvz., Lurde, Fatimoje/ Pasirodymo metu jos kūnas buvo danguje, o pasirodymas įvyko arba per stebuklingą įspaudą į regimąjį nervą, arba per sukurtą tam reikalui pajustinę formą. Štai dėl to pasirodžiusioji Lurde Švč. Mergelė atrodo kiek kitaip, negu Fatimoje.

2/ Vaizduotinės vizijos yra produkuojamos Dievo arba angelų, kaip Dievo pasiuntinių, žmogaus vaizduotėje ar tai budint, ar miegant. Taip angelas kelis kartus pasirodė šv. Juozapui sapne. Ir šv.Teresė Avilietė sako, kad jai panašiai ne kartą yra pasirodęs Kristus. Šias vizijas beveik visuomet lydi intelektualinės vizijos, kurios nušviečia pirmųjų prasmę.

3/ Intelektualinės vizijos yra tada, kada be vaizdo protas suvokia dvasinę tiesą. Jos įvyksta arba per idėjas jau turimas, bet Dievo savaip sujungiamas ar pakeičiamas, arba per idėjas,

tiesiog Dievo sukuriamas prote, kurios geriau parodo žmogui dieviškus dalykus, negu pačių žmonių įgytosios idėjos. Kartais šios idėjos būna labai neaiškios, o kartais - labai aiškios, tik trunka labai trumpai. Tai yra lyg intuicija, kuri palieka sieloje gilų įspūdį.

Kartais drauge būna dvi arba ir visos trys vizijų rūšys. Taip atsitiko Sauliui prie Damasko vartų. Jo vizija buvo drauge juslinė, nes matė nuostabią šviesą, vaizduotinė - nes matė Ananiją, ir buvo intelektualinė - nes suprato, ko Dievas iš jo nori.

b/ A n t g a m t i n ė   k a l b a - tai išorinėmis ar vidinėmis juslėmis ar tiesiog protu pagavimas Dievo kalbos, - minties, kurią jis nori komunikuoti. Ši kalba yra <u>girdimoji</u> - kada stebuklingai sukurti oro virpėjimai pasiekia ausis ir žadina girdėjimą; <u>vaizduotinė</u> - kada tik vaizduotėje pagaunama, arba <u>intelektualinė</u> - kada protas tiesiog sugauna tai, kas antgamtiškai jam sakoma.

c/ D i e v i š k i e j i   p a l i e t i m a i - tai malonūs jausmai, tiesiog įspaudžiami į valią, kai dievybė ją paliečia, ir dažniausiai yra lydimi gyvos intelektualinės šviesos.

<u>Kaip laikytis šių nepaprastų malonių atžvilgiu?</u> Visi didieji mistikai yra vieningos nuomonės, kad šių ekstraordinarinių malonių nereikia nei trokšti, nei prašyti, nes tai nėra būtinos priemonės pasiekti tobulą vienybę su Dievu. Ekstraordinarinių malonių troškimas dėl mumyse slypinčių blogų polinkių ne kartą gali būti net kliūtis siekti vienybės su Dievu. Tai labai aiškiai yra įrodęs šv.Kryžiaus Jonas. Anot jo, apreiškimų troškimas pažeidžia tikėjimo tyrumą, žadina pavojingą smalsumą, kuris yra įvairių iliuzijų versmė, protą užima tuščiais vaizdais, o dažniausiai rodo, kad trūksta nusižeminimo ir visiško atsidavimo Viešpačiui Jėzui, kuris viršais apreiškimais yra pakankamai pasirūpinęs visa kuo, ko mes esame reikalingi kelyje į dangų.

Vizijos dažnai yra maišomos su iliuzijomis ir todėl reikia laikytis tam tikrų nurodymų, kaip atskirti tikrą viziją nuo iliuzijų.

3. <u>Taisyklės skirti tikrus apreiškimus nuo netikrų</u> /nuo iliuzijų/. Kad atskirtume tikrus apreiškimus nuo įvairių žmogiškų priemaišų, reikia laikytis gerai išdirbtų taisyklių, kurios liečia asmenį, gaunantį apreiškimus, medžiagą, apie kurią gaunami apreiškimai, padarinius, kurių turi apreiškimai ir ženklus, kurie lydi apreiškimus.

a/ Taisyklės, liepiančios asmenį, kuris sakosi turįs apreiškimų. Dievas iš tiesų gali duoti apreiškimų kam nori, bet paprastai jis juos duoda tik asmenims, pasiekusiems mistinę būseną. Be to, kad galėtume pažinti, ar tikras yra apreiškimas, reikia pažinti asmens, gavusio apreiškimus, tiek geras savybes, tiek ir trūkumus. Vadinasi, reikia gerai pažinti apreiškimą gavusio asmens natūralines ir antgamtines savybes.

Asmens natūralinės savybės:

- temperamento atžvilgiu vieni žmonės yra pusiausvyraus tipo, kiti - aistringi, neurastenikai, net isterikai. Pastarieji du tipai yra linkę į haliucinacijas ir, kai jie sakosi gavę apreiškimų, dėl jų tikrumo reikia labai abejoti;

- proto atžvilgiu yra žmonių su natūraliai sveika nuovoka, kurių sprendimai paprastai yra teisingi. Tačiau yra žmonių, kurių vaizduotė liguistai laki. Aišku, kad pirmojo tipo žmonės yra patikimesni, negu antrieji. Yra žmonių išsilavinusių ir yra bemokslių. Pirmieji labiau patikimi, negu antrieji. Taip pat svarbu, ar tas asmuo, kuris sakosi turėjęs apreiškimą, nėra sirgęs kokia liga, kuri yra paveikusi jo nervų sistemą ir nusilpninusi jo proto pasireiškimą, arba gal paveldėjimo keliu yra paveldėjęs kokią silpnaprotystę;

- moraliniu atžvilgiu vieni yra atviri, nuoširdūs, kiti - linkę viską perdėti, pagrąžinti, net pramanyti nebūtų dalykų. Aišku, kad yra patikimi tik pirmieji.

Asmens antgamtinės savybės:

- ar asmuo yra įsigijęs tvirtų, ilgai praktikuotų dorybų, o gal jo uolumas yra tik jausminis?

- ar asmens nusižeminimas yra nuoširdus ir gilus, o gal visiems pasakoja savo dvasines malones? Tikras nusižeminimas yra apčiuopiamiausias šventumo ženklas: kur jo trūksta, ten trūksta ir šventumo;

- ar savo apreiškimus pasako tik savo dvasios vadui ir jo nurodymų laikosi?

- ar siela jau yra praėjusi per pasyviuosius bandymus ir ar jau yra pirmuose kontempliacijos laipsniuose? Svarbiausia - ar praktikuoja dorybes heroiškame laipsnyje. Mat, bendrai, Dievas teikia apreiškimų tik tobuloms sieloms.

Čia tenka pastebėti, kad jei asmuo pasižymi minėtomis teigiamomis savybėmis, tai dar nereiškia, kad jis yra turėjęs apreiškimų. Tik tuo atveju, kai asmuo sakosi turėjęs apreiškimų, teigiamos

savybės duoda pagrindo manyti, kad jis sako tiesą ir teisingai apsako gautus apreiškimus. Turint prieš akis šias savybes, lengviau susivokti, kur melas bei iliuzijos, o kur tikri apreiškimai.

b/ Taisyklės, liečiančios apreiškimų turinį. Ypač reikia žiūrėti, ar privatinis apreiškimas nėra priešingas kokiai apreikštąjai tiesai ar dorovės normai. Jei priešingas, aišku, kad apreiškimas nėra tikras, bet tai sąmoninga ar nesąmoninga apgaulė. Šv.Paulius teisingai pastebi: "Bet nors ir mes patys ar angelas iš dangaus imtų jums skelbti kitokią evangeliją, negu esame jums paskelbę, - tebūnie prakeiktas!" /Gal 1,8/. Juk Dievas negali pats sau prieštarauti: viena apreikšti viešai, o kita - tam priešinga - privačiai. Iš čia seka kelios taisyklės:

1/ Kiekvienas privatinis apreiškimas, priešingas kuriai nors tikėjimo tiesai, yra ne iš Dievo /pvz., spiritistų seansuose pasitaikantieji teigimai, kad pragaro bausmė nėra amžina/.Taip pat reikia laikytis klaidingu privatinį apreiškimą tada, kai jis yra priešingas bendrąjam teologų mokymui, kuris yra ne kas kita, kaip ordinarinis Bažnyčios mokymas. O Bažnyčia tikėjimo ir doros dalykuose yra neklaidinga.

2/ Taip pat reikia atmesti kiekvieną privatinį apreiškimą, kaip einantį ne iš Dievo, kai jis yra priešingas dorovės dėsniams ar padorumui /pvz., kai apsireiškia asmuo visiškai neprisidengęs rūbais arba kai kalba nekukliai, nepadoriai, kai kalba apie nepadorius nusikaltimus smulkmeniškai ir t.t./;

3/ negalima laikyti einančiais iš Dievo ir tokius apreiškimus, kurie reikalauja negalimų dalykų. Dievas negalimų dalykų nereikalauja!

c/ Taisyklės, liečiančios apreiškimų padarinius. Kaip medis pažįstamas iš jo vaisių, taip ir privačių apreiškimų vertė pažįstama iš jų vaisių:

1/ anot šv.Ignoto Lojolos ir šv.Teresės Avilietės, dieviškieji regėjimai pradžioje sukelia nuostabą ir baimę, po kurios tuojau sielą užlieja ramybės, džiaugsmo ir tikrumo gili bei pastovi nuotaika. Demoniškų apreiškimų atvejais būna visai priešingi rezultatai, būtent: neramumas, nuliūdimas, netekimas drąsos;

2/ tikri apreiškimai gilina sielos nusižeminimą, klusnumą, kantrybę, atitikimą Dievo valiai. Ne iš Dievo einantieji apreiškimai puoselėja sieloje puikybę, savimi pasitikėjimą, neklusnumą vyresniesiems, o net ir pačiai Bažnyčiai;

3/ kyla klausimas, ar galima prašyti ženklų, kurie patvirtintų apreiškimų tikrumą? - a/ Jei apreiškimas liečia rimtą reikalą, tai galima, bet nužemintai ir sąlyginai, nes Dievas neturi pareigos stebuklu patvirtinti savo apreiškimų tikrumą. b/Jei prašoma, tai paliktina Dievui taip padaryti, kaip jam patinka /pvz., Lurdo klebonas reikalavo, kad apsireiškusioji Mergelė Marija savo tikrumą patvirtintų padarydama stebuklą, būtent, kad žiemos metu pražįstu ten esąs rožių krūmas. Marija šio stebuklo nepadarė, bet pasirūpino, kad pradėtų tekėti šaltinis, per kurio vandenį ji daug yra padariusi stebuklų/. c/ žinoma, kai Dievas kokiu nors stebuklu patvirtina apreiškimo tikrumą, tada galima juo tikėti.

d/ Taisyklės atskirti tai, kas yra tikra, nuo to, kas netikra, klaidinga privatiniuose apreiškimuose. Apreiškimas savo substancijoje gali būti tikras, o savo antraeilėse dalyse - klaidingas. Dievas nedaugina stebuklų be reikalo ir neatitaiso asmens, gaunančio apreiškimą, klaidingus asmeninius įsitikinimus, Dievas, duodamas tokiems asmenims apreiškimų, siekia jų dvasinio labo, o ne intelektualinio formavimo. Tai dar labiau paaiškės, analizuojant pasitaikančių klaidų priežastis privatiniuose apreiškimuose.

I priežastis yra ta, kad į antgamtinį Dievo veikimą įsimaišo asmeninis veikimas to, kuriam duodamas apreiškimas. Dėl to apreiškimuose pasitaiko savo laikų gamtos mokslo bei istorijos klaidų /pvz., Šv.Pranciška Romietė sakosi vizijoje mačiusi kristalinį dangų tarp žvaigždžių ir empyrinio dangaus/. Vizijose atsispindi klaidingospažiūros ir to dvasios vado, kuris yra vadovavęs gaunančiajam vizijas /pvz., šventieji domininkonų ir pranciškonų mistikai savo vizijose kartoja to laiko oficialų šių ordinų mokslą kartu su to laiko klaidomis/. Pasitaiko apreiškimuose ir to meto istorinių klaidų /pvz., vizijose apie Marijos ir Jėzaus gyvenimą į tikrąsias vizijas yra įsimaišę kontempliacijos elementų, o šie kartoja to laiko istorines klaidas/.

II priežastis - dieviškasis apreiškimas gali būti ir blogai išsiaiškinamas. Pvz., šv.Joana Arkietė klausė savo balsų /apsireiškusių jai asmenų/, ar ji būsianti sudeginta, kai buvo įtarta raganavimu. Šie jai atsakė, kad atsiduotų mūsų Viešpačiui, kuris padės, ir būsianti išlaisvinta su didele pergale. Pradžioje ji tai suprato, kad būsianti išlaisvinta ir priešų kalėjimo,

o iš tikrųjų buvo išlaisvinta iš šio gyvenimo kalėjimo ir įžengė į dangų kaip heroiška kankinė.

III p r i e ž a s t i s - apreiškimas gali būti nesąmoningai pakeistas arba jį gavusio asmens, kai jis ima apreiškimą aiškinti, arba to asmens, kuris yra užrašęs apreiškimą anam pasakojant. Pvz., šv.Brigita prisipažįsta, kad ji yra bandžiusi gautus apreiškimus vis geriau išsiaiškinti. O šie išsiaiškinimai ne kartą būna šioks toks nutolimas nuo tikrojo apreiškimo. Dabar taip pat yra aišku, kad Kotrynos Emerich ir Marijos Lataste apreiškimus užrašiusieji yra nemažą pridėję ir savo pažiūrų bei supratimo.

4. Kaip laikytis privatinių apreiškimų atžvilgiu?

a/ Pirmiausia reikia laikytis Bažnyčios bei šventųjų taktikos, būtent: apreiškimų atžvilgiu laikytis protingo atsargumo. Bažnyčia apreiškimus laiko dieviškais tik tada, kai po kruopštaus tyrinėjimo jie pasirodo esą tikri. Tačiau net ir šiuo atveju neįpareigoja tikinčiųjų tikėti į juos. Kai yra apreiškiamas reikalas įsteigti kokią šventę ar įvesti kokį pamaldumą, Bažnyčia neskuba. Pirmiausia, ji kruopščiai ištiria apreiškimo tikrumą, paskui nustato, ar reikalaujamas dalykas turi pagrindo viešajame apreiškime ir ar atitinka liturgijos dvasią. Tik taip rūpestingai apsvarsčius reikalą, Bažnyčia daro sprendimą, jį paremdama ne privačiu apreiškimu, bet Dievo viešuoju apreiškimu. Taip, pvz., buvo elgiamasi pirm įvedant Dievo Kūno šventę, Švč.Jėzaus Širdies garbinimą ir šventę.

b/ Bažnyčia laiko privatinį apreiškimą tikru, einančiu iš Dievo, tik surinkus įtikinamus įrodymus. Kaip tai daroma, plačiai aprašo Benediktas XV veikale apie kanonizaciją.

c/ Dvasios vadas, patyręs iš savo penitento, kad jis yra gavęs kokį apreiškimą, tenepareiškia jokio nusistebėjimo ir tepabrėžia, kad tai nepriklauso šventumo esmei. Kitaip elgiantis, galima pažadinti penitento puikybę ir pasitikėjimą savo šventumu, o tai tik patarnautų jo pražūčiai, bet ne pažangai. Tokiais atvejai reikia skatinti ypač uoliai tobulėti dorybių praktikoje - pirmiausia nusižeminime ir klusnume.

d/ Dvasios vadas su tokiais asmenimis turi elgtis švelniai, bet tvirtai, kad palengvintų jiems pasitikėti juo. Pats gi dvasios vadas iš savo pusės rimtai, pagal mistinės teologijos nurodymus, testebi pačius apreiškimus visais atžvilgiais, kad

susidarytų tvirtą įsitikinimą dėl jų tikrumo. Kai paaiškėja apreiškimų netikrumas, reikia drąsiai tai pasakyti apgaunamiems arba apsigaunantiems asmenims. O jei paaiškėja apreiškimų tikrumas, reikia skatinti penitentus į dėkingumą ir uolumą dorybių praktikoje.

e/ Kai apreiškimas kalba apie reikalą ką nors kurti išorėje, tai dvasios vadas šiuo atžvilgiu tenepritaria jokiai iniciatyvai pirma, negu pats visu stropumu apsvarstys visus argumentus už ir prieš tikėjimo tiesų šviesoje. Jis gali pritarti tik įsitikinęs, kad tai gali būti naudinga Dievo garbei ir apaštališkam Bažnyčios veikimui.

Gaunantieji apreiškimus privalo būti savo dvasios vadui atviri ir nuolankiai bei klusniai laikytis jo patarimų bei nurodymų.

2/ VELTUI DUOTOS MALONĖS /gratiae gratis datae/

Apreiškimai, apie kuriuos ką tik esame kalbėję, duodami pirmiausia dvasiniam labui, to kuriam jie duodami. Gi veltui duodamos malonės per jas gaunantį asmenį yra suteikiamos kitų labui. Taigi jos yra veltui duodamos, jos yra ekstraordinarinės, praeinančios, duodamos tiesiogiai kitų labui, ir tik netiesioginiai gali pasitarnauti ir jas gaunančiajam. Šv.Paulius jas vadina charizmomis ir savo laiške korintiečiams sumini jų net devynias. Jos visos tiesiogiai dalinamos Šventosios Dvasios /žr. 1 Kor 12,4-11/.

1. Išminties kalba.- padeda aiškinti tikėjimo tiesas, kaip krikščioniškojo gyvenimo principus.

2. Žinojimo kalba - padeda pasinaudoti žmogiškuoju žinojimu, aiškinant tikėjimo tiesas.

3. Tikėjimo dovana - tai ne tikėjimo dorybė, bet specialus tikrumas, įgalinantis daryti stebuklus.

4. Gydymo dovana - tai galia sėkmingai gydyti ligonius.

5. Stebuklų dovana - tai galia daryti stebuklus apreikštųjų tiesų patvirtinimui.

6. Pranašystės dovana - tai galia mokyti ir skelbti Dievo žodį Dievo vardu ir, reikalui esant, patvirtinti Dievo žodžio tikrumą pranašystėmis, kas bus:

7. Dvasių aiškinimas - tai galia įžvelgti kitame jo širdies slaptybes ir atskirti gerą dvasią nuo blogos.

8. Kalbų dovana - tai galia melstis su ekstraordinariniu entuziazmu ir skelbti Dievo žodį ta kalba, kuria kalba klausytojai, iš anksto jos nesimokius.

9. Aiškinimų dovana - tai antgamtinis pajėgumas aiškinti kalbas tų, kurie kalbos dovanos dėka entuziastiškai melsdamiesi kalba.

Anot šv. Pauliaus, visos šios dovanos yra daug žemesnės už meilę ir pašvenčiančiąją malonę.

2. PSICHOFIZIOLOGINIAI REIŠKINIAI

Psichofiziologiniais vadinami tie reiškiniai, kurie veikia drauge sielą ir kūną ir daugiau ar mažiau siejasi su ekstazėmis. Iš jų pagrindiniai yra šie: kūno lakumas, malonus kvepėjimas, visiškas nevalgymas, stigmos, nuostabus spinduliavimas.

1/ KŪNO LAKUMAS /levitatio/

Kūno lakumu vadinamas reiškinys, kai žmogaus kūnas yra pakeliamas į orą ir taip jis būna kurį laiką be jokios natūralios ar pašalinės priežasties. Jis dar vadinamas p a k e l i a n č i ą - j a e k s t a z e. Kartais kūnas pakyla į dideles aukštumas. Toks atvejis vadinamas e k s t a t i n i u s k r i d i m u. Kartais kūnas dideliu greičiu skrieja pažeme. Šis atvejis vadinamas e k s t a t i n i u b ė g i m u. Šios rūšies reiškinių yra aprašyta šventųjų gyvenimuose, išleistuose bolandistų, ir brevijoriuje. Prie šios rūšies reiškinių priklauso ir nepaprastas sunkumas, kada kūno negalima pajudinti nė sutelktomis jėgomis.

Šios rūšies tikrieji reiškiniai natūraliai neišaiškinami. Tačiau jie neviršija angelo ar demono pajėgumo. Šventuosiuose šis reiškinys yra tarsi aidas to kūno lakumo, kurį turės mūsų kūnai po garbingo prisikėlimo iš numirusiųjų.

2/ NUOSTABUS SPINDULIAVIMAS

Kartais ekstazės lydi nuostabus kūno spinduliavimas. Kartais spinduliuoja tik galva, o kartais ir visas kūnas. Susidūrus su šios rūšies reiškiniais, pirmiausia reikia stengtis juos išaiškinti natūraliai. Reikia žiūrėti, ar tai pasireiškia dienos šviesoje ar naktį, ir kokio pobūdžio yra tas švytėjimas. Toliau reikia žiūrėti, ar tai ne elektrinis ar fosforescentinis reiškinys ir ar kartojasi; ar jis pasireiškia laike maldos, laike ekstazės ar pamokslą sakant:; kokie jo padariniai, koks yra asmuo

šventumo atžvilgiu ir t.t. Tik gerai apsvarsčius visas detales, galima spręsti, ar spinduliavimas buvo antgamtinis, ar natūralus reiškinys.

3/ MALONUS KVEPĖJIMAS

Kartais Dievas leidžia, kad šventųjų kūnai, jiems gyviems esant ar po mirties, skleidžia malonų kvapą, kaip jų dorybių simbolį. Šio reiškinio antgamtiškumą nustatant, reikia kruopščiai atsakyti į šiuos klausimus: a/ ar jis yra nuolatinis, pastovus? b/ ar nėra ko nors, kas natūraliai galėtų tai išaiškinti?

4/ VISIŠKAS NEVALGYMAS IR NEGĖRIMAS ILGESNĮ LAIKĄ

Yra buvę šventųjų , ypač stigmatizuotųjų, kurie ištisais metais gyveno nevalgydami ir negerdami, ir buvo gyvi tik viena komunija. Pvz.,pal. Angelė iš Foligno dvylika metų nei valgė,nei gėrė, o gyveno vien šv.Komunija. Šv.Kotryna Sienietė taip gyveno beveik per aštuoneris metus, šv.Liudvina - dvidešimtį metų, pal. Kotryną iš Rakonidžio /Racconigi/ - dešimt metų, Liudvikas Lato /Lat~~e~~eau/ - keturioliką metų ir t.t.

Šiuos reiškinius tyrinėdama, Bažnyčia yra labai griežta ir reikalauja šio reiškinio patikimo sekimo ilgesnį laiką, kad neliktų vietos jokiai apgavystei.

Yra buvę iš tokių sielų, kurios beveik nemiegodavo. Pvz., šv.Petras iš Alkantaros per 40 metų miegodavo per parą tik pusantros valandos, o šv.Kotryna iš Rikio /Ricci/ miegodavo tik vieną valandą per savaitę.

5/ STIGMATIZACIJA -

tai Išganytojo žaizdų atsivėrimas stigmatizuotojo kojose, rankose, šone ir galvoje be jokios išorinės natūralinės priežasties. Iš žaizdų periodiškai teka kraujas.

Pirmasis iš tokių stigmatizuotųjų, kuriuos žino Bažnyčios istorija - tai šv.Pranciškus Asyžietis. Kiek žinoma, stigmos atsiveria ekstazės metu ir yra lydimos labai stiprių fizinių bei moralinių skausmų. Jos daro stigmatizuotąjį panašų į kenčiantį Kristų. Kai stigmų nelydi šie skausmai, tai ženklas, kad jos yra ne iš Dievo. Tikrųjų stigmų paskirtis yra būti Kristaus pergyvenamos kančios simboliais.

Ženklai, iš kurių pažįstamos tikrosios stigmos, yra šie:

a/ Stigmos yra penkios ir tose pačiose kūno vietose, kuriose

Kristus yra turėjęs didžiąsias žaizdas.

b/ Paprastai stigmų atsinaujinimas ir kraujo iš jų tekėjimas įvyksta tą dieną ir valandą, kada Viešpats Jėzus yra kentėjęs Kryžiaus agoniją, būtent, penktadieniais apie vidurdienį. Kartais gali pasikartoti ir Viešpaties Jėzaus šventėse.

c/ Šios žaizdos nepūliuoja. Kraujas, kuris iš jų teka, yra sveikas, natūralus. Kitose stigmatizuotojo kūno vietose padarytos žaizdos gyja ir pūliuoja panašiai, kaip ir kitų žmonių. Stigmų žaizdas užgydyti neįmanoma.

d/ Iš stigmų kraujas teka labai gausiai, nors žaizdos yra paviršutinės ir nepažeidžia stambesnių kraujo indų.

e/ Be to, kas svarbiausia - stigmas turi tik asmenys, herojiškai praktikuojantys dorybes. Visa tai rodo, kad čia turima reikalo ne su patologiniu reiškiniu, bet su antgamtinės kilmės reiškiniu.

6/ SKIRTUMAS TARP IŠ DIEVO EINANČIŲ PSICHOFIZIOLOGINIŲ REIŠKINIŲ IR LIGUISTŲ APRAIŠKŲ

Reiškiniai, susiję su ekstaze, yra taip gerai įrodyti, kad jų nedrįsta neigti nė materialistai. Jie tik bando juos aiškinti kaip liguistumo, o ypač isterijos, apraiškas. Tiesa, ir šventieji gali sirgti ir serga įvairiomis ligomis, bet psichiniai jie yra normaliausi žmonės. Taigi skirtumas tarp mistinių reiškinių ir psichinio negalavimo apraiškų yra taip aiškūs, kaip yra aiškus skirtumas tarp psichiniai normalaus žmogaus ir psichinio ligonio. Kad šis skirtumas dar labiau paaiškėtų, reikia jį tyrinėti asmens atžvilgiu, reiškinių įvairumo atžvilgiu ir padarinių atžvilgiu.

1. <u>Skirtumas iš asmens pusės.</u> Sugretinus ekstatikus su psichiniais ligoniais, pirmiausia išaiškėja, kad pirmieji yra psichiniai normalūs žmonės, o antrieji - nenormalūs, žmonės be lygsvaros, pas kuriuos stebima protinės veiklos ir valios jėgos sumažėjimas. Gi mistikų protas pagilėja, o valia sustiprėja. Jie pasidaro pajėgūs imtis ir įgyvendinti didžiausius dalykus. Jie akivaizdžiai pasidaro labiau nuolankūs, labiau gailestingi, labiau atsidavę Dievo valiai net sunkiausiose kančiose. Jie kupini ramybės, tylos ir nedrumsčiamo sielos giedrumo. Kaip tai nepanašu į isterikų susierzinimą ir priepuolius!

2. <u>Skirtumas pačių reiškinių atžvilgiu.</u> Nepaprasti reiškiniai mistikuose ir psichiniuose ligoniuose pasireiškia labai skirtingai.

Isterikuose jų pasireiškimas labai nemalonus: pradžioje jie patenka į epileptinę būseną, jų judesiai netvarkingi, visas kūnas tampomas traukulių, sieloje chaosas. Jie yra juos apsėdusios idėjos vergai. Priepuolis baigiasi verksmu arba kvailu, nesuvaldomu juoku. Po to žmogus yra labai išvargęs, be jokios iniciatyvos.

Mistikuose nieko panašaus nepastebime. Juose viešpatauja ramybė, mielas sielos pagavimas į nepaprastą vienybę su Dievu. Išvaizda bei pats mistiko pergyvenimas stebintiems iš šalies daro malonų įspūdį, kelia nuostabą.

3. <u>Skirtumas padarinių atžvilgiu.</u> Juo dažniau isteriniai priepuoliai kartojasi, tuo jie yra liguistesni, nes labai išmuša žmogų iš lygsvaros. Juos lydi simuliacija, melavimas, puikybė, silpnaprotiškumas, moralinis sutrikimas.

Mistikuose ekstazės su savo palydovais daro juos vis inteligentiškesnius, didina juose meilę Dievui ir artimui, daro juos nepaprastai veiklius savajame pašaukime.

Vadinasi, tarp mistikų ir isterikų yra toks ryškus skirtumas, kad geros valios žmonės negali to nematyti.

II. DEMONIŠKIEJI REIŠKINIAI

Piktoji dvasia, pavydėdama Dievui, stengiasi pamėgdžioti Dievo veikimą šventose sielose ir bando panašiai užvaldyti vieną kitą žmogų, kaip šventuosius yra užvaldžiusi Šventoji Dvasia.
Ji kamuoja sielas, sukeldama juose baisias pagundas. O kartais ima valdyti žmogaus kūną, tarsi ji būtų jo valdovė. Pirmuoju atveju turime nedavimą ramybės /infestatio/, o antruoju - apsėdimą /nepilnas apsėdimas - obsessio, pilnas - possessio/.

Kai kalbame apie piktosios dvasios veikimą į žmogų, reikia vengti dviejų kraštutinumų. Vieni teigia, kad visokių liguistumų bei pagundų tiesioginių kaltininku yra piktoji dvasia, pamiršdami, kad žmogaus prigimtis po gimtosios nuodėmės yra pakankamai linkusi į bloga, neatspari visokioms dvasinėms ligoms. Kiti - visai neigia piktosios dvasios veikimą į žmogų. Kad šiame dalyke neklystume, reikia laikytis šios taisyklės: piktosios dvasios tiesioginiam veikimui priskiriama tik tokie reiškiniai, kurie natūralinėmis priežastimis neįmanoma išaiškinti ir kurie dėl savo ekstraordinariškumo ir iš kitų aplinkybių yra priskirtini piktajai dvasiai.

1/ NEDAVIMAS RAMYBĖS

1. <u>Prigimtis.</u> Nedavimas ramybės - esmėje tai visa serija labai stiprių gundymų, užtrunkančių ilgesnį laiką. Yra i š o r i n i s nedavimas ramybės - kai veikia jusles įvairiausiais pasirodymais, ir v i d i n i s - kada produkuoja vidines įtaigas. Beveik visuomet būna ir išorinis drumstimas ir vidinis, nes piktosios dvasios tikslas - atplėšti sielą nuo Dievo. Bet yra buvę šventųjų, kurie viduje likdavę visai ramūs, kai iš išorės būdavo labai kamuojami.

Velnias gali erzinti visas jusles:

a/ reg-ėjimą - įvairiais papiktinančiais ir gąsdinančiais vaizdais;

b/ klausą - girdėjimu visokių piktžodžiavimų, nepadorių kalbų ir t.t.;

c/ lytėjimą - dvejopai: mušimu ar sužeidimu ir neskaisčiais, nepadoriais apkabinimais.

Panašių palydų gali turėti ir nerviniai sutrikimai.

Velnias gali veikti ir vaizduotę, atmintį, aistras, o per jas - žadinti į nuodėmę. Kai šis žadinimas yra labai stiprus, ilgai trunkąs, yra pagrindo manyti, kad čia velnio darbas. Tačiau paprastai per šias galias gundo žmogų į bloga kūno geismas, akių geismas ir gyvenimo puikybė.

2. <u>Kaip su velnio kamuojamų turi elgtis dvasios vadas?</u> Dvasios vadas turi elgtis labai protingai, su tėvišku gerumu. Tik gerai dalyką ištyręs, gali daryti išvadą, ar čia yra Dievo leisti bandymai, ar piktosios dvasios puolimai. Dvasios vadas turi padėti penitentui apsisaugoti nuo pritarimo pagundoms ir pamokyti, kad patį jų į-kyrumą kantriai pakęstų atgailos dvasioje. Jei turima reikalo su uoliomis sielomis, tai reikia ištirti, ar tai nėra pasyvaus bandymo atvejis.

2/ APSĖDIMAS

1. <u>Prigimtis.</u> Apsėdime yra du dalykai: velnio buvimas apsėstojo kūne ir jo veikimas kūno, o per kūną ir sieloje. Velnias negali sueiti į tokią vienybę su kūnu, kokioje su juo yra siela. Jis sielos atžvilgiu yra grynai išorinis veikėjas ir veikia į ją tik per jos kūną. Velnias gali veikti į kūno narius, darydamas įvairiausius judesius. Jis gali veikti į kūno judesius per motorinių nervų centrus.

Apsėstuose pastebima dvi būklės: krizės būklė ir ramybės

būklė. K r i z ė s būklė - kai velnias veikia apsėstojo kūnu. R a m y b ė s būklėje nepastebima jokio velnio veikimo.

Kartais keli velniai apsėda vieną žmogų. Bendrai, velnias apsėda tik nusidėjėlius.

2. Apsėdimo ženklai. Kadangi yra nervinių susirgimų, kuriuos lydi reiškiniai, panašūs į apsėdimo reiškinius, tai reikia gerai mokėti skirti vienus nuo kitų.

Pagal "Rituale Romanum" yra trys pagrindiniai demoniško apsėdimo ženklai:

a/ krizės metu apsėstieji kalba nežinomomis kalbomis arba supranta, kai jiems kalbama visai nežinoma kalba;

b/ mato tolimus ir paslėptus daiktus;

c/ turi jėgos žymiai daugiau, negu šiaip normalus žmogus.

Kai šie ženklai yra drauge, tai beveik tikra, kad turima reikalo su apsėdimu.

Apsėdimo padariniai taip pat kalba apie jų pobūdį. Pvz., apsėstojo reagavimas į egzorcizmą yra labai piktas; apsėdimo pasėkoje žmogus darosi nuodėmių vergu ir t.t. Tačiau griežtai atskirti tikrą apsėdimą nuo nervinio sukrėtimo yra nelengva: šiame reikale daug galėtų padėti prityręs psichiatras.

3. Skirtumas tarp apsėdimo ir liguistos nervinės būklės. Kaip patirtis rodo, išoriniu atžvilgiu yra daug panašumo tarp apsėdimo ir tam tikrų liguistų nervinių būklių. Tuo nėra ko stebėtis, nes velnio veikimas į nervų sistemą sutrukdo jos normalų funkcionavimą ir žmogus ima reikštis nenormaliai, t.y. liguistai. Taigi reikia labai atidžiai bei rūpestingai tirti tokius reiškinius, kad neapsiriktume.

Viena tik aišku, kad minėtas panašumas yra grynai išorinis, o vien tik išorės nenormalumų nepakanka spręsti, kad turima reikalo su apsėdimu. Tačiau kai toks žmogus kalba šiaip jam visai nežinoma kalba, kai jis toli paslėptus daiktus žino, tai aišku, kad paprasti nerviniai ligoniai, to nesugeba daryti. Tie veiksmai yra kitos protingos būtybės, esančios žmoguje, veikimas, ir turime tada reikalo su apsėdimu.

Yra pasitaikę ir tariamų epideminių apsėdimų. Tokiais atvejais pakanka tos ligos paliestus išskirstyti, ir su laiku, gero psichiatro priežiūroje, visa susinormuoja.

4. Vaistai nuo apsėdimo. B e n d r i e j i vaistai -

tai ppirmiausia tie nurodymai, apie kuriuos buvo kalbėta, kalbant apie piktosios dvasios gundymus. Be ten minėtų vaistų reikia pirmiausia imtis viso, kas sielą valo nuo nuodėmių bei jų liekanų, būtent: atlikti gerą - net viso gyvenimo - išpažintį. Tikras nusižeminimas prieš Dievą ir gailestis už ai savo nuodėmes priverčia velnią pasitraukti nuo žmogaus. Toliau reikia rūpestingai melstis, eiti dažnai šv.Komunijos, praktikuoti apsimarinimą, naudotis sakramentąlijomis ir pašventintais daiktais, kurie dėl Bažnyčios maldų padeda atsikratyti velnio puolimų. Kryžius, kryžiaus ženklas - tai Viešpaties Jėzaus pergalės prieš velnią ženklas. Mo piktoji dvasia bijo. Ji bijo ir Jėzaus vardo.

E g z o r c i z m a i - tai speciali Bažnyčios priemonė, kuria ji išlaisvina apsėstąjį iš velnio apsėdimo. Kada ir kaip jais naudotis - nurodyta Bažnyčios rituale.

I š v a d a. Kaip ekstraordinariniai mistiniai reiškiniais iškalbingai liudija apie Dievo meilę, taip demoniškieji paslaptingi reiškiniai pakankamai aiškiai kalba, ką reiškia žmogui patekti į velnio vergiją. Ir juo labiau žmogus atsiduoda Dievo įtakai, tuo mažiau yra prieinamas velniui. Bet juo toliau žmogus tolsta nuo Dievo, tuo jis tampa lengviau prienamas velniui. Šiuo keliu einant tolyn, galop + patenkama į velnio vergiją, iš kurios išsilaisvinti nėra jau taip lengva. Žinoma, Dievui nėra negalimų dalykų. Kas šioje nelaimėje ieško išsigelbėjimo Dievuje, tas ir randa. Juk Dievas yra pažadėjęs, kad jis neatstums nė vienos, kuris artinasi prie jo.

P a b a i g a

TRYS TOBULUMO LAIPSNIAI IR LITURGINIS CIKLAS

Dvasios gyvenimas - tai visa serija veiksmų, nuolat naujų, nuolat pavasariškai šviežių, vis didesnės įtampos, vis lakesnių. Idant mūsų žingsniai į šventumo viršūnę tikrai būtų tokie, šiam reikalui gerai pasitarnauja liturginis ciklas.

Liturgijoje visa yra atkreipta į Įsikūnijusį Dievo Žodį, į vienintelį tikrą Tarpininką tarp Dievo ir žmonių. Per jį žmonija veržiasi į Dievą. Per jį Dievas spinduliuoja žmonijai neapsakomą meilę. Jis yra tikras Žmogus pilniausia to žodžio prasme. Tad jame - kiekvieno žmogaus idealus modelis, egzempliarinė jo priežastis. Taigi kiekvieno žmogaus gyvenimo uždavinys - visomis savo kūrybinėmis pastangomis tapti kuo panašesniais savo dvasia į Jėzų, Marijos Sūnų. Be to, jis yra viso savo mistinio Kūno - Bažnyčios Galva, iš kurios eina visas dvasinis bei vitalinis gajumas ir antgamtinis gyvastingumas į visus Bažnyčios narius kaip bendrai, taip ir atskirai į kiekvieną. Tik reikia, kad jie laisvai bei sąmoningai būtų ko atviriausi šiai įtakai. Kiekvienas liturginis laikotarpis savaip mus ragina panašėti į Kristų, atsiverti jo išganingai įtakai.

Liturginiai metai, analogiškai geografiniams metams, dalijami į keturis laikotarpius, kurie savo įtaiga atitinka tam ar kitam tobulumo laipsniui. <u>Adventas</u> atitinka apsivalymo laikotarpį dvasiniame gyvenime. Jis skatina mus būti aktyviais pradedančiųjų pastangose. <u>Kalėdų ir Viešpaties Apsireiškimo</u> laikotarpis skatina mus būti aktyviais pažangiųjų pastangose /t.y. atitinka apšvietimo laikotarpį dvasiniame gyvenime/. <u>Gavėnios</u> laikotarpis atitinka dvasiniame gyvenime antrajam, arba jausmų nakties, apsivalymui. <u>Velykų</u> laikotarpis atitinka aktyviosios kontempliacijos laikotarpio pradžią dvasiniame gyvenime. <u>Dangun Žengimo</u> laikotarpis sutelkia mūsų dvasią į Viešpatį Jėzų garbėje. <u>Sekminių ir posekminis</u> laikotarpis atitinka Šventosios Dvasios veikimą dvasiniame gyvenime, t.y. aktyviosios kontempliacijos išbaigimą ir pasyvųjį vienijimąsi su Dievu.

A d v e n t a s reiškia Išganytojo atėjimą ir mūsų rengimąsi jį sutikti. Šiame laikotarpyje Bažnyčia ragina mus kontempliuoti trejopą Jėzaus atėjimą, būtent: Įsikūnijimą, atėjimą į mūsų sielą per malonę ir atėjimą pasaulio pabaigoje su didele galybe

ir didybę gyvųjų ir mirusiųjų teisti. Pirmiausia ji teikia mūsų dėmesį į žmonijos gyvenimą prieš Kristų. O jis akivaizdžiai rodo, kad žmogus, sutvertas būti laimingas Dievuje, niekur kitur negali rasti savo laimės. Išbraidžiojęs visus klaidos liūnus, žmogus įsitikino, kad tik Dievas gali jį įvesti į kelią, kuriuo eidamas suras tikrą Dievą ir laimę jame. Per patriarchus ir pranašus žmonija didžiausiu troškimu išsigelbėti ilgėjosi Žadėtojo Išgelbėtojo: "Rasokite, dangūs, iš aukštybių ir debesys teišlyja teisųjį". Šis patriarchų ir pranašų pergyvenamas ilgesys turi sužadinti mumyse ilgesį, kad Viešpats Jėzus teiktųsi vis tobuliau įsikurti mumyse savo malone.

Nepakanka vien ilgėtis Jėzaus, kad ir pranašišku ilgesiu. Reikia iš savo pusės jį sutikti savyje vis su didesne pagarba ir meile. O pirmiausia turime, nesigailėdami jokių pastangų, šalinti iš savo pusės visa, kas jam nepatinka. Vadinasi, atgaila ir apsimarinimais turime iškuopti savo dvasios šventovę taip, kad joje neliktų nė kvapo nuodėmės. Į tai ragina mus Bažnyčia, pradedant antruoju advento sekmadieniu, šv.Jono Krikštytojo pavyzdžiu ir jo žodžiais, raginančiais į atgailą: "Taisykite Viešpaties kelią, ištiesinkite jam takus!" /Lk 3,4/.

K a l ė d ų ir V i e š p a t i e s A p s i r e i š k i m o l a i k o t a r p y j e Bažnyčia ragina su meile kontempliuoti Dievo Žodį, tapusį dėl mūsų silpnu kūdikiu: atverti jam širdis, žavėtis jo nusižeminimu, jo neturtu, jo klusnumu ir veržtis į šių dorybių viršūnes. Tai pažangiųjų žingsniai į šventumo aukštumas.

Po geros pažangos dorybėse, pirm pradėjus intensyviai gyventi vienybėje su Dievu, reikia pereiti gilaus apsivalymo kelią, kurį šv.Kryžiaus Jonas vadina "naktimi". Anot jo, yra dvejopa naktis: jausmų naktis ir aukštesnių sielos galių naktis. Šį reikalą Bažnyčia ne tik primena, bet į šį darbą ir ragina G a v ė n i o s l a i k o t a r p i u. Priešgavėninio laikotarpio pradžioje Bažnyčia primena pirmąją nuodėmę rojuje, žmonijos nubaudimą už nuodėmes tvanu, patriarchų vargus, ir ragina uolia atgaila visiškai nusigręžti nuo nuodėmės ir nuo visų jos liekanų žmoguje. Atgailos dvasioje: a/ rūpestingai atlikti visus savo darbus /"Eikite ir jūs į mano vynuogyną"/; b/ kovoti su aistromis; c/ nemaištaujant pergyventi visus Dievo Apvaizdos leidžiamus

bandymus. Gavėnios laikotarpyje prie viso to dar ragina į pasninką, gailestingumo darbus ir maldą. Kančios savaitėse Bažnyčia ragina pergyventi tai, ką Kristus dėl mūsų yra iškentėjęs. Ne tik pergyventi tai kaip kažką svetimo, bet kaip savo. Juk dera tai, ką galva kenčia, atjaustų bei jaustų ir kiekvienas jos kūno narys. Taip pergyvenama Viešpaties Jėzaus kančia labai valo mūsų sielos galias nuo nuodėmingumo. Na, o jei ir savo asmeninėmis kančiomis įsiliejame į Viešpaties Jėzaus kančias, tai kančių ugnyje greitai nyksta visa, kas mumyse yra priešinga Kristaus malonei bei jo dvasiai.

V e l y k ų l a i k o t a r p i s visa nuotaika, visu savo turiniu skatina gyventi su Kristumi, gyventi vis didesnėje vienybėje su juo, kaip nuodėmės bei mirties nugalėtoju.

Š e š t i n i ų l a i k o t a r p i s skatina ilgėtis būti su Viešpačiu Jėzumi Tėvo dešinėje, būti jo garbėje bei laimėje.

S e k m i n i ų bei p o s e k m i n i n i s l a i k o t a r p i s - tai Šventosios Dvasios veikimo metas. Šiame laikotarpyje Bažnyčia skatina ne tik branginti Šventosios Dvasios dovanas, bet jomis ir naudotis, kaip galinga pagalba karžygišku žingsniu žengti šventumo keliu. Šiame žygyje esame reikalingi specialaus maisto. Juo yra pats Viešpats Jėzus, pasilikęs su mumis iki pasaulio pabaigai po eucharistiniais pavidalais. Apie tai didingai bei gyvai mums byloja d e v i n t i i n i ų š v e n t ė s.

Visame liturginiame cikle yra išdėstytos įvairios šventųjų šventės. Tai tarsi žibintai šventumo pakelyje, kad jų pavyzdžio šviesoje geriau matytume savo gyvenimo kelią į dangų. Tarp jų, be abejo, savo šviesa pirmauja angelų ir šventųjų Karalienė Švč. Mergelė Marija. Joje turime aiškiausią pavyzdį, kaip reikia gyventi, kad sėkmingai panašėtume į Kristų. Ji yra ir galingiausia mūsų Globėja šiose pastangose, ir jautriausia Motina, kurios meilė yra rūpestingesnė mumis, negu mūsų meilė au. Silpni kūdikiai esame, bet ant Motinos rankų greitai įkopsime į šventumo viršūnę. Kas pasiaukoja Marijai ir stengiasi tuo pasiaukojimu vis tobuliau gyventi, tas, tarsi kūdikis ant savo motinos rankų, yra galingas Viešpaties keliuose savo Motinos galingumu. Čia ir yra šilpnųjų stiprybės paslaptis.

/Baigta taisyti
1973.VIII.28, šv. Augustino dieną/.

T U R I N Y S

Antrosios dalies

IV skyrius: DORYBĖS BEI JŲ UGDYMAS